

Lipcsey Emőke

Ördöghinta

KORTÁRS PRÓZA

Lipcsey Emőke
Ördöghinta

KORTÁRS PRÓZA

Sorozatterv: M Tóth Éva, Farkas Ágnes

Lipcsey Emőke

Ördöghinta

A könyv megjelenését támogatta:

© Lipcsey Emőke, 2009
© Kortárs Könyvkiadó, 2009

Úgy hírlik, az Ördög megint megjelent. Háborús helyzet volt, ezért ez az állítólagos, de mégis cáfolhatatlan esemény nagy feltűnést keltett. A kedélyek felborzolódtak, mert az Ördög pont úgy nézett ki, ahogy le szokták festeni; szőrös és fekete volt, szarva volt, meg patája, hosszú villás farka, s ábrázatán cinikus vigyor ült.

– Tényleg fontos-e, hogy egy regénynek cselekménye legyen? – kérdezte az Ördög. Mivel nem válaszoltam, kényelmesen hátradőlt a fotelben, patás lábait keresztbe tette, ütemesen ringatni kezdte, majd harsány gajdolásba fogott. Ki nem állhatom, ha valaki hamisan énekel. Úgy látszik, az Ördög leolvasta ezt az arcomról, mert abbahagyta az óbégatást, s helyette faggatózni kezdett.

– Gondolkoztál-e már azon, miért halnak éhen annyian ezen a világon, hogy miért van annyi erőszak és szenvedés, hogy hová lettek a klasszikus értékek? – kérdezte előbb fojtott hangon, és számonkérően nézett rám, majd egyre jobban tűzbe jött, felugrott a fotelból, és sebes léptekkel róni kezdte a szobát. Egyre hangosabban beszélt, közben hevesen gesztikulált.

– Gondolkoztál-e már azon, hogy mivé lett erkölcs és igazság, hogy miért egyedül a pénz vagy a pénzen megszerzhető javak birtoklása lelkesíti és mozgatja az emberi társadalmat? – harsogta mostmár az Ördög, tekintetét szinte vesémbe fúrva.

Az egész helyzet annyira valószínűtlen és nevetséges volt, hogy először észre sem vettem, amint az Ördög arca

a szónoklat hevében egészen kivilágosodott, s eltűnt róla a kaján vigyor. Ott állt, patetikus mozdulattal széttárva a karját, tekintetét még mindig rám szegezve. De végre elhallgatott, csend lett. Azt fontolgattam, felvegyem-e egyáltalán az elem dobott kesztyűt. A kérdések minden apropó nélkül való felvetése nyilvánvaló közhely volt, talán valamiféle kelepce, de mindenesetre egyértelmű provokáció.

– Olcsó trükk – szólaltam meg végül. – Szentimentális hangulatban vagy. Különben is... megjelenésed úgymond cáfolhatatlan, mégis állítólagos mindaddig, míg...

Nem fejezhettem be. Robbanásszerű zajra lettem figyelmes, hátam mögött világító gömb jelent meg, s a szobába három, hófehér kezeslábasba bújt, állig felfegyverzett alak rontott be. Fejüket fehér sisak védte, mely arcukat is teljesen eltakarta, csak a szemüket lehetett látni egy átlátszó műanyag ablakoskákon keresztül. Fogalmam sem volt, hogy kerültek a lakásba.

– Elnézést, uram – fordultak felém, az Ördögre ügyet sem vetve –, ön Bende Antal?

– Én vagyok, de hogy kerülnek ide, és kik önök? – kérdeztem alig leplezett ingerültséggel a hangomban.

– Ön egy félórája érkezett haza a repülőtérről. Nem tapasztalt ott valami gyanúsat? – folytatták a fehér ruhások, nem törődve felháborodásommal.

– Gyanúsat? Mire gondolnak, és kicsodák Önök?

– Most mi kérdezzünk, uram! Háborús helyzet van, a terrorcselekmények korát éljük. Akik nincsenek velünk, azok ellenünk vannak! Minden eszközzel kötelesek vagyunk megvédeni a demokráciát. Házkutatást tartunk önnél – közölte az egyik fehér ruhás, majd valamennyien szétszéledtek a lakásban.

Az Ördög közben újra kényelembe helyezkedett a bőrfotelben, ismét lóbálta patás lábát, arca megint fekete lett, s visszatért rá a gúnyos vigyor. A fehér ruhások nyilván nem látták, hogy a szobában rajtam kívül más is tartózkodik, vagy nem akarták észrevenni.

– Kézre kerítjük a demokrácia ellenségeit élve vagy halva, kifüstöljük őket az odvaikból bármi áron, küzdeni fogunk,

mert ez a Jó és a Gonosz harca, és győzedelmeskedni fog a Jó! – dörögte az Ördög, majd az órájára nézett, s nagyot sóhajtott. – Mennem kell – közölte elkomorodva, s felkelt a fotelból.

A konyhában egy pohár koppant a kövön, és éles csörömpöléssel darabokra tört.

– Ja, még egyet elfelejtettem – mondta –, észrevetted-e, hogy mekkora lyukak tátonganak azon a sokat emlegetett demokrácián? – kérdezte, majd megnyomott egy gombot az óráján, az órát a szájához emelte, s úgy tűnt, valamiféle mikrofonba szól bele.

– A World Trade Centerhez!

Mire a fehérruhások visszajöttek a szobába, az Ördögnek már hűlt helye volt.

– Nem találtunk semmit – közölték. – De jegyezze meg, aki nincs velünk, az ellenünk!

Távozásuk után egyedül maradtam a lakásban. A történetek után úgy éreztem, mintha egy abszurd színdarab közepébe csöppentem volna, melyben a valóság egy ésszerűtlen rendhez igazodik, melyben minden perc katasztrófával fenyeget. Ez az érzésem csak fokozódott, mikor végigjártam a lakást. Mindenütt szétdobált papírok és ruhadarabok heverték, köztük szanaszétszórt tabletták és ilyen-olyan lecsavart tetejű tubusok, melyek tartalmát alaposan szétkenték az egyik szőnyegen, a szekrények és fiókok mind tárva-nyitva, a fürdőszobában és a konyhában minden csapból ömlött a víz. Érthetetlen volt számomra, hogy azt a szobát, ahol az Ördöggel tartózkodtam, miért nem kutatták át.

A legkülönösebb mégis az a sok pici, vatta- és felhőszerű, sötétszürke pamacs volt, mely minden ott ült, amit a fehér ruhások megérintettek. Ezek a pici, piszokszínű foszlányok egyszerre lebegtek és ragadtak, ha ráfűjtam valamelyikre, az odéblibbent, majd újra rátelepedett valamire, ha megérintettem őket, semmit sem éreztem, mintha csak egy parányi felhőbe vagy a levegőbe nyúltam volna. Mikor azonban a kezemet megnéztem, láttam, hogy a fekete foszlányok érintésétől az olyan piszkos lett, mintha

koromban turkáltam volna. Leültem és vártam. Figyeltem a felhőszerű pamacsokat. Színük először egyre világosabbra fakult, majd lassan ködszerűvé vált, végül eltűnt valamennyi.

Nem emlékszem, mennyi idő telt el így. Aztán kimentem a fürdőszobába, hogy kezet mossak. Elzártam a csapokat, majd hozzáláttam, hogy rendet rakjak. Rendet a külső és belső káosz ellen az emlékek mozaikkockáiból, az emlékezés csillámló dirib-darabjaiból. Rendet építeni a pillanat létbizonytalansága ellen a múltból, s abból, amivé a jövőben lesz majd a múlt, azért, hogy a jelenben is felismerhető legyen az, ami lényeges.

...Ömlött az eső. Ott feküdtünk a salakkal, kavicssal felszórt iskolaudvaron hetvennyolcan, reszkettünk a hidegtől és a félelemtől. Egyikünk megkérdezte a géppisztolyokat ránk szegező rendőröket, hogy mi ez az egész. – Pofa bel! – hangzott a válasz. Majd’ egy órát töltöttünk ebben a helyzetben, arcunkat marta, égette az éles, vizes kavics, kezünket végig mozdulatlanul előrenyújtva kellett tartanunk, fülemben rendőröktyúk ugatása és társaim zokogása zakatolt. Ahogy megaláztatásunk egyre mélyebb lett, úgy nőtt bennem percről percre a gyűlölet. Az eső ömlött...

Mikor az Ördög újra felbukkant, háborús helyzet volt, megjelenése nem keltett tehát különösebb feltűnést. A kedélyek ugyan felborzolódtak egy kicsit, mert az Ördög egyáltalán nem úgy nézett ki, ahogy le szokták festeni. Mikor nálam járt, udvariasan bemutatkozott, lehuppant a bőrfotelbe, majd minden átmenet nélkül közölte, hogy valamennyi regénynek van cselekménye. Erre én elég ostobán heves vitába szálltam vele, noha életemben nem foglalkoztam regényírással. Az Ördögöt azonban cseppet sem érdekelte fejtegetésem. Eleinte ugyan néha előzékenyen biccentett, de nem volt világos, hogy ezek a biccentések igent vagy nemet jelentenek. Aztán dudorászni kezdett, végül egyre

hangosabban énekelt. Hangja, mely kristálytisztán csengett, egyszerre volt erőteljesebb és bársonyos. Elhallgattam. Most, hogy újra felidézem az eseményeket, még mindig halom azt a dallamot. Utólag csak azt furcsállom, hogy az Ördögnek leginkább szoprán hangja volt. Egy idő után abahagyta az éneklést.

– Beszéljünk inkább a klónozás etikai vonatkozásairól. Nekem most ez a kedvenc témám – mondta.

Távozása után egy rosszarcú alak csengetett, megmutatta a rendőrigazolványát, majd arról érdeklődött, nem tapasztaltam-e valami gyanúsítást a repülőtéren. Mivel az egészből semmit sem értettem, természetesen nemmel válaszoltam. Az alak ekkor óvatosságra intett.

– Komoly veszélyben van a demokrácia – közölte olyan arckifejezéssel, mint egy temetkezési vállalkozó –, ilyen helyzetben fő az éberség, mert aki nincs velünk, az ellenünk van.

A takarítással lassan haladtam, mert a mindenre rátapadó ködfoszlányokat csak nagy nehézségek árán lehetett eltávolítani.

A fekete köd a háromnapos szüntelen ágyúzás miatt úgy ült a városon, mint lelkünkön a zsibbadás. Az ellenség az éjszaka számos csapatot vonultatott fel, majd napfelkelte után a fürdők és a környező hegyek felől megkezdte a támadást. Bár tüstént néhány sortűzzel köszöntöttük őket, mégis továbbjutott mintegy négyszáz emberük, mert a sűrű ködben és füstben szinte semmit sem láttunk. Az átvergődött négyszázat a Heussler-féle ezredek úgy fogadták, hogy nemcsak a városba vezető utat zárták el előlük, hanem nagy részüket ott helyben lelőtték, lovastul. E csapatok maradványait úgy megszállta a félelem, hogy...

Két rövid és egy hosszú csöngetés hallatszott. Ez volt a titkos jelünk Lollival. Az ajtóhoz siettem. Lolli állt a lépcsőházban, a haja csuromvizesen tapadt a fejéhez, az én arcom is nedves lett, mikor sietős csókot lehelt a számra. Én azonban ennek a hanyag, vizes csóknak is örültem, mert mielőtt New Yorkba indultam, alaposan összevesztünk, s azt hittem, hetekig felém se néz.

– Szakad az eső – rázta meg magát, mint egy kényes macska, majd cipőjét az előszobában lerúgva, puha léptekkel, vizes kabátban belibbent a szobába.

– Takarítottál? De miért van ilyen rémes füstszag? – fintorgott.

– Talán mert Henrik, szász herceg naplója került a kezembe Budavár ostromáról és visszafoglalásáról, azt lapozgattam. Meglehetősen lőporfüstszagú olvasmány – válaszoltam fanyar mosollyal.

– Nagyon aggódtam érted.

– Ugyan miért? – néztem rá értetlenül.

– Hogyan, hát te nem tudsz semmit? – meredt rám. A tévéhez lépett és bekapcsolta. New York felhőkarcoló-rengetegének közepén a World Trade Center derékbatört ikertornyai füstöt okádtak az ég felé. Mint két mitikus óriás, úgy állt ott az a két torony, mint akik egymással küzdöttek, és most halálos sebet kaptak, halálos sebet téptek egymáson, s lelkük most azon az izzó seben át kígyózik a magasba, keserű bűzt és fekete gyászt árasztva szét minden élő felett.

– Két utasszállító gép egyenesen beléjük repült – fűzte a képekhez Lolli.

Együtt vacsoráztunk. A diákévek hangulatát idézte ez a vacsora: mivel semmi kedvünk nem volt kimozdulni zuhogó esőben a lakásból, azt ettünk, amit éppen találtunk. Két hétig egy konferenciával egybekötött előadókörúton jártam az Egyesült Államokban, így a hűtőszekrény ugyancsak üres volt.

– Három tojás, némi mustár, egy őszibarackkonzerv, fél üveg savanyú uborka, és fantasztikus rizs meg makaróni, egy hagyma, valamint egy doboz szardínia! Nem, van itt még egy megkövesedett kolbászdarab is. Egy mesterszakács fantáziáját is próbára tenné ez a kombináció! – mondta vidáman Lolli.

– Hókuszs-pókuszs, csiribí-csiribá, idesüss! – Egy üveg bort húztam elő az egyik szekrény mélyéről, közben azon gondolkoztam, miért nem törött el a borosüveg meg a három tojás a házkutatás során, s miért nem öntötték a földre a savanyú uborkát a fehérruhások. Az is átvillant az agyamon,

vajon hogyan sikerült nekem olyan gyorsan rendet csinálni a lakásban. Mint említettem, teljesen elvesztettem az idő-érzékemet, de pár óránál tovább nem tarthatott az egész, ha egyáltalán megtörtént. Mert a végén már ebben is kételkedni kezdtem, pedig a fekete pamacsokból áradó füstszag még mindig ott terjengett a lakásban.

Vacsora közben mindent elmondtam Lollinak a fehér ruhásokról, a házkutatásról meg a fekete füstpamacsokról, az Ördögről azonban nem szóltam semmit. Megjelenése a másik esemény fényében számomra már annyira túlzónak hatott, hogy inkább hallgattam róla. Attól is tartottam, hogy akkor Lolli még a fehér ruhásokat sem fogja elhinni, vagy kinevet, s valami epés megjegyzést tesz. Szinte hallottam, amint mondja: én a falhoz vágtam volna a tintatartómat, ha lenne, mint Luther, pontosan oda, ahol az Ördögöt látta megjelenni.

– Ami a háborús helyzetet illeti, az azért enyhe túlzás – jelentette ki végül Lolli, miután figyelmesen meghallgatott.

– Ez az egyetlen dolog, amit az egészben meglepőnek találasz? – Lolli előbb elnevette magát, majd hirtelen elkomorult.

– Nem, de mondjam azt, hogy ijesztő, és van benne valami sötét és mocskos? Ha mindezt összeadod azzal, ami most New Yorkban történt, még az sem kizárt, hogy gyanúba keverednél.

– Legegyszerűbb, ha felhívom a rendőrséget, vagy talán a Nemzetbiztonsági Hivatalt, és megkérdezem, van-e valamiféle fehér ruhás kommandójuk, ami terrorcselekmények elhárításával foglalkozik. Kíváncsi vagyok, van-e magyarázatuk a történetekre.

– Megőrültél?! – csattant fel Lolli – Az oroszlán barlangjába akarsz sétálni? Látszik, hogy Svédországban nőttél fel! Itt még kísért néha a múlt, lehetnek olyan öntörvényű apparátusok, amelyekben rejtélyes módon tovább élheti a maga önálló életét. Csak azon csodálkozom, hogy a szüleid nem világosítottak fel bizonyos dolgokról...

Ettől majdnem megsértődtem. Igaz ugyan, hogy én egyéves voltam, a nővérem pedig három, amikor 1964-ben szüleimmel együtt elhagytuk Magyarországot, és kisebb kitérők

után végül Svédországban telepedtünk le – de én ott magyarnak nőttem fel. Ezt Lolli is jól tudta. Azt is tudta, hogy az apám hét évig szovjet hadifogságban volt, három évig pedig itthon ült államellenes összeesküvés gyanújával. Tudta azt is, hogy jobban ismerem a közelmúlt magyar történelmét, mint sok kortársam, akik itt nőttek fel, tisztában volt azzal is, hogy már több mint tíz éve visszaköltöztem Budapestre. Láttam rajtam, hogy megbántott.

– Bocsáss meg, nem úgy értettem.

– Akkor hogyan értetted? Azt hittem, neked nincsenek előítéleteid az úgynevezett nyugati magyarokról. Meg azt, hogy Svédországról is többet tudsz. Holnap pedig felhívom telefonon a Nemzetbiztonsági Hivatalt.

Lolli hallgatott. Látszott, hogy nagyon szégyelli magát. De nem csak ő, hanem a végén én is elszégyelltem magam, mert tudtam, hogy mindazt, amit mondott, csak azért mondta, mert félt engem.

Reggel az első dolgom volt, hogy telefonáljak a Nemzetbiztonsági Hivatalba. Az elhárítótiszt, akihez végül irányítottak, sokáig hallgatott, miután elmondtam neki a történeteket, majd feltett néhány kérdést. Az volt az érzésem, hogy azt mérlegeli, vajon örültem-e valaminek, vagy sem. Úgy látszik, az utóbbi következtetésre jutott, mert a beszélgetés végére egészen felengedett. A történetek előtt azonban ő is értetlenül állt, semmiféle titkos akcióról vagy fehér ruhás kommandóról nem tudott. Lolli szerint csak úgy tett, mint ha nem tudna, de Lollinak vérében van a gyanakvás. A tiszt őszinte kíváncsisága azonban nyilvánvaló volt, és az is, hogy komolyan vette a dolgot. Megígérte, hogy feltétlen utánanéző az esetnek. Felírta a nevemet, címemet és összes elérhetőséget, végül azzal búcsúzott, hogy reméli, mielőbb fény derül arra, hogy kik és miért rontottak be a lakásomba.

Kellemetlen érzésemet azonban ez a telefonbeszélgetés sem tudta eloszlatni. Tettem-vettem a papírjaim közt, egy előadásra kellett felkészülnöm. A lundi egyetemen volt néhány órámm a történettudományi tanszéken, így havonta egy hetet Svédországban töltöttem. Nem nagyon ment a munka. Az elmúlt napok eseményeire, Lollira meg a fiamra gondol-

tam, aki egy hét múlva lesz tizenhat éves, továbbá volt élettársamra, aki a fiam anyja, képek villantak fel előttem, amelyek ugyanúgy kötődtek a múlthoz, mint a jövőhöz. Ezek az időből kiközltek képek önálló életet éltek; megismétlődtek velem, vagy máskor, mással és máshol történtek meg, s e képek kavargása egyre erőteljesebben nyomta el mindazt, ami az elmúlt napok eseményei óta felgyülemlett bennem.

A telefon csengése betöltötte a szobát, rést hasított múlt, jelen és jövő közé, idő és tér ismét részekre hullott. János volt az, egyik kedves, régi jó barátom.

– Szevasz, öregem, megjöttél? Remekül időzítetted a New York-i utadat!

– Az időzéshez érteni kell – válaszoltam ugyanabban a köztünk megszokott, mindig csipkelődő, paradoxonokra kész stílusban, amivel egykor olyan közel kerültünk egymáshoz. Azóta félszavakból is megértjük egymást, talán mert mindketten jól tudjuk, mi rejtőzik bennünk az ironia mögött.

– Ugye azért azt kalandozásaid közepette nem felejtetted el, hogy szombaton házavató bulira várlak? – kérdezte.

– Tulajdonképpen nem felejtettem el – feleltem rossz lelkiismerettel, mert már szombat volt –, csak az nem tudatosodott bennem, hogy ez ma van. Annyi hülyeség történt, majd elmondom.

– Igen, hallottam egy-két apróságról – felelte János, közben persze fogalma sem volt, hogy én nem a New York-i eseményekre célozok.

– Nem tudod, miről van szó, de majd elmondom – ismételtam. – Hányra menjek?

– Hét után jönnek a vendégek. Mindenkinek azt mondtuk, hozzon magával valakit, ha akar. Nem árt, ha bővül az ismeretségi kör, Zsófi hetedhét országra szóló bulit akar. Szerencsére nagyon ritkán jön rá ilyesmi. Remélem, Lollival jössz, a feleségem még nem találkozott vele.

– Lollival elutazásom előtt úgy összevesztünk, hogy nem is szóltam neki a meghívásról. Igaz, hogy már kibékültünk, de nem tudom, hogy ráér-e ma este.

– Elég hülye vagy, ha mindig összeveszel vele, örülj, hogy ilyen rendes nővel találkoztál, aki kitart melletted. Beszéld rá, és akkor hét után várunk titeket.

Igazi vénasszonyok nyara volt. A kerteken végigcsorgott az a jellegzetes őszi napfény, amelyet csak ilyenkor, szeptember vége felé lehet látni. Ez a fény bearanyozta, sárga mézbe vonta a fákat, a sirályok vijjogását, a fékcsikorgást, a máskor szürke házfalakat, a tenger illatát, az ős virágait az ágyásokban, és szétfolyt az aszfalton meg a porcelánkék égen. Karin szőke haja sárga izzásban lobogott, térde körül léptei ritmusára fodrozódott a könnyű nyári szoknya. Megfogtam a kezét, de elrántotta.

– A férfiak mindig csak a szexre gondolnak.

Megdöbbsentem. Semmiféle hátsó gondolatom nem volt éppen, csak fülig szerelmes voltam Karinba, és olyan jó lett volna a kezét fogni abban a mézszínű, késő nyári lobogásban. Megjegyzése azért is érthetetlen volt, mert az egyetemen az a hír járta róla, hogy könnyen kapható. Akkor még nem tudtam, hogy feministának vallja magát. Mindketten épphogy húszévesek voltunk, ugyanarra az egyetemre jártunk, csak más-más szakra. Alkonyodott. A levegő az északi őszhöz képest szokatlanul meleg, szinte füllesztő volt. Beültünk egy kávézó teraszára. A tenger sós illatát, és lusta sirályokat sodort be a városba a könnyű szellő.

Karin gyönyörű volt, még akkor is, ha szinte egész este a nők helyzetéről és jogairól beszélt. Később azonban így szólt:

– Ha akarsz, feljöhetsz hozzám.

Felmentem. Végigszeretkeztük az éjszakát. Egy hétre rá odaköltöztem hozzá. Egy évvel később megszületett a fiam, Dávid. Karin hallani sem akart a házasságról, azt mondta, azzal a testéhez való jogai csorbulnának, és elveszítené függetlenségét.

Mikor Dávid egyéves volt, Karin közölte, hogy ő most egyedül akar élni, mi ketten meg csináljunk, amit akarunk. Visszaköltöztem a fiammal Lundba, és ott folytattam egyetemi tanulmányaimat. A gyerekevelés oroszlánrészét pe-

dig anyám vállalta, de néha a nővérem is besegített, főleg addig, míg tanultam. Nem is tudom, mihez kezdtem volna nélkülük. A nővérem és a sógorom, akiknek már volt két kicsi gyerekük, úgy szerették az én fiamat is, mint a sajátjukat. Egész jól működött az életünk, míg Dávid hatéves nem lett. Akkor Karinnak eszébe jutott, hogy a gyerek az övé, perre vitte a dolgot, s a bíróság, amint az várható volt, neki ítélte.

Eleinte nagyon nehéz volt a fiam nélkül, és az ő kis életében is törést okozott a változás. Én azután Budapestre költöztem, apám meghalt, pár évvel később anyám is hazaköltözött Magyarországra. Dávid pedig az anyjával élt Göteborgban. A nyári szünidőt azonban mindig velem töltötte, ha pedig Svédországban jártam, szinte mindig találkoztunk. Karinnal viszont minden kapcsolatom megszakadt, mióta Dávid viszonylag önállóvá vált.

Igazi vénasszonyok nyara volt. A kerteken végigcsorgott az a jellegzetes őszi napfény, amelyet csak ilyenkor, szeptember vége felé lehet látni. Ez a fény bearanyozta, sárga mézbe vonta a fákat, a kutyaugatást, a fékcsikorgást, a máskor szürke házfalakat, a virágillatot és a kipufogógáz szagát, az őszi virágait az ágyásokban, és szétfolyt az aszfalton meg a porcelánkéek égen.

Barátom Budepesthez közel, a kék busz vonalán örökölt egy házat. Hónapokig tatározta, míg elkészült, mire beköltözhetett feleségével és pár hónapos kislányával. A buszmegállótól néhány lépésre volt a ház, a kertből nevetgélés és nyáron sült hús szaga szállt a mézsárga izzás emlékéitől még mindig áttetsző szürkületben.

– Lolli mégsem jött veled?– kérdezte János, amint beléptem a kertkapun.

– Később jön, valamit még el kellett intéznie.

– Akkor jó. Gyere, nézz körül. Egy csomó ember van itt, akiről még én sem tudom, kicsoda – nevetett.

– Zsófinak köszönheted – mondtam én is nevetve, miközben átnyújtottam a házavató pezsgőt.

A házat és a kertet már többször is láttam, mikor még minden csak készülőfélben volt. De ezen a késő nyári estén, a mécsesek és a színes lampionok fényénél az egész más-ként hatott. Itt is, ott is kisebb csoportokba verődtek a vendégek. A legtöbben az eleven parázs körül üldögéltek, mert a meleg nap után hirtelen hűvös lett. Mindenütt élénk beszélgetés folyt. Néhány kisgyerek cikázott át a kerten, az egyik padon tizenévesek nevetgéltek. Kezemben egy borospohárral lépkedtem az egyre harmatosabb fűben.

– Én nem hiszek ebben a terrorista mesében! – közölte egy élénk tekintetű hölgy. – Maguk az amerikaiak repültek a tornyokba, hogy ürügyet keressenek a háborúra. Afganisztánon keresztül vezet az út az iraki olajkutakhoz.

– Az efféle módszer tulajdonképpen nem ismeretlen – bólogatott egy szikár arcú, kopasz, negyvenes férfi –, például a kommunistáknak is kedvenc módszere volt arra terelni a gyanút, aki útjukban állt.

– Úgy látszik, ti hisztek abban az ósdi elméletben, hogy a történelem lényegében önmagát ismétli, sőt még a módszerek sem változnak, amellyel a hatalom birtokosai céljait elérik – húzta el a száját egy szemüveges fickó.

– Nem is olyan ósdi ez az elmélet. Miért, te nem hiszel benne? Pedig egyértelműen alapvető emberi sajátosságokra tapint rá – vágott vissza az élénk tekintetű hölgy.

– Lehet – fanyalgott a szemüveges –, de nem kell mindjárt a sátánt látni egy országban csak azért, mert nagyhatalom.

– Hogy ki és kiben lát sátánt, arról éppen lehetne vitatkozni! – csattant fel most már a hölgy.

– Gyerekek, ne fessétek már ti is az ördögöt a falra, hiszen állítólag amúgy is megjelent! – lépett közbe egy kellemesen dundi, göndör férfi.

Erre persze mindenki nevetni kezdett, én pedig továbbmentem. Megint rossz érzésem támadt, túlságosan is érzékenyen érintett ez a könnyed megjegyzés. Egy rózsabokor mellett három hölgy nevetgélt, valami Dönciről csevegtek, egy kerti asztal körül hölgyek és urak üldögéltek, akik a 2002-es választások esélyeit latolgatták.

– Nem hinném, hogy az emberek még mindig olyan hülyék lennének, hogy azokat hozzák vissza a hatalomba, akik ötven évig ültek a nyakukon. A vak is látja, hogy a vöröset most rózsaszínre próbálják átmázolni – ízlelgette saját szavait két korty bor között egy bajszos, harmincas éveiben járó, kellemes arcú férfi.

– Péterkém, az emberi hülyeség határtalan. De neked legyen igazad! – simította hátra a haját egy feltűnően csinos barna nő.

– Van egy haverom, akit azért nem vettek fel az egyik multi céghez, mert nyíltan jobboldali, pedig szakmai berkekben elismerten nagy koponya, két diplomája van, és négy nyelven beszél. Én tudom, hogy ő ezután is a jobboldalra fog szavazni, de gondoljátok, hogy mindenki ezt teszi majd, aki hasonló cipőben jár? Nem szólva a sok agymosott szerencsétlenről, akik csak úgy szívják magukba a hülyeséget a médiából, mint a szivacs a vizet – mondta András idegesen, füstkarikákat eregetve. András nekem is haverom volt, János ismertetett össze minket néhány évvel ezelőtt.

– Egyébként itt van egy média- és manipulációszakértő – intett felém András a cigarettájával –, érdemes volna őt is meghallgatni a dologról.

Mielőtt azonban bármit szólhattam volna, az a szemüveges fickó, aki az előző asztalnál a nagyhatalmak védelmében tűnt ki, közbevágott:

– A pénz beszél, gyerekek, és a kutya ugat! – tárta szét a karját. – A pártszín kinek fontos? Ott a hatalom, ahol a pénz!

Többen is válaszolni akartak a szemüvegesnek, de hirtelen mindenki szedelőzködni kezdett.

– Gyertek! A házavató beszédet meg kell hallgatni! – intett nevetve a teraszajtóból Zsófi.

Én is a ház felé indultam. Bent a lámpák fényében éjjeli lepkék csapongtak, a nyitott ajtón és ablakokon át a kertből utánunk jött a csípős kora őszi szél. Megborzongtam.

– Nagyon csendes vagy, barátom – tette a vállamra kezét János –, baj van?

– Majd később elmondom, most úgyis beszéd lesz.

– Tudod, hogy úgyse lesz komoly – mosolygott.

Persze, hogy tudtam. János utált minden ceremóniát és üres formalitást, így nyilvánvaló volt, hogy most sem hazudtolja meg önmagát.

– Kedves barátaim! – lépett középbe Tamás, a nagy mókamester megjátszott komolysággal. – Érezzük e pillanat nagyságát. Azért jöttünk itt ma össze, hogy e csöndes hajlékot illendően felavassuk.

Ebben a pillanatban vad, afrikai diszkózene kezdett bömbölni a hangszórókból, és néhány tizenéves gyerek és vagy még hárman a társaságból táncolva berontottak a szobába. Mindannyiukon egyforma rémes, krétafehér muszálcarc volt, óriási csokor lufikkal hadonásztak, majd szétdobálták őket. Pukkanások és nevetés hallatszott mindenfelől, a tüzes ritmusú zene betöltötte a szobát, Tamás pedig továbbra is ott állt középben rezzenéstelen arccal, ajkát némán mozgatva úgy tett, mintha a beszédet olvasná. Miközben ő rendületlenül folytatta néma beszédét, a táncosok Tamáshoz lejtettek, s zakója zsebéből serpentineket húztak elő, majd az egész szobát körbetáncolva mindenki köré serpentin kígyókat tekertek. Aztán amilyen hirtelen szólalt meg a zene, olyan hirtelen el is hallgatott, a táncosok pedig egy szempillantás alatt eltűntek a szobából.

– ... ezért kedves barátaim, miután átéreztük e felemelő pillanat komolyságát, osztozzunk kedves János barátunk és kicsiny családja örömeiben – fejezte be Tamás a „beszédet”.

Kitörő taps fogadta a produkciót. A táncosok is visszajöttek, nevettek, s a szilaj ugrabugrálástól még mindig lihegttek. Volt, aki továbbra is álarcot viselt, mások már levették, és kezükben hozták a fehér papírmaszkot. Tamással együtt meghajolva köszönték meg a lelkes tapsot.

Valaki megérintette a karomat. Lolli volt az. Nem is vettem észre, hogy a házavató show alatt végig ott állt mellettem.

– Megjöttél? – karoltam át. – Sokára értél ide, már nagyon vártalak.

– Nem jött az a rohadt busz – dohogott Lolli. – Tamás ugyancsak kitett magáért – mondta aztán nevetve. – De te nem vagy valami fényes kedvedben.

– Majd elmúlik – feleltem. – Gyere, harapjunk valamit, még egy falatot sem ettem, gondoltam, megvárlak. Nagyon szép vagy! – csókoltam meg sima, dús és gesztenyebarna haját. Lolli hozzám simult. Nem tudom, miért, de ritkán mondtam neki ilyesmit, pedig éreztem, hogy jólesik neki a bók. Lolli tényleg szép volt, karcsú, barna szeme okosan csillogott. A hidegtálak felé sodródtunk, Zsófi pompás svédasztalt varázsolt.

Közben elkezdődött a tánc. Mint később megtudtam, eredetileg úgy tervezték, hogy a hetvenes évek zenéjére fogunk táncolni. A társaságban azonban több kiváló népzeneész is akadt, akik hangszereiket is magukkal hozták, így remek táncház kerekedett. Széki és bodrogházi táncokat rop-tunk az est hátralévő részében. Közben persze ki-kidőltünk, kisebb beszélgető csoportok váltak ki néha a táncból, aki pedig megéhezett vagy megszomjazott, ismét a dúsan megpakott asztalok felé vette útját. Pompás volt a hangulat, úgy tűnt, a táncot az is élvezettel szemléli, aki egyáltalán nem állt be közénk. Én is jobb kedvre derültem. Az a néhány kisgyerek, akiket magukkal hoztak szüleik, már nem ugrándoztak körülöttünk, úgy látszik, Zsófi talált valahol egy nyugodt zugot számukra, ahol lefekhettek aludni.

Éppen egy kaszinótojáást eszegettem jóízűen, amikor az a szemüveges fickó lépett hozzám, aki már többször is feltűnt nekem az est folyamán.

– Nagy a felbuzdulás – intett a táncosok felé.

– Ügyes zenészek, remek zene – feleltem hűvösen, mert a pasas nem volt rokonszenves.

Most jobban megnéztem magamnak. Szája vastag volt, alsó ajka lefittyedt, szeme tovakodóan fürkészett vastag szemüvege mögül. Enyhén kopaszodott, hízásra hajlamos petyhüdt testéhez sehogy sem illettek hosszú, vékony ujjai. Velem egykorú lehetett.

– Hallom, médiaszakértő vagy – keresett új fonalat a szemüveges.

– Ez így pontatlan. Történész vagyok, de a manipuláció, illetve a modern média történelemformáló szerepe a témám, tudja...

– Inkább tegezzük egymást, hiszen itt mindenki mindenkit ismer, legalábbis közvetve. Roppant érdekes téma – jegyezte meg felszínesen.

Nem volt ínyemre a tegeződés, de elfogadtam. Láttam rajta, hogy akar valamit, kíváncsi lettem, vajon hová akar kilyukadni.

– Még nem találkoztam veled, eddig nem láttalak Jánosnál – vettem át a kezdeményezést.

– Nem, nem... Én eddig Jánost nem is ismertem. Eszter hozott magával – tette hozzá sietve.

Fogalmam sem volt, ki az az Eszter, de gondoltam, talán János feleségének, Zsófinak egyik barátnője.

– Hallom, pont most voltál előadókörúton az Egyesült Államokban, sőt mi több, New Yorkban is jártál.

– Így igaz.

– Na és milyen volt, nem tapasztaltál a repülőtéren vagy máshol valami gyanúsat? Igen komoly a helyzet. Mikor a demokrácia van veszélyben, nagyon résen kell lennünk. Sajnos ma már igaz, ami már többször is elhangzott, hogy aki nincs velünk, az ellenünk van – hadarta a szemüveges az arcomat fürkészve. Újra kellemetlen érzésem támadt, de haragom nagyobb volt.

– Mindezt nemrég másoktól is hallottam. Gyanúsat pedig nem tapasztaltam. Elnézést, de én még be sem mutatkoztam tisztességesen, Bende Antal vagyok – nyújtottam kezét az egyre ellenszenvesebb alaknak. Mást nem tehetett, mint hogy ő is bemutatkozzon.

– Szegő Gábor – nyújtott kelletlenül ő is kezét.

– Most pedig a barátaimmal szeretnék még beszélgetni egy kicsit, elnézést – közöltem, majd faképnél hagytam.

Hosszasan nézett utánam vastag szemüvege mögül, de nem mert utánam jönni. A továbbiakban megpróbáltam kinyomozni, hogy ki az a Szegő Gábor, és ki az az Eszter, de senki nem ismerte őket. János is meglepődött, mert eddig ő is meg volt győződve, hogy a szemüveget egyik barátja hozta magával, csak a zűrzavarban valahogy elmaradt a bemutatkozás. János is a szemüveges keresésére indult, de hiába, hűlt helye volt.

Végre négy szemközt voltunk Jánossal, s röviden elmondhattam neki mindazt, ami hazaérkezésem estéjén a lakáson történt. Az Ördögről neki sem szóltam, csak a fehér ruhásokról. Közben Lolli is csatlakozott hozzánk.

– Kísérteties – csóválta a fejét János. – Ez az alak szinte ugyanazt mondta, amit nálad a fehér ruhások. Ki kell derítenünk, hogy ki volt az!

– Gyerekek – lépett hozzánk Tamás, – nem a tiétek ez a bőrrönd? Már majdnem mindenkit megkérdeztem, de eddig még senkié – mondta, kezében egy kis fémbőrröndöt lóbálva.

– Az a bőrrönd? – kérdezte Kati, Zsófi egyik barátnője, aki éppen arra járt, s meghallotta, mit kérdezett Tamás. – A kopaszodó, szemüveges férfi hozta magával, az ő kezében láttam. Hol találjátok?

– A teraszlépcsőnél – felelte Tamás.

– És hol a gazdája? – kérdezte Kati.

– Őt keressük már egy fél órája – feleltem –, de köddé vált.

– Nyissuk ki, hátha benne van a címe – javasolta Kati.

– Nyissuk, bár ki tudja, mi van benne, a mai időkben akár lépfene-spórát is rejtegethet – mondta Tamás, és megjegyzéséhez igyekezett komoly képet vágni, sikertelenül.

– Ne idétlenkedj mindig! – nevetett Kati.

Kattant a zár.

– Nicsak – emelte ki a fémbőrrönd tartalmát Tamás –, emberünk valami laboratóriumban dolgozhat, ahol veszélyes anyagokkal kísérleteznek, vagy azt hitte, Jánoskám, hogy jelmezbál készül itt nálad.

Elakadt a lélegzetem. A ruhadarab, amit Tamás kiemelt, egy védősisakkal egybeszabott fehér kezeslábas volt, éppen olyan, amelyet a látogatóim viseltek.

Ezután szinte mindennapossá vált a fehér ruhások jelenléte. Hol itt, hol ott bukkantak fel, úgy terjedtek, mint a kór, mint valami új, eddig ismeretlen járványos betegség.

Már nem csak én találkoztam velük. Életünk, mindennapjaink szerves részévé váltak. Megjelenésük nem volt túl gyakori, de mivel a világ minden tájára kiterjedt, az volt az ember érzése, hogy állandóan jelen vannak. Villámlátogatást tettek a nagyvárosok utcáin, repülőtereken, vendéglőkben, színházakban, vasútállomásokon, munkahelyeken, iskolákban, sőt néha az emberek magánéletbe is betörték.

Minden alkalommal fergeteges gyorsasággal zajlott le egy-egy ilyen rajtaütés, és szinte mindig azonos volt a forgatókönyv. Általában tízen voltak, állig fegyverben, hófehér kezeslábasban, arcukat védősisak fedte, hogy csak a szemüket lehetett látni egy átlátszó műanyag ablakocskán keresztül. Közölték, hogy háborús helyzet van, óriási veszélyben forog a demokrácia, közben géppisztolyukkal hadonásztak, s ordítózva ide-oda rohangáltak, mintha valakit vagy valamit keresnének. Mindent felforgattak maguk körül, s távozásuk előtt egyikük megkérdezte, hogy a jelenlévők nem észleltek-e valami gyanúsat.

Tudomásom szerint soha semmit és senkit nem találtak, soha senkit nem vittek magukkal, de váratlan megjelenésük és a látogatások kiszámíthatatlansága egyre nyomasztóbbá vált. Kósza hírek keringtek azonban arról, hogy minden razzia után rövid időn belül rejtélyes körülmények között eltűnik vagy meghal valaki, de az összefüggésre soha nem volt konkrét bizonyíték. Egy-egy ilyen rajtaütés nem tartott öt percnél tovább, de hihetetlen, mennyi minden történt az alatt. Röpké öt perc elegendő volt számukra egy olyan alapos házkutatáshoz, ami – idősebbek elbeszélése alapján – annak idején több órás munkát jelentett egy tíz fős ávós különítménynek.

Senki nem értette ezt az időbeli hézagot, mintha az az öt perc teljesen más idősíkhhoz tartozott volna, mintha arra a röpké öt percre egy teljesen más, ismeretlen idő törvényei lettek volna érvényesek. Ugyanezt éltem át én is, mikor a fehér ruhások nálam jártak, s ez megerősített abban, hogy nem tévedtem, mikor azon az estén én is elveszítettem az időérzékemet.

Ötperces jelenésük végén mindenkit éberségre szólítottak, s emlékeztettek arra, hogy aki nincs velük, az ellenük van, vagyis a demokrácia ellensége. Majd amilyen viharosan érkeztek, ugyanúgy távoztak, maguk után hagyva látogatásuk különös névjegyt, a vattaszerű, szürkésfekete füstpamacsokat.

Érkezésük és távozásuk követhetetlen volt. Mindig robbanásszerű zaj, s valami világító gömb, egyesek szerint gömbvillám kíséretében jelentek meg, minden előzmény nélkül egyszer csak ott voltak az ember háta mögött. Mindenki úgy érezte, hogy a semmiből bukkantak fel, s látogatásuk végén semmivé foszlottak, vagy mintha hirtelen, a szó szoros értelmében a föld nyelte volna el az egész kommandót. Soha senki nem látta őket szirénázó autókkal érkezni vagy azokból kiszállni. Soha senki nem látta, hogy milyen járművel vagy hogyan távoznak a helyszínről. Egyszerűen köddé váltak, és mivel minden olyan szédületes sebességgel zajlott, arra sem maradt idő, hogy bárki követni próbálja őket, merre távoznak.

Az a tény, hogy valószínűleg én találkoztam először a fehér ruhásokkal, elgondolkoztatott, sőt eleinte szinte lelkiismeret-furdalást éreztem miatta. Mintha én indítottam volna el ezt a fehér kórt, ami azután gátlástalanul rászabadult a világra. Tudtam persze, hogy ez nyilvánvalóan képzelenség, szerencsére komolyan nem is kerített hatalmába a bűntudat. Mégis, csupán az, hogy efféle gyanú egyáltalán megfogalmazódott bennem, ugyanolyan abszurd volt, mint első találkozásom a fehér ruhásokkal, mint állandó jelenlétük, mint az Ördöggel való találkozás, és az Ördögről keringő kósza hírek.

Arra is megpróbáltam magyarázatot találni, vajon volt-e valamilyen összefüggés a fehér ruhások és az Ördög egyidejű látogatása között. Akkoriban még mindig nem adtam fel, hogy mindenre van magyarázat. A kérdésben persze semmire sem jutottam. Arról sem hallottam, hogy a későbbiekben ilyen egyidejű látogatásra példa lett volna, vagy ha volt is, mindenki hallgatott róla, akárcsak én.

A média eleinte tudomást sem vett a fehér ruhásokról, úgy tett, mintha azok nem is léteznének. Mikor azonban zaklatásaik a világ minden táján rendszeressé váltak, nem lehetett róluk tovább hallgatni. A hivatalos magyarázat igen egyszerű volt, melyhez persze a New York-i események kiváló ürügyet szolgáltatottak. A vezető tévécsatornák híreiben és a legismertebb napilapok hasábjain a fehér ruhások kivétel nélkül a szabad demokráciák őrangyalaiként jelentek meg. Nemzetközi Antiterrorista Kommandó, azaz International Antiterroristic Commando, röviden IAC volt a nevük, de az nem volt világos, hogy melyik országnak vagy mely országoknak a megbízásából tevékenykednek. A nemzetközi jelző jótékony ködbe burkolta a tulajdonképpeni megbízókat, s minden további kérdezősködésnek élet vette. Az IAC megkérdőjelezhetetlen szervezetként vonult be a köztudatba, s ebben kulcsszerepet játszott a média.

Az okot magát azonban, ami ellen az IAC-ot létrehozták, még mindig nem lehetett látni. Háborús helyzetnek, éles konfliktusnak vagy olyan súlyos terrorcselekményeknek – kivéve a WTC elleni támadást – nyomuk sem volt, melyek a nyugati demokráciákat valóban veszélyeztették volna, és az IAC tevékenységét indokoltá tették volna.

Egyre többen vélték úgy, hogy az IAC valódi célja a félelemkeltés, sőt az, hogy anarchikus állapotot teremtsen a világon. Mivel az úgynevezett nyugati demokráciákban a hatalom birtokosai elvesztették minden morális legitimitásukat, a hatalmat pedig valójában jó ideje egészen más erők gyakorolják, a demokráciák értékrendje üres szólammá kopott. Ezért – hogy a figyelmet minderről eltereljék, és hogy azok, akik tulajdonképpen a hatalmat gyakorolják, a régi demokratikus apparátusok fenntartásával saját hatalmukat igazolják – létrehozták a terrorvesélyt, s annak elhárítására a fehér ruhások gárdáját. Így azok, akik válságba sodorták a demokratikus intézményrendszert, megrendítették a demokráciába vetett hitet, s akik ellen az elégedetlenség a mélyben egyre jobban forrt, ők váltak a „kiszolgáltatót” emberiség védelmezőivé egy megfog-

hatatlan és sötét erővel szemben, a szép és jó demokrácia nevében. Egyre többen érezték úgy, hogy maguk a fehér ruhások a terroristák, s valójában ellenük kellene felvenni a harcot. A hivatalos médiában persze az efféle véleményeknek nem lehetett hangot adni.

Mindenesetre a fehér ruhások megjelenésével a világ megváltozott, vagy pontosabban fogalmazva; a fehérruhások jelenléte engem rádöbbsentett, hogy a világ már nem olyan, mint azelőtt volt. Azt azonban, hogy ez másság mikor is kezdődött, illetve az „azelőtt” mikor végződött, nem tudnám megmondani. Lehet, hogy az „azelőtt” és egy másik, párhuzamos valóság mindig is jelen volt, csak valami miatt senki sem vette észre, valamiért nem vehettük észre. Ebben a másik valóságban, ebben a másféle időben és térben ez a világ más törvények szerint működik, ha egyáltalán ugyanerről a világról van szó. De mit is jelent tulajdonképpen az „azelőtt”? Mi előtt volt „azelőtt”?

Néha a legvadabb ötletek merültek fel bennem. Elképzeltem például, hogy eddig az események mindig ugyanazok és változatlanok, csak az azokat mozgóató törvényszerűségek változnak időről időre. Ezért a felszínen a dolgok mindig önmagukat ismétlik, pedig az eseményeket mozgóató tényezőők régen megváltoztak. Az önmagukat ismétlő események képtelenek az új törvényszerűségekhez alkalmazkodni, hiszen lényegük az állandó ismétlődés, így egyre nő a távolság a történések és a lehetőségek között. Az IAC megjelenése azonban gyökeres változást hozott, mert éppen az angyalkommandó felbukkanásával vált láthatóvá a történések és az azokat mozgóató törvényszerűségek közötti feszültség.

– Képzeld csak el – mondtam Lollinak –, hogy a tévében egy focimeccset nézel.

– Tudod, hogy utálok a futballt – közölte Lolli.

– Mégis képzeld el. Most pedig odamégy a tévéhez, le-takarod egy kendővel, és vársz egy kicsit, elég egy pillanat is. Aztán felemeled a kendőt, és azt veszed észre, hogy ugyanott, ugyanazok a játékosok ugyanazt a labdát rúgják, de a játékszabályok teljesen megváltoztak. A játékosok ebből mit sem sejtjenek. Folytatják a meccset a megváltozott

szabályok szerint, anélkül, hogy maga a változás tudatosodott volna bennük.

– Maja fátyla vagy varázslat – mosolyodott el Lolli –, így még a foci is izgalmas!

– Igen ám, de tegyük fel, hogy te is a pályán vagy. Ha a szabályok, vagyis a törvények megváltoztak, vajon beszélhetünk-e ugyanarról a meccsről, és – továbbmegyek – ugyanazokról a játékosokról?

A kérdésre persze egyikünk sem tudott válaszolni.

– Az már egyre világosabb, hogy a világot nem magyarázhatjuk Newton segítségével – vonta meg a vállát Lolli –, de mi köze van ennek a fehér ruhásokhoz, hiszen eredetileg róluk beszéltünk.

– Könnyebbet kérdezz!

– Miért szőrös a macska farka? – derült fel Lolli arca, mikor belekezdett egyik kedves játékunkba.

– Mert a szemüvegnek két szára van.

– Miért van két szára a szemüvegnek?

– Mert van hétpettyes katicabogár.

– Miért van hétpettyes katicabogár?

– Mert utálok a spenótot.

– Miért utálsz a spenótot?

– Mert a só kristályos szerkezetű.

– Miért kristályos szerkezetű a só?

– Mert a lónak négy lába van.

– Miért van négy lába a lónak?

– Mert a macska farka szőrös. De ha tovább folytatjuk, akkor sem tudom, hogy mi köze a fehér ruhásoknak ahhoz, hogy más lett a világ, vagy hogy tényleg van-e közük hozzá, hogy más lett.

– A velük való találkozás óta folyamatosan úgy érzem, mint ha a valóság egy ésszerűtlen rendhez igazodna.

Ezt már Jánosnak mondtam két nappal később egy sörözőben.

– A világ határozottan megváltozott. Ez persze így, nem sokat mond, de ha arra gondolsz, hogy az IAC megjelenése

óta a gyanakvás vezérli minden lépésünket, és az emberek kellemetlen közérzete mindenre rányomja a bélyegét, érte, hogy mire gondolok – mondta János.

– Ez is igaz, de szerintem mindez csak kísérőjelenség. A lényeg az, hogy a világ nem olyan, mint amilyennek eddig hittük, ezért változtatnunk kell eddigi gondolkodásunkon.

– A világ nem a Newton által leírt fizikai törvények szerint működik, és nem vezethetünk vissza mindent a jó öreg ok-okozati összefüggésre. A világot nem az ész, hanem az érzelmek irányítják, a fantázia, a vágyak, a gondolatok, s ki tudja, még mi. Divatos elmélet, irtó érdekesen ír róla Hagstrom.

– És ahhoz is elérkezettnek látja az időt, hogy gondolkodásunkban hasonló forradalom történjen, mint amit valaha Kopernikusz vagy Galilei vitt véghez – tettem hozzá.

– De mi köze mindennek a fehér ruhásokhoz? – kérdezte János.

– Szerintem semmi – feleltem.

– Vagy igen.

– Több variáció nincs – vontam vállat.

– Dehogynem! Igen is, meg nem is – nevetett János

– És még számtalan magyarázat létezik – folytattam.

Körülöttünk már minden asztalra felrakták a székeket, s a takarítónő iszonyú haraggal fogott a felmosáshoz. Mindenfelé fröcskölt a víz, valahányszor a padlóhoz csapta a csöpögő pamacsot.

– Záróra, uraim, már régen záróra! – jelentette be végül az egyik pincér.

Fizettünk és engedelmesen távoztunk. Odakint akkora volt a köd, hogy pár lépésnyire lehetett csak látni.

– Belőled vagy belőlem árad ez a homály? – húztam össze magamon a kabátot, mert a levegő nyirkos és hideg volt.

– Nyilvánvaló, hogy belőled. – vágta rá János habozás nélkül. – De visszatérve fehér ruhás őrangyalainkra, remélem, hogy előadásaidban is felbukkannak ők, mint annak aktuális iskolapéldái, hogy a média hogyan manipulál. És miközben erről lerántod a leplet, talán annak is nyomára

bukkansz, vajon kik is ők valójában, és kinek a megbízásából tevékenykednek.

Közben odaértünk a buszmegállóhoz, szerencsére éppen jött a busz. János felszállt, jókor, mert Zsófi már kereste mobiltelefonon. Én gyalogosan ballagtam tovább a ködben, Lollihoz.

A köd a tegnapi szüntelen ágyúzás miatt még mindig fekete volt. Másnap megismételték a harcot, hogy a mieinknek pihenésre semmi idejük se legyen. Az a Kubat is, aki az előző napon sebet kapott, bekötözött nyakkal küzdött a harcolók között. Kezében görbe szablyával maga Ahmed is megjelent, s kemény szóval buzdította az embereit, hogy győztesként térjenek vissza. A hírnökök ide-oda futkostak a csatasorban, s akik a parancsokat resten hajtották végre, azokat a csaszok vaspálcával ösztökélték. Az ellenség erősítést kapott, és sokasággal felülmúlta a mieinket, így helyeikről nagy erővel elűzte őket, és a tornyot elfoglalta.

– Mi újság? – kérdeztem Lollitól, aki már félig aludt a díványon, ölében a *Harlekin milliói* című könyvvel.

– Lépfene-pánik – csukta be Lolli a könyvet, s kinyújtózott.

– Írjuk ezt is a fehér ruhások számlájára. Fehér ruhák, valami gyanús fehér por szétszórva, esetleg borítékolva és postán feladva, kiváló médiacsemege.

– Igen, most állapították meg, hogy a levélben lévő fehér por, melyet a napokban kapott az a bizonyos amerikai külügyminisztériumi tisztviselő, tényleg tartalmazott lépfene-spórákat.

– Manapság ki ezt, ki azt küldözget. Nekem azonban holnapután a lépfene-pánik és a minden képzeletet felülmúló terrorfenyegetettség ellenére Svédországba kell repülnöm.

– Magaddal hozod a fiadat?

– Igen. Őszi szünet lesz, s megtoldjuk egy héttel, ez is születésnapi ajándék lesz. Meg egy kicsit komolyabban szét

akarunk nézni, hogy a gimnázium után mit is kezdhetne majd itt. Nálam akar lakni egy darabig.

– Akkor miért nem hozod át hamarabb? Az anyja már nemigen szólhat bele.

– Meglátjuk – feleltem kurtán. Nem tudom, miért, de nem volt kedvem a témához. Lolli észrevette.

– Szeretném megismerni a fiadat. De ha most nem akarsz a dologról beszélni, hagyjuk.

Lolli ki akart vinni a repülőtérre. Hozzám simult és megcsókolt amikor elbúcsúztunk egymástól, én átöleltem, s félig lehunytt szemhéjam mögé, a szempillák rojtjain át beszűrődött a sápadt napfény, megvillant egy mellettünk elsiető vöröses kabát, hangtöredékeket sodort felénk az őszi szél, s a szétzilált hangok égnek feszítették a mellettünk álló fa kopasz ágait.

Az életünk pillanatképekből áll össze. Kirakójáték, csak több benne az irracionalitás és a fantázia. Pillanatképek monumentális mozaikja, melyben az apró darabok értelmes egészzé állnak össze, de egyes darabok felcserélhetők, vagy más kicsi darabkákkal helyettesíthetők. A részletek így számtalan lehetőséget hordoznak magukban, s mindig ott rejlenek bennük a meg nem történt történések; potenciálisan mindig jelen van a „mi lett volna, ha úgy lett volna”, vagy a „mi lenne, ha úgy lenne”. Múlt és jövő egymásba mosódnak, csak a pillanat életszagú szívdobbanása hiányzik. Ezek után persze ott lebeg a kérdés; vajon mindez milyen hatással van a mozaik egészére, vajon valóságos vagy virtuális kirakójátékot játszunk?

A repülőtéren minden jóval hosszabb ideig tartott a szokásosnál. A csomagfelvétel, az útlelvizsgálat, s a várakozás, míg végre beszállhattunk a gépbe. A hangosbemondón többször is elhangzott, hogy aki elhagyott csomagot vagy egyéb gyanús dolgot észlel, azonnal jelezze.

Lolli ki akart kísélni a repülőtérre, de lebeszéltem róla. A New York-i események és a háborúsnek kikiáltott helyzet Lolli is aggodalmaskodóvá tették, s ha el kellett utaznom, mindig felmerült benne, hogy talán utoljára lát. Az ilyen és hasonló megnyilvánulások állandósították és megerősítet-

ték bennem azt a valószínűtlen érzést, hogy minden rezdülésünk, minden cselekedetünk szinte élet-halál kérdés. Kezdtem megszokni a szüntelen készenléti állapotot, s egyre többet töprengtem rajta, hogy ami megtörténik, vajon miért éppen úgy történik meg, ahogyan megtörténik, s az, ahogyan nem történt meg, vajon hová tűnik. Létezik-e minden történésre egy meg nem történt változat, ami valahol jelen van, csak mi nem érzékeljük, s ez a meg nem történt változat vajon megtörténik-e máshol vagy máskor? A determinizmus kérdését nálam hozzáértőbbek is újra meg újra boncolgatják, de engem inkább az ellenkezője izgat: a történetekben rejlő korlátlan lehetőség. Reflexeim, mint a macska izmai, állandóan ugrásra készek, az idegek rugalmasak, mint a hegedű megfeszített húrjai, melyek képesek bármely dallamot megszólaltatni, és bármely helyzethez alkalmazkodni. Ez az állapot a legbenső én határait egyszerre tágítja határtalanná, és zsugorítja hangyányivá.

A gépben feszült volt a hangulat a New York-i események miatt. A légikísérők amúgy is természetellenes mosolya most még mesterkétebbnek hatott. Egy sms-t kaptam a fiamtól: „még stockholmban vagyok. WWW akció. jövök.” „Hányra?” – kérdeztem. „5-kor” – válaszolta. „Én hatra érek haza. Kulcsod van. Várlak” – mondtam. „akkor én várlak!” – igazított helyre Dávid. „De én is...” – feleltem.

A „WWW” a World Wilde Web nevű globalizációellenes szervezet rövidítése, melyhez Dávid ifjonti hévvel és reményekkel csatlakozott. Harcias neve ellenére békés, növénylelkű társaság volt, csupa fiatalból állt, mindenféle központi vezetés nélkül, ami hosszú távon halálra ítélte, bár ezt Dávidnak nem akartam mondani. A tagok interneten tartották egymással a kapcsolatot. Mindenki szabadon kifejtethette akciótervezetét vagy egyéb javaslatát, melyek elfogadásáról a tagok internetes szavazással döntöttek. Általában csendes tüntetést vagy valamilyen látványos, de erőszakmentes akciót szerveztek.

Aztán Lollinak is írtam, de Lolli nem válaszolt, biztos megint ki volt kapcsolva a telefonja. Ha órája van, mindig kikapcsolja. Lolli számomra mindig rejtély marad. Minél

közelebb kerülök hozzá, annál kevésbé értem. Nem értem például, hogy lehet valaki egyszerre matematika- és irodalomtanár? De sok más dolog van még, ami megfoghatatlanná teszi. Azt azonban már biztosan érzem, hogy szeretem. Sms-em érkezett. „Have you possibility to deliver a lecture in May?” – kérdezte egyik kollégám Brüsszelből.

– Kérjük kedves utasainkat, hogy a felszállásnál kapcsolják ki mobiltelefonjaikat, és mellőzzék a dohányzást! Kérjük, hogy kapcsolják be a biztonsági öveket! – hangzott a recsegő hangszóróból.

Vannak pillanatok, melyek ugyanazon térhez, de más időhöz tartoznak, ám ez az idő nem azonos sem a szubjektív, sem az objektív idővel. Hogy az idő egészen másként „működik”, mint azt általában vélik, s hogy az időről jóformán semmit sem tudunk, vagy hogy az emberiség ősrégi tudása valahol a történelem forгатagában elveszett, az már régóta nyilvánvaló volt számomra. Igaz ugyan, hogy Einstein óta újra jobban odafigyelünk az időre, de amit tudunk, nem akarjuk tudomásul venni. Életünk mit sem változik a tudás birtokában, csak a megválaszolatlan kérdések szaporodnak.

Az IAC megjelenésével azonban mintha lassú szemléletváltás kezdődött volna, talán ez volt tevékenységük egyetlen pozitív hatása. Mert még az is, aki nem akarta, azaz a vak is látta, hogy valami nincs rendben az idővel. Amikor már nemcsak pillanatok, hanem hosszú percek lógtak ki az időből, az mégiscsak gyanússá vált, s a legelszántabb materialista is zavarba jött tőle. A fehér ruhások razziai jelentettek áttörést a kérdésben, mert mint az nyilvánvaló volt, egy-egy ilyen rajtaütés kívül esett mind az objektív, mind pedig a szubjektív időérzékelésen, tehát lennie kell egy harmadik időnek, ami számunkra csak igen kivételes helyzetekben érzékelhető.

Sátramban csak egy olajmécses világított, a táborban már mindenki nyugovóra tért, csak én virrasztottam, meg az öörök, akik apró tüzek körül melegedtek. Szolgámat és had-

apródomat is elbocsátottam, hogy végre teljesen egyedül, csak az írásnak szentelhessem magam.

Egymás után róttam a sorokat. Szokásommá vált a naplóírás. Mióta atyám naplóját megtaláltam, úgy éreztem, hogy az iránta való tiszteletből folytatnom kell azt, amit ő megkezdett. Zsenge gyermek voltam még, mikor elveszítettem, emlékem nem sok maradt róla, így a napló, amit felleltem, különösen becses volt számomra.

Hónapok óta hadakoztunk a pogány törökkel, változó hadiszerencsével, mert szinte mindenütt elszántan tartották magukat. Az idő kezdett csípősre fordulni, ideje volt téli szállást keresni a hadaknak. Embereim egyre nehezebben viselték a tábori életet, az állandó csatározást, a fojtogató ágyúfüstöt, ami a mindennapos rohamok után még éjjel is csak nehezen oszlott el. Sokan elvesztek közülünk, mások súlyos sebeket kaptak, s nyögésük néha szállásomig hatolt a csendes éjszakában. Az őrzőjárat éppen sátram előtt haladt el, a léptek egyre távolodtak.

Hirtelen kardomhoz kaptam, mert a sátor legmélyebb zugából neszt hallottam, valami tompa, de súlyos dobbanást onnan, ahol útiládám állt, melyben ruháimat tartottam. Lerúgtam magamról a birkabőr takarót, s óvatosan, kardomat szüntelenül előreszegezve a láda felé indultam. Ahogy odaértem, hirtelen mozdulattal felcsaptam a láda fedelét. Valami megmozdult benne, majd a homályból egy emberi alak bontakozott elő, s lassan felállt.

– Kifelé! – szegeztem neki kardomat.

Az alak némán engedelmeskedett, kilépett a ládából, s arrafelé hátrált, amerre irányítottam. Mikor a mécseshez értünk, arcához emeltem a gyöngé világot, melynek fényénél megdöbbenve ismertem fel Kubatot. A nyaka még mindig be volt kötözve, pedig jó pár hete annak, hogy a csatában sebet kapott. Kezét védekezőleg arcához emelte, mikor a szemébe világítottam. Most vettem csak észre, hogy balkezén a középső ujj hiányzik.

– Mit akarsz itt? Kémkedni jöttél, vagy azért küldtek, hogy engem megölj? Felelj! – hadonásztam vésztijslón a karddal. Kubat nem ijedt meg, csendesen ingatta a fejét.

– Nem, uram. Nincs nálam fegyver – felelte szelíd hangon.

Valóban nem találtam nála semmit, bár ez nem volt bizonyíték, hiszen akár az én fegyveremmel is életemre törhetett volna, mikor már elaludtam.

– Akkor tehát kémkedni jöttél! – förmedtem rá. – Ahmed küldött? Felelj!

– Nem, uram – válaszolta csöndesen.

Türelmem fogytán volt.

– Beszélj, különben életeddel lakolsz! – ripakodtam a törökre.

Kubat lehajtotta a fejét, s egészen halkán, de tisztán így szólt:

– Allah küldött, uram.

Erre a feleletre nem számítottam.

– Úgy?! És gondolod, hogy ezt el is hiszem neked?

Mivel Kubat most már teljes hallgatásba burkolózott, fel-emeltem a sátorlapot, s kikiáltottam az egyik őrnek, aki sátramát vigyázta. Jó messze lehetett őrhelyétől, mert az előbbi hangos szóváltásnál sem avatkozott be, most pedig érezvén, hogy kötelességét mulasztotta el, lélekszakadva futott. Az őrtűz fényében világosan látszott arcán a rémület.

– Parancsoljon, uram!

– Azonnal vizsgáld ki, hogy kerülhetett ez az ember a sátramba! Súlyosan megbűnhődik az, aki felelős érte.

Aztán ismét Kubathoz fordultam:

– Holnap reggelig haladékot kapsz. Ha addig nem térsz jobb belátásra, s el nem árulod jövedeled okát, majd a hóhér megoldja a nyelvedet! Vezesd el! – szóltam oda végül egy másik őrnek, aki időközben szintén előkerült.

Mikor egyedül maradtam, újra beburkolóztam a birka-bőrbe, elővettem a naplót, de nem ment az írás. Zaklatott voltam, a történetek erősen felkavartak. Hajnalig nem is jött álom a szememre.

Ez a harmadik idő a fehér ruhások megjelenése előtt általában csak kivételes pillanatokban volt megfogható. Ilyen pillanatok önkívületi állapotban legyintenek meg néha min-

ket, mint a tavaszi szellő; szerelmi elragadtatás közben, halálos rémületeben, vagy mikor gondolataink legmélyebb kútjába tekintünk, vagy hirtelen rácsodálkozunk valamire – ám amikor visszazökkenünk megszokott idősíkjainkba, az időből kilógó pillanatot magunkkal visszük, és szubjektív időérzékelésünk panteonjában helyezzük el, ott, ahol életünk legfontosabb élményeit őrizzuk. Ezekből az idődarabkákból épül fel bennünk tégláról téglára, kőről kőre az idő monumentális, sima és hűvösen csillogó, márványból való emlékműve, amely mindenkor elválaszt bennünket az örökkévalóságtól.

Mikor a villám egyszer közvetlen mellettem csapott be a telefonvezetékbe, a levegő elektromos sistergése közben egy töredék másodpercről, vagy talán percről nem tudtam, és ma sem tudok magamnak számot adni; nem építettem be azóta sem az idő falába, hanem ott lebeg valahol az a pillanat és a hozzátartozó kép, amint szinte a székhez szögezve ülök, s a dörgés hangja, melyet követően szintiszta erővé lényegül a levegő.

Azóta, nem tudom, miért, az akkor átélt érzések halvány mását élem meg újra meg újra, valahányszor felszáll velem egy repülőgépp. Most is ott ültem az üléshez szögezve, míg a földtől elszakadtunk, míg a földön érvényes fizikai törvények megszűntek, s helyettük a levegőben szabadon szárnyaló testre vonatkozó törvények léptek életbe. A levegőben való szárnyaláshoz nem illik a motorzúgás, ezért azt már nem is hallottam. A földtől való elszakadás csend-alakot ölt, a csend alatt házak, rétek és utak lebegnek el, a csend fölött felhők suhannak.

Mikor magunk alatt hagytuk az utolsó felhőfoslányt is, csak a csend ragyogott körülöttünk kéken és áttetszőn. Aztán az üvegek szerény, visszafogott csörömpölésbe kezdtek, megkezdődött az ital felszolgálása. A szárnyhoz közel, az ablaknál ültem, a középső ülés üres volt, a harmadik ülésen pedig egy elegáns, barna öltönyös, meglehetősen pocakos úr zörgette az újságját. Hatvanesztendő már biztosan elmúlt, de az a típus volt, akiről nehéz megállapítani, hogy hány éves lehet. Látszólag teljesen elmerült a The

Times hírzuhatagában, de mikor észrevette, hogy rápillantok, azonnal leeresztette az újságot, majd rekedtes hangon, asztmásan fújtatva megszólalt.

– Nice to see you, Mr. Bende! How are you? – recsegte, s legmegnyerőbbnek szánt mosolyát villantotta felém.

Meglepődtem, mert nem tudtam hová tenni a férfit, de valahogy mégis ismerősnek tűnt.

– Nem emlékszik? – folytatta angolul. – Két évvel ezelőtt a lancasteri egyetemen találkoztunk egy fogadáson.

Valóban nem emlékeztem, pedig ilyen hanggal nem könnyű valakit elfelejteni.

– Jól emlékszem a két évvel ezelőtti konferenciára, s a fogadásra is, hiszen nem is olyan régen történt, de elnézést, uram, sajnos... Szabad a nevét? – kérdeztem, s kissé kellemetlenül éreztem magam.

– John Long vagy II. Mithridatész – nevetett rám a férfi vastag szemüvege mögül –, teljesen mindegy, a lényeg az, hogy ön kitűnő előadást tartott. Már maga a címválasztás is remek volt; *Történelem és manipuláció*, kiváló.

Nem tudtam eldönteni, hogy gúnyolódik-e vagy komolyan beszél, de viselkedése zavarba hozott.

– Talán ön is történész?

– Ó, nem. Mondjuk, hogy üzletember vagyok, de mindig érdekelt az elméleti kérdések meg a történelem. Egyesek szerint egyenesen filozófikus alkat vagyok, hehehe...

– Akkor talán pályát tévesztett – feleltem szárazon, miközben váltig azon töprengtem, vajon kire emlékeztet ez a fickó.

– Tudja, nekem különösen az kérdésfelvetése tetszett, hogy mitől baloldal a baloldal, és mitől jobboldal a jobboldal. Gratulálok, Mr. Bende! – nevetett, elővillantva sárgás fogait. – Az meg egyenesen lenyűgöző volt, ahogy a globalizált gazdasági és politikai elit, a média és a manipuláció háromszögét felvázolta, s hogy ezt a „szentháromságot” körünk legfőbb történelemformáló tényezőjének tette meg. Egyedülálló következtetések!

– Úgy tűnik, feszült érdeklődéssel követte előadásomat – közöltem fanyar mosollyal, s nem volt kedvem a témába

belemelegedni. A barna öltönyös úr azonban recsegve folytatta.

– Tény, kedves barátom, engedje meg, hogy így szólítsam – tette rá puha kezét a karomra –, tény, hogy a média világszerte alapvetően baloldali és liberális beállítottságú, és ez a balliberális média összefonódott a globalizált gazdasági elittel. Így aztán van egy megsokszorozott erejű hatalmi faktorunk. Ezzel aztán lehet az egész világot irányítani, meg az emberek tudatát manipulálni, így lehet aztán történelmet formálni! Hehehe...

Idegessített az elegáns úr örökös heherészése, s nem tudtam eldönteni, hogy az zavar jobban, amit mond, vagy ahogyan mondja.

– Azért egy kissé leegyszerűsíti a dolgokat. Mégsem figyelt eléggé az előadásomon.

– Nézze – komolyodott el –, én nem vagyok elméleti szakember, a cizellált fogalmazásmód sem kenyerem. Én az elméleteket mindig lefordítom a gyakorlat nyelvére, mert az a jó elmélet, ami a valóságban gyökerezeik. Az ön meg látásait pedig kitűnőnek tartom! Egészségére – emelte szájaához a poharat, és sokáig ízlelgette szájában a kortyot. – John Long – olvasta a felírást a üvegcsé címkéjén –, remek whisky ugyebár, s ön a világ minden táján megveheti, hehehe...

– A Coca-Cola az igazi! – emeltem fel a poharam, – de ennek így nem sok köze van egy adott történelmi kor elemzéséhez.

– Nem, de az adott kor jelképrendszeréhez igen. És azt ön is tudja, hogy egy-egy kor jelképrendszere sokat elmond az adott korról.

– Göröngyös úton haladunk – válaszoltam. Az egész gép rázkódott, csörömpöltek az üvegek, s valahol egy pohár éles koccanással darabokra tört.

– Hölgyeim és uraim! A gép kisebb légörvénybe került, kérem, kapcsolják be a biztonsági öveket!

Éppen befejezték az étel felszolgálatát, már mindenki előtt ott volt a műanyag ételt tartalmazó műanyag egyen-doboz.

– Önök elméleti emberek túl finnyásak, Bende úr – húzta el a száját a barna öltönyös, majd szokása szerint felnevetett. – Nem haladunk göröngyös úton, csak hirtelen gondolati légörvénybe kerültünk. Túl nagy lépésekkel haladtunk az úton, amely az elméletet a gyakorlattal köti össze.

– Ez már majdnem marxizmus – jegyeztem meg gúnyosan, de a férfi elengedte a füle mellett.

– Vegyük például egyik honfitársát. Az apja a Kádár-korszak Magyarországának egyik legnagyobb állami vállalatát igazgatta. Fia pedig, az ön kedves honfitársa, valamiféle ifjúsági szervezetben töltött be vezető pozíciót, ISZ, MISZ, SZISZ, segítsen már...

– KISZ-titkár?

– Az, pontosan az. Mikor önöknél megtörtént a rendszerváltás, a papa lenyúlta az állami vállalatot, s ma számtalan szállal kötődik több multinacionális céghez, a bankvilágban sem ismeretlen a neve, de mit mondjak, kétes pénzügyi tranzakciókat folytat. Az ön kedves honfitársa pedig közben átevickélt a liberális táborba, felesége pedig a CNN egyik kelet-európai tudósítója. Hogy ő maga valójában mivel foglalkozik, az számomra sem világos, de járja a világot, én már háromszor is belébotlottam véletlenül, hol itt, hol ott.

Egyre érthetlenebb volt számomra ez a recsegő, elegáns úr. Ahogy beszélt, finom, szinte nőies kezével szüntelenül gesztikulált, ezek a kezek sehogy sem illettek össze azzal a vaskos, potrohos testtel amelyhez tartoztak. Gesztusai viszont nem voltak nőiesek. Apró szeme gúnyosan villogott vastag szemüvege mögött, az egész figura leginkább egy elhízott rókára emlékeztetett, s annyira jellegzetes volt, hogy lehetetlen volt nem emlékezni rá, ha csak egyszer is találkozott vele az ember. Ezért egyre jobban zavart, hogy nem tudom megfejteni, hol is láttam már ezt a fecsegő úriembert.

– Nyilván azért botlik bele hol itt, hol ott, mert ön is hol itt, hol ott bukkan fel... – közöltem végül. – Ha jól emlékszem, azt mondta, hogy ön is üzletember.

Felnevetett.

– Ezzel azt akarja mondani, hogy én is olyan gyanús vagyok, mint az ön kedves honfitársa, Szegő úr?

– Szegőt mondott? – kaptam fel a fejem, – Mi a keresztnéve?

– Gábor, mint minden harmadik magyarnak. Mr. Gábor Szegő. Ismeri?

– Enyhén kopaszodó, jó harmincas, vastag szemüveget visel, mint ön, az ajka húsos...

– Lám-lám... Úgy látszik, ön is többféle társaságban megfordul.

Nem törődtem csípős megjegyzésével, csak az érdekelt, hogy minél többet tudjak meg Szegőről. Felvillant előttem a fehér kezeslábas, amint Tamás kiemeli a fémbőröndből, a szürkés füstpamacsok, melyek minden ott ültek, mikor a fehér ruhások házkutatást tartottak nálam, s újra fülembe csengett a jelszó: aki nincs velünk, az ellenünk van!

– Ha ön már háromszor is összefutott vele, talán azt is tudja, hogy mi köze van Szegő úrnak az IAC-hoz.

Emberem arcán meglepetés és némi ijedtség látszott, hangját suttogóra fogta.

– Halkabban egy kicsit – nézett körül –, nem célszerű ilyesmiről fennhangon társalogni.

– Nos – fogtam önkéntelenül is halkabbra a szót –, tud róla valamit?

– Ejnye, de kíváncsi, hehehe – felelte jó hangosan –, ha tudnék is, miért gondolja, hogy elmondanám önnek! De mint említettem, Szegő úrral csak futólag találkoztam, az IAC-ról pedig – fogta egészen suttogóra a hangját – nem tanácsos beszélgetni.

Az igaz, hogy az IAC-ról tényleg nem szívesen beszélgettek az emberek. Legalábbis nyilvánosan nem. Valahogy mindenkit babonás félelem fogott el, ha nyíltan kiejtették a fehér ruhások nevét, ahhoz hasonló szorongás, amit a totemállat nevének kiejtése kelthetett valaha egy votjában vagy egy indiánban. Azt a szót, hogy IAC, jobbra csak a médiában használták, a köznyelvben fehér ruhásoknak, őrangyaloknak vagy egyszerűen csak kommandónak hívták őket, mint mondjuk hajdan a medvét karmos öregnek.

A barna öltönyös úr ijedtsége azonban túlságosan megjátszottnak tűnt, valahogy nem volt természetes, és ahogy a hangját hol egészen suttogóra fogta, hol pedig szinte harsányan beszélt, arra vallott, hogy egész viselkedése csak tömény ironia.

– De azt talán csak tudja, hogy hol lakik Szegő úr? – kérdeztem, bár biztos voltam benne, hogy ha tudná sem mondaná meg.

– De hiszen mondtam önnek, hogy hol itt, hol ott találkoztam vele, egyszer Budapesten, egyszer Washingtonban, egyszer pedig Brüsszelben futottunk össze, s hogy hol érhető el, arról nem esett szó köztünk.

A társalgás egy időre megakadt. Közben kikerültünk a légörvényből. Néztem a felhőket, a motor tompa zúgása elálmosított.

A csendet a barna öltönyös törte meg.

– Sajnálom a kedves fiát, Bende úr, de még fiatal, nyilván felépül.

– Hogy érti ezt? – meredtem rá.

– Bizony kiszámíthatatlanok egy haslövés következményei, olvastam az újságban is, hogy sokáig élet és halál közt lebegett. Még szerencse, hogy a mája nem sérült meg.

A döbbenettől először nem jutottam szóhoz, megfordult velem a világ. Mit tud ez az ember, amit én nem? Hiszen alig egy órája váltottam sms-t a fiammal.

– Miféle haslövés, és hol olvasott ön erről?

– Ejnye, már nem is tudom, melyik újságban. Bizony, nem veszélytelen globalizációellenes tüntetésen részt venni – sóhajtotta, majd az órájára nézett –, mindjárt megérkeztünk – tette még hozzá.

Rémületem lassan elpárolgott, a bennem kavargó érzések elsimultak, mint az imént a légörvény, s a fejemben zsi-bongó gondolatok letisztultak. Tudtam, hogy alig egy órája kaptam életjelt a fiamtól, s ha egy órája még semmi baja nem volt, akkor nem írhattak róla semmiféle újságban.

– Ön összetéveszt valakivel, vagy legalábbis a fiamat – csóváltam a fejem –, de honnan tudja egyáltalán, hogy van egy fiam?

A gép megkezdte a leszállást, útitársam pedig úgy tett, mintha az erős motorzúgástól nem is hallaná, amit mondok, mintha őt most már csak a landolás foglalkoztatná. Az utaskísérők összegyűjtötték az utolsó műanyag tálcákat és poharakat, s maguk is elhelyezkedtek elől a gépben. A repülőgép kissé oldalt, majd előre billent, éreztem, amint fékez és visszaránt a föld szférájába, s az időnkívülség délibábja lassan szertefoszlik. A sötétben feltűntek a repülőtér fényei. Az ég és föld közötti feszültség egy pillanat alatt feloldódott, mikor a gép kerekai a leszállópályán zökentek. Néhányan tapssal üdvözölték, hogy sikeresen földet értünk. Hamarosan megkezdődött a türelmetlen topogás az ülések közötti szűk folyosón a kijárat felé. A barna öltönyös úr a nyomomban haladt – nem tudom, hogy került mögém, hiszen ő ült a külső ülésen –, nem szólt semmit, én is hallgattam. Pedig különös beszélgetésünk igazán befejezetlen maradt, s az a néhány mondat, amit a fiamról ejtett, még mindig ott zakatolt a fülemben. Gyorsan meg is néztem a mobiltelefonomat, hogy kaptam-e közben üzenetet. A három sms közül az egyik Dávidé volt: „Lundban vagyok”. Fellélegeztem. Az előírásosan mosolygó személyzet mellett elhaladva kiléptem a gépből.

– Hát viszontlátásra, Mr. Bende, köszönöm a kellemes beszélgetést, remélem, még találkozunk! – reccsent rám a barna öltönyös úr, és vállamra tette a kezét.

Megfordultam, kezet nyújtottam, és ahogy a szemébe néztem, megint nagyon emlékeztetett valakire.

– Viszontlátásra, Mr... Egyébként a fiamtól most kaptam egy üzenetet, ön valóban összetéveszti valakivel – mondtam, de abban a pillanatban el is szégyelltem magam, hogy ez előtt az ismeretlen előtt, aki még a nevét sem volt hajlandó elárulni, aki sima modorával, locsogásával és kitérő válaszaival egész úton bosszantott, leleplezem legbensőbb érzéseimet, azzal, hogy az igazamat bizonygatom.

– Gratulálok, Bende úr! – felelte útitársam azzal a furcsa, visszataszító nevetgéssel, amit a legellenszenvesebbnek találtam benne, majd az órájára nézett.

– Sajnos mennem kell, különben lekésem a csatlakozást. Viszontlátásra! Elnézést... – mondta, majd újabb gyors, gépies kézfogás után eltűnt a reptéri forgatagban.

Egy darabig néztem utána, aztán lassan én is továbbindultam. Nem kellett sietnem, a következő gép indulásáig több mint egy óráam volt. Ballagtam a taxfree kirakatok csillogó-villogó sorfala közt, s akaratom ellenére is a barna öltönyös ismeretlenre gondoltam. Zavart, hogy az utazás végére sem derült ki róla, hogy kicsoda, s hogy milyen elegáns könnyedséggel háritotta el a bemutatkozást. Az is homályban maradt, hogy honnan ismeri Szegő Gábort, s a tény, hogy egyáltalán ismeri, csak még rejtélyesebbé tette. Nyilvánvaló volt, hogy azért állt elő a fiamról szóló hamis hírrel, hogy meggátolja további kérdezősködésemet Szegő-ről, s hogy elterelje a szót az IAC-ról.

Újra felidéztem a tekintetét, a mozdulatot, ahogy óráját a szeméhez emeli, s szinte felkiáltottam a hirtelen felismeréstől; a barna öltönyös az Ördögre emlékeztetett!

Minden hal alatt van egy feneketlen mély kút. Ez a mélységesen mély kút kiszűri és visszaveri a világűrből érkező káros sugarakat, s ez védi meg a halakat. Így gondoskodik a természet a halakról – gondoltam, de még valószínűbb, hogy álmodtam, mert egy pillanatra az álomba menekültem az egyre kibírhatatlanabb helyzetből. Éjjel tizenkettő lehetett, vagy fél egy. Az eső ugyan már elállt, de ahogy csuromvizesen hasaltam a salakon, egyre jobban fáztam. Azon gondolkoztam, hogyan értesíthetném az apámat. Tudtam, hogy a dolog reménytelen, mégis ez járt az eszemben. Az apám különben is Budapesten volt. Az meg sem fordult a fejemben, hogy az anyámat értesítsem, pedig vele laktam. Nem utáltam az anyámat, de mégsem akartam vele beszélni.

Hetvennyolcan voltunk. Tudom, mert az egyik rendőr megszámolt bennünket. – Hetvennyolc! – ordította a társának. – Innen egy se lép meg! – röhögött a másik, – De van itt egy, aki még angolul sem ért, nem érti, amit mondok

neki. – Nem baj, használd a gumibotot – röhögött vissza az első rendőr, – azt mindenki megérti!

Ahogy megaláztatásunk egyre mélyebb lett, úgy nőtt bennem percről percre a gyűlölet. Az eső újra szemerkélni kezdett.

Ahogy kiléptem az egyetem épületének kapuján, úgy hunyorogtam a napfényben, mint aki hónapokat töltött egy ablak nélküli pincében. Mint aki éveket raboskodott valahol a föld alatt, évekig téblábolt valami sötét alagútban, vagy mint a patkány, amely a város csatornalabirintusából most véletlenül kitalált. Lakásom nem volt messze az egyetemtől. Ballagtam hazafelé a szűk utcákon, a girbe-gurba házak között. Ez a régmúltból és tévedésből itt felejtett hangulatos városka annyira nem volt jellemző Svédországra, hogy szinte teljes ellenpontját képezte mindannak, ami az országot általában jellemzi. A bájos történelmi kulissza és a jelen valósága között feszülő ellentét mindig izgatott, s megpróbáltam leleplezni, mi e jelenből kilógó város titka. Szerettem Lundot. Most azonban a csatornalabirintusban bolyongtam, s csak lassan tapogatóztam benne előre. Sohasem viseltem el azt, ami megoldatlan, ha elvileg megoldható lenne. Most pedig a megoldatlan kérdések mintha egymásra találtak volna, s a szálakat egymáshoz kötözve kibogozhatatlan hálót szöttek volna körém.

Annak ellenére, hogy fiamat épségben-egészségben találtam, legutóbbi élményem a repülőgépen erősen nyomasztott. Kedvemet nem tette rózsásabbá, hogy reggel az egyetemen kollégáim azzal fogadtak, hogy a fehér ruhások kommandója a lundi egyetemen is látogatást tett.

Azok a kollégáim, s azok a diákok, akik közvetlenül átélték ezt az eseményt, szinte szóról szóra ugyanazt mondták, mint mindenki, aki részese volt hasonló rajtaütésnek, s azt érezték, amit én, mikor a fehér ruhások nálam jártak. Szédületes gyorsasággal zajlott le az esemény, vagy legalábbis úgy lehetett érzékelni. A forgatókönyv, mint mindig, most is ugyanaz volt. Valami erős fényjelenség kíséretében a sem-

miből bukkant fel a mintegy tíz főből álló fehér ruhás, géppisztolyos különítmény, környezetüket ordibálva tájékoztatták arról, hogy veszélyben a demokrácia; úgy tűnt, hogy aprólékosan és igen módszeresen kutatnak valami után, majd szörnyű felfordulást és szürkés felhőpamacsokat hagyva, az „aki nincs velünk, az ellenünk!” jelszóval az ajkukon sebbel-lobbal távoztak, vagy semmivé foszlottak. – Sebbel-lobbal távoztak vagy semmivé foszlottak? – Ez a kérdés foglalkoztatta kollégáimat is, és mert a kérdés megválaszolhatatlan volt, s az egész razzia igen megalázó, ugyanolyan kiszolgáltatottnak és tehetetlennek érezték utána magukat, akárcsak én. Tehetetlenségünket csak fokozta, hogy a rajtaütés után egyik kollégánk, aki etikát oktatott, eltűnt. Pedig ő is ott volt a szobában, ahová a fehér ruhások betörték, ő is végig tanúja volt az eseményeknek; a szobából kimenni senki nem látta, de a fehér ruhások távozása után már nem volt a szobában.

Mindezek után érthető, hogy meglehetősen nyomasztó hangulatban értem haza. Dávid a számítógép előtt ült.

– Szia, mit csinálsz? – léptem mögé, s vállára tettem a kezem.

– Chateleik – villantott rám egy röpke mosolyt –, ha úgy tetszik, a barátaimmal csevegek. Nézd meg, ha akarod!

– Nem titkos? – mosolyodtam el én is, aztán a képernyőre pillantottam:

Dávid. szia! játszottad már a hegemoniát? szia. nem. az mi? egy játék. játék? igen. az impérium galaktika 2nek a folytatása. ah. örült király. délután majd várjatok telefont... (mondja papá). k. megvan neked egy program amivel bikfájlokat feltudsz játszani? halló? megvan neked egy program amivel bikfájlokat feltudsz játszani? öh, igen. egy csomag amit úgy hívnak hogy bink and smacker. Dreaming is the only thing that keeps me going on... snicker intro.bik. 55 mb! na mindegy. akkor is! most éppen a dc++ről töltök le egy dolgot, de le tudom állítani azt addig. úgy. te ez lassan megy. tudok egy jobbat. Det gick inte ta emot filen intro. bik från Dreaming is the only thing that keeps me going on...várjál. ?. rossz fájl volt. mindjárt kicserélem. egy pilla-

nat. mm. ftp://attilaf.dynds.org. user: mate. pass:lol. és:S. ?. az ftp mappába fel tudsz másolni fájlokat. az jó. várj. melyikbe? FTP-be. jó. de. my shared? a többiről csk lehozni tudsz. nem. van három mappád nem? csak a nagy fehér-ségbe? nem. nem két mappa van. öh.... várj akkor. mm. updaterazzad.lol. most van olyan mappa, hogy ,FTP'. nem kell uppdaterázni?nionjcs az az ikon. nyomd meg hogy F5. :D. tudtam csak megnéztem hogy te tudod e!!:P. lol. oda huzzam bE? igen. :D. affirmative! affirmative!

– Még szerencse, hogy nem titkos – nevettem el magam. – Dreaming is the only thing that keeps me going on... – olvastam hangosan.

Dávid jól szórakozott tudatlanságomon.

– Csak nem vagy beavatott... Akarod, hogy megtanítsalak?

– Kösz, egyszer igen. De miért szerepel mindenütt 2001 helyett a 2004-es évszám? Rosszul van beállítva a dátum?

– Fogalmam sincs. Már többször is megpróbáltam kiirtani, de mindig visszatér. Talán mert tökmindegy az idő, vagy tetszés szerint felcserélhetők az évek. Vagy nincsenek is... már úgy értem, nincs is idő.

Kérdőleg néztem a fiamra, de először nem látszott az arcán, vajon komolyan beszél-e vagy tréfál. Végül elnevette magát.

– Filozofikus gondolatok – mosolyodtam el –, érdemes volna velük alaposabban foglalkozni. De most meg kellene nézni a postámat, kinyitod?

– Ha nem titkos... – csipkelődött vissza Dávid.

Rápillantottam a listára.

– Kattints rá a harmadikra!

Tisztelt Bende úr!

A 2001. szeptember 12-én tett bejelentését kivizsgáltuk. A Nemzetbiztonsági Hivatal Terrorelhárító Szakosztálya megállapítja, hogy az ön lakásán házkutatás nem történt, valamint kizárja annak lehetőségét, hogy hazánk területén

titkos terrorelhárító szervezet működne. Az ügyet lezárt-nak tekintjük.

*Szívélyes üdvözléssel; Tóth Nándor őrnagy
Budapest, 2004. okt. 10.*

– Ez nem normális! – csaptam indulatosan az asztalra.
– Magyarán szólva én vagyok a hülye, úgy nincs, a fehér ruhások pedig nem is léteznek! Még ha az ötvenes években, vagy a Kádár-korszakban írták volna ezt a levelet!

– Hiszen mindenki tud a fehér ruhásokról, még néha a hírekben is szólnak róluk... de miféle levél ez papa? Mikor volt nálad házkutatás? Mikor voltak nálad a fehér ruhások? – nézett rám Dávid ijedten.

Ekkor döbbsentem rá, hogy a fiam az egészről semmit nem tud, hiszen a szeptember 11-i események óta nem beszéltünk egymással. Azt pedig, ami akkor a lakásomon történt, nem volt kedvem telefonon elmondani neki.

Hoztam egy pohár vizet, mert még mindig felkavart, ha az utóbbi hónap eseményeire kellett gondolnom, s most még izgatottabbnak éreztem magam, hogy a fiamnak is el kell mindent mondanom. Kényelembe helyezkedtünk, s mindenről beszámoltam Dávidnak; az IAC látogatásától kezdve az Ördögig, és igen, végül a repülőgépen lezajlott különös találkozás is kibuggyant belőlem, pedig eredetileg erről nem akartam szót ejteni. Félttem, hogy mivel közelről érinti, túlságosan is megzavarja, megrémiszi az, aminek nem is volt részese, ami meg sem történt vele.

Végig figyelmesen hallgatott, csak egy-két rövid kérdést tett fel közben, meglepett, hogy ilyen felnőtt módra lehet már beszélni vele. Arról a beteges lelkiismeret-furdalásfélérről is meséltem Dávidnak, ami sokáig gyötört csak azért, mert talán én voltam az első, aki a fehér ruhásokkal találkozott, s ezért úgy éreztem, mintha valami közöm lenne hozzájuk, mintha én nyitottam volna ki Pandora szelencéjét.

– Ettől az érzéstől szerencsére már megszabadultam, de ami a repülőgépen történt, attól még most is szenvedek.

Egyértelmű, hogy az Ördög megjelenése és az IAC között is van összefüggés – fejeztem be mondandómat, s vártam, míg Dávid meg nem szólalt.

– Mindent meg lehet fejteni, hogy mi miért van – jelentette ki egy tizenhat éves tiszta naivitásával –, majd én megfejttem!

– Meg ne próbáld! – csattantam fel idegesen. – A mostani helyzetben veszélyes is lehet. Mindezt csak azért mondtam el, hogy lásd, mi történik körülöttünk, hogy résen légy, és nyitott szemmel járj.

Aztán még sokat beszélgettünk mindenféléről, többek közt arról a megmagyarázhatatlan jelenségről, hogy az IAC rajtaütései során szinte mindenki elveszíti időérzését. Az események mintha kimaradnának az időből. Közben vacsorát készítettünk, asztalhoz ültünk, s tovább beszélgettünk. Dávid hirtelen felugrott, s egy könyvvel tért vissza.

– Emlékszel, hogy amikor kicsi voltam, mindig újra kellett olvasnod nekem a vadász-királyfiak történetét? Mit szólsz ehhez a részlethez, mikor a királyfi találkozik az Éjjellel meg a Hajnallal?

„Az Éjjélt köszöntötte illendőképpen:

– Adjon isten jó estét, bátyámuram! Merre tart, ha meg nem sérteném?

– Én bizony, fiam, a fekete havasnak tartok, ez van most soron.

– Álljon meg, édes bátyámuram, ne menjen tovább, amíg én vissza nem kerülök! – kérte Éjjélt a kicsi királyfi.

Nagyot kacagott az Éjjél erre a beszédre.

– No, hallod-e, megvénültem, azt sem tudom, hány ezer esztendeje járom a kerek világot, de még ezt tőlem nem kívánta senki fia.

– No, márpedig innét egy tapodtat sem megy bátyámuram! – erősködött a kicsi királyfi, s ahogy ezt mondta, hirtelen jó szíjas héjat rántott le egy növendék fáról, s az Éjjélt megkötözte egy vastag bükkfához.

Mérgelődött, rugdalózott az Éjjél, de hiába, nem tudott a gúzsából kiszabadulni. A kicsi királyfi pedig továbbment

nagy vígan. *De alig haladt egy puskalövésnyire, szembejő vele a Hajnal.*

Kérte ezt is – de milyen szépen kérte! –, hogy állapodjék meg, amíg visszakerül, de a Hajnal akkorát kacagott, hogy zengengett belé az erdő.

– No, ha úgy – mondá a királyfi –, mindjárt megtanítlak emberségre! – Megkötötte a Hajnalt is jó erősen, de úgy, hogy mozdulni sem tudott.

Most már mehetett bátran, nem félt, hogy megvirrad, amíg ő vissza nem kerül. Ment, ment, haladott, az idő meg egy helyben maradt.”*

– „Ment, ment, haladott, az idő meg egy helyben maradt” – ismételt meg az utolsó mondatot.

– De aztán a királyfi, mikor dolgát végezte, s elhozta a tüzet, eloldozta az Éjfél is, meg a Hajnalt is.

– Az angyalommandó is eloldozza dolga végeztével a perceket – jegyeztem meg fanyarul –, de mégsem tekinthető hősnek, mint a királyfi.

– Egy ilyen fehér ruhás razziára én is kíváncsi volnék, csak hogy átéljem, milyen is az, mikor elmarad az idő. Én biztos utánuk erednék, hogy megnézzem, hová tűnnek.

– Elég legyen, ez itt nem a királyfi meséje.

Dávid elnevette magát.

– Igenis, velúrpapa. Nem foglak ijesztgetni.

– Velúrpapa? – húztam fel a szemöldököm.

– Igen. Mert puha vagy, és feminista férfiideál, az ilyet velúrpapának nevezik. Én mindig is úgy érztem, hogy olyan, mintha te lennél az anyám, s az anyám olyan, mintha az apám lenne.

– Miért? – ráncoltam össze a homlokom.

– Mert mikor kicsi voltam, csak te törődtél velem, te neveltél hatéves koromig. Meg persze a nagymama, nagyapa, a testvéred, de az más. Az anyám mindig csak vendég volt az életemben, felbukkant, megszemlélt, majd távozott. Mint a tengerész apák – nevette el magát a hasonlaton. – Vagy

* Benedek Elek: *Magyar mese-és mondavilág, A fekete havas*

egy régi vágású családfő, aki egész nap dolgozott, majd este a vacsoránál, az arcán atyai szigorral, leereszkedett a családjához.

Mióta kamasz lett a fiam, nem beszélünk a gyerekkoráról. Mintha tabu téma lenne mindkettőnk számára. Nem is akartam belegondolni, hogyan formálták őt az életkörülmények, s vajon miféle példa áll előtte a családi viszonyokról.

– Mi van anyáddal? – kérdeztem, hogy másra tereljem a szót, mert kellemetlenül érintett a téma és a Dávid által felfestett velőrpapa-kép.

– Ugyanaz. Szerintem semmit nem változott. Csak az embriói érdeklik. Napi munkája végeztével általában a kékharisnyákkal szervezkedik. Küzd a jogokért, csupa nagybetűvel.

Karin az egyetem elvégzése után Göteborgba került, és embriókutatással foglalkozott. Úgy látszott azonban, hogy semmit nem változott, mert igen aktív szerepet vállalt az ugyancsak baloldali feminista mozgalomban.

– Egy lakásban élünk, de van, hogy egy hétig sem látjuk egymást. Mobilon viszont napjában egyszer mindig beszélünk – húzta el a száját Dávid. – Csak azt nem értem, miért akarta olyan nagyon annak idején, hogy hozzáköltözzem, hogy még perre is ment.

Mély szomorúság fogott el, mert tudtam, hogy hiába vittem el magamhoz a fiamat, amikor csak lehetett, sivár, üres és semmi érzelmi biztonságot nem adó környezetben, otthonérzés nélkül teltek mindennapjai. Azok a lelki kirándulást nyújtó napok, melyeket velem vagy a családommal töltött, soha nem jelenthettek elégséges kárpótlást.

– Az anyádon én se tudtam soha eligazodni. Bonyolult, hogy miért akart téged megszerezni. De látom, hogy azért nincs hatalma rajtad. És jó, hogy most velem jössz Budapestre – próbáltam derűsebbre fordítani a szót, hogy előre-meneküljek.

Dávid nem válaszolt, a számítógép képernyőjét bámulta, jobb keze az egéren pihent. Mögé léptem. A belügyminisztériumtól kapott levelemet olvasta.

– Még mindig ezt böngészed, felejtsük el őket – legyintettem dühösen.

– Nézd! – kiáltott fel Dávid. – Nézd a dátumot! 2004. október 10.

– Október tizedike tegnap volt – mondtam bizonytalanul, mert nem vettem észre semmi rendelleneset.

– Igen, de nem 2004, csak 2001! És amikor a haverommal chateltem, ott is mindig a 2004-es évszám jelent meg.

– Ez mi a fene? – néztünk össze. – Nézd csak meg a mai dátumot a gépen!

Dávid rákattintott.

– Kétezer négy október tizenegyedike.

– Meg van bolondulva ez a gép – motyogtam.

– Igen, de az is, aki az egy nappal ezelőtti levelet küldte neked, ő is 2004-et ír.

Ezek után a többi postámat is kinyitottuk. Mindegyiken a 2004-es évszám szerepelt. Dávid szeme is elkerekedett, de rá jellemző módon hamar kész volt az elemzéssel:

– Ez fordítottja a vadász-királyfiak történetének – jelentette ki. – Állt, állt egy helyben maradott, az idő pedig mint a gondolat, úgy haladott. De holnap azért vidd el a gépedet a szervízbe!

Nem vittem el a gépet a szerelőhöz, mert a világon ezen túl mindenütt 2004-et írtunk. Akármilyen banálisán hangzik is, egyszer csak 2004 lett. Mindez pedig olyannyira zökkenőmentesen, szinte közmegegyezéssel történt, hogy álmodni se lehetett volna másképp. Nem mondhatnám, hogy az emberek elfelejtették volna, hogy néhány nappal ezelőtt még 2001-et írtunk, de egész könnyedén vették a dolgot. Persze sokszor szembesülni kellett e változás hirtelenségével, s ez a lehető legmindennapibb helyzetekben fordult elő; csekket vagy valamilyen nyomtatványt kellett kitölteni, és az ember véletlenül 2001-et írt, vagy a boltban valaminek a szavatossági idejét olvastuk le, de a címkén még 2001 állt, s még sorolhatnám az ehhez hasonló eseteket. Ilyenkor az emberek zavartan egymásra mosolyogtak, vállat vontak, és tudták, hogy miről van szó, illetve úgy tettek, mintha tudnák. Mintha közös titkuk lenne, úgy kacshintottak össze.

A levelezés, az emberek közötti kommunikáció nem okozott gondot, hiszen a legtöbben úgyis számítógépen bonyolítják le ügyeiket, levelezésüket, a gépek automatikusan a 2004-es dátumot írták. És csak ez számított: a digitalizált idő. Átléptünk a virtuális idő valóságába.

Meg voltam róla győződve, hogy ezután már semmi sem lehetetlen. Mindaz, ami az utóbi időben történt, szinte jelentéktelenné vált számomra, mikor felismertem az idő rendellenes ugrásában rejlő korlátlan lehetőséget. Nem mintha a fehér ruhások állandó jelenlétét vagy az Ördöggel való találkozásaimat elfelejtettem volna, sőt, úgy éreztem, hogy ezek mintegy előkészítették a nagy eseményt; azt, hogy kizökkent az idő. Bármily patetikusan és közhelyszerűen hangzik is, nehéz lenne másként kifejezni azt, ami az idővel történt. Összefüggést kerestem – s nem én voltam az egyetlen –, összefüggést a fehér ruhások és a megbokrosodott idő között. Egyre inkább meg voltam győződve arról is, hogy az Ördög sem ártatlan a dologban. Nem voltam ugyan apokaliptikus hangulatban, de tisztában voltam vele, hogy más lesz az a világ, ahol az emberiség saját virtuális történetébe lép.

Dáviddal, ahogy eredetileg is terveztem, Budapestre repültünk. Október huszadika volt, sorra kezdődtek az ötvenhatos forradalomra való megemlékezések. A legtöbb sajnós üres volt, hiányzott belőlük valami, s ezt Dávid is érezhette. Valahogy nem volt valóságos az emlékezés. Elmentünk a Terror Házába, a 301-es parcellához, a Földművelésügyi Minisztérium épületéhez, ahonnan lövöldözni kezdtek a tömegre... Próbáltunk emlékezni. Sokat meséltem neki a sztálini időkről, a kettéosztott Európáról, a Rákosi-korszakról, az ötvenhatos forradalomról, Nagy Imre miniszterelnökről, arról, hogy a Nyugat sorsára hagyta Magyarországot – s éreztem, hogy olyan távolinak tűnik mindez a fiam számára, mint nekem a trójai háború. Éreztem, hogy mindaz, amiről beszélek, számára a mítoszok világa. Nem mintha közönyösen hagyná, kíváncsian

hallgatja, de nem érzi a bőrén. És akkor hirtelen számomra is nagyon távolinak, megfoghatatlannak tűnt az egész, pedig azt hittem, hogy én még a bőrömön érzem annak ellenére, hogy akkor még én sem éltem. Éreztem, nem volna szabad, hogy így legyen. Az a néhány évtized nem moshatja megfoghatatlanná és távolivá ötvenhat eseményeit. Mikor eltűnik belőlünk az emlékezés, a jelenben sincs semmi, amiben megkapaszkodhatnánk.

Az emlékezés helyett azonban most minden megtörténhet. A lehetőségek korlátlanok. Minden történésnek számítalan meg nem történt változata van, melyek valahol jelen vannak, csak mi nem érzékeljük őket. A történés, ami nem történt meg ott, ahol vagyunk, máshol, máskor és mással történik meg. Ezért minden nagyon egyszerű. Az emlékezés teher, a jelen számít csak, a pillanat, a korlátlan lehetőségek! Ez van a levegőben, így lassan én is elhiszem. Meg azt is, hogy 2004 van, és nem 2001.

Lolli szerint nem veszem észre azt, ami szép. Szerinte ezt Svédországban szoktam meg, ahol mindenütt csupán a praktikum számít. Lolli szerint reggel egyre inkább csak bekapcsolok, végigfutom a programomat, mint egy számítógép, vagy akár egy vacak mosógép, aztán este kikapcsolok. Lehet, hogy Lollinak igaza van, de az, hogy „egyre inkább”, teljesen érthetetlen fogalom, mert a virtuális idő bevezetése óta teljesen elmosódik a határ a *volt* és a *lesz* között, és a jelenben is minden megtörténhet, ami azelőtt nem tartozott szigorúan véve a jelenhez. Ezért annak, hogy „egyre inkább”, nincs már jelentése.

A szépet pedig muszáj látni, még ha nem is mindig beszélünk róla. A szépet is látni kell, csak nem érdemes róla beszélni. De én mégis láttam és éreztem a budapesti októbert, mikor Dáviddal megérkeztünk. A zsigereimbe bújt a fáradt és lágy arany pára, az ernyesztő, langyos aranykőd, mely úgy borította be mindennap a várost, mint szerelmest egy fájdalmas, gyönyörű emlék. Egy testetlen, időtlen, emlékezés nélküli emlék, melynek már a szereplői sem fontosak. Valahonnan a Dunából kelt fel minden reggel ez a zsidbasztóan álomszerű aranylebegés, és esténként ugyanoda tért vissza.

Ebben a nap mint nap felragyogó szerelmes emléekben éltünk. Ez volt cselekedeteim, gondolataim hátttere. Ez szivárgott át minden porcikámba. És különös módon, ezzel az egy dologgal volt csak valóságyszerű kapcsolatom.

Lollinak vettem egy hatalmas szemekből álló, divatos rózsakvarc gyöngysort. Illeni fog a gesztenyebarna hajához.

A Kubattal történt eset óta nem nyitottam ki a naplót. A mindennapos harc, a nehéz tábori élet megviselt, a katonák közt járvány pusztított, csípős, nyirkos hideg volt. Nem voltam elégedett téli szállásunkkal, de innen tavaszig már nem mozdulhattunk. Még tél eleje volt csak, de alig volt ennivalónk. Csapataink a szomszédos falvakat sarcolták, nem tehettem mást, szemet hunytam. Közben leveleket küldözgettem az udvarba, az élelmiszerállomány érkezését sürgettem. Egyelőre semmi foganatja nem volt leveleimnek, még csak választ sem kaptam.

Gondom volt elég, így naplót tehát csak hosszú szünet után, Szent Miklós napján vettem elő újra. Kimondhatatlan rémületemre a következő bejegyzést találtam benne keltezés nélkül: *„Allah nevét ajkadra ne vedd, Allah kép-mását meg nem festheted, Allah hatalmas és dicső. Vesszenek mindenek, kik nem őt imádják, vesszenek a hitetlen kutyák! Lánggal ég, a poklok lángjával a torony, és füstje az egekig hatol Allah dicsőségére.”* Aláírásnak pedig csak ez állt: *Egy öngyilkos merénylet.*

Elfogott a rettegés, jobban, mint mikor Kubat lépett elő útiládámból. Hiszen a naplót én azóta elő nem vettem, ki nem nyitottam, honnan hát e bejegyzés? A kézírást sem ismertem meg, a sajátom nem volt, sem azoké, akik környezetemben írni tudtak, és vörös tintával vagy vérrel írták a sorokat. Éjjel-nappal azon töprengek azóta, mit jelentenek e sorok, és ki légyen az az öngyilkos merénylet, ki magát meg nem nevezi, s miért írta mindezt az én naplómba.

Kubatot többször is kihallgattam, egyszer a hóhér kezére is adtam, aki megkínozta, de a török semmit nem vallott. Semmit nem tudtam meg arról, hogy ki küldte a sátramba

és miért, sem pedig a napló titokzatos üzenetéről. Kubat mindig csak azt felelte, amit azon az éjszakán, mikor elfogtuk: „Allah küldött, uram.” Felbőszített, hogy többet nem tudok belőle kicsikarni, de alázatos viselkedése is zavart. Alig merte rám emelni tekintetét, valahányszor behozták hozzám, mindig a földre vetette magát előttem, s mindaddig úgy maradt, míg meg nem szólítottam.

A naplóba nem írhatott, hiszen a rejtélyes feljegyzés az ő látogatása után készült. Lehet tehát, hogy cinkosa van a táborban, egy áruló, egy kém, aki az ellenség kezére játszik. Vagy van egy társa, aki az örök éberségét ismét kihasználva besurrant táborunkba, s az jegyezte fel e sorokat. Azóta rettegésben telnek éjszakáim, félttem embereimet, s magamat. Imádkozom Istenhez, hogy tisztítsa meg elmémet, és fordítsa jóra sorsomat.

Lolli és Dávid találkozása felülmúlt minden várakozást. Első perctől megtalálták egymással a hangot, aztán Lolli egyik színházból a másikba cipelte a fiamat. Dávid meg azonnal anyjául fogadta. A varázsos ősz mindhármunkat aranykődbe burkolt, felderített. El is felejtettük, mennyi idő telt el azóta, mióta Budapestre érkeztünk Dáviddal, s azt is, tulajdonképpen mikor is kell visszatérnünk Svédországba. Tudtuk persze, hiszen a repülőjegyen ott volt a dátum, de valahogy lényegtelen volt.

Egy este csak Lollival voltunk otthon kettesben, Dávid egy barátjához ment. Nyitva az ablak. Behallatszott a város szokásos, tompa moraja, és a Dunába visszatérő könnyű lebegés utolsó langyos foszlányai suhantak be a nyitott ablakon. Már majdnem sötét volt. Lolli a konyhában tett-vett, aztán bejött a szobába.

– El is felejtettem mondani, egy Kubat nevű ember keresett telefonon – mondta teájt szürcsölgetve.

– Hagyott telefonszámot? – érdeklődtem szórakozottan.

– Nem – válaszolta Lolli –, kérdeztem, de azt felelte, azt ő sajnos nem hagyhat. Kicsit fura volt a pasi, de lehet, hogy csak azért tűnt annak, mert törte a magyart.

– És még mit mondott? – most már felpillantottam a könyvből, mert hiába kutattam emlékezetemben, ilyen nevű embert nem ismertem.

– Hogy majd próbál újrahívni, ha a körülmények engedik.

– Miféle körülmények? Biztos, hogy Kubat a neve?

– Az ezer százalék, mert többször is tagoltan megismételte, mintha neked tudnod kellene, hogy ő kicsoda.

– Fogalmam sincs, ki az – feleltem, és kellemetlen érzésem támadt.

– Majd csak kiderül. Ha neki fontos valami, majd újra keres – vont vállat Lolli. Aztán nem beszéltünk többet a dologról.

Számtalan külföldi egyetemmel volt kapcsolatom, így nem tulajdonítottam különösebb jelentőséget annak, hogy egy számomra ismeretlen nevű ember keresett. Azt ugyan nem értettem, hogy miért nem adhatja meg a telefonszámát, vagy miért nem küldött inkább egy e-mailt, s hogy miféle kedvezőtlen körülményekre utal, vagy milyen nehézségekbe ütközik egy újabb telefonhívás; de én is, mint Lolli, mindezt a Kubat nevű ismeretlen hiányos magyar nyelv-tudásának számlájára írtam.

Két nappal később Dáviddal visszatértünk Svédországba. Elhatároztuk, hogy ezt a tanévet még ott fejezi be, de ősztől már Budapesten folytatja tanulmányait. Közben megüresedett egy katedra a Göteborgi Egyetemen, s felkértek, pályázzam meg. Mivel Dávid velem akart lakni, kapóra jött a dolog, s elfogadtam az ajánlatot. Göteborgba költöztem tehát, s Dávid az anyja tiltakozása ellenére áthurcolkodott hozzám.

Lolli nagyon hiányzott. Minden alkalmat megragadtunk, hogy akár csak egy hétvégére is, de együtt lehessünk.

Péntek volt. Már reggel vártam az estét, vártam, hogy Lolliért mehessek a repülőtérre. Napközben azonban az egyetemen volt dolgom, többek közt két unalmas értekezletet kellett végigülnöm. Szobám ablaka egy kis parkra nézett. A park közepén kicsiny meterséges tó volt, melyen nyáron tavirózsák nyíltak. A csupasz víztükörre most csak a november végi szél rajzolt fodros mintákat, s a tó partján

két gyerek hintázott, egy harmadik meg a homokban játszott. Két mama állt a hinta mellett, tereferéltek, s az egyik közben babakocsit ringatott.

Az első értekezlet kezdetéig volt még egy félórám. Leültem a számítógéphez, hogy egy adatot keressek ki hét-
fői előadásomhoz. Nem akartam ezzel vesződni a hétvé-
gén, minden percet Lollival akartam tölteni. Kopogtak,
s Johansson dugta be fejét az ajtón.

– Zavarlak?

– Nem, gyere csak be.

Belépett, az ajtót behúzta maga mögött, de nem jött beljebb.

– Nem akarlak zavarni, az értekezleten úgyis találko-
zunk, csak... Csak azt akartam mondani, hogy felejtst el
a múltkori beszélgetést. Nem szeretném ha...

Szinte sajnáltam Johanssont mérhetetlen gyávaságáért.
Johansson ugyanis nem volt ostoba, csak mérhetetlenül
megalkuvó. A napokban arról beszélgettünk, hogy miért
nem megfelelő a színvonal a humán szakokon. Johansson
valahogy elfeledkezett magáról, s mert régóta nyelt, tőle
szokatlan módon kifakadt:

– Az állam teljesen rátelepszik az egyetemekre! A rekto-
rok az állam emberei, a vezető testület elnöke pártpolitikus.
Azelőtt a testület tagjait az oktatók és a hallgatók közül
választották, de ma a testületi tagság politikai pozíció! És
ezek ezek döntik el, hogy az egyetem mire specializálód-
jon! Érted? A politika dönti el. A szakmai szempontok ma
teljesen mellékesek. Nézd meg a társadalomtudományi
szakokat! Ott aztán egyetlen embert sem találsz, akit nem
az állam ültetett a nyakunkra.

– Csak egy-két ráteremett professzor ellensúlyozhatná
ezt a helyzetet, ha...

– Mára a professzorok semmilyen védettséget nem él-
veznek – legyintett Johansson. – Akármelyik hivatalnok
elbocsáthat minket leépítésre, átszervezésre vagy anyagi
okokra hivatkozva. És mi az elbocsátás valódi oka? A poli-
tika! És kik döntenek arról, hogy melyik kutatási terület
kapjon anyagi támogatást? Ugyanazok a hivatalnokok.

A kutatói állásokra benyújtott pályázatokat is az állam emberei bírálják el. Mit ér ma a rátermettségl!

– Sajnos igazad van – feleltem. – Ennek fényében pedig különösen lehangoló, hogy mivel a kutatás minden téren egyre fontosabb szerepet kap, a kutatás is a politika függvényévé válik.

– Ez az! És kik csinálják ma a politikát, kik vannak hatalmon már évtizedek óta? A szociáldemokraták, ők az állam. Ezek a hülyék azt hiszik, hogy a kutatás közvetlen irányításával nagyobb gazdasági növekedést érhetnek el. Ezért ártják bele magukat abba, hogy mivel foglalkozunk. Meg azért, mert a szociáldemokrata állam nem szereti a kritikus hangot, s azokat, akik ellentmondanak neki. Mi a megoldás? Kézben kell tartani a felsőoktatást. Különösen a társadalomtudományi és a humán szakok „kellemetlenkedhetnek” olyan a kutatási eredményekkel, amelyek világosan megkérdőjelezhetik az állam vagy a kormány intézkedéseinek helyességét az oktatáspolitikában, a munkaerőpolitikában, a jóléti politika vagy a környezetvédelem területén – soroljam még, hogy hol? Itt szorít a kapca! Minél kényesebb a politika számára egy terület, annál nagyobb állami befolyásra számíthat. Nem csoda hát, hogy olyan a színvonal, amilyen, különösen a humán szakokon.

Soha nem láttam még ilyen feldúlnak Johanssont. Igaz ugyan, hogy csak néhány hónapja, mikor a göteborgi egyetemre kerültem, ismertem meg. Volt néhány jó beszélgetésünk, valószínűleg ezért öntötte ki a lelkét, amit most, úgy látszik, megbánt.

– Ne aggódj – feleltem –, soha senkinek nem fogom említeni.

– Köszönöm – pillantott rám hálásan –, akkor később találkozunk.

Nem találkoztunk. És Lolli elé sem mentem ki a repülőtérre. Már éppen indulni akartam az értekezletre, mikor ismét kopogtak. Most Hanna, az egyik adminisztrátor jelent meg répaszínű hajával az ajtónyílásban.

– Itt vagy még? Suzanne azt mondja, hogy keres valaki, és vár a második emeleti kis tárgyalóban.

– De már kezdődik az értekezlet – pillantottam az órára.

– Nem baj, azt mondta, csak pár pillanat, valami külföldi. Menj csak le, aztán találkozunk – mondta Hanna, majd elviharzott.

Nem tudtam mire vélni a dolgot, de gyorsan összeszedtem az értekezlethez szükséges papírokat, gondoltam, egyenesen odamegyek majd. Leszaladtam a második emeletre. A kis tárgyaló a folyosó végén volt, elég eldugott helyen, ritkán járt arra valaki. Útközben nem is találkoztam senkivel. Benyitottam, s földbe gyökerezett a lábam. Öt fehér ruhás állt a szobában, állig felfegyverkezve, arcuk nem látszott a védősisak mögül, csak a szemük.

– Csukja be az ajtót, Bende úr. Nem mindig szeretjük a feltűnést – szólalt meg az egyik.

A szívem a torkomban kalapált, mégis összeszedtem magam. Az ajtót becsuktam, de nem léptem beljebb.

– Mit akarnak tőlem? – kérdeztem olyan határozottan, ahogy csak tudtam, közben furcsa módon azon csodálkoztam, hogy miért magázom a kommandósokat, s ők miért magáznak, holott Svédországban mindenki tegezi a másikat.

– Azt magának jobban kell tudnia – közölte ugyanaz a fehér ruhás, aki az előbb szólt –, mindenesetre velünk jön! – tette hozzá ellentmondást nem tűrő hangon.

– Ki hatalmazta fel önöket erre? – kérdeztem élesen.

Egy kis csönd támadt, majd most is ugyanaz a kommandós szólalt meg, miközben lazán az egyik asztalra telepedett.

– Nézze, nincs értelme az efféle kérdéseknek. Kellemetlen, ha erőszakoskodnunk kell.

Mereven a nyílásba fúrtam a tekintetem, ahol a szeme rejtett a védősisak mögött, majd a kilincsre tettem a kezem. Abban a pillanatban ketten kétfelől megragadtak, a kezeimet hátracsavarták, és megbilincseltek. Lökdőstek maguk előtt. Arra még emlékszem, hogy kiléptünk a tárgyalóból, aztán már semmire. Pedig le nem ütöttek, végig eszméletlenül voltam, nem dulakodtam velük, hiszen ekkora túlerővel szemben nem lett volna értelme. Mégis, hogy az épületből miképp jutottunk ki, merre mentünk, hogy kerültem egy valahol várakozó páncélozott járműbe, teljesen

kiesett emlékezetemből. A szobából kilépés pillanata és a páncélozott járműben történt elhelyezkedés közti időről nem tudok számot adni. Felrémlt bennem első találkozásom a fehér ruhásokkal. A gömbvillámhoz hasonló jelenség, a ködszerű füstpamacsok, a felfordulás, amit hagytak. A különös füstszagot mintha most is éreztem volna.

Az autó ablakán nem láttam ki, belülről is átlátszatlan üvegből volt. A vezetőfülkét is ilyen üveg választotta el az utastéről. Három kommandós hátra ült, ketten közrefogtak, a harmadik a velem szemközti ülésen helyezkedett el. Végig az ő feladata volt, hogy beszéljen velem, mintha a többiek erre nem is volnának képesek. Két fehér ruhást nem láttam, gondolom, ők voltak a vezetőfülkében.

– Most már tudni akarom, hogy kinek az utasítására, hova és miért visznek? – kérdeztem tompán.

– Fogja be a száját! – szólt rám durván az IAC-os. – Megmondták magának, hogy a demokrácia minden ellenségét kézre kerítjük – ordította.

Sosem éreztem magam a demokrácia ellenségének, de nem láttam értelmét a további kérdezősködésnek. Rossz érzésem egyre fokozódott, eszembe jutott a New York-i merénylet, s amit Lolli mondott az IAC lakásomon tett látogatása után; „lehet, hogy gyanúba keveredtl”. Hiába tudtam, hogy az egészhez semmi közöm, éreztem, hogy ez most nem számít. Kezemről a bilincset ugyan levették, de a helyzet így is megalázó volt.

A fehér ruhások hallgattak, egymással sem beszéltek. A mellettem ülő kettő mereven ült, mint két szobor, a harmadik egyedül terpeszkedett el a szemközti ülésen. Nem tudom, mennyi ideig mehettünk, mert mióta a tárgyalóból kiléptünk, időérzésem darabokra hullt. Valahová mégis megérkeztünk, mert egyszer csak megálltunk. A motor azonban tovább zúgott, tompa, de súlyos nyikorgás jelezte, hogy egy kaput nyitnak ki előttünk. Látni azonban a tökéletesen sötét üvegen keresztül semmit nem láttam. Újra megindultunk, s éreztem, hogy jó darabig lefelé kanyargunk.

Aztán megálltunk. Csuklómon bilincs kattant. A két mellettem ülő kommandós sietősen kívágt a jármű ajtaját.

– Szálljon ki! – parancsolt rám a harmadik. A nyomaték kedvéért a fejével is intett.

Valamiféle garázsba érkeztünk, ahol több, a mienkhez hasonló páncélozott jármű is parkolt. Egy fehér ruhással nyomomban kiszálltam. Az előttem haladó kommandós sietős léptekkel kanyargott egy piszkosszürkére festett folyosón, melyről jobbra is, balra is ajtók nyíltak. Mellettem a másik fehér ruhás szaporázta, ő vezetett bilincsen, néha rántott egyet rajtam, mikor úgy érezte, nem tartok lépést vele. A harmadik, akinek, úgy látszik, a szóbeli kommunikáció volt a feladata, mögöttem trappolt.

– Fürgébben! – lökött rajtam a fegyvere csövével.

Úgy sejtettem, talán mert a kocsival szüntelenül lefelé kanyarogtunk, vagy mert a szellőzők szüntelenül surrogtak, hogy jó néhány emelettel a föld alatt húzódik ez a sivár folyosólabirintus.

Hosszú percre meneteltünk az egyforma ajtók sorfala mellett, míg megálltunk az egyiknél. Az élen haladó fegyveres kopogtatás nélkül benyitott. Egy meglehetősen tágas, de ablaktalan szobába léptünk. A kényelmesen, ám személytelenül berendezett iroda falán egy hatalmas, tengeren hánykolódó vitorlást ábrázoló olajfestmény lógott, ezzel próbáltak otthonosabb légkört teremteni az egyébként steril környezetben. Az íróasztal mellől egy nagydarab, izmos testalkatú, szintén fehér kezeslábast viselő férfi állt el. Vállát rendfokozatjelzés díszítette. Nem viselt védősisakot. Ő volt az első fehér ruhás, akinek láttam az arcát. Az arc kifejezéstelen volt, személytelen, mint a szoba berendezése. Hivatalos, fontoskodó arc. Szabályos, magazinba illő vonások, szeszínű szem. Harmincas éveiben járhatott.

– Megmotozni! – adta ki angolul a parancsot, majd közelebb lépett. Míg társai végigkutatattak, körbejárt, szóltanul szemügyre vett.

Mikor túlestünk a műveleten, lekattintotta kezemről a bilincset, és kiküldte a többieket. Míg elgémberedett csuklóimat tornáztattam, a férfi visszasétált az íróasztalhoz, leült, aztán egyik bakancsos lábát az íróasztal szélére tette, mint egy ócska amerikai filmben a seriff.

– Ön Bende Antal? – kérdezte, igyekezve helyesen kiejteni a számára idegenhangzású nevet.

– Az vagyok – feleltem.

– Allwood vagyok – mutatkozott be röviden, anélkül, hogy kezet nyújtott volna. – Gondolom, tudja, hogy miért hozták ide – folytatta angolul, vizenyős szemét jelentőség-teljesen rám meresztve. Kicsit orrhangon beszélt.

– Természetesen fogalmam sincs. Az egész eljárásuk törvénytelen. De gondolom, ezzel ön is tisztában van – feleltem leplezetlen felháborodással.

– A demokrácia ellenségeire más törvények vonatkoznak, mert nem tartják be a *mi* játékszabályainkat – villantotta rám seszínű szemét. – Akar magyar vagy svéd tolmácsot?

– Nincs szükségem tolmácsra, de úgy látom, ügyvédre igen, bár mint mondtam, fogalmam sincs, mivel gyanúsítanak.

– Majd mi döntjük el, hogy szüksége van-e ügyvédre, s ha igen, mikor. Akar tolmácsot, vagy nem? – kérdezte újra sürgetőleg, s közben felállt.

Nyilván ezt a formális kérdést fel kellett tennie mindenkinek, akit gyanúsítottként behoztak, ő pedig mielőbb túl akart lenni az efféle formaságokon.

– Nincs szükségem tolmácsra – ismételtem. – De ki az a *mi*, akinek a nevében szól? – kérdeztem.

Allwood türelmetlenül járkálni kezdett a szobában.

– Itt én kérdezek – közölte határozottan, majd megállt a tengeren hánykolódó vitorlás előtt. – Ön röviddel a szeptember 11-i merénylet előtt hagyta el New Yorkot, a gépe még éppen továbbszállhatott úticélja felé.

– Ez igaz. De nem én voltam az egyetlen a repülőgépen. Szerencsém volt, hogy még a tragédia előtt elhagytuk az Egyesül Államok légtérét, különben ott rostokolhattam volna napokig valamelyik repülőtéren.

– A repülőtereket valóban lezárták, de a pimasz válasza nem segít a helyzetén. Ön részt vett a merénylet előkészítésében, és még időben kerekelt oldott, itt erről van szó! Miben egyezett meg Kubattal? – csattant fel.

Allwood nyilván azt gondolta, hogy most menthetlenül leleplezett. A képtelenségek sokaságán azonban fejemet

csóválva, önkéntelenül is elmosolyodtam. Allwood egész testében indulatosan megrándult, majd kezét háta mögött összekulcsolva gyorsabban kezdte róni a szobát.

– Hamarosan elmegy a kedve a nevetéstől, garantálom! Hányszor találkozott Kubattal, és mikor adta át neki az üzenetet?

Az agyamban kutattam, hogy honnan is ismerős nekem a Kubat név. Nem csak azt az embert hívták Kubatnak, aki nemrégén Budapesten telefonon keresett, hanem Henrik szász herceg naplójában is olvastam ezt a nevet. Nem volt időm hosszasan elgondolkodni ezen a különös egybeesésen, azt sem tudtam, mennyire gyakori ez a név, de a névazonosság miatt nem hagyhattam ki a poént. Ezzel akartam magam számára gyerekes elégtételt szerezni megalázó helyzetemért.

– Kubat tudomásom szerint 1685 körül élt, és azt próbálták rábizonyítani, hogy merényletet akart elkövetni Henrik szász herceg ellen. 1685 és a hivatalos, 2004-es esztendő, de még a 2001-es között is némi időbeli különbség van, tehát bármiféle üzenet átadása kissé bonyodalmas lett volna – közöltem nyugodtan, szándékkal meg sem említve a számomra teljesen jelentéktelen budapesti telefonhívást.

– Ne szórakozzon velem, és arról se próbáljon kioktatni, hogy mi lehetséges, és mi nem. Kubat egyébként itt van, és mindent bevallott. Hozzák be! – szólt bele Allwood a karórájába épített parányi mikrofonba, mely kísértetiesen emlékeztetett az Ördögére. A mozdulat is az akkori jelenetet juttatta eszembe, most is úgy éreztem, mintha egy abszurd színdarab közepébe csöppentem volna, melyben a valóság egy ésszerűtlen rendhez igazodik, melyben minden perc katasztrófával fenyeget.

A szobába bevezetett Kubat a kérdésekre egy ideig nem válaszolt, idegesen pislogott, majd lesütötte a szemét.

– Igen. Ő adta át nekem a CD-t.

Bambán nézhettem rá, újra lesütötte a szemét.

– Hogy hívják ezt az embert? – kelt fel az asztaltól Allwood, s egy pálcát vett kezébe.

Kubat magába süppedt.

– Nem tudom, uram – motyogta alig hallhatóan.

– Ne hazudj, patkány! – csapott pálcájával az asztalra Allwood – Segítsünk emlékezni? Hiszen mondtuk, hogy azzal fogunk szembesíteni, aki a CD-t neked New Yorkban átadta.

– Arról nem volt tudomásom, hogy hívják, csak a fedőnevről, s a jelszóról... – emelte fel tekintetét Kubat a földről zavartan.

– Azt mondtad, Budapesten telefonáltál Bende Antalnak. Kubat ismét idegesen pislogni kezdett.

– Igen, ismertem ezt a nevet, mert telefonon keresnem kellett őt... de akkor nem találkoztunk... csak New Yorkban találkoztam vele, mikor átadta a CD-t. Csak a fedőnevét ismertem... meg a jelszót. Nem tudtam, hogy Bende Antal ugyanaz a személy, akivel New Yorkban találkoztam.

Allwood elégedett volt a válasszal. Cigarettára gyújtott, majd újra járkalni kezdett a szobában. Rövid ideig hallgatott, élvezettel pőfékelt.

– Elvezetni – intett a fejével.

Kubatot kilökdösték az ajtón. Jó darabig csend volt. Latolgattam, megszólaljak-e, de úgy gondoltam, ha megszólalok, azt a benyomást keltem, mintha lenne miért védekeznem. Hallgattam.

– Na – szólalt meg végül Allwood –, halljuk a fedőneveket. Az övét meg a magáét. Meg a jelszót.

– Ezt az embert életemben nem láttam. Semmiféle jelszóról, fedőnévről, és átadandó CD-ről nem tudok. Nemrég valóban telefonált nekem egy Kubat nevű ember a budapesti lakásomra. Nem voltam otthon, így csak a nevét hagyta meg üzenetként, ami akkor sem mondott semmi érdemlegeset számomra. Egyébként – tettem még hozzá – furcsa módszer az, hogy mielőtt velem szembesítették, megmondták neki, hogy kivel fogják szembesíteni. Így nyilván azt mondta, amit önök hallani akartak.

Míg ezt mondtam, Lollira gondoltam, nehogy ő is bajba keveredjen csak azért, mert ő vette fel a telefont, mikor Kubat hívott. Sejtettem már azt is, hogy nem szabadulok egykönnyen.

Látszott, hogy Allwood türtőzteti magát utolsó mondataimnál, de látszott az is, hogy kellemetlenül érinti, amit utoljára mondtam. Végül azt választotta, hogy nem ordít, nem oktat ki, és nem vitatkozik. A csendet ezúttal azonban igyekezett gyorsan megtörni. Szájához emelte az órába épített mikrofont, s beszélt.

– Elvezetni.

Két fehér ruhás jött értem, s megragadtak kétfelől.

– Remélem, mikor legközelebb találkozunk, már frissebb lesz az emlékezete – szólt utánam gúnyosan, pálcáját hajlítgatva.

A két kommandós egy cementpadlóval borított üres helyiségbe vezetett. Leoldozták csuklómról a bilincset.

– Vetkőzz! – ordította az egyik, s mivel lassúnak talált, rángatni kezdték rólam a ruhát.

Önkéntelen mozdulattal, teljes erőmből fellöktem azt, amelyik mellettem guggolt, s nadrágomat cibálta. Messze repült a cementpadlón.

– Te szemét állat! Ezt még megkeserülöd. Ezer szerencséd, hogy most még nem nyúlhatunk hozzád. De később személyesen veszek kezelésbe!

Ezután az egyik lefogott, míg a másik durván leszaggatta a még rajtam lévő ruhadarabokat. Ott álltam végül meztelenül a csupasz cementpadlón. Az egyik fehér ruhás lenyomott egy támla nélküli székre, kezemet hátracsavarta, a másik pedig villanyborotvával kopaszra nyírt.

A művelet után élém vetettek egy ugyanolyan citromsárga kezeslábast, amelyet Kubat viselt.

– Vedd fel! – parancsolta egyikük.

Mivel nem mozdultam, felrángatták rám a kezeslábast. Ujjait hátul jó szorosra kötözték, hogy karjaimat mozdtani sem tudtam. Kilökdöstek a csupasz szobából, egy jó darabig tekeregtünk a folyosólabirintusban, majd megálltunk egy ugyanolyan ajtó előtt, mint a többi volt. Kinyitották, s belöktek egy homályos helyiségbe. Ösztönösen lehajoltam, mert az ajtónyílás nagyon alacsony volt, de így is alaposan bevertem a fejem. Mögöttem csattant a nehéz, vasalt ajtó, ahogy bevágták.

A cella nemcsak szűk volt, de alacsony is, úgyhogy sem egyenesen állni, sem pedig a koszos priccsen, kinyújtózni nem tudtam. A priccsen kívül nem is volt ott más bútordarab. A padlón bokáig állt a víz, a plafonról lassú vízcseppek peregtek. Egyetlen villanykörte világított.

Talán három napig voltam a zárkában, talán ennél rövidebb vagy hosszabb ideig, étlen-szomjan, senki nem nyitott rám ajtót. Az idő múlását csak az alacsony mennyezetről hulló vízcseppek jelezték.

Mikor már nem bírtam tovább a szomjúságot, undoromat leküzdve, a priccsre térdelve görnyedtem a mennyezet alá, hogy nyelvemmel le tudjam nyalni a szürke vakolatról csepegő vizet. A padlón álló piszkossárga léből egyre fokozódó szomjúságom ellenére sem bírtam inni. Az eleinte még bokáig érő szennyes víz hamar el is apadt, csak valami sárgás homokréteget, meg némi csatornaszagot hagyva maga után. A padló azonban nedves maradt, s a nyirkos falak dohos lehellete is csontig hatoló hideget árasztott.

Mivel karomat mozdítani sem tudtam a kényszerzubonyszerű overálban, szükségemet sem tudtam elvégezni. Ameddig bírtam, visszatartottam vizeletemet és székletemet, de ahogy telt az idő, ez egyre lehetetlenebbé vált. A végén a kezeslábas teljesen átázott, saját ürülékemben tocsogtam, mely büzlött és a bőrömet marta. Öklendeztem az undortól, tántorogtam az éhségtől, és egyre jobban fáztam a nedves zárkában. Kiegyenesedni sem tudtam.

Nyilvánvaló volt, hogy meg akarnak alázni, hogy a végén bármit beismerjek. Félig öntudatlan állapotban, kiszáradt torokkal, összekuporodva hevertem a priccsen. Képek villantak fel előttem, zavaros álmok kergették egymást.

Felriadtam, mikor kattant a zár.

– Kifelé!

Egy fehér ruhás állt az ajtóban, és sürgetőleg intett a fejével.

Ahogy tudtam, feltápáskodtam. Görnyedten kitámolyogtam a cellából. A folyosón sem tudtam kiegyenesedni.

– Gyorsabban! – lökött meg hátulról fegyverével a kommandós.

Majdnem elvágódtam. Tagjaim nem engedelmeskedtek, szemem előtt karikák villóztak.

Ugyanabba a cementpadlóval borított szobába kerültem ahol megnyírtak és kezeslábasba bújttak. Ollóval vág-ták le rólam a ragacsos ruhadarabot, s mikor már mezte-len voltam, locsolócsővel kezdtek locsolni. Egy pillanatra összerándultam, attól tartottam, hogy hideg lesz a víz, de langyos volt.

Egyik kommandós a lábával szappant rúgott felém. Lehajoltam érte de megszédltem, a karom pedig olyan merev volt, hogy nem tudtam felvenni. Elvesztettem az egyensúlyomat. A padlóra zuhantam. A kommandósok csak nézték védősisakjuk mögül, nem mozdultak, nem szóltak. Valahogy feltápászkodtam, mozgatni kezdtem zsibbadt karjaimat. Izmaim eleinte nem engedelmeskedtek.

– Próbáld meg még egyszer – biztatott gúnyosan ez egyik fehér ruhás, mire a másik hangosan felröhögött.

Újra lehajoltam a szappanért, s óriási erőfeszítéssel sikerült a markomba venni. A két fehér ruhás ezen láthatólag jól szórakozott, s mikor szappanozni kezdtem magam, oda-dobták nekem a locsolócsövet. Alaposan megmosakodtam. Nem sürgettek. Éreztem, ahogy tagjaimba lassan visszatér az élet. Ittam a vízből, nem bántam azt se, hogy langyos. Azt se bántam, hogy a két fehér ruhás úgy nézi végig az egész jelenetet, akár egy izgalmas akciófilmet. Időnként felröhögtek, halkán társalogtak, azt nem hallottam miről, mert csobogott a víz. Éhséget már nem éreztem, csak valami tompa nyomást a gyomrom tájékán. Mikor elkészültem, törülközőt dobtak felém, majd tiszta fehérneműt, aztán egy tiszta, citromsárga kezeslábast. Ennek nem volt hátul megköthető ujjja.

Ismét a folyosólabirintus következett. A cella, ahova ez-úttal kerültem, szinte lakájos volt az előzőhöz képest; egy prices, a pricesen egy pokróc, a sarokban egy asztal, mellette egy szék. Az asztal fölött s az ágy fejénél falra rögzített olvasólámpa világított, a mennyezetről sem csupasz

villanykörte lógott, hanem egy egyszerű, tejjüveg burás lámpa szűrte a fényt. A falak fehérre voltak meszelve és szárazak voltak. A másik sarokban egy beépített szekrény állt. Ablak ezen a cellán sem volt, hiszen, mint később arról meg is bizonyosodtam, több emeletnyi mélységben voltunk a föld alatt.

Mikor kísérőim kimentek, egy harmadik kommandós műanyag tálcán, fedett műanyag dobozokban ételt hozott, az asztalra tette, majd ő is kiment. Rám zárták a súlyos ajtót.

Először ösztönösen az ennivalóra akartam vetni magam, ám ekkor elfogott az undor mindazért, ami velem történt. A priccsre heveredtem, kinyújtóztam, s a sivár plafont bámultam, melyről nem csepegett a víz.

Egy időre ájult álom nyomott el. Mikor felébredtem, tekintetem rögtön az asztalra készített tálcára esett. Az élet-ösztön az asztalhoz hajtott. Egyszerű, de tápláló és ehető ételt rejtettek a dobozok. Eszembe jutott a műanyag egyen-doboz, melyben legutóbbi repülőútamon szolgálták fel az ételt, felvillant előttem a barna öltönyös alakja.

Alaposan megrágtam minden falatot, lassan ettem, tudtam, hogy huzamosabb éhezés után nem tanácsos a mohóság. A műanyag kancsóból vizet töltöttem magamnak. Aztán kipróbáltam, hogy el lehet-e oltani a lámpákat. Mindhármat le lehetett kapcsolni, ám az ajtó fölött is világított egy elég erős jelzőfény, melynek nem volt kapcsolója. A három lámpát eloltottam, az ágyra heveredtem, fejemre húztam a pokrócot, és mély álomba merültem.

Én kezdettől fogva jelen vagyok ebben a történetben, de csak most látom idejét, hogy megszólaljak. Körülöttem buja kertek, s az istenek szent ligetei zöldellnek, a tágas udvarokon és a nagy fogadócsarnokban szökőkutak csobognak.

A hegyek koszorúja azonban kopár, amerre a szem ellát, mindenütt szigorú sziklák, s a csupasz talaj, melyben csak itt-ott kapaszkodik görcsösen néhány fűszál vagy bokor. Innen a fennsíkról messze lát a szem, a palota legfelső terraszáról még a tengerig is. Gyakran felszaladok ide, csak

hogy a távoli, színét állandóan változtató víztüköröt csodáljam. Nem adatott meg nekem, hogy állandóan a közelében legyek, de ahogy a távolból tekintetemmel simogatom, olyan, mintha egész testem megmártózna benne.

Ritkán jön fel valaki a teraszra, itt egyedül lehetek. Csak a király leánya jár fel ide néha, kinek eszét elvették az istenek. Fel-alá sétál a teraszon, kezét tördeli, fennhangon siránkozik vagy csengő hangon énekelget, míg a szolgák meg nem találják, s vissza nem vezetik lakosztályába. Ilyenkor meglapulok egy oszlop mögött, s észre sem vesznek, ahogy oszloptól oszlopig osonva megvárom, míg ismét egyedül lehetek.

Azért nem szólaltam meg eddig, mert öreg vagyok, tudok már hallgatni. Mikor a szökőkutak csobogását hallgatva a legfelső teraszról a tengert bámultam, még fiatal voltam. A távoli víztükörben fürösztve tekintetem azt kívántam, hogy álljon meg az idő. Sokáig kívántam, míg egyszer valóban megállt. Most egyszerre minden jelen van. Vágyam beteljesült, nem kívánhatok többet. Ha kívánni akarnék, azt kívánnám, induljon meg újra az idő folyása, de kívánni többé semmit nem akarok. Mindent elértem, mindent megkaptam, mindent látok. Egyszerre vagyok fiatal és öreg, egyszerre élem meg a múltat, a jelent és a jövőt, mert nincs többé lent és fent, itt vagy ott, most és máskor. Ilyen egyszerű ez az egész.

Arra eszméltem fel, hogy valaki ordít és hevesen rázza a vállamat.

– Na mi lesz már, ébresztő, gyerünk!!

Bambán meredtem a fehér ruhásra, mély álmomból felriadva hirtelen azt sem tudtam, hogy hol vagyok.

– Indulj már! – lökött meg újra a kommandós, pedig már felültem a priccsen.

A védősisak ugyan eltakarta az őrcát, de a hangját megismertem. Ő volt az, akit fellöktem, mikor vetkőztetni kezdett.

– Hová megyünk? – kérdeztem.

– Majd meglátod, mozogj már! – lódított rajtam, mikor felálltam. Nyilván égett benne a bosszúvágy, ezért minden alkalmat megragadott a durvaságra. Allwood szobájába vezettek.

Allwood az íróasztalán lévő papírokat rendezgette, alig pillantott rám, mikor beléptem. Percek teltek el így.

– Üljön le – szólalt meg végül. – Rágyújt?

– Nem dohányzom – feleltem, miközben helyet foglaltam egy öblös fotelben.

Ültünk, és egymást méregettük. Allwood élvezettel eregette füstkarikáit.

– Remélem, felfrissült az emlékezete, s tudja már a fedőnevet meg a jelszót – szólalt meg végül.

A fejemet ráztam.

– Nézze, így nem sokra megyünk egymással – közöltem. – Semmiféle jelszóról, titkos küldetésről, fedőnévről nem tudok. Semmiféle akcióban nem vettem részt, és előreláthatólag nem is fogok. Távol áll tőlem az ilyesmi, más eszközökkel juttatom kifejezésre a nézeteimet.

Allwoodnak láthatólag nem tetszett a válaszem.

– Persze, persze. Más eszközökkel. Ezt-azt irkál, előadásokat tart. Erre még visszatérünk.

Míg hozzám beszélt, szeme a giccses olajfestmény látóhatárát kémlelte, mintha ő lenne a bajba került vitorlás kapitánya. Látszott, hogy kedveli ezt a képet.

– Milyen kár, hogy nem frissült fel az emlékezete – ingatta szinte őszinte sajnálattal a fejét, miközben elnyomta a cigarettát. – Hozzák be Kubatot! – szólt bele az óráján lévő mikrofonba.

Kubat két kísérőjével, rövidesen megjelent.

Most is meglepett vézinasága, beteges bőrszíne. Egész megjelenése szálnalmat keltett, de tekintete elszánt volt, lobogó. Keze ezúttal nem volt hátrakötözve. Ahogy a kezére pillantottam, legnagyobb megdöbbenésemre észrevettem, hogy bal kezén hiányzik a középső ujj...

Nem nagyon volt időm elgondolkodni az újabb furcsaságon, de felvillant előttem Kubat alakja Henrik, szász herceg naplójából, aki nyilván valami csatában, de szintén elvesztette bal kezének középső ujját.

– Még egyszer kérdem, ismeri ezt az embert? – nézett rám a nyomozótiszt.

Nyomorúságos helyzetem ellenére elfogott a kísértés, hogy közöljem ezt az elképesztő hasonlóságot a tizenhetedik században élt Kubat és az előttem álló között, de inkább nem tettem. Allwoodnak cseppnyi humorérzéke sem volt.

– Sosem láttam. Mint említettem, néhány hete Budapesten telefonon keresett egy Kubat nevű ember, de nem voltam otthon. Csak a nevét hagyta meg üzenetül, azóta sem hallottam felőle.

– De te ismered Bende urat – fordult Allwood nyájasan Kubathoz.

– Ismerem – sütötte le Kubat a szemét, – 2001. augusztus 18-án találkoztam vele New Yorkban, ahol egy CD-t adott át, és...

– Augusztus 18 -án? – vágtam közbe. – Hiszen akkor én még nem is voltam New Yorkban!

– Hallgasson! – csapott Allwood az asztalra, és ingerülten rám villantotta tekintetét. – Folytasd! – fordult ismét Kubathoz.

Kubat lehajtott fővel folytatta.

– Augusztus 18-án találkoztam vele New Yorkban, ahol egy CD-t adott át. A rajta lévő adatok alapján már könnyen összehangolható volt a szeptember 11-i támadás. Néhány héttel ezelőtt pedig Budapesten kerestem telefonon. Találkozni akartam vele, mert ismét olyan titkos adatokkal szolgált volna Bende, melyek egy újabb akció megvalósítását tették volna lehetővé. Az újabb támadások célpontja az Egyesült Államok, Európa és Izrael néhány nagyvárosa lett volna. A merénylet ugyanazon a napon, mindenhol ugyanabban az időben került volna végrehajtásra, Allah dicsőségére – fejezte be Kubat.

Önkéntelenül is elnevettem magam. Kubat úgy mondta el valószínűtlen szövegét, mint egy kisdiák a bemagolt leckét.

– Fene jó a humorérzéke! – csapott indultosan az asztalra Allwood, majd ismét Kubathoz fordult. – Mi volt a jelszó 2001. augusztus 18-án, és mi volt a két fedőnév?

– A jelszó *Vér és rettegés* volt, az én fedőnevem *Igazhitű*, Bendée pedig ...

– Na mi volt a tied? – ordított rám Allwood, Kubatot félbeszakítva.

Tanácsstalanul vállat vontam.

– Ez az egész kitalálás és képtelen hazugság.

– Hazugság? Majd meglátjuk, ki hazudott! Na mi volt Bende fedőneve? – reccsent rá újra Kubatra Allwood.

– *Lolli* volt a fedőneve.

Összerezzenem, egy pillanatra elsötétült előttem a világ. Mint a kés, úgy hasított belém Lolli neve, hogy őt is belekeverik ebbe a mocskos hazugságba.

– Na ugye elment a kedved a röhögéstől? – nézett rám Allwood diadalmasan, majd ismét Kubathoz fordult.

– Kik a megbízóid?

Kubat ismét lehajtottá fejét.

– Allah dicsőségére cselekedtem.

Ezt azonban én már alig hallottam, mert egyre csak Lollin járt az eszem.

– Előbb-utóbb ezt is kiszedjük belőled – mondta Allwood, mikor látta, hogy a fogoly nem hajlandó többet elárulni. – Vezessék el Kubatot! – intett a két őrnek.

Kettesben maradtunk.

– Láthatod, hogy mindent tudunk rólad – járta körbe az íróasztalt a kommandós tiszt, közben ismét rágyújtott.

– Csak nem jól – közöltem makacsul, bár tudtam, hogy ez a megjegyzés csak mégjobban felingerli majd.

– Nem jól? – húzta el gúnyosan az utolsó magánhangzót. – Mit nem tudunk mi jól?

– 2001. augusztus 18-án én még Svédországban voltam. Ezt könnyűszerrel ellenőrizhetik, tanúim is vannak rá, ha szükséges. Augusztus 21-én repültem New Yorkba, ezt ismét csak ellenőrizhetik a légitársaság utaslistáján. Azt hiszem, ennél több nem is kell, világos, hogy minden vád koholt.

Allwood most is, mint mindig, ha váratlan ellenállásba ütközött, felemelte a hangját. Amúgy is kellemetlen fehangja ilyenkor legalább egy oktávval magasabban szólt.

– Csak ne oktasson ki minket arról, hogy mit kell tennünk! Pontosan tisztában vagyunk a feladatunkkal.

– Kérdeztem már, de eddig nem kaptam rá választ, ki az a *mi*, akinek a nevében szól, kik önök, és egyáltalán mi ez a fehér ruhás rémálom? Melyik országot képviseli ez a szervezet; Svédországot, Magyarországot, az Egyesült Államokat?

Allwood nem volt hozzászokva, hogy tőle kérdezzenek, meglepett tehát, hogy belemegy a játékba.

– Mi minden demokratikus országot képviselünk. Ha úgy tetszik, magát a demokráciát képviseljük és védjük a demokrácia ellenségeivel szemben, olyanokkal szemben mint ön – közölte, s vizenyős szemével igyekezett átható pillantást vetni rám.

– A demokráciát csak demokratikus eszközökkel lehet megvédeni, mert különben az akkor nem demokrácia. Koholt vádak alapján elfognak, szabadságomtól megfosztanak, megaláznak, a törvényes jogaimnak fittyet hányva ügyvédet sem biztosítanak – és ez csupán az én esetem. Soroljam még, hogy az IAC, a demokrácia állítólagos védelmezője, mikor és hogyan sértette meg a demokratikus törvényeket?

– A veszély globális, de a mi hatalmunk is globális. Minden eszközzel védelmezni kell a demokráciát. Aki nincs velünk, az ellenünk van. És ön ellenünk van. Ez már abból is világos, amiket ebben a könyvben írkál – közölte Allwood, majd kihúzott egy fiókot, és az asztalra csapta *Válaszúton a demokrácia* című könyvem nemrég megjelent angol nyelvű változatát.

– A demokrácia nincs válságban, ahogy azt ön itt állítja – folytatta a tiszt –, de az önhöz, a Kubathoz meg a többi szeptember 11-i merénylethöz hasonló alakok válságba sodorhatják, ha mi nem lépünk fel erőlesen. Gondoskodunk majd arról, hogy az ehhez hasonló szármarságok ne jelenhessenek meg máskor – bökött az asztalon heverő könyvre. – Nem voltunk eléggé résen.

– Kik állnak az IAC mögött, kik hozták létre, és honnan irányítják? – szegeztem a kérdést Allwoodnak.

Felnevetett.

– Szerencséje, hogy jó kedvemben talál. Jól van, akkor beszéljessünk ez egyszer egy kicsit, mielőtt ismét a lényegre térnénk. Szóval érdekli az IAC?

Bólintottam.

– Az IAC mögött azok a globális gazdasági és politikai erők állnak, amelyek a demokráciát meg akarják védeni. Ennél többet nem mondhatok, de gondolom, ezt ön is sejtette.

– Ennyit már korábban is elárult. Valószínűleg fel lehetne sorolni néhány nevet. Az pedig kérdéses, hogy ezek az úgynevezett erők vajon valóban a demokráciát védik-e, vagy a saját gazdasági, illetve politikai hatalmukat.

– A kettő ma ugyanaz! – csattant fel Allwood – Ha ezek az erők nem védik meg a saját hatalmukat, nincs aki megvédje a demokráciát.

– Ezt erősen kétlem. Amikor a demokrácia nevében a hatalom birtokosai bármit megengednek maguknak, ott nem beszélhetünk többé demokráciáról.

Allwood erősen türtőztette magát, látszott rajta, hogy megbánta már, hogy belement ebbe a beszélgetésbe. Voltaképpen én sem értettem, hogy én miért bonyolódok bele egy sehová sem vezető vitába.

– Nézze – próbálta lezárni eszmecserénket –, nem kívánnok erről tovább vitatkozni. Majd segítünk önnek, hogy hibás nézetein változtasson. Térjünk inkább vissza a lényegre. Ön tehát 2001. augusztus 18-án átadott egy CD-t Kubatnak.

– Mondtam már, hogy ez hazugság!

– Csak semmi heveskedés – intett le Allwood. – Folytatom. Most már csak arra volnánk kíváncsiak, hogy mit tartalmazott a másik CD, melyet Kubatnak kellett volna átadnia Budapesten, ha Kubatot közben el nem fogjuk. Ki a megbízója? – emelte fel ismét a hangját, rám villantva sárgás fogsorát.

Eltökélt szándéka volt, hogy a nekem szánt szerepet eljátszatja velem, tudtam, hogy szándékától semmi nem téríti el. Én sem tehettem azonban másként, minthogy ragaszkodtam az igazsághoz.

– Nézze, önnek van egy koncepciója. A tények azonban ellene szólnak. Különös, hogy önök számtalan lehetőséget kihagytak. Miért nem tartóztattak le még Budapesten, mint Kubatot? Ha meg nem tették, akkor érthetetlen, hogy miért nem hagyták, hogy Kubattal találkozzam akkor, s meg lett volna a nagy leleplezés; titkos találkozó, a terroristák kezében a mindent bizonyító CD, mi kell még? Vagy miért nem tartóztattak le még a szeptemberi merénylet után, mikor házkutatást tartottak a lakásomon? Miért nem hurcoltak el már korábban, ha ennyire veszélyesnek találják?

Allwoodot nem hozták zavarba kérdéseim. A tiszt ugyanúgy része volt a koncepciónak, mint én, csak ő a másik oldalon állt; nekem a leleplezett szerepet szánták a játékban, neki a leleplezőét. Rendületlen kitartással haladt tehát tovább a vakvágányon.

– A kérdései logikusnak tűnnek – szólta, leereszkedő mosollyal elkönyvelve együgyűségemet –, de mi hagytuk dolgozni. Hogy még többet megtudjunk – dőlt hátra elégedetten székében.

– És megtudták?

Allwood nem felelt, vissza akart találni eredeti szerepéhez.

– Milyen információt kellett volna átadnia Budapesten Kubatnak, és kinek a megbízásából? – szegezte nekem újra a kérdést.

El kellett mosolyodnom ezen a smasszerlogikán.

– De hiszen mondtam már. Ha annyira biztosak abban, hogy nekem közöm van ehhez az egészhez, miért nem várták meg, hogy Kubattal találkozzam? Ha akkor csaptak volna le, kezükben volna a bizonyíték, az állítólagos információ.

Allwood járkalni kezdett, majd megállt előttem. Vállamra tette a kezét, szemembe nézett, s szinte atyai hangon szólalt meg.

– Most vége a játéknak. Ön nem kérdez ezután, csak válaszol. A kérdés pedig ugyanaz marad. Milyen információt kellett volna átadnia, mely lehetővé tette volna a világméretű terrortámadást, és ki a megbízója? Jobban jár, ha megmondja, higgye el, jobban jár – tette még hozzá.

– Tudja – ráztam le kezét a vállamról –, lehet, hogy jobban járnék, de csak rövid távon. De mivel így is, úgy is rosszul járok, tartom magam az igazsághoz. Semmiféle mérnyolet előkészítésében nem vettem részt sem szeptember 11-e előtt, sem pedig azután.

Allwood csüggedten leeresztette a karját.

– Kár, hogy nem jutunk egyről kettőre. De hát – vont a vállát – maga akarta így.

Nagyot sóhajtott, s beleszólt az óráján lévő mikrofonba.

– Vezessék el Bendét.

Bejött két kommandós, közrefogtak, s visszavezettek a cellámba.

Ami ezután következett, arról nem akarok részletesen beszámolni. Azok, akik valamikor megjárták a KGB vagy az ÁVH börtöneit, és koholt vádak alapján vallomást próbáltak belőlük kicsikarni, már beszámoltak azokról a módszerekről, amelyek arra voltak hivatottak, hogy az embert megtörjék, megalázzák és önmagából kivetkőztessék. Hogy elfelejtse azt is, hogy embernek született.

Vallomást ugyan nem lehetett belőlem kicsikarni, hiszen nem volt mit bevallanom, de az elszenvedett lelki és testi megaláztatást nehezen viseltem. Nem mondhatom, hogy túl gyakran alkalmazták a testi kínzás módszerét, de pszichológusaik jól választották meg az időpontját, mikor az ember éppen mélyponra került. A lelki terror viszont állandó volt, a demokrácia őrangyalai ezen a téren kifogyhatatlan fantáziával rendelkeztek.

Időnként kihallgatásra cipeltek. Nem mindig Allwoodhoz, volt, mikor más hallgatott ki. Valószínűleg egymásban sem bíztak, mert az Allwood által végigpörgetett kérdéseket vették elő ezek is újra meg újra. Soha nem látott emberekkel szembesítettek, akik azt is tudni vélték, mit tartalmazott az a CD, amit úgymond Kubatnak Budapesten kellett volna átadnom.

A fehér ruhások számára egyre inkább kibontakozott egy világméretű, összehangolt terrortámadás terve, melyben én voltam az egyik informátor.

Órák, napok, hetek, hónapok, mind használhatatlan és értelmetlen fogalmak lettek. Az idő múlását az jelezte, hogy enni hoztak, kihallgatásra vittek, vagy hogy szabályos időközönként megjelentek egy kis kocsival, melyen könyvek voltak. Mindent elolvastam, amit hoztak. Egy nap jegyzetfüzetet és tollat is tettek az asztalomra.

A szabályos ritmusban visszatérő séták is szakaszokra osztották az időfolyamot. Az udvart, ahová sétálni vittek, több ember magasságú fal vette körül, s aszfalt borította. Fent szögesdrótháló feszült, de fölötte a kék ég volt, és a nap ragyogott. Mindig hunyorogtam, mikor az udvarra léptem, szemem a föld alatti zárkákban teljesen elszokott a fénytől. A levegő mindig enyhe vagy meleg volt, valahányszor sétálni vittek. Ezt furcsállottam, hiszen számításaim szerint hónapok teltek el, de sétáimon nem éreztem az évszakok váltakozását. Az udvaron soha senkivel nem találkoztam, csak egy őr vigyázott rám, hátát mindig a falnak támasztva.

Lolliról és Dávidról semmit nem tudtam. Fogvatartóim nagy ritkán, csak mintegy zárójelben tettek róluk említést, ez is a lelki terror része volt. Ezért nem hittem el azt sem, mikor Lolli halálhírére keltették.

Lolliról és Dávidról nem tudtam semmit.

Lolliról és Dávidról semmit nem tudtam.

A naplót nem volt erőm megsemmisíteni. Pedig mióta a rejtélyes bejegyzést megtaláltam benne, biztos vagyok abban, hogy talán többször is beleolvastak, titkaim lepleződtek. Bár húsz év alatt egyszer sem terelődött rám a gyanú, ha kell, mégis vállalom azt, amit tettem, és akkor is vállalni fogom, ha felelősségre vonnak érte.

A császár szolgálatában azon fáradozom, hogy a pogány törököt egészen kiűzzük Magyarországból, hogy ne fenyegetse, ne pusztítsa többé Európát. A Szász Fejedelemséget, hazámat is félttem, ezért vállaltam, hogy a török ellen a császárral összefogván a hadak vezetésében részt veszek. A Magyarországon eltöltött hosszú idő alatt azonban meg-

tapasztaltam, hogy nemcsak a török pusztítja a magyar népet, hanem gyalázatunkra a császár is, s az osztrák érdekek.

Igen, nekem, a császár emberének orcám pirul a szégyen miatt, amint látom, hogyan szipolyozzák ki és szaggatják széjjel e nemzetet, melynek élete szüntelen harcban telik. Nem elég néki a pogány veszedelem, az egy igaz Istennek fiai is életét keserítik, szabadságától megfosztják, s minden javából kiforgatják.

Dédanyám vére lázadt fel bennem, dédanyámé, aki a Zrínyiek családjából való volt – így álltam titkon a magyarok szolgálatába. A császári hadak egyik vezéréként, de a magyarokért hadakozom a török ellen. Udvari körökbe vezető befolyásos kapcsolataimat s az udvarból származó titkos híreket is mindenkor a magyarok javára fordítottam.

Zrínyi Péter, a nagy Zrínyi Miklós testvéröccse keresett meg két esztendővel azután, hogy minden idők legbölcsebb magyarja egy vadkan által megsebesítetvé halálát lelte. Zrínyi Péter öcsém jól tudta, hogy testvérbátyját mindenek felett becsültem, és vele jó barátságban voltam. Ezért amikor az ország nádorának, Wesselényi Miklósnak murányi várában találkozott a magyar nemesség színe-java, hogy az ország nyomorúságos helyzetét megtárgyalja, Zrínyi Péter engem is meghívott. Nem én voltam az egyetlen külhoni nemes, mert azon békeszerződés miatti jogos felháborodásukban gyűltek össze a nádor várában, mely nemcsak a magyarságot, hanem akkor egész Európát megbotránkoz-tatta. A békeszerződés miatt, mely Vasváron kötöttett az ezerhatszázhatvanegyedik esztendőben. Nemcsak a békeszerződés volt felháborító, hanem az azt követő titkos török–osztrák gazdasági szerződés is, mellyel a két ország az érdekszférákat meghatározva, gyakorlatilag két részre osztotta Európát.

Mikor a török hadsereg megkezdte magyarországi hadjáratát és a Felvidéken Bécs irányába tört –, hogy elébe vágjon a töröknek, a hadvezérnek is kiváló Zrínyi Miklós megállította a török seregek előnyomulását. A szultán ugyan bosszúból leromboltatta Új-Zrínyivárát, melyet Zrínyi Miklós taktikából épített török területre, de a császári és a

magyar hadak mindenütt győzedelmeskedtek. Sőt, a Habsburgok főserege és a török hadak még csak ezután ütköztek meg Szentgotthárdnál, s bár a török teljes vereséget szenvedett, Bécs mégis békét kötött, méghozzá olyat, mely veszített csata után sem lehetett volna rosszabb.

Ezen békeszerződés fölött tehát egész Európa megbotráncozott, a magyar nemesség pedig igen elkeseredett. Zrínyi Miklós, a bölcs államférfi magányos farkas módjára még tovább küzdött volna, ha rejtélyes halála élete virágjában el nem ragadja. Hazáját ő mindennél jobban szerette, s ez a lángoló szeretet volt az, mely az én szívemet is magyarok felé fordította. Mikor ő meghalt, úgy maradt a magyar nemesség, mint nyáj pásztor nélkül. A gyalázatos békeszerződés pedig a már amúgy is kifosztott magyarság teljes anyagi és erkölcsi romlását jelentette.

Mindig emlékezetemben lesz az a három nap, melyet Wesselényi Miklós nádor murányi várában töltöttem. Erős falak, pompa, de semmi fényűzés, súlyos brokátfüggönyök, s a vár szépséges úrnője, Széchy Mária, aki nemcsak engem, de szinte minden férfiút úgy megbabonázott, hogy aki egyszer annak a szemébe pillantott, élete végéig nem feledhette. Azóta is égő seb bennem az az asszony, de ha rágondolok, még jobban éget a székely helyette is, hogy ura halála után az ország javára szövetkező urakat az udvarnak csúful elárulta, hogy miatta sokan a hóhér kezére jutottak, vagy minden jószágukat elveszítették. Hűséges feleségem van, s két szép gyermekem, az állandó csaták miatt sajnos mindig távol tőlem. Őket teljes szívemmel szeretem, de Széchy Máriát, a murányi Vénuszt, sosem feledhetem.

Azon a napon, mikor a várba érkezénk, pompás lakoma, és táncmulatság várt bennünket. Másnap azonban, mikor reggel összegyülekezénk, Bethlen Miklós, Bethlen János kancellár fia, maga is híres államférfi, és író, a méltányos megértés és a békesség hitvallója emelkedett szóra.

– Köszönet nádor uramnak a szíves fogadtatásért, de nem illik a magyarnak most tánc, zene és vígasság, és szájában is megkeseredik az étel, mikor a haza romlását látja.

Megbocsásson, nádor uram, az őszinte szóért, de jól tudom, nem veszi tőlem zokon, hiszen éppen a magyarság állapota miatti aggodalomból hívott egybe minket.

– Úgy van! – kiáltottak közbe többen is helyeselve.

Wesselényi valóban nem neheztelt Bethlen szavai miatt.

– Nemes urak! – fogott beszédbe a nádor – Való igaz, mit Bethlen uram mond. A három részre szakított magyarság végveszélyben van, melyet már nem nézhetünk tovább tétlenül. Népiünk nem csak a török porta, hanem immár a császár játékszerévé lett. Emlékezzetek, már Zrínyi Miklós uram is jól látta, hogy a bécsi kormány nemcsak hogy nem igyekszik a török hatalom kiűzésére, hanem e nehéz időben még a Magyar Királyság boldogulását is megnehezíti. Jól tudjátok, hogy a császári hatóságok létrehozták a Kaiserliche Ochsenhandlung nevű társaságot, mely az egész magyarországi állatkereskedelmet kézben akarta tartani. Tudjátok, hogy a kereskedelem minden más területén is kárt szenvedünk. A hazai végvári vitézeket Bécs osztrák liszttel, sóval és borral kívánja élelmezni, s a kincstár csak nagyritkán vásárol élelmiszert a magyar főuraktól. Miért kell vitézeinknek osztrák búzából sült cipót enni, mikor terem nekünk kiváló búzát a mi földünk is! Régen tilos már az arany, az ezüst, az ón, az ólom bányászata is, a magyar birtokosnak csak az üvegfüvás, salétromfőzés, kőfejtés és cementkészítés maradt. De ez sem elég, mert nem sok idővel ezelőtt Pálffy Pál uramnak megtiltották, hogy uradalmában üveghutát építsen, mert azzal kárt okoz a kincstári birtokok üveggyárainak. A magyar kamara szóvá is tette, hogy természetellenes állapot, hogy a bécsieknek több joguk és kiváltságuk legyen Magyarországon, mint a magyaroknak. A magyarországi rézbányászat és rézkivitel először a Fugger család, majd a Henkel família kezébe került. A magyarországi rézbányák birtoklásának ügye pedig a nemzet sorsától egyenesen elválaszthatatlan. Miért fölözze le mindig idegen a hasznát a magyar föld kincseiről?

Wesselényi beszéde nyomán nagy zúgolódás támadt a teremben, mindenből egyszerre buggyantak elő az utóbbi években elszenvedett sérelmek. A nádor várt egy darabig,

majd Nádasdy Ferencnek adott szót. A szikár, komor tekintetű úr egy darabig hallgatott, megvárta, míg a légy zümmögését is meg lehetett hallani a teremben.

– Az osztrák hadvezetés először leváltotta a legkiválóbb hadvezért, Zrínyi Miklós uramat – kezdte Nádasdy –, jobban félvén tőle, mint a pogány töröktől. Jól tudja azt is mindenki, hogy osztrák agyara lehetett annak a vadkannak, mely őt halálra sebezte. A szégyenletes, Vasváron kötött béke után pedig végképp megpecsételődött a magyarság sorsa. Győzelmet arattunk, mégis mindent elveszítettünk. Nyilvánvaló, hogy a Habsburgok a magyar nemzet elpusztítására törekcszenek. Megkötötték a törökkel a békét, s most azzal összecimborálva sorsot vetettek ránk. Az országot javaiból eddig is kiforgatták, s mint a piócák szipolyozták szakadatlan, most pedig azért kötötték meg a gyalázatos békét, hogy a levantei kereskedelem is a Fuggereknek vagy a Henkel famíliának vagy a Kayserliche Ochsenhandlunghoz hasonló társaságoknak hozzon hasznót. Mert minden bajok forrása, urak, a kapzsiság, a pénzsóvárság, s a még nagyobb haszonért egy nemzet pusztulása sem drága ár nekik!

Az egybegyűlteken ismét az egyetértés és a felindulás moraja futott végig. Nádasdy uram szigorú arccal állt, míg csendesség támadt, majd így folytatta.

– Urak! A hazára kell áldozni most mindenkinek, kicsinytől fogva a nagyig. Jobbágyot, polgárt, vármegyei nemességet, főpapot és főurat egyránt szólítok; keljeteek fel immár a haza oltalmára!

Nagy ováció fogadta Nádasdy szavait, ám az el nem mosolyodott, hanem mikor újra elcsöndesedte az urak, csak hal-kan, szúrós tekintettel még így szólt:

– Ne csak felbuzdulást, lelkes éljenzést adjunk, urak, tetekre és pénzre van szükség a hazának. Én birtokaim fél-évi jövedelmét ajánlom fel a haza szolgálatára – fejezte be Nádasdy, s mikor leült, hosszú ideig nagy csendesség támadt.

Aztán mint a gátak közé szorított patak, ha a gátat megnyitják, és újra csörgedezni kezd, úgy indult meg ismét a beszéd folyása. Megint Wesselényi emelkedett szóra, felszó-

lítván az egybegyűlteket, hogy gondolkozzanak el azon, ki hogyan tudna hozzájárulni pénzzel a haza megsegítéséhez. Ő maga kőfejtő bányájának évi jövedelmét ajánlota fel, majd megköszönvén Nádasdy uram példamutatását, ebédhez szólította a kényelmetlenül feszengő urakat. Ez nagy megkönnyebbülés volt az egybegyűltekeknek, mert sokan voltak köztük, akik a szavakkal, ovációval nem fukarkodtak, ám pénztárcájukat nem szívesen nyitogatták. A legzsugoribbak pedig éppen azok voltak, akik bugyellárisa a legvastagabb volt. Igaza volt Nádasdy uramnak, hogy nem csak a porta és a bécsi udvar okozza Magyarország romlását. Később álnéven megírta panaszait az *Oratió*ban, magát Keserű Péternek nevezvén, mely jól illett az ország állapota miatt érzett gyászához. Mert akkor már gyászolt Nádasdy uram, szinte két esztendő telt el ugyanis azóta, hogy a magyar nemesség a murányi várban ülésezett, s azóta bizony nem sok történt. Keserű Péter felpanaszolja, hogy a belső egyenetlenség s a romlottság is pusztítja a magyar társadalmat. Romlott és züllött a főpapi rend, a magyar klérus, élén az irigy, kapzsi és részeges Szelepcsényi Györggyel. De nem jobb a főúri rend sem, mert tagjai vagy az udvari hazudozásban és hízelkedésben vesznek részt, vagy az udvarral és mindenféle idegen honi dúsgazdag famíliával és társasággal önzőn összejátszva, ám az országgal nem törődve, csak saját vagyonuk gyarapításában vesznek el. A vármegyei nemességre sem lehet számítani, hiszen nemességet már harminchat tallérért is lehet vásárolni. De nincs is értéke a nemességnek, mert az nem takar többé nemes erényeket, hanem csak silány jellemet. Nem tud és nem is akar többé harcolni a magyar nemes, a vitézi virtus is kihalt e nemzetből.

Nádasdy fájdalommal látja, hogy a pokolbéli ördög valóságban egyenetlenséget is szított a magyarok között, kálomista a pápista ellensége, a pápista meg a kálomistáé. Ha pedig nem fog össze a nemesség s a nemzet apraja-nagyja, a magyarság menthetetlenül elvész.

Szegény Nádasdy uram, ez a szikár, önmagához is szigorú magyar, úgy szólott az *Oratió*ban néphez, mintha rajta

keresztül a tudós és vitéz, nemzetéhez örökkön hí Zrínyi Miklós szelleme kiáltott volna utószor. Ki is végezték később Bécsben, mikor többszáz nemest fogtak perbe és ítélték el, miután Széchy Mária a magyar nemzet feltámadásáért szövetkezőket galádul elárulta. Férjeura akkor már nem élt, de ha élt volna, bizony meghasadt volna a szíve aszszonya árulásán. Rákóczi Ferenc életét is édesanyja, Báthory Zsófia tudta csak megváltani négyszázezer forintért.

Énreám az udvarnál senki nem gyanakodott, mivel a mozgalom tagjai szinte mind gyanakodtak rám, s meg voltak győződve, hogy az udvar kémje vagyok. Ugyan ki bízott volna Henrik szász hercegben? Bár fáj nekem a bizalmatlanság, mégsem bántam, mert így nyugodtan tevékenykedhettem az ügyért, Magyarország feltámadásáért. Titokban, s álnéven többször is küldtem nagyobb összeget a mozgalom javára, feladatom azonban ennél jelentősebb volt. Nádasdy paraszttól főúrig mindenkit mozgósítani akart, Vitnyédi István, Zrínyi Miklós volt titkára pedig néhai ura szellemében magyar-román-horvát-erdélyi föderációs terveket szövegetett, s a franciákkal ápoljt jó kapcsolatokat.

Az én feladatom az volt, hogy minél több osztrák tartományt kapcsoljak be a szervezkedésbe. Nagy óvatossággal kellett eljárnom, nehogy gyanúba keveredjem, ám csodálatos módon, hogy engem udvari kémnek könyveltek el, a végén Lipót maga is, ez mindvégig megóvott a lelepleződéstől. Különféle családi kapcsolataim révén titokban sok olyan tartomány fontos emberét sikerült megnyernem, akik nem jó szemmel nézték a Habsburgok mérhetetlen hatalmát, ugyanakkor féltek a török veszedelemtől is. A szervezkedés egyre messzebbre ért, a Lipóttal s a Habsburgokkal joggal elégedetlen vagy a rájuk féltékenykedő országokban és osztrák tartományokban. A legnagyobb elégedetlenséget az okozta, hogy a Habsburgok alig tettek valamit a török visszaszorítására. A magyar urak kezdeményezését ezért sokan örömmel üdvözölték, és szívesen csatlakoztak a mozgalomhoz.

Fájdalom azonban, hogy az összeesküvő urak sok mindenben nem egyeztek, s nem volt köztük Zrínyi Miklós,

az egyetlen, aki bölcsességével képes lett volna annyiféle érdek összeegyeztetésére, akinek tiszta jelleme és sugárzó tekintete előtt mindenki meghajolt volna. A széthúzás és némely urak kapzsisága odáig vezetett, hogy a legképtelenebb tervvel álltak elő, melynek Zrínyi Péter, az egyetlen, aki jól tudta, hogy nem vagyok udvari kém, engem is igyekezett megnyerni. Nem kapzsiságból tette, amit tett, hiszen ő is jelentős összegeket áldozott a mozgalomra, ő a hiszékenység áldozata lett. Könnyelmű kalandorok meggyőzték, hogy ez az egyetlen mód az udvar megfékezésére. Ez az ostoba és meggondolatlan lépés lett aztán a nemes szándékkal életre hívott szervezkedés és sok jó, hazájáért tenni kész magyar veszte. Mikor a hóhér keze éppen a legnemesebbekre sújtott, s a börtön százakat nyelt el, elmémbe idéztem Keserű Péter kesergőjét. Bizony, a kapzsiság tette magyarnak hóhérává a magyart, s bizony, ha ki-ki csak a maga zsebébe dugja a pénzt, de abból a haza javára áldozni nem akar, a legtisztább szándék is a sárba taposztatik. Nem csoda hát, hogy a hatalmasok játékszerévé válik a magyar.

A Wesselényi szavára megmozdult urak képtelen és veszedelmes tervéhez tehát ki kapzsiságból, ki végső kétségbeesésből, de ugyanazon célból csatlakozott: a szervezkedésnek pénzt akartak szerezni. Látták, hogy nem nagy az adakozók száma, s az így befolyt jövedelem sovány, olyasmire szánták el magukat, ami csak vesztüket okozhatta.

1666 telén Pozsony városában tartózkodtam, a reám bízott hadak egy részét elbocsátottam, mivel a vaskvári béke megkötése óta nem kellett újabb Bécs elleni török támadásra számítani. Addig akartam csak a városban ülni, míg a kemény téli fagyok nem engednek, aztán az olvadással hazámba készülődtem. Családom nem volt még akkortájt, s megvallom, szívesen mulattam az időt a sok szép asszony és leány között, akik bőven voltak e kedves városban. Elérkezett az új esztendő, farsang ideje volt már, se vége, se hossza a báloknak, vígasságoknak.

Mielőtt azonban hazámba indultam, fel kellett keresnem a császár városát, hogy fejedelmünk, aki az én nagybátyám

volt, üzenetét a császárnak átadjam. A török elleni további tervekről kellett tárgyalnom, mert erősen aggasztott minket is, hogy a török nincs még kiűzve Európából. Fejedelmünket az is nyugtalanította, hogy Lipót mindig csak addig harcol, míg az a Habsburgok érdeke, míg a porta támadása közvetlenül csak Bécset fenyegeti, de a török teljes kiszorításával nem gondol. Pedig ebben az ügyben lett volna szövetségese számtalan, de a szövetségesek is tudták, hogy a Habsburgok nélkül a tervet nem lehet véghezvinni. Meg kellett tehát győznöm Lipótot arról, hogy pénzt és hadat is adnának a szövetségesek a végső leszámoláshoz. Nagybátyám, a fejedelem megdöbbszent a vasvári békefeltételek miatt, s attól tartott, hogy a töröknek tett fölösleges engedelmekek miatt a porta csak még inkább elbizsákszik majd magát.

Bécsbe készültem tehát, még farsang idején el kellett jutnom oda. Bár az út nem volt hosszú Bécsig, az utazást mégis egyre húztam-halasztottam, mert tudtam, hogy a vidámság napjait ismét a kötelességgel kell felcserélnem. A szüntelen hadakozás és tábori élet után jólesett nekem most e könnyű, felhőtlen élet. Beláttam azonban, hogy tovább már nem várhatok, mert ha hirtelen enyhül a tél keménysége, s megindul az olvadás, nekem akkor már az előttem álló másik útra kell gondolnom.

Én kezdettől fogva jelen vagyok ebben a történetben, de csak most látom idejét, hogy megszólaljak. Körülöttem buja kertek s az istenek szent ligetei zöldellnek, a tágas udvarokon és a nagy fogadócsarnokban szökőkutak csobognak. A hegyek koszorúja azonban kopár. Amerre a szem ellát, mindenütt szigorú sziklák s a csupasz talaj, melyben itt-ott görcsösen kapaszkodik néhány fűszál vagy bokr. Innen a fennsíkról messze lát a szem, a palota legfelső teraszáról még a tengerig is. Gyakran felszaladok ide, csak hogy a távoli, színét állandóan változtató víztükröt csodáljam. Nem adatott meg nekem, hogy állandóan a közelében legyenek, de tekintetemmel simogatom, s ilyenkor nem érzem az idő múlását.

Ritkán jön fel valaki a teraszra, itt egyedül lehetek. Csak a király leánya jár erre néha, a király leánya, kinek eszét elvették az istenek. Fel-alá sétál a terszon, kezét tördeli, fennhangon siránkozik vagy csengő hangon énekelget, míg a szolgák meg nem találják, s vissza nem vezetik lakosztályába. Ilyenkor meglapulok egy oszlop mögött, s észre sem vesznek, ahogy oszloptól oszlopig osonva megvárom, míg ismét egyedül lehetek.

Azért nem szólaltam meg eddig, mert öreg vagyok, s tudok már hallgatni. Mikor a tengert bámultam a legfelső teraszról, s a szökőkutak csobogását hallgattam, még fiatal voltam. A távoli víztükörben fürösztve tekintetem azt kívántam, hogy álljon meg az idő. Sokáig kívántam, míg egyszer valóban megállt. Most, hogy vágyam beteljesült, nem kívánhatok többet. Ha kívánni akarnék, azt kívánnám, induljon meg újra az idő folyása, de kívánni többé nem akarok. Mindent elértem, mindent megkaptam, mindent látok. Egyszerre vagyok fiatal és öreg, egyszerre élem meg a múltat, a jelent és a jövőt. Ilyen egyszerű az egész, mert nincs többé lent és fent, itt vagy ott.

Feladatom a király könyvtárában végzem. Hárman vagyunk könyvtárosok. A könyvtár mellett egy nagy teremben és néhány kisebb kamrában az írnokok szorgoskodnak. Mi, könyvtárosok mondjuk meg, hogy mit nyomjanak vagy karcoljanak a puha agyagba. Egyszer egy agyagkorongot, melynek már mindkét oldala tele volt írva, markomba vettem, s formátlan labdaccsá gyúrtam. – Ennyit ér bölcsességünk – mondtam az írnoknak, aki többnap munkáját látta megsemmisülni. Többször nem tettem ilyet, de tudom, hogy csak a szent tűz az, ami megőriz és megtisztít, ám amit elpusztít, az tisztátalan. Az agyagba vésett jeleket is a szent tűz őrzi meg nekünk. Hatalmas a király könyvtára, a kamrák polcain a rekeszek teli vannak cseréptáblákkal, korongokkal. Egyiptomból is vannak papírusztekercseink, egyszerűbb is a tekercseket kezelni, de ezen a száraz égövön nem terem meg a papírusznád, szállítása pedig túl drága lenne. Így marad a cserép, pedig nagy óvatossággal kell bánni azzal, mert bizony gyakran és könnyen összetörik.

Ennyit ér bölcsességünk, mondom magamnak, mikor minden vigyázatosság ellenére a kövön koppan egy-egy tábla.

Atyám is a király könyvtárosa volt, gyermekkoromban játék helyett a cseréptáblákat forgattam. Elbűvölt a sokféle jel, s mindegyik jelentését tudni akartam. Atyám eleinte a fejét csóválta, hiszen nem lányoknak való feladat volt a könyvtárosság, de minden kérdésemre válaszolt, és minden jel értelmét elmagyarázta. Nyolcesztendő is alig voltam, mikor minden tábla megfejtését ismertem, s nem volt olyan jel, amit ne értettem volna. Még a papírusztekercseket is el tudtam olvasni. Atyámnak nem volt fiúgyermek, s öt lánytestvérem már mind férjhez ment, én voltam a legkisebbik.

Néhány esztendő voltam, mikor nyilvánvalóvá vált, hogy az istenek feltárják előttem a jövő titkait. Azaz, azt hitték az emberek, hogy az istenek feltárják előttem a jövő titkait, holott csak arról volt szó, hogy talán éppen az istenek tévedése folytán egyszerre éltem, egyszerre élek abban, amit múltnak, jelennek és jövőnek neveznek.

Akkor mondtam meg először a jövőndőt, mikor a király fia Athénba készült. Színes féldrágakő kavicsokkal játszadoztam a trónteremben a király s a királyné lábánál. Két részre osztottam a kavicsokat, mindig elgurítottam egyet, a győztes az volt, amelyik többször találta el a másik oldalon lévő kavicsokat. Az apró köveket a királyné adta nekem, aki szerette, ha mindig a közelében vagyok.

Ekkor a király fia lépett e terembe, kipirult arccal, ragyogó szemmel.

– Atyám, anyám! Egy hírnök érkezett Athénból, s jelentette, hogy Aigeusz király fényes versenyjátékokat rendez, hogy kiengesztelje az isteneket, kik szárazságot bocsátottak Athén városára. Sok hős gyűlik egybe, Aigeusz engem is odavár, mert hallotta már híreimet, hogy mindenkinél ügyesebben forgatom a fegyvert.

A király azonnal beleegyezett, hogy fia Athénba hajózon, de a királyné aggodalmaskodott.

– Fiatal vagy még gyermekem e hosszú útra, maradj, erősödj még Kréta szigetén!

A herceg azonban váltig erősködött, de ekkor én is felpillantottam a színes kavicsokról.

– Ne menj királyfi, mert gonosz cselt vet majd neked Aigeusz király. Mindenkit le fogsz győzni a versenyen, de a király féltékeny lesz győzelmeidre. Ekkor a hatalmas, legyőzhetetlen marathoni bika ellen küld majd téged, ki halálra tapos, és soha nem térsz vissza atyád házába – szoltam a király fiához.

Hatalmas csend támadt a teremben, a királyné halálápadt volt, és reszketett.

– Lám, a gyermek a kavicsokból megmondja a jövődöt – szólt meg végül –, maradj fiam, ne menj Aigeusz udvarába!

A király azonban elhessegette magától a sötét gondolatokat, s látta fiát győzelmesen, a legdicsőbb hősként hazatérni.

– Mit tudhat e csöppnyi leányka – mosolyodott el fejemet megsimogatva –, hiszen csak játszadozik a kavicsokkal. Ne félj királyné, nagy dicsőségben tér majd haza a fiad!

A királyné könnyek közt eresztette útnak a herceget, elkísérte egészen a kikötőig, s addig nézett a hajó után, míg a feszes vitorla eltűnt ég és tenger között. Soha többé nem tért vissza a fia, s mindaz, amit mondtam, bekövetkezett.

Atyám tizenkét esztendősen a Kígyóistennő papnőjének adott. Anyám sírt, amikor a felvirágozott menet értem jött, s a nagy szertartások útján végigjárta velem a várost, a palotát, a színházat, hogy mindenki lásson engem, az új papnőt, majd a templomba kísért. Ezután az istennőé voltam, gyermekségem ideje végetért. Anyámmal csak ritkán találkozhattam.

Ez az én történetem, de akár Lolli vagy Antal története is megeshetett volna velem, vagy Henrik szász hercegé, vagy az én sorsom lehetett volna az övék. Mikor Kronosz Uránosz nemiszervét levágta és a tengerbe hajította, s a föld mélyének örök sötétségéből kiszabadította testvéreit, ezzel megmozdította a mozgíthatatlannak hitt semmit. Ekkor megindult az idő folyása, és az idő azóta mindig más alakot ölt. Az idő maga az univerzum, magában foglal mindent, ami valaha létezett, létezik és létezni fog. Az idő te vagy,

s én vagyok, az idő a kavicsban testesül meg, melyet a folyóba hajítunk, az idő a kavics körül képződő gyűrűk sora, a mozgás maga, mely benned és bennem is megtestesül, az idő fává, bokorrá, sziklává és rókává manifesztálódik, az idő az egyetlen, ami kézzelfogható. Az idő testet ölt önmagában, a térben, anyaggá és fogalommá csomósodik, több milliárd alakot ölt, melynek nevet adtunk mi, emberek; nevezzük víznek, csillagnak, madárnak, szónak, nevetésnek, pokolnak, vasnak, halnak, csobbanásnak, dörgésnek, sónak, kenyérnek, halálnak, születésnek, fénynek, völgynek, égnek és embernek. Ennyit látunk, gyarló elménk ennyit fog fel csupán önmagunkból, mely töredéke csak az időnek, s arra vagyunk kárhoztatva, hogy míg halandó testünket viseljük, ne lássuk meg az idő teljességét, ne lássuk meg mindazt az alakot, melyet a számunkra érzékelhető világon kívül ölt. Az időnek nincs kezdete és vége, az idő egyetlen egész, mozdulatlan mozgás, örök száguldás. Az időnek csak számunkra van iránya, mert születünk és meghalunk, ezért hisszük, hogy van kezdet és vég. Az idő önmagában van, volt és lesz, s az idő minden számunkra látható és láthatatlan formája egyszerre létezik. A velünk, az előttünk zajló történeseknek nincs egymásutánisága, mert nincs egymásutániség, csak egyidejűség, mert egy az idő. Nincs szubjektív idő, melyet belül élünk csak át, nincs objektív idő, mely rajtunk kívül zajlik, és harmadik idő sincsen, ahogy azt Bende Antal gondolja. Henrik szász herceg, Zrínyi Miklós, én, Losszaia, a Kígyóistennő papnője, a mindenkori Minosz könyvtárosa, Lolli és Antal ugyanabban az időben léte-zünk, mert az idő egy. Az időnek nincs iránya a térben, mert tér sincsen, csak az önmagát térré formáló idő.

Henrik szász herceg sátrában csak egy olajmécses világít. A parázstartóban izzó parázs áraszt még némi fényt s meleget, a táborban mindenki nyugovóra tér. Csak Henrik és az örök virrasztanak. Henrik, apródját és szolgáját elbocsátva végre teljesen egyedül csak a naplóírásnak szentelheti magát. Odakint csípős hideg van, az örök apró tüzek körül melegszenek, s a fojtogató ágyúfüst, mely a mindennapos rohamok után nehezen oszlik el, még most is

ott terjeng a levegőben. Henrik báránybőrbe burkolózva, fekhelyén ülve rója a sorokat, mikor a sátor legmélyebb zugából neszt hall, valami tompa, de súlyos dobbanást, onnan, ahol útiládája áll. Kardjához kap, s lerúgva magáról a takarót óvatosan, kardját szüntelen előreszegezve a láda felé indul. Felcsapja a láda fedelét. A láda mélyén megmozdul valami, s a homályból kibontakozik egy emberi alak, s lassan feláll. E pillanatban nem lehet tudni, hogy ki retteg jobban, Henrik, vagy az az alak, akire Henrik kardját szegezve ráparancsol, hogy lépjen elő a ládából. Az ember szüntelenül hátrálva a mécseshez ér, és Henrik, az arcához emelve a gyöngé világot, azonnal megismeri Kubatot, akinek bár súlyos a sebe, bekötözött nyakkal mégis egész nap harcolt Ahmed oldalán. A mécses fényénél, ahogy Kubat önkéntelenül arcához emeli két kezét, Henrik azt is látja, hogy Kubat bal kezének középső ujjá hiányzik. Bende Antal szerint, aki jól ismeri Henrik szász herceg naplóját, Kubat a középső ujját valószínűleg egy csatában veszítette el. Kubat citromsárga kezeslábasának nincs kényszerzubonyszerű, hátul megköthető ujjja, mint legutóbb, így Bende Antal alaposan szemügyre veheti Kubat balkezét. A hiányzó ujjat leszámítva a kéz finom, csaknem nőies, és valami okból nem illik össze a hozzátartozó testtel, akárcsak Szegő keze. Szegő kissé hájas, puhány és szétfolyó, Kubat pedig vékony, szikár, de a finom kéz valahogy ehhez a testhez sem illik. Kubat nem kelti a vad, török harcos benyomását. A vézna test, a sápadt arc, melynek sápadtságát a citromsárga kezeslábas csak fokozza, a keskeny, összeszorított szája, a tüzes tekintet nagyon is intellektuális, sőt próféti-kus összehatást kelt.

– Még egyszer kérdem, ismeri ezt az embert? – riasztja fel Bendét merengéséből a nyomozótiszt.

– Sosem láttam. Mint említettem, néhány hete Budapesten telefonon keresett egy Kubat nevű ember, de nem voltam otthon. Csak a nevét hagyta meg üzenetül, de azóta sem hallottam felőle – feleli Bende, akit először elfog a kísértés, hogy Allwoodnak is rámutasson a tizenhetedik századi s az előtte álló Kubat közti hasonlóságra.

– De te ismered Bende urat – fordul Allwood nyájasan Kubathoz.

Kubat lehajtja a fejét, s rákezd a bemagolt leckére:

– 2001. augusztus 18-án találkoztam vele New Yorkban, ahol egy CD-t adott át. Ez olyan adatokat tartalmazott, melyek alapján már könnyen összehangolható volt a szeptember 11-i támadás. Néhány héttel ezelőtt pedig Budapesten kerestem telefonon. Találkozni akartam vele, mert ismét olyan titkos adatokkal szolgált volna Bende, melyek egy újabb akció megvalósítását tették volna lehetővé. Az újabb támadások célpontja az Egyesült Államok, Európa és Izrael néhány nagyvárosa lett volna. A merénylet ugyanazon a napon, mindenhol ugyanabban az időben került volna végrehajtásra, Allah dicsőségére – fejezi be Kubat.

Henriknek van elég gondja, így naplóját csak hosszú szünet után, Szent Miklós napján veszi elő újra. Ahogy kinyitja, elfogja a rettegés, erősebb rémület, mint mikor Kubat lép elő útiládájából, mert a következő sorokat találja benne:

„Allah nevét ajkadra ne vedd, Allah képmását meg nem festheted, Allah hatalmas és dicső. Vesszenek mindenek, kik nem őt imádják, vesszenek a hitetlen kutyák! Lánggal ég, a poklok lángjával a torony, és füstje az egekig hatol Allah dicsőségére.” Aláírásnak pedig csak ez áll: *Egy öngyilkos merénylet.*

A bejegyzés nem az ő keze írása, sem azoké, akiket ismer, és vörös tintával vagy vérrel írták a sorokat. Azóta nincs nyugodt éjjele a hercegnek, embereit s önmagát félti, a jeges tél eleji eső kopogását hallgatja, amint a sátorlapot veri.

Lolli áll a lépcsőházban mikor Bende ajtót nyit, a haja csuromvizesen tapad a fejéhez. Antal arca is nedves lesz, mikor Lolli sietős csókot lehel a szájára. Antal azonban ennek a hanyag és vizes csóknak is örül, mert mielőtt New Yorkba indult, alaposan összeveszett Lollival, s azt hitte, majd hetekig feléje se néz.

– Szakad az eső – rázta meg magát Lolli, mint egy kényes macska, majd cipőjét az előszobában lerúgva, puha léptekkel, vizes kabátban belibben a szobába.

– Takarítás? De miért van nálad ilyen rémes füstszag?
– fintorog.

– Talán mert Henrik, szász herceg naplója került a kezembe Budavár ostromáról és visszafoglalásáról, s azt lapozgatom. Meglehetősen lőporfüstszagú olvasmány – válszolja Bende fanyar mosollyal.

– Nagyon aggódtam érted.

– Ugyan miért? – néz rá Antal értetlenül.

– Hogyan, hát te nem tudsz semmit? – mered rá Lolli. A tévéhez lép és bekapcsolja. New York felhőkarcoló rengetegének közepén a World Trade Center derékbatört iker-tornyai füstöt okádnak az ég felé. Mint két mitikus óriás, úgy áll ott az a két torony, mint akik egymással küzdenek, és most halálos sebet kapnak, halálos sebet tépnek egymáson, s lelkük most azon az izzó seben át kígyózik a magasba, keserű bűzt és fekete gyászt árasztva szét minden élő felett.

– Két utasszállító gép egyenesen beléjük repült – fúzi a képekhez Lolli.

Ömlik az eső. Dávid ott fekszik a salakkal, kavicssal felszórt iskolaudvaron, hetvennyolcadmagával reszket a hidegtől és a félelemtől. Egyikük megkérdezi a géppisztolyokat rájuk szegező rendőröket, hogy mi ez az egész. – Pofa be! – hangzik a válasz. Majd egy órát töltenek ebben a helyzetben, arcukat marja, égeti az éles, vizes kavics, kezüket végig mozdulatlanul előrenyújtva kell tartaniuk. Dávid fülében rendőr-kutyák ugatása és társai zokogása zakatol. Ahogy megaláztatásuk egyre mélyebb, úgy nő benne percről percre a gyűlölet.

Feladatom a király könyvtárában végzem. Azért nem szóltam meg eddig, mert öreg vagyok, s tudok már hallgatni. Mikor a tengert bámultam a legfelső teraszcélról, s a szökőkutak csobogását hallgattam, még fiatal voltam. A távoli víztükörben fürösztve tekintetem azt kívántam, hogy álljon meg az idő. Sokáig kívántam, míg egyszer valóban megállt. Most, hogy vágyam beteljesült, nem kívánhatok többet. Ha kívánni akarnék, azt kívánnám, induljon meg újra az idő folyása, de kívánni többé nem akarok. Mindent

elértem, mindent megkaptam, mindent látok. Tudom, hogy minden történésnek van egy meg nem történt változata, ami valahol jelen van, csak mi nem érzékeljük. A történés, ami nem történt meg ott, ahol vagyunk, máshol és máskor történik meg. Ez olyan, mint mikor két azonos anyagból készült, azonos nagyságú, azonos tömegű és súlyú golyót azonos sebességgel egy sima felületű lejtőn egyszerre engedünk el. Az egyik golyó mégis hamarabb ér le, mint a másik. Az egyik célba ér, a másik nem. Nem ér célba, mert csak az a történés számít, ami először esik meg. Számunkra csak az érzékelhető. Az a kézzelfogható valóság.

Egy délután a kandalló mellett üldögélve utazásom napját fontolgattam. Odakint erősen havazott. Estére maskarás bálba készültem. A kint szüntelen kavargó hópelyhek látványa s a tűz pattogása elálmosított, el is bóbiskoltam, mikor egyik inasom Zrínyi Péter uramat jelentette.

Örömmel szöktem fel, és siettem elébe. Jól megropogtatva köszöntöttük egymást, amúgy magyarosán, mert akkor én már nem csak a nyelvet bírtam tűrhetően, hanem elég jól ismertem e nép szokásait is. Szeméből rögtön láttam, hogy nem pusztán látogatóba jött hozzám, s hogy valami erősen aggasztja.

– Egyenest Csáktornyáról jövök, fiam, no, azért háromszor is megháltunk útközben – tette hozzá, mikor hitetlenkedő pillantásomat látta.

– Kerüljön beljebb, Péter bátyám, üljünk ide a tűzhöz, hogy felmelegedjék, ha már ilyen farkasoknak való időt választott az utazásra.

Miközben az öblös karosszékekben elhelyezkedtünk, utasítottam a személyzetet, hogy ételről, italról s Zrínyi kíséretéről gondoskodjanak.

– Mi újság a Muraközben? – fordultam atyai jóbarátomhoz.

– Ott is erősen harap a tél. Kimozdulni nemigen lehet, várjuk már a tavaszt. Addig is olvasgatással, vadászattal s maskarás bálokkal mulatjuk az időt.

Elnevettem magam.

– Azért mégiscsak kimozdult egy kicsit, ha Pozsonyba talált.

– Bécsbe megyek, Henrik, s oda készül sógorom, Frangepán uram is, aztán Nádasdy Ferenc, Rákóczi Ferenc s még jó néhány magyar nemes.

Elhúltam. Nem volt nehéz kitalálni, hogy valami készül.

– Ejha! Aztán mit csinálnak majd Bécsben az urak? – próbáltam tréfára fogni.

– Ott vannak aztán az igazi farsangi multságok, öcsém! Bálba készülünk hát mi is – felelte Zrínyi. Szemében bár felvillant a hamiskás fény, mégsem volt a régi az a villanás, mikor még ő volt a legnagyobb tréfamester. Bátyja halála óta nem akart ő többé nevettetni.

– Aztán miért éppen Bécsben akarnak mulatni? – kérdeztem óvatosan, bár egyre jobban furdalt a kíváncsiság.

– Ott van a császár is, látni akarjuk, ő hogyan vígad – pödörte meg hetykén a bajsát Zrínyi.

Elmosolyodtam, mert egy pillanatra a réGINEK láttam Péter bátyámat, pedig arcán is megszorodtak a barázdák, mióta csaknem egy esztendeje utoljára láttam. Nehéz volt folytatni a társalgást, Zrínyi még nem akarta leleplezni szándékát, de tudtam, előbb-utóbb úgyis kirukkol vele, nem sürgettem hát.

– Wesselényi uram nem tart magukkal? – kérdeztem, mert hirtelen eszembe jutott, hogy az ő neve kimaradt előbb a felsorolásból.

Zrínyi elkomorodott.

– Jött volna az, de nagybeteg szegény, talán meg sem éri a tavaszt. Még az ősszel leesett a lováról, s valahogy nagyon szerencsétlenül esett, mert azóta nem bír talpra állni. Pedig nem törte se kezét, se lábát, mégis egyre sorvad szegény, a fejét, hátát, a hasát fájlalja, enni se kíván. A felesége ápolgatja, az a boszorkány, aztán ki tudja, akarja-e, hogy megéljen az ura.

Széchy Mária említésére arcomba tolult a vér, mert Murányban bizony engem is megbabonázott, pedig szinte a fia lehettem volna. Wesselényit erősen szántam, mert derék

ember volt, ki szüntelen azon fáradozott, hogy hazája sorát jobbra fordítsa.

Zrínyi aznap este már nem is mondott semmit jövőtelének okáról. Együtt vacsoráltunk, a régi időről beszélgettünk, mikot még élt Zrínyi Miklós. Vidámság csak akkor költözött Péter bátyám szemébe, mikor visszaálmotta magát abba az időbe. Arca az emlékezéstől s a bortól kipirult, én is felvidultam, mikor a Zrínyi Miklós közelében eltöltött esztendőkre visszatekintettem.

Nagyon ifjú legény voltam még akkoriban, tizenhét esztendő, mikor őt megismertem. A vasvári békét megelőző években szüntelen háború folyt a törökök ellen. Nagybátyám két ezred vezetését bízta rám, mert fiatal korom ellenére már akkor igen jeleskedtem a haditudományban. Később a császár is rám bízott két ezredet, s a hadműveletek során ismertem meg Zrínyi grófot.

Sokat tanultam e kiváló embertől, *Tábori kis tractáját*, majd *Vitéz hadnagy* című munkáit is áttanulmányoztam. A gróf az udvar kegyeiből ekkor már kiesett, fényesen föl-felé ívelő pályája megtört, mert egyre inkább a főúri ellenzék vezérének számított. Elesett a nádorságtól is, pedig megfontoltan készült erre a legmagasabb állami, rendi méltóságra, komoly politikai és katonai tervei voltak.

De hiszen éppen ezt nem szerette Bécs, mert az udvar nem akarta, hogy a magyarság megerősödjön, s nélküle is boldoguljon. Jól látta ezt Zrínyi Miklós, éppen ezért ő a nemzeti, rendi ellenállásra támaszkodva a függetlenség kivívását tűzte ki célul, s egy jól központosított magyar államot akart kiépíteni. Terveibe Erdélyt is belevonva Rákóczi Györgyöt akarta a királyi székbe tenni. Igen szorgalmazta, hogy a Duna-medencében élő kis népek összefogjanak, mert úgy látta, csak az ő közreműködésükkel valósulhatnak meg tervei a porta s az udvar ellenében.

Zrínyi grófot tehát akkor ismertem meg, mikor a török elleni harcok felerősödtek, bár ő jól látta, hogy nem jött el a végső leszámolás ideje, mert az udvar nem akarja egyesíteni az erőket, hanem csak egymás ellen kijátszani, hogy a hatalom mindenkor Bécs kezében maradjon. Akkoriban

írta Az török áfium ellen való orvosság című könyvét, melyből nekem részleteket is felolvasott. Hallani akarta a véleményemet, úgy tanított, hogy hagyta, zsenge ifjú létemre elmondjam, mit gondolok.

Örök hálával tartozom e nagy embernek, művelt tudósnak, írónak, kiváló hadvezérnek, kinek halála engem úgy megviselt, mint mikor atyámat s anyámat veszítettem el kora gyermekségem idején. De sokat jártam nála Új-Zrínyivárán, melyet aztán a török később leromboltatott! Fiával, Zrínyi Ádámmal szinte egyidősek voltunk, s mivel jó barátságba kerültünk, ő meg többször is megfordult nagybátyám udvarában. De voltak Zrínyi körül még más jeles ifjak is. Szívesen ült le velünk beszélgetni, ha ideje engedte, mi pedig ittuk szavát. Bár tudásával, bölcsességével mindenki fölött állt, nem volt benne semmi gőg vagy dőlyfösség.

Persze nem csak hadászatról s politikáról esett szó, mert Zrínyi Miklós azt is jól tudta, hogy az ifjú vér másra is vágyik, s a harcok szüneteiben multságokat is rendezett. Szólt a tárogató, a hegedű meg a duda a táncban, s folyt bőven a jó bor. E kiváló ember közelében erősödött fel bennem a déd-anyám vére, a Zrínyiek vére, s bár őseim nagy része szász volt, így lettem mégis félig magyarrá az ő közelében. Különösképp, mikor megtudtam, hogy déd-anyám ama híres Zrínyi testvérhúga volt, aki maroknyi seregével oly bátran rontott ki Szigetvárból, s inkább vállalta a biztos halált, mintsem a várat önszántából a török kezére adta volna. Zrínyi Miklós, a tudós hadvezér, és költő e dicső tettet meg is énekelte abban a hőskölteményében, melyet *Szigeti veszedelem*nek nevezett el, így állítván emléket ősenek s példát mindenkinek, ki hazáját szereti.

A régi napokra való emlékezés, a jó vacsora, melyet szakácsom készített s a tüzes tokaji bor elfárasztotta Zrínyi Pétert, akit amúgy is megviselt a hosszú téli utazás. Mikor egyre jobban akadozott a beszélgetés, engedelmet kért, hogy lepihenjen, engem meg elküldött a farsangi multságba, melyből szívesen kimaradtam volna az ő kedvéért. Azt

mondta, ma már úgysem veszem hasznát semmire, a fiatalság pedig csak mulasson kedvére.

Másnap, miután megreggeliztünk, s a cselédek leszedték az asztalt, átvonultunk a könyves szobába. Zrínyi Péter ma frissebbnek látszott, jól megtömte pipáját, majd mikor már élvezettel eregette a füstöt, megszólalt.

– Hallom öcsém, te is Bécsbe készülsz – nézett rám a szeme sarkából.

– Nem tudom, kitől hallotta, bátyám, de jól hallotta. Mielőtt hazámba a tavasszal visszatérnék, nagybátyám üzenetét kell átadnom Lipótnak, s kegyelmednek megmondhatom, hogy a szász választófejedelem a török elleni erélyesebb fellépést sürgeti.

Zrínyi hallgatott egy darabig, majd felállt és sétálni kezdett a szobában.

– Derék szándék az, öcsém, csakhogy Lipót senkire se hallgat. Egyetlen módja van csak annak, hogy nyomást gyakoroljunk az udvarra... ha a császárt túsul ejtjük, szabadságáért pedig magas váltságdíjat és kemény feltételeket szabunk.

Azt kezdettől fogva sejtettem, hogy nem bálozni készül Zrínyi uram a császár városába, de erre nem számítottam.

– Hát ezért készülnek Bécsbe az urak... – pillantottam Zrínyire.

Bólintott csak, s újra meggyújtotta pipáját, mely kialudt közben. Hallgattunk. Mindenféle gondolatok kavargtak a fejekben, de nem tudtam mit szólni.

– Több maskarás bál is lesz, ahova a császár is hivatalos. Könnyű lesz ilyen helyen véghezvinni a dolgot, éppen a maskarák segítenek majd minket. Már kigondoltuk, hogy mit tegyünk, csak még nem határoztuk el, hogy melyik bálban fog megесni a dolog. Csupa olyan feltételt szabunk majd, ami korlátozza Bécs hatalmát, kezdve a monopóliumok eltörlésétől, folytatva azon, hogy mondják ki semmisnek a vasvári békét, és szervezzenek hadakat a török ellen. A hadak szervezésénél ne gátolják a magyar erők

egyesítését. Azt kívánjuk, hogy ne folyjon ki minden pénz Bécsbe az országból, a magyar föld hasznát magyar lássa, ne idegen. Állítsák helyre a régi rendi jogokat, a magyar kamara a bécsivel legyen egyenrangú. Ezenkívül pedig váltságul kétfélmillió forintot fizessenek nekünk Lipót szabadulásaért. A pénzt arra fordítjuk majd, hogyha eljön az ideje, a három részre szakadt Magyarországot újraegyesítsük, s a trónra magyar királyt ültessünk.

Zrínyi újra a karosszékbe ült, várta, mit mondok. Végül meg kellett szólnom.

– A célokkal egyetértek, csak a végrehajtás módjával nem. Szintiszta öngyilkosság ez a terv. Még ha sikerülne is véghezvinni, nem tudnák kicsikarni az udvarból, amit akarnak, és ha beleegyeznének minden feltételbe, azt csak színből tennék. Aztán túl nagy a széthúzás a magyar nemesek közt, s már megbocsásson, némelyekben pedig túl silány az erkölcs, ezt Péter bátyám is megtapasztalta. Gyávaságból, vagy ha az udvar jól megfizetné, pénzért egymást árulnák el. Az áruló nyeri el a legnagyobb jutalmat majd, ám aki a hazáért tette, amit tett, csúful meglakol.

Mintha próféta szolt volna belőlem akkor, bizony minden szavam beteljesedett, azoknak kellett bűnhődniük később, kiket a legnemesebb szándék vezérelt. Zrínyi lehajtott fővel ült, nem tudom, miket gondolt, míg végül újra megszólalt.

– Pedig azt hittem, öcsém, te is velünk tartasz. Kapóra jött, hogy neked is éppen Bécsben akad dolgod, s bejáratos vagy a császárhoz, ez a mi helyzetünket is megkönnyítette volna.

Hangjában nem volt semmi szemrehányás, mégis lelkiismeret-furdalásom támadt akkor, ami idővel elcsitult, mert az események is engem igazoltak. Egy ideig mindketten hallgattunk.

– Péter bátyám jól tudja, hogy teljes szívemmel a magyar nemesek mozgalma mellett állok – törtem meg végül a csendet –, tudja, hogy teljes erőmből próbálom előrevinni és segíteni az ügyet. Minden befolyásos kapcsolatomat felhasználom, hogy külhonban is egyre több támogatónk le-

gyen, s az eredmény biztató. Lehetőségeimhez mérten pénzt is küldtem, nem is egyszer, mindenestre többet, mint sok magyar nemes. Bécsi utammal s az udvarban való mostani forgolódással is hasznót kívánok hajtani, nem azért megyek, hogy a császárhoz dörgölőzzem. Sokan megfordulnak most farsang idején az udvarnál, olyanok is, akik akárcsak a szász választófejedelem, nem örülnek annak, hogy Ausztria a levantei kereskedelmet teljesen a saját területén akarja keresztülvinni, s abból minden hasznót egyedül akar lefölni. A töröktől pedig mindenki fél Európában. Van tehát olyan érdek, ami a magyarokéval közös, és ezt kell kihasználni.

Zrínyi konokul hallgatott, hát folytattam.

– A pénzszerzésnek pedig nem az a módja, hogy elraboljuk Lipótot, s váltságdíjat kérjünk érte, mint holmi haramiák. Hanem azok is nyúljanak a zsebükbe, akik eddig nem tették. Ezek az urak hazájukért semmiféle anyagi áldozatra nem készek, ehelyett folyton egymásra acsarkodnak, s azt gondolják, hogy egy kalandor-vállalkozással egyket-tőre megoldják országuk minden nyomorúságát. Komolytalanná lesz így azok fáradsága is, akik minden erejükkel azon vannak, hogy valóban fordítsanak a magyarok sorsán. Bárkitől származzék is ez a terv, könnyelmű és felelőtlen ember az. Óvakodjék attól, kedves bátyám, hogy végrehajtásában részt vegyen!

A gróf szomorúnak látszott. Talán érezte, hogy igazam van, de az elkeserdés, és az a kiúttalanság, melyben a magyarok voltak akkor, ingoványos talajra vezette lépteit, s az út végét csak az ingoványon túl látta. Azt gondolta, hogy mindenképpen át kell kelnie ezen a feneketlen mocsáron, mert nincs másfele út, s vagy átkel rajta, vagy belesüllyed és elvész benne, más választása nincs.

– Nemes szándékú és tiszta lelkű ember vagy, fiam, bár sok lenne ilyen a magyar nemesek között! Tarts ki mindig e nehézsorsú nemzet mellett, s mint eddig, ezután is belátásod szerint szolgálj. Nem vált benned vízzé a Zrínyiek vére – mosolyodott el, miközben felállt és átölelt.

– Mi a szándéka, bátyám? – fürkésztem tekintetét.

– Holnap reggel Bécsbe indulok, de ma még vendéged maradok, ha megengeded.

– Addig marad nálam, Péter uram, míg tetszik. De úgy látom, nem sikerült eltántorítanom szándékától – állapítottam meg keserűen.

Zrínyi kezemet erősen megszorítva a szemembe nézett, azzal a szomorú, de elszánt tekintettel, ahogy csak ő tudott nézni.

– Ne emlékezz megvetéssel rám, sem haraggal, sem keserűséggel. Mindketten a dolgunkat tesszük, te is a magadét, én is a magamét. Így van rendjén.

Könny szökött a szemembe, átöleltem. Aztán ki-kí tette a maga dolgát. Ő még meglátogatott egy pozsonyi nemest, én felkerestem egy stájerországi főurat, aki leánykérőbe jött Pozsonyba. Zrínyi másnap, kora reggel indult Bécsbe, én három nappal később.

Mikor a császárvárosba indultam, nem gondoltam, hogy tanúja is leszek annak a szerencsétlen, kezdettől szárnyaszegett kísérletnek, melytől ha tehettem volna, Zrínyi Pétert megmentettem volna. Lipót foglyul ejtésének tervét részleteiben nem ismertem, csak azt tudtam, amit a gróf mondott, hogy egy maskarás bálon akarják véghezvinni a dolgot.

Álarcosbál pedig nap mint nap volt akkor Bécsben, a főúri paloták esténként fényárban úsztak, maga az udvar is pazar bálokat adott, de a polgárok s az utca népe is farsangi multságokat rendezett mindenfelé. Mintha mindenki a császár városába sereglett volna, én ilyen harsány, magabiztos ünneplést még sehol nem tapasztaltam. Káprázott is a sok külhoni vendég s követ szeme, de ez volt is a cél. Lássa csak mindenki, hol van most a hatalom, s gazdagság.

Erkezésem után kora reggel az udvarba siettem, hogy mihamarabb bebocsátást nyerjek Lipóthoz. Megbízatosomnak gyorsan eleget akartam tenni, hogy mielőbb elmenekülhessek ebből a kevély tobzódásból. Jobb volt nékem

Pozsonyban, az ottani mulatságok szívemhez közelebb álltak.

Négy napig azonban mindenképpen maradnom kellett, mert a császár csak akkor tudott fogadni. Unatkozni nem volt időm e négy nap alatt. Meghívásom volt elegendő, s kíváncsiságból meg abban a reményben, hogy olyanokkal találkozom, kikkel nem érdektelen néhány szót váltani, több meghívást el is fogadtam. Bár nem szerettem e pök-hendi várost, tudtam, hogy a benne való forgolódás nem haszontalan, éppen emiatt biztatott nagybátyám is, hogy többször forduljak meg Bécsben.

Egyik este a Henkel famíliához voltam hivatalos. Ők voltak az egyik leghatalmasabb s leggazdagabb család Bécsben. Nemrégiben készült el új palotájuk, s annak még olyan ebédlőterme is volt, mely igen lassan körbe forgott, s mivel falai szinte teljesen üvegből készültek, hol a pompázatos franciaparkban, hol a narancsfákkal és különleges állatokkal teli üvegházban, hol pedig a palotából nyíló kilátásban gyönyörködhetett a lakomázó vendégsereg. Volt miből új palotát építeni, mert a Henkelek több jelentős monopólium birtokosai voltak, legutóbb a magyarországi rézbányászatot és rézkivittelt sikerült megszerezniük.

A vendégsereg ezen az estén legkülönbébb maskarákban vonult fel, s lehetetlenség volt felismerni, hogy melyik álarc mögött ki rejtőzik. Utat törtem magamnak a kentaurok, papagájok, görög istenek, tündérek, pillangók, lovagok és vadállatok között, hogy egy csendesebb sarkot keressek. Jómagam skótföldi jelmezet öltöttem, s a háziak kíváncságának eleget téve, mint mindenki arcát, az enyémet is álarc fedte. A bálba Lipótot is meghívták, az álarcokat csak az ő érkezése után kezdődő tánc végén lehetett levenni, s ekkor kerülhetett sor őfelsége köszöntésére is.

Addig azonban az álarc mögött ki-kí átengedhette magát a találgatás bizsergető bizonytalanságának, a rejtőzködés pajkos feszültségének. Az álarcok védelmében szabad volt, ami máskor tilos, mert arra a röpké órára a maskara lelke annak viselőjébe költözött. Noha én sem gondoltam magam egy pillanatra sem skótnak, mégis furcsa érzés kerített

hatalmába; nem voltam többé Henrik szász herceg, hanem valaki más, valamikor máskor.

A tervek szerint az egyórás táncot vacsora követte, majd színielőadás, végül ismét tánc hajnalig, már álarcok nélkül. A kristálycsillárokat ezernyi gyertya ragyogtatta, s e nagy fényességet a nagyterem falát borító tükrök megsokszorozták. Kacagás, csevegés egyetlen morájá olvadt, mindenki őfelségét s a tánc kezdetét várta. Még mindig érkeztek vendégek, csoportosan vagy magánosan, így nem lehetett tudni, mikor s milyen jelmezben jelenik meg a császár, ami persze csak fokozta a várkozás izgalmát.

– Isten hozta uraságodat a ködös Skótföldről! – szólalt meg mellettem csengő kacagással egy nimfa vagy talán múzsa. Mellette egy másik hölgy állt némán, aki valamegyik olümposzi istennőt akarta formázni.

– Köszöntöm Görögöld szép hölgyeit – bókoltam feléjük, közben azon gondolkodtam, vajon honnan ismerős a csengő hangú.

Ekkor egy oroszlán lépett mellénk, őt hangjáról azonnal megismertem, Frangepán Ferenc volt, Zrínyi sógora.

– Mily csodák esnek meg e földön, múzsák repdesik körbe e derék skót urat!

A hölgyek kacagtak, s a csengő hangú ismét megszólalt.

– Múzsa csak én volnék, ám társnőm jóval hatalmasabb nálam, hatalma még a legbőszebb oroszánt is igába hajtja.

– Akkor csak istennő lehet – nevetett Frangepán –, de vajon melyik?

– A leghatalmasabb istennő, mert előle sem hős, sem más isten nem menekülhet – felelte a múzsa.

Frangepán Ferenc erősen törte a fejét, az én számon azonban akaratlanul kicsúszott a megfajtás.

– Afrodité lehet csak, vagy másként Vénusz, mert a szerelem hatalmának sem ember, sem az istenek nem állhatnak ellen.

A múzsa csilingelve felkacagott, ám Afrodité továbbra is hallgatásba burkolózott.

– Mily bölcs ez a skót uraság – nevetett a múzsa –, de lám, kezdődik a tánc!

– Megérkezett a császár – dörmögte Frangepán.

– Vajon melyik jelmez rejti? – kíváncsiskodott a múzsa, s még lábujjhegyre is állt, mintha úgy jobban az álarcok mögé látna.

Az egész terem megmozdult a zene hangjára, színes vibrálásban olvadtak egybe a tollas papagájok, vadállatok, pillangók és az olümposziak, én szédültem és Zrínyi Péterre gondoltam. Ha Frangepán Ferenc itt van, akkor neki is itt kell lennie, és ha ők itt vannak, itt vannak a többiek is, akkor pedig most akarják megvalósítani a tervet, melyről Zrínyi beszélt.

A torkom tájékán görcsös szorítást éreztem, két kalóz jelmezes urat figyeltem, kik azzal mulattatták a bálozó közönséget, hogy hol ezt, hol azt az urat ragadták el táncos hölgye mellől, kivezették a teremből, eltűntek egy rövid időre, majd mindhárman újra visszatértek, kézfogással jelezve, hogy odakint valamiféle egyezséget kötöttek. Az urat visszavezették hölgyéhez, majd újabb „áldozatot” szemeltek ki maguknak.

– Uraságod nem viszi táncba a hölgyét? – rezzentett fel merengéséből Frangepán, nem tudom, ő felismert-e engem így álarcosan.

– A két hölgy közül, meg nem mondanám, melyik vajon az én hölgyem, kedves oroszán barátom... de talán mégis Afroditét vinném táncba – hajoltam meg a némaságba burkolózó hölgy előtt –, talán szóra bírom a szépséges, de hallgatag istennőt.

A csengő hangú ismét felkacagott, s az oroszán oldalán elvegyült a táncos forgatagban. Afrodité is elfogadta szótlanul jobbomat.

Igyekeztem szemmel tartani a két tengeri kalózt, akik már harmadszor vagy negyedszer tértek vissza a terembe, miközben én a zene hangjára keringtem hölgyemmel, aki szintén a kalózokat figyelte.

– Szólj, szép istennő, légy kegyes! – szóltam megjátszott pátosszal.

Afrodité egészen közel hajolt hozzám, hogy megremegtem, mikor a fülembé suttogott oly halkán, hogy hangjáról ne ismerhessem meg.

– Esküm köt, hát nem szólhatok.

– Miféle eskü az, istennő? – kérdeztem, közben forgott velem a világ, láttam, amint a két kalóz egy fekete-fehér dominóval távozik a teremből.

Borzongtam tetőtől talpig, mert Afrodité nem szólt többet, de olyan közel simult hozzám, hogy az már egyetlen volt. Finom, karcsú testéből tűz áradt, valami ismerős, ellenállhatatlan izzás.

A terem, bár hatalmas volt, mégis szűk ennyi táncosnak, egyre közelebb sodródtam Afroditéhez, egyetlenül közel simultam hozzá, s hirtelen könnyű csókot leheltem füle mögé, amit senki nem láthatott, oly gyorsan történt.

A két kalóz a szokásosnál tovább maradt kint áldozatával, gyanakodtam már régen, Afrodité tovább izzott, de kissé nyugtalannak tűnt. Aztán mégis megjelent a két kalóz, dominót visszavezették táncosához, megkönnyebbültem. Ekkor azonban Afrodité suttogva engedelmet kért, majd kisietett a teremből. Felrémltet előttem Hamupipőke meséje. A táncos forgatag szélére húzódtam, láttam, hogy az oroszlán, azaz Frangepán uram is elköszön hölgységétől, s távozik.

Nem értettem a dolgot, s éppen indultam volna Afrodité után, mikor megjelent egy másik dominó karján, könnyedén meghajolt előtte, s táncolni kezdtek.

Ezután már csak félrehúzódva álltam, megbabonázva, féltékenyen figyeltem Afroditét, és hol az egyik, hol a másik dominót tartottam szemmel. Egyikük sem tűnt el többé, sőt a kalózok sem, és Frangepán Péter is visszatért, még mindig oroszlán képében.

Aztán véget ért a tánc, elérkezett az idő, hogy lehulljanak az álarcok. Pillantásomat nem vettem le Afroditéről. Kecses mozdulattal felhúzta arcán az álarcot, s mosolyogva nézett körül a teremben. Széchy Mária volt az. Táncosa dominójelmeze mögül a császár bukkant elő. Széchy Mária bájos mozdulattal térdet hajtott Lipót előtt, s levetett álarcaikat kezükben tartva mindenki követte példáját. A másik, a magányos dominó is, aki nem volt más, mint Zrínyi Péter. Arca semmit nem árult el.

Az est folyamán azután már semmi különös nem történt. Kerültem Széchy Máriát, ő is engem. A tánc közben történtek rendkívüliségét akkor rajtam, néhány magyar nemesen és Széchy Márián kívül senki nem értette, még a császár sem. Mikor lehullottak az álarcok, minden visszatért régi medrébe, ismét Henrik voltam, a szász herceg.

Szégyenkeztem a komédiába fült túszejtési kísérlet miatt, holott semmi közöm nem volt hozzá. Az eseményeket követve nem volt nehéz kitalálnom Zrínyiék tervét. A két tengeri kalóz tréfája mögött húzódott a csel. Azért raboltak el különféle urakat a teremből, hogy a végén Lipótot is kivezethessék, s őt valóban túszul ejtsék. Mikor a két kalóz visszatért a dominóval, az a jelmez nem a császárt, hanem Zrínyi Pétert rejtette. Az összeesküvők úgy gondolták, hogy míg a két kalóz az ál-dominóval a terembe visszatér, s ott tovább folyik a tánc, ők időt nyernek, és ezalatt a császárt foglyul ejtve elmenekülnek. A császár, aki mit sem sejtve a tánc végéig nem akarta magát leleplezni, szó nélkül belement a játékba. Követte a kalózokat, hiszen előtte mindenki azt tette, és sértetlenül, a vendégsereg derűlt-sége közepette visszatért a bálterembe. A két kalóz tehát kivezette a dominóba bújt császárt, átadta néhány szintén kalólsruhába öltözött összeesküvőnek, majd visszatértek az ál-dominóval a terembe.

Az összeesküvők a császárral azonban nem jutottak meszszebbre a folyosó végénél, mert Széchy Mária, aki ura révén tudott a tervről, de szívében ellenezte azt, még idejében megmentette az uralkodót. Egyszerűen utánament, majd az összeesküvők szeme láttára megkérdezte tőle, hogy visszavezetné-e őt a táncba, s így egyszerűen visszatáncolt a császárral a terembe, mintha ez is a tréfa része lett volna. Lipót mindenben úgy tett, ahogy a szép hölgy kívánta, az összeesküvők pedig dúltak-fúltak magukban, de az örök szeme láttára semmit nem tehettek. Az estély anélkül ért véget, hogy bárki bármit is megsejtett volna abból, ami Lipót ellen készült.

Mikor Zrínyi hazafelé Pozsonyban ismét meglátogatott, mégsem az volt legfőbb gondja, hogy tervük komédiába

fulladt, hanem az, hogy Széchy Mária beteg urát otthon hagyva egyedül ment Bécsbe. Az asszony pedig e nevezetes bál után egyre sűrűbben látogatta Bécsset, s az udvarnál ilyenkor minden alkalommal megfordult.

Farsang utáni tavaszon, mikor a szépasszony ismét a császárvárosban járt, mire Bécsből hazatért, férjét már kiterítve találta. Körülötte siratóasszonyok s az ifjú Wesselényi. A gróf egy nappal azelőtt halt meg, hogy Széchy Mária hazaérkezett. Halálos ágyán mindvégig asszonya után kérdezősködött, a szolgák állandóan az utat kémlelték, hogy mikor tűnik fel a grófné hintója, de hiába. A meddő várakozás Wesselényi utolsó erejét is felemésztette, s kiadta lelkét, mielőtt imádott asszonyától búcsút vehetett volna.

A murányi Vénusz talpig feketébe öltözött, mondják, gyászában igézőbb volt, mint valaha. A szépséges asszonyt mindenki kerülte, azt suttogták, hogy szemmel ver, és tekintetével minden előre ártalmas rontást bocsát. Hogy szemével miként vagy kinek ártott, nem tudom, de azt tudom, hogy a nyelvével bizonyosan.

A néhai nádor kezdeményezte mozgalom tovább élt, Zrínyi Péter, s a többi magyar nemes a sorozatos kudarcok ellenére és a sikertelen túszejtési kísérlet után sem adták fel. Bár sokan sejtették, sőt tudták, hogy Széchy Mária még az ura halála után feljelentette őket az udvarnál, mégis tovább harcoltak, bár a mozgalomban egyre nagyobb volt a széthúzás, egyre több az acsarkodás. Sokan végül egymást árulták el. A császár értesült arról, hogy mi készült ellene a farsangi bálban, tudott arról, hogy a felkelők még a török portával is kapcsolatba léptek, tudta azt is, hogy Zrínyi a saját birtokain a jobbágyi terhek eltörlésének ígéretével fegyverbe szólította a köznépet, s hogy hasonló fegyveres megmozdulásokba kezdett Rákóczi Ferenc is Észak-Magyarországon.

Az udvar tehát a mozgalomban résztvevők minden lépését követte, de jó ideig nem tett mást, csak várt. Mikor azonban a fegyveres szervezkedés egyre veszélyesebbé vált, Bécs lecsapott, s felgöngyölítette az egész mozgalmat. Nem is

maradt el a kegyetlen büntetés. 1671-ben Zrínyi Pétert és sógorát, Frangepán Ferencet Bécsűjhelyen, Nádasdyt pedig Bécsben végezték ki. Ekkor történt, hogy többszáz résztvevőt fogtak perbe, ítélték több éves börtönbüntetésre és jószágvesztésre. Rákóczi életét anyja, Báthory Zsófia négyszázezer forintért váltotta meg. Az elkobzott birtokok évente mintegy hatvanezer forint tiszta jövedelmet hoztak a kincstárnak még azután is, hogy az udvari tisztviselők előzőleg azt saját zsebükre mindig alaposan „megvámolták”.

A bukás után még keservesebb idők jöttek a magyarokra. Lipótnak mintha még kapóra is jött volna az egész, kijelentette, hogy fel akarja használni az alkalmat, hogy Magyarországon „másként rendezze be az ügyeket”. Kijelentette, hogy a felkeléssel Magyarország eljátszotta Bécs bizalmát, így az országot az udvar saját belátása szerint kormányozhatja.

Még az a merész terv is felvetődött, hogy büntetésül Magyarországot részekre bontják, s az örökös tartományok közé sorolva beépítik a birodalomba, sőt hogy a lakosságot áttelepítik a birodalom más részeibe. Ebből a tervből végül semmi nem lett, de az ország a lehető legkiszolgáltatottabb helyzetbe került.

Lipót felfüggesztette az ország összes kormánysszerveinek működését, beleértve az országgyűlést is, és nádort sem engedett választani. Magyarország gubernium lett, élén egy kormányzóval, aki nem volt más, mint Ampringen János Gáspár, a német lovagrend nagymestere. Az országot jelentős katonai erő szállta meg. A várakból a magyar őriséget elbocsátották, helyükbe külföldi zsoldosok jöttek, a megyéket pedig kötelezték, hogy az ott tartózkodó zsoldosok ellátásáról ingyen gondoskodjanak. A jobbágyportákra eső állami adót tízszeresére emelték, ami a nyomorúságosnál is nagyobb nyomorúságba taszította a magyar parasztokat. Az adóknak se szeri, se száma nem volt már, szinte az adóra is adót vetettek ki. A kereskedelmi monopóliumok még nagyobb hatalomra tettek szert, a birodalomban a kereskedelmet egyedül az Orientalische bonyolíthatta, mely ráadá-

sul még vámmentességet is élvezett egész Magyarország területén.

Az udvar a vallásháborút is egyre jobban szította az országban; katolikus üldözte a protestánst, protestáns gyűlölte a katolikust, a végén apa árulta el fiát hitéért, és fiú jelentette fel apját. Másik oldalon a török sarcolta, fenyegette e népet, szolgá sorba taszítva és megfosztva a haladás legkisebb lehetőségétől is.

Siralom volt látni mindazt a testi-lelki és erkölcsi nyomorúságot, melybe a magyarság mindennemű szabadságától megfosztva s a részekre szaggatottságtól is szenvedve egyre mélyebbre süllyedt. Csodálatos módon azonban a legnagyobb szenvedés közepette mégis reménykedett és lelkében lázadt e nép, ahogy még tudott, ahogy a históriás mondta, két pogány közt egy hazáért.

Eközben a porta és az udvar nagyban sakkozott: Bécs a törököt tartotta sakkban, Isztambul pedig Bécset, de a játszmából mindketten busás hasznot húztak egész Európa rovására.

Jómagam egy időre hazámba visszatértem. Nagybátyám udvarába rendelt, s mivel a török ellen nem kellett hadakozni, nem lehetett hadakozni, úgy gondolta, nagyobb hasznára leszek, ha egy ideig a közelében maradok.

Ömlött az eső. Előrenyújtott kézzel feküdtem az iskolaudvar salakján, ahogy a géppisztolyokat ránk szegező rendőrök parancsolták. Nagyon régen feküdtünk már így. Fülemben rendőrökutyák csaholása és társaim zokogása zakatolt. Arcomat marta, égette az éles, vizes kavics, reszkettem a hidegtől. Nem bírtam tovább, megfordultam, és fel akartam kelni a földről. Két állig felfegyverzett rendőr ugrott oda azonnal, visszalöktek a földre, arcomat a salakba nyomták, az egyik belém rúgott.

– Mi ez az egész? – üvöltöttem, és a szám tele lett kavicssal.

– Pofa be! – hangzott a válasz.

Ahogy megaláztatásunk percről percre nőtt, úgy erősödött bennem a gyűlölet. Követni sem tudtam, miként vesztettem el minden emberi méltóságomat. Megparancsolták, hogy sem megszólalni, sem felnézni, sem megfordulni nem szabad.

– Engedelmeskedtek, vagy adunk nektek! – közölte az egyik rendőr, aki a földön fekvők sorfala között elsétálva, mintegy véletlen, a kezemre lépett.

Tudtam, hogy azért teszi, mert az előbb meg mertem szólalni, mert fel akartam kelni a sárból, mert nem akartam túrni a megaláztatást. Csak a zsaruk beszélhettek.

– Tegnap kicsináltatok minket, ma végre mi szórakozhatunk, szemét banánevők! – folytatta a rendőr, aki az előbb a kezemre lépett.

– Te! – kiáltott vissza egy másik zsaru valahonnan a sor végéről – Ez nem ért svédül!

– Használd a gumibotot! Azt legalább mindenki érti! – kiáltotta vissza egy harmadik.

Ez mindannyiuknak tetszett. Röhögtek.

A fejemet óvatosan oldalt fordítottam, így nem ment tele az orrom és a szám kavicsal, ugyanakkor a körülöttem zajló eseményeket is jobban figyelemmel kísérhettem. Közvetlen mellettem csak a földön fekvők között járkáló rendőrbakancsokat és a mellettem fekvő lányt éreztem, de a szemem sarkából, anélkül, hogy a fejemet fel kellett volna emelnem, éppen a gimnázium bejáratára láttam. Lábdobogás hallatszott, aztán a kapun egy csapat kutyás rendőr lépett ki futólépésben. Felénk közeledtek, majd nem meszsze tőlünk felsorakoztak. A kutyák pórásaikat rángatva lihegtek.

– Ott bent senki sincs – jelentette az egyik zsaru.

– Jól van – felelte egy másik, aki a parancsnokuk lehetett –, akkor szedjétek össze ezeket itt a földön. Nincs köztük csak vagy kettő-három, aki érdekes, bár nem azokat kerestük. A többi békés növényevő, teaszürcsölő népség, zavarjátok el őket!

Sorba állítottak minket. Ott vacogtunk mind, zokniban, átázott ruhában. Legtöbbünkön csak egy szál trikó és egy

farmer volt, mert sokan már lefekvéshez készülődtek, vagy a hálózásokon ülve kártyáztak, beszélgettek, mikor ránk törtek a rendőrök. Én csak a társaság kedvéért maradtam egy darabig, éjszakára haza akartam menni, mert az iskolától csak tíz percre laktam.

– Hadd menjek be a cipőmért és a többi holmimért – szólalt meg valaki közülünk.

– Mész ám az anyád picsájába! – közölte az egyik zsaru.

Aztán három fiút kiléptettek a sorból, megbilincseltek, s az udvaron várakozó rendőrautókba tuszkoltak. Egyiküket sem ismertem.

– Ti meg tűnjetek el innen, de minél előbb! Mozgás!

Miután az udvarról kihajtottak minket, sokan kisebb csoportokba verődve tanácstalanul toporogtak az utcán. Nyilván más városból vagy külföldről érkeztek az uniós csúcstalálkozó alkalmából rendezett globalizációellenes tüntetésre, s mivel itt, az iskolában jelölték ki a szállásukat, most nem volt hová menniük. Az épületet teljesen körülvette és lezárta a rendőrség, senkit nem engedtek vissza.

– Ugye nem vagytok göteborgiak... – léptem oda egy kisebb csoporthoz.

Fejüket rázták. Siralmasan néztek ki, kékre-zöldre fagyva, csuromvizesen, zokniban, akárcsak én.

– Feljöhetek hozzám, én itt lakom nem messze.

Egyikük sem szólt, de némán elindultak utánam. Az a lány is köztük volt, aki az udvaron mellettem feküdt. Sápadt és csapzott volt, az arca piszkos a salaktól. Kotorászni kezdtem a zsebemben, hátha találok egy zsebkendőt, amivel letörölheti az arcát. Akkor vettem észre, hogy nincs a zsebemben a lakáskulcs, ott maradt az iskolában, a kabátom zsebében. Nem szóltam semmit a többieknek, csak anyám lakása felé vettem az irányt, most az egyszer remélve, hogy otthon találok.

Közben apámra gondoltam. Öt hónapja semmit nem tudtam róla. Aznap, mikor a fehér ruhások elvitték, mindenütt kerestem. Az egyetemen ajtóról ajtóra kilincseltem, de apám munkatársai nem láttak semmit, nem hallottak semmit, és

nem tudtak semmit. Igaz, hogy az angyalkommandó rajtaütése mindig villámgyors volt, de éreztem, hogy kollégái nem is akarnak tudomást venni eltűnéséről. Senki nem látta mikor a fehér ruhások lecsaptak s apámat elhurcolták, mindenki csak kósza híreket hallott.

Anyám később közölte, hogy apámat szerinte senki sehozá nem vitte el, hogy ez az egész fehérruhás mese csak rémhír, kitalálás, az IAC nem is létezik. Apám pedig egyszerűen csak fogta magát, és lelépett, mert unta, amit eddig csinált, mert mint mindegyik macsó, szereti a dolgok könnyebbik végét megfogni. Ekkora hülyeséget már régen nem hallottam, majdnem nekiugrottam az anyámnak, mikor ezt mondta, bevágtam az ajtót, és két hónapig felé se néztem.

Már nem esett, de éles szél fújt a tenger felől.

– Ezért még megfizetnek a rohadékok... – sziszegte a mellettem caplató alacsony, feketehajú gyerek. Öten jöttek velem, három fiú és két lány.

– Hogy hívnak? – kérdeztem a sápadt lányt, akinek végül persze nem találtam papírzsebkendőt a zsebemben.

– Vera vagyok.

– Én meg Dávid.

Megérkeztünk. Anyám egy öreg, vörös téglás belvárosi házban lakott. Az utcában minden ház vörös vagy sárga téglából épült, szorosan egymáshoz simultak ezek az egyforma magas, vakolatlan, múlt század eleji épületek. Kihalt volt az utca, csak egy villamos csörömpölt végig rajta, mikor megnyomtam a kaputelefon gombját. Az órákra pillantottam; éjjel félegy volt.

– Ki az?

– Dávid.

– Félegy van – felelte anyám, de kinyitotta a kaput.

Lifttel mentünk fel az ötödik emeletre.

– Mi történt? – kérdezte anyám tágra nyílt szemmel, amint hálóruhában ajtót nyitott, s megpillantotta a mögöttem felsorakozó csapatot.

– A Schillerskából jövünk. A rendőrök nem engednek vissza, a lakáskulcsom ott maradt. A többiek meg nem göteborgiak.

Anyám egy darabig farkasszemet nézett velem, a helyzetet mérlegelte. Látszott, hogy nem egészen világos számára, hogy mi történt, bár a médiából biztosan értesült arról, hogy az unió csúcstalálkozóját tüntetéssorozat kíséri.

– Meddig akartok itt maradni? – kérdezte még mindig az ajtóban állva.

– Míg megszáradunk és felmelegsünk – feleltem.

Erre nem szólt semmit, csak a kezével intett, hogy beléphetünk.

Néhányan azonnal megkérték, hogy szüleiknek telefonálhassanak, mert mobiltelefonjaink az iskolában maradtak. Anyám megengedte. Aztán lepedőt, meg pokrócokat kértem tőle mindenkinek, míg ruháink megszáradnak. Nem szívesen tette, de mindenkinek adott száraz holmit. Nem sokat szóltunk, mindannyian az események hatása alatt voltunk, és még mindig fáztunk.

– Hol laksz? – kérdeztem Verát, aki mellé egy sárga hajú, pattanásos srác telepedett.

– Kungsbackán lakunk – felelte Vera, s kezével bizonytalan mozdulatot tett a pattanásos fiú felé.

– A barátod? – kérdeztem.

– Nem, a műanyag-ikertestvérem, vagyis a mostohatestvérem.

Kérdőleg néztem rá.

– Egy napon születünk. A szüleink elváltak, a Vera anyja pedig az én apámhoz ment feleségül – szólalt meg a pattanásos.

– A te apád az én műanyag-apám – tette hozzá Vera.

– A te anyád meg az én műanyag-anyám – mosolyodott el a fiú, majd felém fordult. – Johann vagyok, kösz, hogy feljöhattunk hozzád.

– Nincs mit, de ez csak az anyám lakása. Én nem itt lakom, csak a lakáskulcsom a suliban maradt.

Johann bólintott.

– Nem telefonáltok haza? – kérdeztem.

Mindketten a fejüket ingatták.

– Nincs értelme. Anyám csak dühös lenne, holnap korán kel, óvodába viszi a féltestvérünket, aztán melózni megy,

majd dzsesszbalettire, a műanyag-apám meg éppen külföldön van. Dolgozik – közölte Vera. – Csak holnaputánra várnak minket haza.

Vállat vontam. Anyám, aki közben kiment a nappaliból, most tálcán gőzölgő teásbögrékkel tért vissza, anélkül, hogy megkértem volna rá. Meglepett, hogy ilyen emberi gesztusokra is képes.

Letette elénk a tálcát, mindenki mohón a bögrék után nyúlt.

– Végül mi történt? – szólalt meg aztán.

Mintha valamennyien csak erre a kérdésre vártunk volna, egymás szavába vágva próbáltuk felidézni az este számunkra még mindig felfoghatatlan eseményeit.

– A hálózásájkainkon ültünk egy teremben és kártyáztunk. Egyszer csak kutyaugatást hallottunk a folyosó felől, fekete ruhás rendőrök rontottak be, géppisztolyt szegeztek ráink, és kihajtottak minket az udvarra!

– Egy szál trikóban, farmerben és zokniban voltunk, kint szakadt az eső, és a salakon kellett feküdni mozdulatlanul, a zsaruk lökdöstek, megrúgtak és káromkodtak...

– ...nem engedtek vissza aztán az épületbe, és azt se mondták, mikor lehet visszamenni, minden cuccom, a mobilom és a pénzem is ott van, pedig mi semmit se csináltunk!

– Láttam a tévében, hogy két németországi terroristát kerestek, akik állítólag a Schillerskában húzták meg magukat. Ha a rendőrség efféle információ birtokába jut, azt ellenőriznie kell – közölte az anyám olyan fagyosan, ahogy csak ő tudta értékelni az eseményeket.

Anyám mindig szentnek, bölcsnek és sérthetetlennek tartotta állambácsit.

– Ez eddig oké – felelte Johann –, de az elég gyorsan világos lehetett a zsaruk számára, hogy mi se németek, se terroristák nem vagyunk.

– Csak elégtételt akartak, bosszút állni, mert a tegnapi előtti tüntetésen és tegnap délután kövekkel dobálták meg őket – mondta Vera.

– A szemetek, ezt még megkészerűlik! – sziszegte az alacsony, fekete hajú, kakastaréjos fiú, kit Emilnek hívtak.

Láthatólag a másik lány volt a barátnője, aki mióta a gimnáziumból eljöttünk, egy szót se szólt, csak mereven bámult maga elé, teljesen sokkos állapotban volt még mindig.

– Miért dobáltátok meg őket kövekkel? – kelt a rendőrök védelmére ismét anyám.

– Mi? Kövekkel? – hördültünk fel valamennyien.

Csak Emil és a barátnője hallgattak.

– Mi a rendőrök oldalán álltunk, és azt mondtuk mindenkinek, ha az emberek azt csinálják, amit rendőrök mondanak, nem lesz összetűzés.

– Az egyik plakátunk jelszavát kiáltozva vonultunk: „Nem dobunk rád követ!”

– Mi békésen akartunk tüntetni a globalizáció ellen, és csak azon a tüntetésen vettünk részt, amelyre a rendőrség engedélyt adott. Arról nem tehetünk, hogy olyanok is kö-zénk vegyültek, akik csak balhézni akartak!

– Pont azért maradtunk estére a Schillerskában, a nekünk kijelölt szálláson, mert a késő délutáni tüntetést nem engedélyezte a rendőrség, és mert hallottuk, hogy a kődobálók is ott lesznek.

– Erre brutálisan ránk rontottak ezzel a terrorista-mesével!

Anyám a fejét rázta.

– Biztos okuk volt az erélyes fellépésre. Egy nemzetközi találkozó komoly dolog, a lebonyolítása nagy felelősség. Nem vetne jó fényt az országra, ha valami történne.

– Ez persze jó fényt vet – vágott vissza Emil.

Én sem állhattam meg szó nélkül.

– Miféle feminista vagy! Azt hittem, van benned harcias-ság, képes vagy egy ügyért küzdeni. Tudd meg, hogy a feminizmus ma már unatkozó, savanyú, öregedő csajok szórakozása, államilag támogatott műfaj. A globalizáció-ellenesség nem kap állami támogatást. Ha tényleg küzdeni akarsz, akkor a javak igazságosabb elosztásáért és egy emberibb világért küzdj, de ne a baloldalon, mert az régen befuccsolt...

– A jobb se ér többet – morogta Johann.

Folytattam.

– Azért, hogy a férfigyűlölő banyákat állambácsi meghallgassa, már nem kell harcolni. Állambácsi ma már azt sem tudja, melyik lábára álljon előttetek.

– Én és a barátaim bízunk az államban – szólalt meg csendesen a harmadik, szemüveges srác, később megtudtam, Markusnak hívják –, azt hittük, az állam jó, de legalábbis igazságos.

– Hülye állat! – vágott közbe Emil, de Markus zavartalanul folytatta.

– Azért jöttünk el Göteborgba, mert egy jobb, egy igazságosabb világot szeretnénk, és ezt akartuk közölni azokkal, akik a találkozón részt vettek. A gimnáziumban a város szállásolt el minket, azt hittük, a város védelme alatt állunk, a város meg az állam valahol összetartoznak, nem? – nézett körül Markus.

– Azt hittük, hogy a rendőrség az állam érdekeit szolgálja. Az államét, amelyben mi bízunk, amiről azt hittük, hogy a mi oldalunkon áll, mert igazságos, és mi is az igazságot akarjuk! – tette hozzá Vera.

– Ez is hülye – jegyezte meg újra Emil.

– Miért? – fordult most már hozzá Johann.

– Gyáva buzik vagytok! Gyűlölöm ezt az egész szart... – zárta le Emil, aztán csak a földön ült összekuporodva, akárcsak a barátnője, és sötét tekintettel bámult maga elé.

Anyám is hűvös hallgatásba burkolózott, láttam rajta, hogy a feminizmusról tett kijelentéseimmel mélyen a lelkivilágába gázoltam, de nem érdekelt. Hajnalodott. Az utcáról szürke fény szűrődött be, hallgattunk. Emilért és a barátnőjéért megérkezett a lány anyja, Markusért pedig az apja jött el Halmstadtból, illetve Malmöből. Elbúcsúztunk egymástól, mobilszámokat váltottunk.

Csak Johann, Vera és én maradtunk. Vera közben elaludt a szőnyegen.

– Ideje, hogy ti is menjetek – szólalt meg anyám. – A ruhátok száraz, az eső is elállt.

Johannak elővett valami ócska, hatalmas gumicsizmát, nekem megtalálta valami ott felejtett, kinőtt cipőmet, Vera

pedig anyám egyik kiszuperált bakancsát kapta. Magunkal vihattuk a három régi pokrócot is kabát helyett.

– Minden jót – nyújtott kezet mindhárman anyám. Nem kérdezte meg, szükségünk van-e még valamire, vagy most hová megyünk. – A pokrócokat majd Dávid egyszer visszahozza – tette még hozzá.

Megköszöntük a teát, majd a pokrócot vállunkon összehúзва kiléptünk a nyirkos, szürke hajnalba. A ház előtt üresen zötyögött el az első villamos.

– Most mit csináljunk? – fordult felém Vera.

– Ha visszamehetünk a cuccomért, elhozom a kulcsom, és akkor feljöhettek hozzám.

Elindultunk a Schillerska felé. Szürke ködben lapultak a házak. A gimnáziumot még mindig fekete ruhás, géppisztolyos rendőrök vették körül. Durván elzavartak mindenkit, pedig már többen ácsorogtak ott, akiknek bent volt a holmijuk.

– Mikor mehetünk be? – kérdezte Johann.

– Majd ha engedélyt kaptok rá. Tűnés innen! – intett géppuskája csövével az egyik rendőr.

Johann talált egy százast a farmerja zsebében.

– Üljünk be egy kávézóba. Hol van ilyenkor nyitva valami? – kérdezte.

– Gyertek, menjünk a pályudvarra.

A vasútállomás felé indultunk, ott több hely is korán kinyitott. Hat óra volt, mire odaértünk. A pénz éppen elég volt fejenként egy fél sajtos zsemleire meg egy kávéra. A pincérnő bizalmatlanul nézett ránk, és előre kérte a pénzt. Nem tetszettünk neki a szedett-vedett lábbelikben, pokróccal a vállunkon. A zsemle tegnapi lehetett, szó nélkül rágtuk.

– Aludjunk egyet a váróteremben – javasolta Johann.

– Én inkább visszamegyek a sulihoz. Várook, míg bemehetnek.

Szürcsöltük a kávé.

– Egyedül laksz a lakásodban? – kérdezte Vera.

– A lakás az apámé. Vele lakom.

– Akkor miért nem telefonálsz neki, hogy nem tudsz bemenni? Van még valamennyi apróm – kotorászott a zsebében Johann.

Először nem akartam megmondani az igazságot, de Vera csak nézett rám a zöld szemével.

– Eltűnt. Elvitték a fehér ruhások.

Vera elfintorította az orrát.

– Minek kellene ide a fehér ruhások, nem elég, hogy fekete ruhás zsaruk vannak... úgy értem, ezek tényleg megszopattak minket, tudjuk, hogy mit akartak... hogy vannak, úgy értem. A fehér ruhások nem látszanak, nem tudjuk, mit akarnak, lehet, hogy nincsenek is.

Egy pillanatra elöntött a harag, de nagyobb volt bennem a keserűség.

– Az anyám is valami fehérruhás mesét emlegetett, mikor majdnem nekirontottam – néztem először Verára, majd Johannra, hogy zavarba jöttek tőle.

– Bocs – pislantott rám Vera, mikor látta, hogy könnyekkel küzködöm.

– Nem úgy értjük, mint az anyád – tette hozzá Johann –, nem is tudom, hogy értjük.

Hallgattunk.

– Mit csinálsz? – törte meg Vera a csendet.

– Gimibe járok, és várom az apámat. És ti?

– Mi is gimibe járunk, de sosem várjuk az apáinkat. Sem a műanyagot, sem az igazit – nevetett fel Vera.

– Utáljuk őket – tette hozzá sötéten Johann.

– Akkor most egyedül laksz? – kérdezte Vera.

– Egyedül – vontam vállat. – Az apám nővére hívott, hogy költözzem hozzájuk Lundba, de nem akarok. Ők vállalták, hogy fizetik a lakbért, míg az apám előkerül. Kajára meg ruhára ott a szokásos családi pótlék, a tanulmányi segély, és pénzzel az anyám is beszáll, tartásdíjat fizet. Szóval megélek.

Elfogyott a zsemle meg a kávé. Megélénkült a pályaudvar, egyre többen jöttek be a kávézóba is. A nagy üvegablakon kiláttunk a peronra, vonatok jöttek-mentek, reg-

geli csúcsforgalom volt. Továbbra is szürke felhők lógtak az égen.

– Miért utálod az apáidat? – fordultam Verához.

– Az igazit azért, mert otthagya az anyámat, a műanyagot meg azért, mert egyszer tökrészezen le akart feküdni velem. Csak egyszer próbálkozott, és szégyelli is, de azóta utálok – közölte a lány.

– Szerintem menjünk – állt fel az asztaltól Johann.

Csak kettő körül engedtek be minket a gimnáziumba. Markusnak, Emilnek meg a barátnőjének megígértük, hogy összeszedjük a holmijukat, amit majd nálam, mikor akarják, átvehetnek. Az épületben teljes volt a felfordulás, itt-ott székek, asztalok összetörve, könyvek, papírok a földön, a dolgaink szanaszét.

– A rohadt életbe, ki járt itt, a fehér ruhások vagy a fekete ruhások! – kiáltott az egyik srác, hogy visszhangzott a folyosó.

– Még szerencse, hogy húsvéti szünet van, és lesz idő rendet rakni – állt meg fejét csóválva az egyik tanterem közepén egy munkaruhás férfi.

Szerda volt. Apám azt mondta volna, nagyhét van. Szinte minden cokmókunkat megtaláltuk, csak néhány apróság hiányzott. Mégis jó volt, hogy időben érkezünk, mert hallottam aztán, hogy a későn érkezők mobiljainak, pénzének és egyéb értékeinek lába kelt.

Mikor az iskola kapuján kiléptünk, már csak egy-két rendőr lézengett az udvaron. Az utcán Emilbe botlottunk.

– Itt a cuccod – nyújtottam neki a a hátizsákot, meg az összegöngyölt hálózásákot. – Azt hittük, hazavitt a barátnőd anyja Halmstadba.

– A végén csak Amanda ment haza az anyjával, én inkább maradtam.

– Velünk jössz? – kérdeztem.

– Inkább ti gyertek velem. A Järntorgeten gyülekezünk, este kurva nagy ballét rendezünk. Agyonkövezzük ezeket a szemeteket, betörjük a pofájukat! – intett fejével az egyik rendőr felé – Gyűlölöm őket!

– Én is úgy éreztem, hogy gyűlölöm őket, mikor a salakon feküdtem. De nem akarok rájuk követ dobni. Az senkinek se használ.

– Gyáva buzik vagytok! – köpött ki előttünk Emil, majd szó nélkül átvette a csomagját, és a Järntorget felé vette az irányt.

Egy darabig néztünk utána, aztán elindultunk hazafelé.

„A Kígyóistennő láthatatlan teste, melyben a föld alatti tér által gerjesztett erő áramlik, az egész föld alatti világot behálózza. Az emberek oszlopokat, tornyokat és piramisokat emelnek, hogy e láthatatlan testben keringő hatalmas erőt egy pontban összegyűjtve és a föld felszínére vezetve, mindenfelé kisugározzák. A föld mélyén tekerdő testen azonban csak egyetlen olyan pont van, melyen keresztül az alsó világban gerjesztett minden erő felfogható. Ez a pont a világ köldöke. Aki ezt megtalálja, és ezen tornyot vagy obeliszket emel, egyesíti a föld alatti erőket az égi erőkkal, mert a torony összegyűjti mindazt, ami a föld alól, s az égből sugárzik. A torony akkor felizzik és ragyogni kezd, soha nem látott fényesség árad szét a világon. A torony ura a világ urává lesz, hatalmasabb Kronosznál is, aki az idő folyását a semmiből elindította. Mert egyesül akkor az ég a földdel, a látható a láthatatlannal, az idő minden alakja a fényben ölt testet, mi pedig halandó testünket levette magunk is fénné leszünk, s az örök ragyogásban meglátjuk majd az idő teljességét.”

Egy ismeretlen anyagból készült, számomra ismeretlen nyelven írott tekercsen olvastam ezt a szöveget, mely a király könyvtárának egyik legféltettebb darabja volt, s melynek megfejtését atyámon kívül senki nem ismerte. Atyám, mielőtt a Kígyóistennő szolgálatába álltam, kezembe adta a tekercset, elmagyarázta a jelek megfejtését, én pedig lassan, akadozva, felolvastam neki az egész tekercset. Arra már nem emlékszem, milyen nyelven szóltam akkor, de atyám megértette, amit mondtam, akár jómagam.

– A tekercs titkát soha senkinek el ne áruld, soha senkinek el ne mondd, hogy te ismered a jelek megfejtését – figyelmeztetett atyám. – Téged talán halhatatlansággal is megajándékoztak az istenek, de ha egyszer mégis érzed közeledni halálad napját, csak akkor add tovább a titkot annak, kiben legjobban bízol, úgy, ahogy azt most én tettem.

Megijedtem, mert én is tudtam, hogy közel már az idő, mikor atyám elköltözik a látható világból. Szép fehér haját néztem, barázdált, komoly arcát, és könnyű szökött a szemembe. Magamat vigasztaltam, mikor hozzá szóltam.

– Ne félj, atyám, messze még távozásod órája!

– Magadat vigasztalod, Losszaia, én nem félek. Te, aki úgy ismered a jövőt, mint azt, ami már elmúlt, jól tudod, hogy közel az én időm. Azért mondom neked, vigyázz, a tekercs titka avatatlan kézbe ne jusson, mert jaj akkor a világnak!

Néhány nappal később a knósszoszi palota udvarán, egy szökőkút peremén ültünk atyámmal. Hallgattam, hallgattunk. Mimózaillat szállt felém, tekintetem a liliomos herceg képén pihent, melyet a király festetett a falra, a királyfi képmásán, kit a marathóni bika taposott halálra. Valamiért nem szerettem a knósszoszi palotát. Jobban éreztem magam Phaisztoszbán, ahol a könyvtár is volt, ám Minosz egyre több időt töltött Knósszoszban, hová atyámat is gyakran magával hozta, és engem is, hogy áldozatot mutassak be a Kígyóistennőnek. A király minden istent számon tartott, a régieket s az újakat is, fontos volt számára, hogy valamenyinek áldozzon. Apollón vagy Zeusz ugyanolyan fontos volt számára, mint a legősibb Kígyóistennő. Nem tiszteletből áldozott azonban, jól tudtuk ezt mi apámmal, hanem csak azért, hogy az istenek kegyeit megvásárolja.

– Aki hatalomra vágyik – folytatta atyám –, gonoszra használja csak a tudást. Ha megleli a világ köldökét, és azon tornyot emel, mindenek ura lesz, mert kizökkenti az időt. Kizökken akkor az idő, de folyása meg nem áll, ég és föld minden ereje egyesül akkor, de az idő nem ölhet testet a fényben, és halandó testünket levette mi sem lehetünk fénné. Soha nem láthatjuk meg akkor az idő teljességét,

mert az, aki csupán hatalomra vágyik, az idő urává lesz, mindenek urává. Őrizd hát jól a tudást, Losszaia, a tekercs titkát senkinek el ne áruld!

Árnyék suhant el felettünk, éreztem, hogy valami vagy valaki jelen van, aminek-akinek nem volna szabad most itt lennie. Az egész egy pillanatig tartott csak, atyám semmit nem vett észre. A szökőkút, melynek peremén ültünk, tovább csobogott, ismét mimózaillatot sodort felének a tavaszi szellő, s a hatalmas udvaron vidáman sikongatva két kicsi gyermek kergetőzött, a király leányai. Megfogadtam atyámnak, hogy a tudást megőrzöm, de szomorú voltam, mert tudtam, amit ő nem tudott, hogy hiába őrizzük; nem titok többé az, amit kimondunk, nem titok többé az, amit egyszer szavakba öntünk.

Atyám, aki Minosz könyvtárosa volt, még két hónapot élt, aztán örökre lehunyta szemét. Nem gyötörte fájdalom és betegség, egy reggel hiába költögette őt anyám, többé nem ébredt fel. Miután őseink szokása szerint elsirattuk, és színes agyagkoporsóba tettük, Armenibe vittük őt, a halottak városába, ahol őseink temetkezési helye volt, s ahol, mondják, az alvilág kapuja nyílt.

Néhány nappal a temetés után magához hívatott a király.

– Losszaia, Kígyóistennő papnője, kiválasztott, ki ismeri a jövőndőt, lépj közelebb.

– Miért hívatnál, Minosz?

– Lásd – nevetett fel –, te azt is látod, ami láthatatlan, én meg azt is alig, ami látható. Egyre rosszabb a szemem, talán vaksággal sújtanak hamarosan az istenek.

Felkelt a trónról, egészen közel jött, hogy arcomat lássa.

– Hívattalak, Losszaia, beszédem van veled. Ülj ide melém a trón lábához, mint akkor ültél, mikor még kicsiny leányka voltál.

Követtem a trónszékhez, felsegítettem a három lépcsőfokon, aztán elhelyezkedtem a lábainál.

– Atyád az alvilág urához költözött – folytatta a király.

– Bölcs és derék ember volt, nagy tudású, igen kedveltem őt, én is megsirattam. Gazdag könyvtáramat neki köszönhetem. Egyetlen uralkodó sem dicsekedhet görög földön

ilyen páratlan gyűjteménnyel, mint én. Tudását pedig neked adta át, Losszaia, mondják, te még nála is bölcsőbb leszel. Fiatal korod és nemed ellenére már most úgy ismered, amit az agyagtáblák és a tekercsek rejtjenek, mint ő. Szükségem van rád tehát a könyvtáramban, s azt akarom, hogy atyád nyomdokába lépve te légy az én főkönyvtárosom.

Meglepett Minosz kívánsága, hiszen a Kígyóistennő felszentelt papnője voltam, a Kígyóistennő szolgálója életem végéig.

– Tudom, hogy mit gondolsz, Losszaia, Kígyóistennő szent papnője, ki előtt a jövőendő sem rejt titkokat. Nem fogod magadra vonni a Kígyóistennő haragját, mert nem kell elhagynod az ő szolgálatát, sőt, te leszel az istennő legszentebb szolgálóleánya.

Odakint felbúgott a kagylókürt, az ajtónálló hármat kopantott az alabástrompadlón hosszú dárdájával.

– Daidalosz, az építőmester vár odakint, uram – jelentette.

Minosz izgalomba jött.

– Remek! – dörzsölte össze a tenyerét – Mondd meg neki, hogy várakozzon egy kicsit. Húsítót szolgáljatok fel neki! – adta ki a parancsot, majd újra felém fordult.

– Figyelj ide, Losszaia. Igazi labirintust, kanyargós járatokat, kiismerhetetlen útvesztőt építek zezzugos, ezerkétszáz szobás palotám alá, a föld mélyébe, Knósszoszban. Azt kívánom, azt akarom, hogy a Kígyóistennő beköltözzön abba, azért építtetem az útvesztőt, hogy kedvére legyen az istennőnek, hogy ezentúl mindig ott lakozzon. Láthatatlan teste, mely most az egész föld alatti világot behálózza, az én palotám alatti labirintusba költözik, s az erőt, ami testéből árad, a palota udvarán emelt obeliszk sugározza majd szét a föld felett. Hatalmasabb leszek akkor a világ minden uralkodójánál, én leszek az egyetlen úr, mert a Kígyóistennő testéből áradó mérhetetlen erő engem szolgál majd. Értesz-e, Losszaia? – kiáltott saját szavaitól mámorosan a király.

Megborzongtam. Atyámra gondoltam, ahogy nemrég a szökőkút szélén ültünk a mimózaillatú tavaszban, mikor

elsuhant felettünk az a különös árny, az a valami, aminek akkor nem lett volna szabad ott lennie.

– Miből gondolod, hogy szolgálatodba állíthatod a Kígyóistennőt? – szólaltam meg végül.

Minosz körülnézett, majd a fülemhez hajolt.

– Megálmodtam – súgta a fülembe –, ő maga jött el hozzám, ő maga árulta el nekem.

Fejemet ingattam.

– Istenkáromlás ez, király, gonosz démonok látogattak hozzád álmodban, hogy megkísértsenek. Vigyázz, magadra ne haragítsd az istennőt!

– Nem, Losszaia – nevetett fel Minosz, s szemében különös fény villant. – Belül jól látok én, még ha nem is tudom a jövőt, csak a külső világ egyre homályosabb.

Éreztem, hogy nincs értelme a vitának, ezért igyekeztem másra terelni a szót.

– Azért hívattál, mert azt akarod, hogy a könyvtáradat vezesse.

A király végigsimította a hajamat.

– Könyvtárosom leszel, s a labirintus őre, a Kígyóistennő őre, papnője, ki nap mint nap engesztelő áldozatot mutat majd be neki. Ezt parancsolom néked, Losszaia! Írott bölcsességek tudója vagy te, a Kígyóistennő kedveltje, s a jövőendő ismerője. Szükségem van rád.

Visszagondoltam, hogy milyen más volt a király, mikor még kicsiny leány voltam. Nem fűtötte hatalomvágy, és távol állt tőle minden gőg. Király volt, a legtöbb, mit halandó kívánhat, s többre nem is vágyott, csak hogy szolgálatát tisztességgel ellássa. Igazságos volt, derűs, és gazdagságából mindig jutott a rászorulóknak. Most azonban itt állt előttem egy ember, ki reszket a még nagyobb hatalomért, ki lázban ég, hogy emberfeletti erő birtokában mindennek ura legyen.

Mióta a marathoni bika Androgeósz megölte, a király megváltozott. Eleinte majd' eszét vette a lelkiismeret-furdalás, mert ő volt az, ki jóslatom ellenére fiát az utazásra biztatta. A királyné ruháját megszagatva éjjel-nappal zokogott, s urát folytonos szemrehányással gyötörte. Hatalmas

bikát festetett a király a knósszoszi palota egyik falára, a gyilkos bika képmását, melyet lándzsával, kardokkal döfködött, s alattvalóinak is megparancsolta, hogy hasonlóképpen cselekedjenek. Ezeken a szertartásokon gyakorta megjelent a királyné, és végignézte őket. De nem csak bikák képmását szurkálták azután, hanem ily módon ezerszáma ölték le a bikákat, hogy bosszút álljanak a királyfi haláláért. Minosz nem csak Aigeusz király ellen esküdött bosszút, ki féltékenységből lett a királyfi halálának okozója, hanem egész Athén ellen, s megfogadta, hogy életét arra teszi, hogy egész Athént tönkretégye a vendégjog durva megsértéséért. Hadjáratot indított Athén ellen, többször is feldúlta, megsarcolta a várost, s az istenek is Minosz mellé álltak. Járványt és szárazságot bocsátottak Athén környékeire, még a folyók is kiapadtak. Apollón isten kijelentette, hogy az istenek haragja csak akkor szűnik meg, ha kiengesztelik Minoszt. Azt azonban nem árulta el, hogy milyen módon kell Kréta királyát kiengesztelni. Várni kellett tehát az isten újabb kinyilatkoztatását, s míg minden athéni és krétai erre várt, Athén egyre siralmasabb állapotba került.

A király bánatára az sem hozott enyhülést, hogy a királyné közben ikreket szült, két kicsiny leányt, kiknek szépsége, ahogy növekedtek, istennők szépségével vetekedett, kedvességük pedig rabul ejtette a legkeményebb szíveket is. Ariadnének és Lampetiének nevezték el őket. Ariadné szőke volt, Lampetié haja hollófekete. Sokan úgy tudják, hogy Lampetié Héliosz lánya, pusztán mert összecserélik ama másik Lampetiével, ki valóban Héliosz gyermeke volt. Pasziphaé, mivel az ő atyja Héliosz volt, testvére után nevezte el egyik leányát Lampetiének. A lánykák csacsogása mosolyt varázsolt minden komor arcra, csak a király s a királyné arca maradt rezzenéstelen. A királyné pedig ismét teherbe esett, s erősen közeledett már az órája, de sem ő, sem pedig a király nem törődött a küszöbön álló újabb ajándékkal.

– Most elmehetsz – riasztott fel gondolataimból a király hangja –, Daidalosz mesterrel van beszédem, ki a Kígyó-istennő lakhelyét építi meg nekem.

Felszaladtam a palota legfelső teraszára, lehunytam a szemem, s a tengert láttam, akárcsak Phaisztoszban. Knosz-szoszból a tengert sem lehetett látni, mert egy mélyedésben feküdt, míg Phaisztosz egy magaslaton, hol szabadon járt a szél s a gondolat. Éreztem, hogy nem jó hely ez palotaépítésre, gonosz varázslat ül a völgy felett, de a király meggyűlölte Phaisztoszt, mert onnan indult utolsó útjára a fia. Új palotát akart hát, s ahelyett, hogy a szent hegyen, a Giouchtasz lejtőjén építkezett volna, egy tévesen értelmezett jóslat miatt e közeli buja völgyre esett a választása.

Ültem lehunytt szemmel, a szökőkutak csobogását hallgattam, közben azt kívántam, hogy álljon meg az idő folyása. Nem állt meg akkor, de tudtam, hogy vágyamnak egyszer be kell teljesülnie. A tudást azonban csak úgy menthetem meg Minosztól, ha őrzöm a bennem kikökökelt időt, csak úgy akadályozhatom meg Minoszt, hogy a Kígyóistennő köldökét megkeresve azon tornyot emeljen, ha én maradok a testet öltött múlt, jelen, s jövő. Minoszból mindenkor Minosz lesz majd, ki a mindenek feletti hatalmat sóvárogja, de ereje nem lesz hozzá, hogy elérje, mert a tudást az őrzi, ki egyszerre él múltban, jelenben és a jövőben. Sorsom a kikökökelt idő, mert a hatalomvágy nem engedi, hogy az idő a fényben öltöszön testet, nem engedi, hogy az idő önmagába visszatérjen, nem engedi, hogy magunk is fénybe öltözve meglássuk az idő teljességét. Városokban járok, hol sosem fogok járni, emberekkel találkoztam, kiket sosem fogok ismerni, minden velem fog megtörténni, mi soha nem történt meg.

Szürke reggelre ébred a város, bár tavasz van. Súlyos esőfelhők lógnak az égen. Csontig hatoló, metsző szél fúj nyugat felől, a tenger felől. Idegen számora ez a szürkébe öltözött város, a zord tavasz, mely annyira más, mint a virágsimogató, langyos lehelletű ragyogással teli krétai.

– Nálam maradhatsz holnap estig? – kérdezi Dávid, és az ágyban felkönyökölve Verára mosolyog.

– Maradok – mosolyog vissza Vera –, anyámmal megbeszéltem, hogy hétvégén nálad leszek. Csak holnap estére kell hazamennem. – Dávid megsimogatja a lány arcát.

– Mióta együtt járunk, nemcsak az apámra gondolok mindennap. Olyan jó, hogy velem vagy.

Vera szintén félkönyékre támaszkodva a fiú arcát firkészi, ujjával zavartan valami láthatatlan mintát rajzolgat a lepedőre.

– Ha az apád hazajön, te úgyis Magyarországra költözöl tanulni.

Dávid elkomorul.

– Nem tudom, hogy hazajön-e valaha az apám. De ha elköltöznék is tanulni, mindig meglátogatnálak, és te is eljöhetnél hozzám, sőt, akár tanulhatnál ott is. Lehet ott angolul is tanulni. Az apám biztos megengedné, hogy veünk gyere. Lolli, a barátnője is nagyon rendes.

Vera hallgat, Dávid újra megsimogatja az arcát. A lány befejezi a rajzolgatást, Dávidra néz.

– Segítek neked megkeresni az apádat.

Dávid szeme felcsillan.

– Komolyan mondod?

A lány bólint.

– Akkor nekem is lesz apám, mert tudod, hogy a sajátomat meg a mostohaapámat utálom.

– Jó lesz – mondja Dávid ragyogó szemmel.

– Gyere, most menjünk fel! – indítványozza a lány, és kipattan az ágyból. – A tüntetés előtt menjünk ki még a tengerhez. Nézd, a szél szétkergeti a felhőket, kisiüt a nap is. Johann-nal háromkor találkozunk a Vasa téren.

A Vasa tér három óraker már zsúfolásig tele van fiatalokkal. A szobor körüli kicsiny füves területen csoportokban üldögélnek, vagy a házfalak közt visszhangzó reggie zenére táncolnak, énekelnek. A forgalom leáll, mert a téren kereszteződő két széles utat ellepi a minden irányból egyre gyülekező tömeg. A huzatos, árnyékos utcákban kavargó csípős szél felkapja a szobor mellett felállított hangszórókból áradó zenét, és egybemossa a sokaságból felzúgó hangfoszlányokkal. Plakátok emelkednek a magasba, a fiatalok jelszavakat skandálnak.

– Szeretet, szeretet! – hangzik a tér egyik sarkából.

Nem késik az ütemes tapssal kísért válasz a másik sarokból:

– Globalizáció, nem, nem!

– Vesszenek a multik! – hangzik valahonnan a radikálisabb üzenet, s szinte énekelve a zöldeké:

– Szeresd Földünket! – Melyre a válasz – Tisztítsd meg a várost! Add vissza a levegőt! Levegőt!

A rohamrendőrök a teret körbezárva teljes felszerelésben figyelik az eseményeket. Kissé távolabb rendőrautók kék lámpái villognak, minibuszok, vízágyúk várakoznak.

– Itt balhé lesz... – jegyzi meg Dávid.

Emilbe botlanak, ki szintén a barátnőjével és három másik fekete bőrruhás ruhás sráccal nézelődik a tömegben. Hajuk feketére festve, nyakukban sál, csuklya, de arcuk még nincs eltakarva.

– Végre, hogy ti is kimerészkedtek, növényevő nyuszi-kák! Most aztán kitapossuk a zsaruk belét! Segítetek? – köszönti Emil Dávidot és Verát.

Dávid elhúzza a száját.

– Szerintem nem mindenki ezért jött... – veti oda Emilnek, majd Verához fordul. – Gyere, Vera, ott vannak a WWW-sek plakátjai – szól oda a lánynak, és a sokaságon átfurakodva faképnél hagyják Emil társaságát.

– Hol lehet Johann? – kiáltja a lány az egyre nagyobb hangzavarban, s hangján érződik a nyugtalanság.

Vera nem szeret a tömeg közepén lenni, mindig úgy érzi, hogy ismeretlen veszély fenyegeti, s a tömeg elzárja előle a menekülés útját.

– Lehet, hogy ő is a WWW-sek között van – kiált vissza Dávid. – Ne aggódj, gyere – fogja meg a lány kezét, s a tömegben utat vágva maga után húzza.

A bezárt boltok kirakatai előtt végighaladva a pékség előtt állomásozó WWW-sekhez érnek. Először észre sem veszik Johannt, aki egyik kezével egy plakátot emel a magasba „Levegőt!” felirattal, a másik kezével pedig elkapja Dávid karját.

– Hol voltatok? Már vártalak benneteket.

– Csak nemrég jöttünk. Téged kerestünk – mosolyog mostohatestvérére a lány.

– Gondoltam, hogy itt vagy a WWW-sek között – teszi hozzá Dávid.

A reggie megszakad, a hangszórókból beszéd árad, de nem lehet érteni belőle semmit. Sípól, fütyül a begerjedt hangszóró, minden csoport a saját jelszavát ismételgeti. Egyszer csak megindul a tömeg valamerre, határozottan egy irányba hullámszik.

– Hová megyünk? – kérdezi Vera.

– Azt mondják, hogy elvonulunk oda, ahol az EU-fejek üléseznek.

Az emberek valóban a Vasagatan felé nyomulnak, a Svenska Mässan üvegpalotája nincs olyan messze, de a lassan hömpölygő menetnek eltarthat egy darabig, míg odaér. Néhány lépés után meg is reked a tömeg.

– Mi történik? – nyújtogatja a nyakát Johann, s a hirtelen még jobban felerősödő hangzavarban alig érti, amit az előtte toporgó fiú válaszol.

– A rendőrök elállták az utat az Avenye felől.

– Akkor körbemegyünk! – kiáltja Johann.

– Azt mondják, arra is rendőrök vannak! – üvölti Dávid.

Hátulról sikoltozás hallatszik, s ahogy a hang irányába fordulnak, lovasrendőrök vágtnak a tömegbe, gumibottal vágva maguknak utat. Az oszlatás megzavarja a tömeget, egy részük kénytelen a mellékutcák felé venni az irányt.

– A francba is, mit csináltunk mi azon kívül, hogy vonultunk? – ordítja Johann.

Oldalirányból újabb lovascsapat közeledik, hátulról meg egy vízágyú nyomul előre. A kavalkádban a WWW-sek a fekete szerelésbe bújt bőrfejűek közé ékelődnek, akiknek arcát már sál és csuklya takarja. Dávid és Vera erősen szorítják egymás kezét. Mellettük egy lovasrendőr vágtnak el, gumibottal éppen egy mellettük futó, eltakart arcú fiúra sújt. A fiú az ütéstől a kőre zuhan, ahol már többen is fekszenek. A lovasok nyomában a gyalogos rendőrök is rohamra indulnak.

– A rohadt stricik! – üvölti az egyik fekete bőrdzsekis fiú, és hátizsákjából követ vesz elő.

A bőrfejúek kezében feszítővasak jelennek meg, és pilanatok alatt feszegetni kezdik az úttestet borító kockaköveket. A lovasroham után vérző tüntetők támolyognak az utcán, sokan nem tudnak felkelni a földről. Utcakövek repülnek, az egyik rendőr leesik a lóról, vérző homlokát tapogatja, társa segítségére siet, az út mentén parkoló rendőrautó ablakát vasrudakkal töri be két bőrfejú, majd a tejet, a motorházat verik teljes erővel. Három rendőr siet a jármű védelmére, közelharc kezdődik a három rendőr és a két bőrfejú közt. Ekkor figyelmeztető lövés dörren, majd még egy és még egy.

– Ez éles lövés volt – nyel nagyot Dávid.

– Menjünk innen! – kiáltja Vera.

Újabb lövések dörrennek, mellettük egy ember fut el kamerával, aztán újabb dörrenés, és a kamerás a földre zuhan.

– A lábam! – ordítja – A lábamba lőttek!

Dávid megtorpan, ösztönösen a kamerás felé fut, hogy segítsen, éppen mellette egy bőrfejú követ hajít az egyik rendőr felé. Aztán úgy érzi, mintha ököllel gyomorszájon vágta volna, gyomra tájékán valami jeget érez.

– Dávid! – sikolt fel Vera, s a földre hanyatló fiúra borul.

A palota legfelső teraszán mindig csend van, és a legnagyobb melegben is hűsít a szél, mely távoli hangokat sodor felém.

– Óvakodj Minosztól, Losszaia – mondja atyám.

Lehunyor a szemem, szökőkutak csobogását hallom, s a tengert látom. Valamennyien ugyanabban az időben léte-zünk. A fehér ruhások engem hurcolnak el, én zuhanok a kövezetre, mikor a rendőrgolyó eltalál, én nyitom ki a naplót s rettenek meg a vörös betűkkel írt soroktól, én tervezem meg Lipót elfogatását, és én borulok Dávid fölé, mikor a földre roskad. A történeteknek nincs egymásutánisága. Városokban járok, hol sosem fogok járni, emberekkel találkoztam, kiket sosem fogok ismerni, velem fog megtörténni, ami megtörtént, és az is, mi soha nem történt meg.

Miután Szászországba visszatértem, több mint öt esztendő-t töltöttem nagybátyám udvarában, majd Freibergben telepedtem le, a Freudenstein várkastélyban, ami a család tulajdona volt, s melyet nagybátyám kibővítettett, tataroztatott és nászajándéku-l nékem adományozott. 1676 nyarán nősültem meg. Fejedelmi nagybátyám, ki a családi kapcsolatok kiterjesztését mindennél fontosabbnak tartotta, a brandenburgi fejedelem unokahúgát kérte meg nekem feleségül. Nekem sem volt ellenemre ez a házasság, mert tetszett a kisasszony, fiatal volt, kellemes orcájú, kedves, és csöppet sem ostoba. Fejedelmi unokabátyám sokkal rosszabbul járt. Neki a brandenburgi fejedelem testvérhúgát kellett oltárhoz vezetnie, ki jóval fiatalabb volt ugyan Frigyes Vilmosnál, de idősebb unokabátyámnál, ráadásul csúf, házsártos teremtés volt, hogy maga a pokolbeli ördög sem bírt volna vele. E kettős frigy révén igen közeli kapcsolatba került a család a brandenburgi Frigyes Vilmos-sal.

Az esküvő után néhány csendes év következett a Freudenstein kastélyban. Zrínyi Miklós udvarában tanultam meg a könyvek szeretét, s most én is tekintélyes könyvtárat gyűjtöttem össze, minden külföldi utamról valami ritkasággal tértem haza. Utazni elég sokat utaztam, mert hadakozni ugyan még nem lehetett a török ellen, de nagy volt a készülődés, élénk diplomácia folyt, körvonalazódott a török-ellenes Szent Liga, mely a pápa támogatását is élvezte.

Nagybátyám gyakran küldött engem hol az egyik, hol a másik fejedelmi udvarba. Új szövetségek jöttek létre, amelyek közül a legmeglepőbb, később pedig a török elleni harcban a legfontosabb Habsburg Lipót és Frigyes Vilmos szövetsége volt. A brandenburgi fejedelem elég bölcs volt ahhoz, hogy Bécs ellen táplált ellenszenvét leküzdjé, s annak ellenére, hogy még protestáns is volt akárcsak jómagam, mikor elérkezettnek látta az időt, mégis őszinte egyezséget kötött Lipóttal. Mivel Frigyes Vilmoshoz a családi szálak révén igen közel kerültünk, tudtam, hogy nincs messze az idő, mikor ismét lóra szállhatok, amit vártam is, meg nem is.

Röviddel egymás után két kicsiny gyermekem született, egy lányka, majd egy fiú, s feleségemet is egyre jobban meg-

szerettem, ragaszkodtam a családomhoz. Napjaimat ez időben a család és az utazások között osztottam meg, s mondhatom, ugyancsak kedvemre való volt ez az élet. Megszoktam, hogy egy-egy hosszabb távollét után várnak valahol. Mindig megdobogtatta a szívemet, mikor hintómmal a kastélypark kavicsos útjára kanyarodva láttam, amint kisfiam és kislányom fut a hintó elé, hogy mielőbb találkozzanak velem. Ilyenkor a kocsis megállította az agyonhajszolt, izzadt lovakat, a gyermekek felugrottak mellém a hintóba, nyakam köré fonták csöpp karjaikat, s így gördültünk a kastély előtti kikövezett térre. Asszonyom szeme mindig felcsillant, mikor viszontláttuk egymást, sokszor már a kapuban várta érkezésem.

Egy ilyen hazatérés felhőtlen boldogságát zavarta meg egyszer az a váratlan esemény, mely azóta is rettegéssel tölt el. Az őrség egyik katonája jelent meg, futva közeledett a kerti ösvényen.

– Uram! – vágta magát vigyázzba lihegve. – Egy gyanús férfiembert találtunk a kertben, bizonyára kém. Az üvegházban lapult, de mikor észrevettük, kifutott onnan, majd a bokrok közt osonva próbált a parkon át elmenekülni.

Eleinte nem vettem nagyon komolyan a dolgot, máskor is előfordult, hogy egy-egy környékbeli kíváncsi paraszt belopakodott az üvegházba, mert legendák keringtek annak különleges növényeiről. Főleg a banánfa, a ro varevő trópusi növények meg két krokodil vonzották a hívatlan látogatókat, akik saját szemükkel akartak meggyőződni az efféle csodás lények létezéséről. A kastély őrsége azonban mindenkor résen volt, gyorsan kézre kerítve a hívatlan vendégeket.

– Hol az az ember? – kérdeztem az őrt feleségemre mosolyogva, aki szintén nem vette komolyan az őr ijedelmét.

– Az őrség épületébe vittük, uram – válaszolta még mindig feszes vigyázzban a katona.

– Jövök azonnal – szóltam oda asszonyomnak, s ölemből letettem a gyermekeket.

Nyomomban az őrral elindultam az őrség épülete felé, mely a park keleti sarkában állt. A belső, zárt udvaron áthaladva az ügyeletes tiszt szobájába léptünk. Két ór között,

a szoba közepén egy sápadt, alacsony, vékony, parázsló szemű ember állt megbilincselve, valami különös, sárga maskarában, melynek nadrágja egybe volt szabva a felsőrésszel. Soha senkin nem láttam efféle öltözetet.

Ahogy tetőtől-talpig végigmértem, s tekintetem újra az arcára, majd kezére siklott, szinte felkiáltottam a meglepetéstől. Kubat állt előttem. Semmi kétség, ugyanazok az arcvonások, a bal kéz, amelyről a középső ujj hiányzik, s közvetlenül az álla alatt, kissé oldalt, a forradás a nyakán. Fáradtnak, elcsigázottnak látszott.

– Mit akarsz megint? – néztem a szeme közé.

Most is ugyanaz a makacs hallgatás, mint legutóbb. Azonnal elvesztettem a türelmem.

– Alaposan vallassátok ki! – intettem a katonáknak a szobából kisértve.

Zúgott a fejem, nem értettem, mit jelentsen ez az újabb látogatás. Kubatnak hírét sem hallottam, mióta Magyarországon sátramban elfogtam. Egy hétig volt a fogságomban akkor, de mivel rábizonyítani semmit nem tudtam, s mivel mindvégig igen szelíden és alázatosan viselkedett, szabadon engedtem. Most is ugyanaz a félelemmel és csodálkozással vegyes, különös érzés kerített hatalmába, mint azon a tél eleji éjszakán. Éreztem, hogy valahol valami megmagyarázhatatlan lappang.

Eszembe jutott a napló a vérrel, vagy vörös tintával bejegyzett sorok, melyek Kubat látogatásával egyidőben kerültek oda, azóta sem tudom, hogyan. Dolgozószobámba siettem. Azóta is vezetek naplót, mindig újabb bőrkötéses könyvecskét kezdek, ha az előző már betelt. Izgatottan nyitottam ki a legújabbat, de tegnapi bejegyzésemnél kívül egyebet nem találtam benne. Íróasztalom kulcsos szekrénykéjéből elővettem azt a naplót, melyben a titokzatos írás volt. Újra elolvastam: *„Allah nevét ajkadra ne vedd, Allah képmását meg nem festheted, Allah hatalmas és dicső. Vesszenek mindenkik, kik nem őt imádják, vesszenek a hitetlen kutyák! Lánggal ég, a poklok lángjával a torony, és füstje az egekig hatol Allah dicsőségére. Egy öngyilkos merénylő.”*

Kopogtattak az ajtón. Anna, a feleségem lépett be.

– Mi történt, Henrik? – nézett rám aggódalmasan.

Nem akartam megijeszteni, megígértem, hogy este mindent elmesélek neki. Kiléptünk a kastély súlyos kapuján a napfényben úszó parkba, ahol a gyermekek kacagása az én orcámra mosolyt varázsolt.

Kubattal nem sokra mentem. Minden fenyegetés és kínzás ellenére makacsul hallgatott. Már egy hónapja sínylődött fogságomban, én pedig végül mindenféle további vallatásról letettem. Én adtam meg magam, nem a fogoly. Vannak olyanok, akikkel az ember bármit tehet, szilárdak maradnak, nem engednek sem szép szónak, sem megvesztegetésnek, sem fenyegetésnek, sem kínzásnak. Kubat ez az ember volt. A pincémbe felejtettem tehát, várva a fejleményeket. Életem a megszokott kerékvágásban folyt. Igen elcsodálkoztam, mikor egy hónappal később az egyik őr azzal jelent meg, hogy Kubat beszélni kíván velem.

Felhozattam az őrszobára. Még sápadtabban állt előttem mint valaha, még jobban lefogyott, de szeméből nem hunyt ki a parázs. Állt és hallgatott. Megsajnáltam.

– Hozzatok neki bort, csirkehúst, kenyeret és vizet! – parancsoltam meg az egyik őrnék.

Szárnyst rendeltem a fogolynak, mert tudtam, hogy a Mohamed-hívók a tisztátalannak tartott disznóhúst nem fogyasztják, s bort sem ihatnak. A tilalom ellenére mégis sokan élnek vele, s gondoltam, Kubatnak is jól fog esni a tömlőc megpróbáltatásai után. Nem csupán érdekből akartam vele emberségesen bánni, valahogy egyszerre szántam és bámultam a foglyot.

Kubat továbbra sem szólt, ezért én törtem meg a csendet.

– Kitől kaptad ezt a fura maskarát? – intettem fejemmel Kubat koszos, furcsán egybeszabott ruházatára, mely még most is, több hónap után is rikítóan sárga volt.

– Ott adták rám, uram, ahol fogva tartottak – felelte, de most nem volt olyan alázatos, mint mikor Magyarországon került a fogságomba, nem sütötte le a szemét, valahányszor

rám nézett. Ellenkezőleg. Tekintetét szinte állandóan rajtam tartotta.

– Kik és hol tartottak fogva? – kérdeztem.

– Azt én nem tudom, uram.

– Hogyhogy nem tudod? – csattantam fel.

– Nem tudom, uram, mert nem közölték, hogy kicsodák. Fehér ruhát viselnek, mely az enyémhez hasonlóan egybeszabott, arcukat, egész fejüket néha sisak fedi. Ismeretlen nyelven szólnak, amit ott értek, de itt nem tudnék szólni azon a nyelven.

Zavarba hozott a válasza. Közben meghozták az ételt. Leoldoztattam a bilincset Kubat csuklójáról. Megvártam, míg mohón felfalja a csirkét, a kenyeret, de csak vizet ivott, a borhoz nem nyúlt. Míg evett, a válaszát fontolgattam. Aztán megpróbáltam másképp megközelíteni a dolgot.

– Ki küldött, a fogvatartóid?

Kubat ruhája ujjába törölte a száját.

– Bende Antal küldött, uram.

Emlékezetemben kutattam, de nem ismertem ilyen nevű magyart, mert azt rögtön felfedeztem, hogy a név magyarosan cseng.

– Ki az az ember, és mit üzen? – bámultam Kubat arcába.

– Őt is azzal gyanúsítják, mint engem, hogy részt vett a szeptember 11-i merénylet előkészítésében, mikor lánggal égett az égig érő két torony. Azt üzeni, hogy viseljen gondot Lollira meg Dávidra.

Semmit nem értettem az egészből, de a lánggal égő két toronyról azonnal eszembe jutott a rejtélyes naplóbejegyzés.

– *„Allah nevét ajkadra ne vedd, Allah képmását meg nem festheted, Allah hatalmas és dicső. Vesszenek mindenek, kik nem őt imádják, vesszenek a hitetlen kutya! Lánggal ég, a poklok lángjával a torony, és füstje az egekig hatol Allah dicsőségére.”* Mégis te írtad a naplómba ezeket a sorokat, vagy ismered azt, aki beleírta?

– Nem én írtam, uram, és nem ismerem azt, aki tette – ingatta szomorúan a fejét Kubat.

Nem is vártam mást választ Kubattól, mint ezt, s hogy a naplóbejegyzés nem tőle származik, hihető is volt, hiszen Kubat akkor már fogságomban volt, mikor a megfejthetetlen mondatok a naplómbe kerültek. Mindezt már akkor végiggondoltam, nem tudom, miért kérdeztem meg tőle ismét azt, amire józan ésszel magam is tudtam a választ. Abban azonban most sem voltam bizonyos, hogy Kubat nem ismerte azt az embert, aki e sorokat papírra vetette.

– Ki az a Lolli és ki az a Dávid? – kérdeztem inkább, mivel láttam, hogy az előző kérdést nincs értelme tovább feszegetni, Kubat ugyanazt vallja, amit több évvel ezelőtt.

– Azt én nem tudhatom, uram, úgy gondoltam, azt már kegyelmesség tudni fogja. Én csak átadtam az üzenetet, mert megkértek rá.

Fel-alá járkáltam a szobában, az ór nyugtalanul benézett, segíthet-e valamiben, de kiküldtem.

– Miért csak most mondod el mindezt? – kérdeztem végül, mert valamit kérdezni kellett, pedig tudtam, bármit kérdezek, aligha kerülök közelebb e zavaros történet megfjtéséhez.

– Mert engem, uram, semmire nem lehet kényszeríteni – felelte egyszerően.

– Miért éppen most döntöttél úgy, hogy mindezt elmondod nekem?

– Mindenkor Allah parancsát követem, uram – válaszolta Kubat, és karjait a mellén keresztbe téve háromszor meghajolt Mekka felé.

– Most is Allah parancsolta, hogy szólj velem?

– Ő, uram, az egyetlen isten, ő parancsolta, mert nincsen más isten, csak Allah.

Kubatot hallgatva azt latolgattam, vajon csupán örültel van-e dolgom, vagy valaki nagyon ravasz csapdát eszelt ki számomra. Ha azonban az utóbbiról van szó, nem volt világos, miért éppen ezt a módszert választja. A Frigyes Vilmoshoz fűző családi kötelékek, s a brandenburgi fejedelem, valamint a Habsburg-ház között erősödő szövetség miatt arra gyanakodtam, hogy a bécsi udvarnál fény derült magyar kapcsolataimra, s az udvar ennyi év után is arra

kíváncsi, vajon volt-e közöm Wesselényi mozgalmához. Ennek leleplezése talán Kubat feladata, aki talán nem is török, hanem osztrák kém. Elhatároztam, hogy kiugratom a nyulat a bokorból, és magamnál tartom Kubatot, míg teljes bizonyosságot nem szerzek.

A fogoly tekintetét szüntelen rajtam tartva némán állt előttem koszos, sárga ruházatában.

– Azt mondtad, valakik fogva tartottak. Megszöktél tőlük?

– Nem szöktem meg, uram.

– Elengedtek?

– Nem engedtek el...

– Akkor hogy kerültél ide?

– Arra nem emlékszem, uram.

Kubat válaszaival egyre kevésbé tudtam mit kezdeni. Gondolkoznom kellett, egyedül akartam maradni.

– Nincs más mondanivalód?

– Nincsen, uram.

– Vezessétek el! – szóltam ki az őrnék, és megparancsoltam, hogy a föld alatti vizes cellából a toronyban lévő tömlőcbe helyezték át. Megtiltottam továbbá, hogy kínozzák vagy verjék, s elrendeltem, hogy tiszta ruhát és rendes ellátást kapjon. Félttem Kubattól.

Minosz a könyvtárát is Knósszoszba költöztette. Nem mint ha maga oly buzgón tanulmányozta volna a bölcsek írásokat, de így nekem is, mint főkönyvtárosnak, állandóan Knósszoszban kellett tartózkodnom. Minosznak pedig, ahogy maga is megmondta, szüksége volt rám. Jóslatok s a Kígyóistennő kinyilatkoztatásai nélkül Minosz egyetlen fontos lépést sem tett. Meg volt arról győződve, hogy a Kígyóistennő rajtam keresztül tart vele kapcsolatot, s rajtam keresztül tárja fel előtte a jövőndőt, ezért nélkülem a király már sehova sem mozdult ki. Nem akartam elárulni neki azt, amit úgysem értett volna meg, hogy a Kígyóistennővel én sohasem beszélek, s hogy a jövőndőt nem az istenek kegyelméből ismerem.

A jóslatoknál csak egy fontosabb mozzanat volt Minosz életében: a saját álmai. Azt gondolta, hogy álmában meglátogatják az istenek, s szólnak hozzá. Ez azonban ritkán fordult elő, jobbra mégis azt várta, hogy papjai nyilatkoztassák ki az istenek szándékait, vagy tárják fel előtte az eljövendő eseményeket.

Daidalosz mester elkészült a föld alatti labirintus tervével. Szolgák és rabszolgák ezrei dolgoztak hajnalhasadtától napnyugtáig, hogy a Kígyóistennő lakhelye mielőbb elkészüljön. A mester egész nap ott járt-kelt közöttük, a munka minden részletére felügyelt. Hajlott hátú, gyanakvó tekintetű, szikár ember volt Daidalosz. Száját mindig szigorúan összeszorította, jóformán senkivel nem állt szóba. Mindenki azt beszélte, hogy az athéni ezermester féltékenységből megölte unokaöccsét és tanítványát, Taloszt, mert az tehetségesebb volt nála. Alig tizennégy esztendő volt Talosz, mikor feltalálta a fűrészt és a fazekaskorongot. Daidalost halálra ítélték Athénben, így jobbnak látta, ha távozik a városból. Néhány esztendei bolyongás után inkább Minosz szolgálatába állt, pedig Krétával Androgéosz halála óta Athén ellenséges viszonyban volt. Daidalosz ezzel azonban nem törődött, örült, hogy hosszabb időre letelepedhet végre valahol. Fiát, a szintén tizennégy esztendő Ikaroszt is magával hozta Krétára.

Ikarosz szép volt és kedves, göndör szőke fürtjei dúsan omlottak a vállára, a szeme mindig nevetett. Csak akkor komorodott el, ha apjáról pusmogtak.

– Nem is atyám ölte meg Taloszt, hanem a rodoszi Lükosz, aki szintén atyám tanítványa volt. Lükosz hirtelen haragjában tette, amit tett, s nagyon bánta. Önkezével akart véget vetni életének, de atyám, aki igencsak szánta az egyébként mindig szelíd, ám meggondolatlan ifjút, azt akarta, hogy tovább éljen. Elküldte a városból, és ráparancsolt, hogy hét esztendeig vezekeljen bűnéért, és szüntelen áldozatokkal kérje az istenek bocsánatát. Atyám, hogy Lükoszt mentse, nem tagadta az ellene felhozott vádakat, mikor a vele szemben mindig ellenséges tanács megvádolta, pedig semmi bizonyíték nem volt

bűnösségére. De mivel az esetnek tanúja nem volt, ráfogták a gyilkosságot.

Ikarosz igazat beszélt, ám hitték is neki, amit mondott, meg nem is. Sugárzó fiatalságával mégis sokakat meggyőzött apja ártatlanságáról, így az emberek nem néztek már olyan görbén Daidaloszra, mint eleinte. Ikaroszt pedig mindenki szerette, fájdalom, hogy olyan szörnyű sorsot szántak neki az istenek.

Igen rövid idő alatt, mindössze a narancsfák virágzásától gyümölcsérésig tartott, míg a labirintus elkészült Minosz ezerkétszázötven szobás palotája alatt. Akkor áldozatot mutatott be a király, rettenetes áldozatot a Kígyóistennő oltárán. Minden szolgát és rabszolgát lemészároltatott, aki az útvesztő építésében részt vett, nehogy a járatok titkát bárki is kifecseghesse. Úgy gondolta, akkor tesz a Kígyóistennő kedvére, ha olyan labirintusba költözteti, melynek végét senki nem ismeri. Daidalosz mester életét egyelőre megkímélte, mert további tervei voltak vele. Félt azonban, hogy az ezermester a mészárlás után hajót ácsol és megszökik a szigetről, ezért megtiltotta az öregnek, hogy a tengerhez menjen.

– Nem kérte tőled ezt a kegyetlen áldozatot a Kígyóistennő, király! – figyelmeztettem Minoszt a borzalom hatása alatt, mikor nekem tett szemrehányást, hogy a Kígyóistennő még mindig nem foglalta el a számára készített lakhelyet.

– Mikor költözik be hát, Losszaia, mit kell tennem? – dobolt türelmetlenül az ujjaival Minosz a trónszék karfáján.

– A Kígyóistennő undorodik az oltárához tapadó vértől. A számára készített lakhelyet is beszennyezi a vér. Mindig meg szoktál engem kérdezni, mielőtt cselekszel, most miért nem tetted?

– Álmodtam, Losszaia, álmodtam! – nézett rám eszelős tekintettel – Álomban megjelent a Kígyóistennő, a labirintus bejáratánál állt, de nem lépett be. „Mindennél nagyobb lesz az áldozat”, mondta, majd eltűnt előlem, s a labirintus bejáratán ifjak és leányok hosszú sora vonult befelé. A menetet egy bikafejű, embertestű szörnyeteg ve-

zette, kezében magasra tartott véres kard. Aztán a királyné, Héliosz lánya, Pasziphé jelent meg e bikafejű szörny előtt, és rámosolygott. Először láttam mosolyogni őt, Losszaia, mióta Androgeoszt halálra taposta a marathoni bika. Láthatod Losszaia, hogy áldozatot követelt tőlem az istennő, nagy és véres áldozatot. Csak akkor fog engem szolgálni, csak akkor lehet az enyém a testéből áradó erő.

Mélységesen felháborított a király ostoba nagyravágyása. Újra meg újra arra a pillanatra kellett gondolnom, mikor atyám az ismeretlen nyelven írt tekercs titkát rám bízta, s átsuhant felettünk a sötét árnyék. Felugrottam a székről.

– Figyelmeztettek már, király, hogy istenkáromlás az, amit művelsz, hogy gonosz démonok üznek csúfot veled. Hogy veszed a bátorságot, hogy az istenek által rád bocsátott álmokat magad értelmezd? Az álmaid nem tárják fel előtted sem az istenek akaratát, sem a jövő titkait. Csupán tükröt tartanak eléd, melyben meglátod önnön vágyaidat s félelmeidet. Ami álmaidban több ezeknél, azt meg nem érted.

A király úgy nézett rám, mint egy összeszidott gyermek.

– Mit nem értek, én Losszaia?

– Nem kívánt tőled ilyen kegyetlen áldozatot sem a Kígyóistennő, sem más – feleltem – Félsz, hogy a labirintus titka lelepleződik, ezért mészároltattad le azokat, akik építésében részt vettek. A legnagyobb hatalom s erő birtoklására vágol, ennek érdekében pedig semmi sem drága néked. Nem vásárolhatod meg vérrel egyetlen isten jóindulatát sem, nem állíthatsz nagyravágyásod szolgálatába egyetlen istent sem, hiába vagy Zeusz fia. A Kígyóistennő soha nem lesz labirintusod foglya.

A király konokul hallgatott. Folytattam.

– Lehet, hogy gőgöd büntetése az újabb csapás, amit el kell viselned majd. A várandós Pasziphének erősen közeleg órája, s hamarosan fiat szül. Szörnyeteg lesz ez a gyermek, embertestű, de bikafejű szörnyeteg. Ő fog majd a labirintusba költözni, s felfal minden eleven embert, állatot, ki hozzá betéved. Szüntelenül áldozatot követel majd, emberáldozatot, s rettegésben fogja tartani egész Krétát.

A reád bízott nép szüntelen félelemben él majd, mert senki nem fogja tudni, melyik napon lökik oda őt a bikafejű szörnyeteg elé.

Mikor elhallgattam, Minosz egy darabig magába roskadva ült a trónszéken. Tudtam, közben azt latolgatja, vajon jobban jár-e, ha engem megölet. Az is nyilvánvaló volt azonban, hogy erre a lépésre gyávaságból és számításból egyelőre nem szánja rá magát. Felnevetett.

– Bikafejű szörny!... Nagyon kegyes hozzád a Kígyóisten-nő, hogy minden titkot feltár előtted – nézett rám irigyen. – Ó istenek! – tört ki aztán, s öklével a fejét verte. – Miért mérték rám csapást csapás után?

Leszállt a trónról, s előtte állva toprézkolni kezdett, de továbbra is ököllel verte a fejét.

– Miért kerül engem az istenek jóakarata, miért éppen engem kerül, aki méltó lakhelyet építettem a Kígyóisten-nőnek? Miért, Losszaia?

Megállt, abbahagyta az öklözést, zavaros tekintettel bámult rám. A szeme közé néztem, aztán kisiettem a tereméből.

Kubat megjelenésével egyidőben egyre több hír érkezett Bécsből ama Thököly Imréről, ki Wesselényi mozgalmának bukása után az udvar politikájával elégedetlen magyar nemesek vezérévé vált. Magyarországon se szeri, se száma nem volt már azoknak, kiket üldöztek; vagy azért, mert protestánsok voltak, vagy azért, mert a Habsburg-uralom ellen lázadtak, vagy mert a protestánsokkal, vagy a lázadókkal rokonszenveztek. Ezt a már többeszes tömeget Erdély sem merte befogadni. Sorsukon úgy akartak hát fordítani, hogy támadni kezdték a felvidéki császári helyőrségeket, s mikor a végvári katonaság és a jobbágyság is nagy számban csatlakozott hozzájuk, erejük igen megnőtt. Kurucoknak kezdték őket nevezni, s 1675-től jelentős katonai sikereket értek el.

A Thököly köré csoportosult nemesek Thökölyt a kurucok fővezérévé választották. Rettegett a császár, mert látta,

hogy Erdély s a Magyar Királyság mellett egy harmadik magyar állam van megalakulóban, melynek Thököly lehet a fejedelme. Thököly Imréről eleinte én csak azt tudtam, hogy mikor Wesselényi nádor Habsburg-ellenes mozgalma fegyveres felkelésekbe csapott át, s Thököly István Árva vára védelmében életét vesztette, fiát, az akkor tizenhárom esztendőös Imrét Erdélybe menekítették. Thököly Istvánt is kevésbé ismertem, Zrínyi Péter uram azonban igen jól, mert mindig úgy emlegette, mint bátor, kitartó katonát, ki képes utolsó csepp véréig harcolni a magyar szabadságért. Fiát, azután hogy Erdélybe menekítették, Apafi Mihály erdélyi fejedelem vette pártfogásába, s a nyílt eszű ifjú ott nevelkedett a fejedelmi udvarban.

Apafi kancellárja, Teleki Mihály volt akkoriban a szétvert Wesselényi-féle mozgalomból kinövő kuruc felkelések vezetője. Apafi s Teleki korán felismerték az ifjú nem mindennapi katonai tehetségét. Thököly Imre eleinte meglehetősen léha életet élt az erdélyi udvarban, ám ahogy Habsburg-ellenes érzelmei erősödtek, egyre inkább azt kereste, hogyan szabadíthatná meg népét a császár zsarnokságától. Apafitól engedélyt kért és kapott, hogy a kurucokhoz csatlakozzon. Évekig ugyan még Teleki kancellár maradt a bujdosó kurucok szellemi és katonai vezére, de az önérzetes, katonai képességeit csillogtató ifjú hamarosan átvette a mozgalom teljes vezetését. Ahogy Wesselényi mozgalmában sem volt teljes az egyetértés a magyar nemesek közt, most sem volt az a felkelők táborában. Ellenét támadt Teleki és Thököly közt, de Thököly és Wesselényi Pál, a Habsburg-ellenes összeesküvést vezető nádor fia között is, aki szintén kiváló katona volt. Ismét magyar támadt magyar ellen, Bécs és a Porta pedig a tenyerét dörzsölte, mikor Thököly és Wesselényi Pál megütköztek az elsőbbségért. Thököly kerekedett felül, Wesselényit elfogatta, ő pedig mindössze huszonkét évesen a kuruc seregek fővezére lett 1680 januárjában, ami azt is jelentette, hogy amitől a császár rettegett, bekövetkezett; valóban egy harmadik magyar állam kialakulása vette kezdetét, bár Thökölyt akkor még nem kiáltották ki fejedelemnek.

Ettől kezdve aztán sokat hallottam Thökölyről, hiszen az udvar minden lépését figyelemmel kísérte, s mikor Bécs a Magyar Királyság feletti hatalmát féltve a török után a második fő ellenségnek kiáltotta ki, én titokban tiszteltem, csodáltam e vakmerő ifjút, ki nemcsak tehetséges és céltudatos volt, hanem ellentétben sok magyar nemessel, saját vagyonát áldozta a hadakozásra. Nem csupán külső segítségre várva, hanem saját erejével akarta céljait megvalósítani, ami nem jelentette azt, hogy elvetette volna a szövetséget, ha az hasznára volt. Senkinek nem akarta azonban kiszolgáltatni magát, legfőképpen önmagában bízott, s katonai sikerei mellett talán éppen ez váltott ki aggodalmat Európa-szerte és a török portán, mert sehol nem szerették az irányíthatatlan lázadót, különösen ha az még magyar is volt. Bámulatos katonai képességeit a szultán és minden európai udvar, mely Bécs hatalmát akarta visszaszorítani, ki akarta használni, ismerve Thököly hagyományos Habsburg-ellenes érzelmeit. Bárhol megfordultam, mindenhol szó esett róla, s azokról a szerepekről, amelyeket az európai politikai játszmákban szántak neki. Csak azzal nem törődött senki, hogy őt magát milyen cél és szándékok vezérlik. Thököly célja pedig egyértelműen csakis a magyar szabadságnak kivívása volt.

Míg Thököly ezen fáradozott, Európában senkinek nem volt érdeke, Bécsnek és a Isztambulnak pedig különösen nem, hogy a három részre szakított Magyarország újra egysüljön. A magyarok szabadsága, erős Magyarország Európa közepén – ugyan kinek lett volna jó? A Habsburgok és a törökök a *divide et impera* elvét követték, és igyekeztek a meglevő állapotot fenntartani. Bécs ugyan szívesen tudta volna Európán kívül a törököt, s kanyarított volna ki mind nagyobb részt a török uralom alatt álló területekből, de a vaskvári béke óta a portával kötött kereskedelmi szerződésekből oly busás hasznot húzott, hogy egyre halogatta a hitetlenekkel való leszámolást. A pápa azonban, az egész kereszténységet féltve, egyre jobban sürgette a török elleni összefogást. Végül Bécsben is belátták, hogy a végső leszámolást már nem lehet sokáig halogatni. Én azonban jól

tudtam, hogy ebből a hadjáratból a Habsburgok ismét hasznót akarnak húzni, s a Magyar Királyság mellé a török által megszállt többi magyar területet is meg akarják szerezni, sőt még Erdélyre is fáj a foguk. Erdélyt egyébként a török is egyre jobban szorongatta, zsarolta és sarcolta.

A magyarok függetlenségi ambíciói a szultánnak és a császárnak is útjában álltak, tehát maga Thököly is. A különbség csak az volt köztük, hogy a szultán ugyanakkor igyekezett Thökölyt a maga szolgálatába állítani, kihasználva az ifjú Habsburg-ellenességét. *divide et impera!* Oszd meg és uralkodj! Ezt akarta a török és a német is mindig, ennek súlyos terhét cipelte már hosszú ideje a magyar nemesség, a török és a német által köztük szított viszály morzsolta fel minden erejét, fordított magyart a magyar ellen. Jól tudtam, hogy ezzel kell majd Thökölynek is megbirkóznia. Félteni kezdtem a tehetséges ifjút, ki több mint tizenhárom esztendővel volt fiatalabb nálam, újra fellobbant bennem a Zrínyiek lángja, azt kívántam, hogy Thököly szabadságharca ne jusson a Wesselényi nádor mozgalmának sorsára.

Elhatároztam, hogy azokat az értesítéseket, melyeket diplomáciai küldetéseim során szereztem, s melyek valami módon segíthetik mozgalmát, Thököly tudomására hozom. Azt azonban még nem tudtam, hogyan, hiszen őt magát nem ismertem, Wesselényi mozgalmának tagjait pedig, kikkel közeli kapcsolatban álltam, kivégezték. Szegény Zrínyi Péter bátyám gyermekeit, Ilonát és Jánost ugyan elég jól ismertem, de apjuk halála s az én Szászországba való visszatérésem után minden kapcsolatom megszakadt velük. Azt tudtam, hogy Jánost a mozgalom bukása után még nevéből is megfosztották, és besorozták a császári seregbe, annak ellenére, hogy nem volt köze a lázadáshoz, Ilona pedig egyedül nevelte gyermekeit férje, Rákóczi Ferenc választott erdélyi fejedelem halála után. Nem jutott eszembe tehát olyan, ki kezeskedhetett volna értem, Thökölyben pedig nem akartam bizalmatlanságot kelteni.

Óvatosan kellett eljárnom, óvatosabban, mint valaha, hiszen rokoni kapcsolataim miatt egyre többen figyeltek rám,

s Kubat megejelenésére sem kaptam még magyarázatot. Továbbra is úgy gondoltam, hogy a török valójában az udvar kéme, s különös vallomásaival csak őrültséget színlel, hogy valódi szándékát leplezze. Kubatot ezért magamnál tartottam, s el voltam szánva, hogy akár élete végéig tömlőcöm lakója lesz. Arra gondoltam, hogy így időt nyerek. Ha ugyanis Kubatot a császár küldte azért, hogy engem leleplezzen, akkor Bécsnek új módot kell találnia az utánam való kémkedésre, ehhez pedig idő kell. Továbbra sem értettem azonban, hogy rongyos török harcosnak álcázva, vagy sárga maskarába bújtatva mit árthatott volna nékem ez az ember, hacsak nem azt, hogy naplóból legtutkosabb vallomásaimhoz is hozzájut. A napló azonban nem tűnt el, ellenem való bizonyítékul tehát nehezen lehetne felhasználni, s ama titokzatos bejegyzés inkább figyelmeztetés volt, hogy valaki látta legbensőbb gondolataimat, vagyis jó lesz vigyázni. Valaki azt akarja tehát, hogy lépteimet, cselekedeteimet a félelem kösse gúzsba. Valaki azt akarja, hogy ne legyek szabad.

Akárhogy folytatom is a dolgot, ennél nem jutok előbbre.

Gondolkoztam azon is, vajon miért csodálom én Thököly mozgalmát, miért is akarom őt segíteni, egyáltalán miért fontos nekem a magyar szabadság ügye. Valóban csupán a bennem mozgolódó cseppnyi Zrínyi-vér okán húzok én a magyarokhoz? Szász hercegeként, a választófejedelem öcsceként mindent megkaptam; gazdagságot, hatalmat, sike-reket, szerető családot, Isten kegyelméből mindez megadott nekem.

A nagybátyám által rám bízott feladatokat mindenkor becsülettel elláttam, országról országra, fejedelemségről fejedelemségre utazva, mint a pók, szövögettem a szálakat, melyek népek sorsát irányítják. A naplóbejegyzés óta azonban tudom, hogy saját hálóm foglya vagyok. Népek sorsába az én sorsom is beletartozik, cselekedeteimet, gondolataimat pedig figyelő szemek követik. Valahol figyelik azt, hogy az általam szövögetett háló olyan legyen, amilyennek azt más megálmodta, valahol azt akarják, hogy féljek, hogy gyötörjön a lelkiismeret, ha a mások által kitervelt, de ál-

talam készített mestermunkában hibát találok. Valahol azt várják el, hogy féljek, ha kételkedem. Valakik azt akarják, hogy inamba szálljon a bátorság, és szégyenkezzem, ha kétségbe vonom, hogy csak egyetlen út van, amit követni lehet. Valakik elvárják, hogy rettegjek, ha megkérdőjelezem, hogy egyedül az a helyes út, amit követni *kell*, hogy csak egy helyes gondolat van, amit mindenkinek gondolni kell.

Politikai jártasságomnak köszönhetően számtalanszor láttam, hogy nem mindig szolgálta hazámat a Lipóttal vagy Friggyessel kötött feltétel nélküli, avagy feltétlen szövetség. Sokszor jobb lett volna, ha önálló utat járunk, vagy azokkal szövetkezzünk, akik szintén önálló utat akarnak járni. Az önálló útról azonban mindig eltérített minket a pillanatnyi érdek vagy gyávaságunk. Saját hálónk foglyai voltunk, mint a pók, sosem voltunk szabadok. Földünket ha taposta is idegen nép, az nem ült meg tartósan országunkban, nem kellett mások igáját elviselnünk, és mégsem voltunk szabadok, mert nem is akartunk szabadok lenni. Azt tettük, azt gondoltuk mindig, amit valahol helyesnek tartottak, mi sosem tudtunk élni a szabadságunkkal.

A magyarok sorsa azonban más. Országuk három részre szakított, kívülről és belülről szított viszály tépi szüntelen e népet, mely mégis a szabadság jelképe, mert léte nem más, mint egyetlen küzdelem a függetlenségért, azért a szabadságért, amitől megfosztották. Vajon hogyan élne szabadságával e nép, ha azt visszanyerné? Lehet, hogy elkótyavetyélné, olcsó sikerekért vagy nyereségvágyból ugyanúgy eladná azt, mint sok más szabadnak nevezett nép? De addig is, míg szabadságukért, a szabadságért küzdenek, többek azoknál, s ügyük előbbrevaló azokénál, kik szabadságukkal élni nem tudnak. Ezért van hát, hogy a Wesselényikkel, Zrínyikkel vagy a Thökölykkel mindenkor együtt érzek, s harcukat erőmhöz és bátorságomhoz mértén támogatom.

Vörös zászlók lengtek a város főterén, a Poszeidón-szobor körül gyülekező sokaság kezében. A hangszórókból felhar-

sant az Internacionálé, furcsa visszhang járta körbe a teret, a hangfoszlányok megsokszorozódtak, amint a színház, a koncertház, majd a múzeum falának ütköztek. Vera, Johann és Dávid a koncertház legfelső lépcsőjén álltak. Előző este kapták a hírt SMS-ben, hogy a május elsejei állami ünnepségen WWW-akció lesz.

– Nézzétek, a bőrfejük is itt vannak – súgta oda Vera Dávidnak és Johannak.

– Ezeknek mindenütt ott kell lenni, ahol mi valamit csinálni akarunk. Mindent elrontanak – súgta vissza indultosan Dávid.

– Valaki befűjja nekik a terveinket, a rohadt életbe... pedig most direkt későn küldtük ki az SMS-eket – teszi hozzá Johann.

Csípős szél zizegettette a tér közepén álló ballonkabátos szónok kezében a papírokat, a mikrofonba is behallatszott.

– Ezen a május elsején a svéd modellről fogok szólni. Arról, hogy Svédországnak miért megy nem kicsit, hanem összehasonlíthatatlanul jobban, mint minden más európai országnak. Arról, hogy mi az, ami minden más ország fölé emel minket – kezdte a szónok.

– Hogy nem sül le a képéről a bőr... – ingatta a fejét Johann.

– Nem szokása – súgta vissza Vera.

A szónok közben folytatta.

– Elengedhetetlen, hogy bemutassuk, mi egy modern és a jövő felé tartó társadalom vagyunk. Egy társadalom, amely a munkásmozgalom alapvető elveire, legjobb hagyományaira és az emberi képességekben való hitre épül. Nincs olyan probléma, nincs olyan nehézség, nincs olyan baj, amit az ember ne tudna megoldani, ha minden erejével küzd. Ha minden erőnkkel küzdünk és összefogunk, továbbépíthetjük azt, amire méltán a legbüszkébbek lehetünk; a svéd modellt. Mit is jelent a svéd modell? Egyenjogúságot, képzettséget, biztonságot, nyitottságot, és ezenkívül, tegyük hozzá, nagyon magas adókat. Ezt jelenti a svéd modell, barátaim. A szociáldemokrata párt és a nép összefogásával építettük fel a nép otthonát, ahol mindenki egyenlő. Ezt

a biztonságot adó fészket meg kell őriznünk a globalizáció veszélyeivel szemben is, és ebben csak a svéd modell segíthet bennünket. Ahhoz azonban, hogy a globalizáció kihívásaira is feleljünk, ma elengedhetetlen a nyitottság, mely a jólét záloga. A nép otthona befogadja azokat, kik a terror elől menekülnek hozzánk, azokat, kiknek országában háborúk pusztítanak, mi vagyunk azok, akik szolidaritást vállalunk, és mi segítjük a fejlődő országokat is, hogy megtalálják a miénkhez hasonló modellhez vezető utat. Mi, akik minden más országnál jelentősebb fejlődést tudunk felmutatni, átadjuk tapasztalatainkat, és befektetéseink az ő jövőjüket is szolgálják. A nyitottság azonban azt is jelenti, barátaim, hogy lépést tartunk az egyre nagyobb léptekkel haladó piacgazdasággal, nyitottak vagyunk az új kihívásokra.

– Ezt a demagóg szöveget! – mondta Dávid.

A beszédet egy pillanatra félbeszakító tapsban egy vékony, borzas fejű fiú pattant a szónoki emelvényre, megragadta a másik mikrofont, s mielőtt a rendezők észbe kaptak volna, sikerült néhány szót belekiáltania:

– Megvesszük a fát, ami az Amazonas-menti őserdőkből érkezik. Ha kivágják az őserdőket, hamarosan megfulladunk, mert nem lesz elég oxigén a Földön! Az őserdő a Föld tüdeje!

A rendezők végre két oldalról megragadták és lerángatták az emelvényről a fiút, aki nem is tanúsított ellenállást. Közben plakátok emelkedtek a magasba, jelszavakat kapott fel a szél.

– Őrizd meg a Földet! Levegőt!

– Globalizáció, nem! Jövő, igen!

Mindezeket túlharsogta azonban a bőrfejűek ordítóza, kik lökdösődve utat fúrtak maguknak a tömegben.

– Rohadt stricik!

– Ki a bevándorlókkal!

– Svédország a svédeké!

Az általános zűrzavarban rendőrök törtek elő, és megragadták a rendbontókat.

1681-ben Lipót fegyverszünetet kötött Thökölyvel, s a bujdosók a magyarországi Ung, Bereg, Ugocsa és Szatmár megyékbe vonultak vissza téli szállásra. A kurucok kezén ekkor már több felső-magyarországi város volt, de még jelentősebbek voltak politikai sikereik. Lipót meghátrált, és jelentős engedményekre szánta el magát. Még 1679-ben lemondott a gyűlölt kormányzó, Ampringen, amivel Bécs jelezte, hogy kész alkut kötni a magyar rendekkel. 1681 tavaszán Sopronban tanácskozott a magyar országgyűlés, ahol Lipót minden eddiginél szelídebb hangot ütött meg. Végre megszűnt a kormányzóság, Esterházy Pál személyében újra lett nádora az országnak. Törvényben mondták ki, hogy a magyar kamara egyenrangú az udvari kamarával. Megígérte a császár, hogy megszünteti a monopoltársaságok magyarországi tevékenységét, és bevezeti a szabad kereskedelmet. Újra kimondták a protestánsok vallásszabadságát, megígérték, hogy ugyan a császári hadakat Magyarország területéről ki nem vonják, de létszámukat csökkentik, és a katonaság önkényeskedésének ezentúl gátat szabnak. Még sok más dologban is engedett Lipót, bár egy részük egyelőre és később is csak ígélet maradt. Mindez elég volt azonban, hogy a magyar nemesek jelentős része elhagyja Thököly táborát, s magasztalja a császár nagylelkűségét, aki a nevezetes soproni országgyűlésen még amnesztiát is hirdetett mindazoknak, akik 1670 óta részt vettek a Habsburg-ellenes küzdelemben. Az udvar megosztó politikája ismét sikerrel járt, kevesen maradtak, akik tovább akartak harcolni Magyarország függetlenségéért. Ily gyarló az ember, s csip-csup ígéretekért, egy csalárd jó szóért újra annak kezéből eszik, ki az imént még korbáccsal verte, akár a kutyát.

Thököly azonban nem adta fel eredeti szándékát. Magyarországot teljesen meg akarta szabadítani a Habsburgoktól. Mozgalma kiheverte a megalkuvók távozását, kiheverte azt is, hogy az eddigi francia segítség is elapadt. A franciák Erdélyt, Lengyelországot és a felkelőket egy szövetségbe kívánták tömöríteni, és saját érdekeiknek megfelelően Bécs hatalmának ellensúlyozására akarták felhasználni, magyar királynak pedig egy francia márkit akartak kine-

vezni. Egy ideig pénzzel és katonával is támogatták a kurucokat, de csak addig, mígnem XIV. Lajos politikájának inkább az felelt meg, hogy a Habsburgokkal szerződést kössön. Ettől fogva érdektelenné vált a magyarok támogatása.

Thököly mozgalma miután kiheverte a soproni országgyűlés látszólagos dicsőségét, a Habsburgokkal szemben már csak a másik ellenségre, a törökre számíthatott. Az ifjú gróf minden jövedelmét a hadakozásra fordította, ám az ő vagyona sem volt kiapadhatatlan, kellett tehát a segítség. Okos, de veszélyes játszmába kezdett Thököly, mikor a törökkel együttműködve kezdett harcba a császáriak ellen.

Miután hadaival a téli szállásról kimozdult 1682 tavaszán, újabb támadásokat intézett Lipót hadai ellen, majd Kassa felé vonult. Lipót kétségbe volt esve, mert Kassa Felső-Magyarország fővárosa volt, ráadásul a birodalomnak egyik legjelentősebb pénzügyi központja.

Szeles, hűvös április vége volt, s bár zöldelltek a fák, a parkban virágok nyíltak, éppen bokáig ért a frissen esett hó, mikor lovas futár érkezett freibergi kastélyomba. Lipótól hozott levelet. Nem ért egészen váratlanul a császár levele, számítottam rá, hogy az udvar megkeres, akár azért, hogy korábbi magyar kapcsolataim miatt letartóztasson, akár azért, hogy ugyanezért megbízatást adjon nekem. Az utóbbi történt. Lipót levelében elősorolta a törökellenes hadjáratok idején szerzett érdemeimet, s a magyarországi állapotok kiváló ismerőjének nevez.

„...Ön a hadak élén nekünk akkor nagy szolgálatokat tett. Mindezekén kívül tudjuk, hogy ama hosszú esztendőők során, melyeket Ön katonaként Magyarországon töltött, kiválóan megismerte e nép természetét, s azokat a nemeseket, kiknek hívó szavára e nép jóban-rosszban engedelmeskedik. Tudjuk azt is, hogy hercegséged fejedelmi nagybátyja szolgálatában országról-országra utazva, s az általam nagyra becsült Frigyes Vilmos brandenburgi fejedelem bájos unokahúgának hitestársaként is kitűnő érdemeket szerzett ama szövetség létrehozásában, melyet a Szentatya kezdeményezett. E Szent Liga a török ellen most hatalmunk legfőbb tá-

masza. Mindazt azonban, amit harccal és diplomáciával elértünk, szüntelen veszélyeztetti a magyar nemesek egy részének elégedetlensége. Wesselényi nádor után most Thököly szegiül ellenünk, sőt nem ártall még a törökkel is lepaktálni, azzal sem törődve, hogy így a teljes európai békét veszélyeztetti. Már Kassát fenyegeti, óriási károkat okozva ezzel birodalmunknak.

Úgy látjuk, hogy az Ön magyar kapcsolatai nagy szolgálatot tehetnek most nékünk és szövetségeseinknek. Kérjük, hogy az elkövetkezendő hónapokban minél jobban puhatolja ki Thököly további szándékait, s találkozzék azokkal a magyar nemesekkel, kik a soproni országgyűlésen tett nagylelkű engedményeink ellenére is Thököly táborában maradtak. Győzze meg őket helytelen magatartásukról, s ha kell, Thökölyvel is tárgyaljon tisztos megadása feltételeiről...”

Ezeket írta többek közt őfelsége, a Habsburg császár. Ismét úgy éreztem magam, mint a pók, mely a maga által készített hálónak rabja. Thökölyvel találkozni kívántam, ám nem a császár megbízatásából. Thökölyt a szabadságért való végső kitartásra akartam buzdítani, és nem megadásra. Fejedelmi, királyi és császári udvarokban szerzett ismereteimet pedig javára akartam fordítani, és nem ellene. Ha nékem adatott volna Salamon minden bölcsessége, akkor sem tudtam volna, hogyan vágjam ki magam ebből a helyzetből. Lipót magyar kapcsolataimra tett utalása után az is nyilvánvalóvá vált számomra, hogy a császár pontosan tudja, hányadán áll velem, ám mivel hasznára lehetek, haladékot ad. Lipót azt is jól látta, hogy a háló, amit én szövögetek, az ő céljait is szolgálja, a baj csak az, hogy nem mindig ugyanazt a zsákmányt szeretnénk fennakadva látni rajta. Helyzetem reménytelenebbnek tűnt, mint valaha, mert a levél csak még jobban megnehezítette számomra a Thökölyvel való találkozást.

Paszíphaé gyermeket szült. Embertestű, bikafejű gyermeket. A farát tolta ki először, mert a feje csak nehezen fért ki.

Négyesztendős koráig csak szoptott. Tíz dajka szoptatta éjjel-nappal. Mikor négyesztendős lett, elevenen felfalta az egyik szoptatós dajkát, majd üvöltve a labirintusba menekült. A torzszülött királyfi ott bent olyan gyorsan növekedett, hogy két esztendő leforgása alatt felnőtt ifjúvá serdült. Nem volt neve, mert atyja és anyja még nevet sem akartak adni neki, úgy gyűlölték. A környéken azonban mindenki csak Minotaurosznak nevezte, mert mégiscsak Minosz fia volt. Minotaurosz azt követelte, hogy marhákat, disznókat hajtsanak be barlangjába, melyekkel jóllakhat. A maga által választott lakhelyet nem is hagyta el, csak akkor, mikor Minosz megtagadta a kívánságát. Minotaurosz ugyanis többé nem érte be marhakkal, disznókkal, hanem emberhúst követelt magának. Minosz, hogy a róla mondott jóslat beteljesedését megakadályozza, s a nép haragját elkerülje, nem teljesítette fia kívánságát. A bikafejű szörny ekkor éjszakánként többször is elhagyta rejtekhelyét, és a házakba betörve elragadott a városból egy-egy gyermeket. A jóslat tehát mégis beteljesedett, az emberek rettegetek, mert nem tudták, melyik családból esik valaki a szörny áldozatául.

A béljósok ekkor azt tanácsolták a királynak, hogy ezen túl Athéntól követeljen emberáldozatot, évente hét ifjút és hét szüzet – ez az istenek akarata. Athén ekkor már évek óta várta az istenek kinyilatkoztatását, hogy hogyan engesztelhetnék ki a haragvó isteneket. Mikor a krétai béljósok kijelentették, hogy Androgeósz királyfi halálát Athén csak emberadóval válthatja meg, Minosz azonnal üzent athéniaknak. Azok pedig nem is tétováztak, még saját jósaikat sem kérdezték meg, hanem azonnal hajóra ültettek hét ifjút és hét szüzet, mert városuk mielőbbi szabadulását várták az évek óta tartó mérhetetlen szenvedéstől, az örökös szárazságtól és pusztító járványoktól.

Minosz népszerűségét növelte az athéni emberadó, hiszen Krétának nem kellett tovább rettegnie a Minotaurosztól. Ez a népszerűség azonban csak ideig-óráig tarthatott. A király ugyanis nem tudta elviselni, hogy a Kígyóistennőt nem bírta szolgálatába állítani. Balgán azt hitte, hogy neki,

Zeusz fiának kijár, hogy a Kígyóistennő szolgálja. Tekintete egyre zavarosabb lett, elméje egyre jobban elborult. Folytonosan magában beszélt a toronyról, melyet majd a Kígyóistennő testén emel, hogy a legnagyobb erő birtokában mindenek ura lehessen. Daidalosznak megparancsolta, hogy készítse el a torony tervét anélkül, hogy tudta volna, hová épüljön. Azt is elrendelte az athéni ezermesternek, hogy agyafúrt csapdát eszeljen ki, amivel megfoghatná a Kígyóistennőt, ha már a labirintusba önszántából nem akart beköltözni. Látszott, hogy a hajlott hátú mester egyre jobban fél Minosztól, s mivel az nem akarta őt Krétáról elbocsátani, nem csapdán, de titokban azon törte a fejét, hogyan szökhetne meg a szigetről.

A király gyűlölte a Kígyóistennőt. Az ő művének tartotta, hogy bikafejű fia született, mert közvetlen kapcsolatot vélt felfedezni aközött, hogy a Kígyóistennő nem költözött be a labirintusba, s aközött, hogy helyette a bikafejű torzszülött foglalta el a labirintust. Azt gondolta Minosz, hogy így úzótt belőle csúfot a Kígyóistennő. Mérhetetlen nagyravágyása és hatalomvágy kergette örületbe a királyt, s mikor agya megbomlott, nem vette észre, hogy ő maga volt az, aki megcsúfolta az istennőt, mikor igájába akarta hajtani. Fennhangon káromolta a Kígyóistennőt és más isteneket is, akiket az istennő szövetségeseinek vélt, ám mindezzért semmi megbánást nem tanúsított. Teljesen önkényesen választotta meg, hogy mely isteneknek áldoz, melyeket tiszteli, melyeket nem, alattvalóitól pedig elvárta, hogy csak a király által kijelölt isteneknek tisztelje. A nép a király magatartása miatt egyre jobban tarott az istenek haragjától.

Minosz éveken át pazar lakomákat rendezett, és szeszélyes vagy kegyetlen szórakozásokkal mulattatta magát. A palota udvarán aranyat szórt a nép közé, biztatta az embereket, hogy szedjék össze, közben azonban minden kaput bezáratott, hogy senki ne tudjon menekülni, és korbáccsal véresre verette az érmék után kapkodókat. Kedvenc kutyáit külön teremben tartotta, aranylábakon álló fekhelyüket bíborral bevont párnákkal rakatta ki, s három rabszolgát rendelt melléjük, akik az állatok minden rezdülését

figyelték, és szüntelen legyezték őket a nyári forróság idején. Abban lelte örömét, hogy a háborúban szerzett rabokat előbb hónapokig jól tartotta, majd mikor már kövérré hízlalta, kiéhezett oroszlánok elé vetette őket.

Athén egy idő után már sokallotta az évente esedékes emberadót. Úgy gondolták az athéniak, hogy már sokszorosan megfizettek a királyfi haláláért. Jövendőmondók és papjaik kijelentették, hogy az istenek elégedettek az eddigi áldozattal, több áldozatra nincs már szükségük. Minosz bosszúvágya azonban nem ismert határt, s bár az utóbbi időben már nem indított rablóhadjáratokat a város ellen, az emberadó mellett a város arannyal és terménnyel is bőven adózott Krétának.

Az athéni nép tehát egyre jobban lázongott Minosz zsarnoksága ellen. Mivel Kréta népe is szenvedett, az athéniak elégedetlensége Krétára is átcsapott. Először Athénban, aztán Krétán jelent meg a házfalakon az írás: „A szabadságért és az igazságért”. Senki nem tudta, hogy ki írta éjjelenként a házakra ezeket a sorokat, de az emberekben remény ébredt, hogy a zsarnok uralmának egyszer vége szakad. A király azonban a falakon megjelenő írástól még jobban felbőszült, tombolva kereste a tettest vagy tetteseket, százakat fogatott el és záratott a labirintusba a Minotauroszt zsákmányául, akiknek pedig semmi közük nem volt a lázító szavakhoz. Éjszakánként örök rótták minden nagyobb város utcáit, hogy a bűnösöket kézre kerítsék, de hiába: a krétával rótt sorok minden reggel újra megjelentek a falakon, hiába törölték le azokat előző nap. Ekkor az öröket végeztette ki a király, és besúgókat bízott meg, hogy kerítsék kézre a bűnöst. A végén mindenki a szomszédját leste, és mindenkinek jelentenie kellett, ha valami gyanúsat tapasztalt.

Minosz sűrűn hivatott engem és Daidalosz mestert. A kis tanácsteremben fogadott minket legszívesebben, melynek fala színes virágokkal, madarakkal és játszadozó delfinekkel volt telefestve. Az ikrek közül Ariadné mondta meg a festőnek, hogy mit fessen a falakra, s ez a terem lett a legszebb, legüdébb a knósszoszi palotában. Most azonban ezek a kedves képek sem tudtak felvidítani.

– Ki a tettes, Losszaia, neked tudnod kell! – ordította türelmetlenül a király.

– Nem evilági sorok ezek, Minosz – feleltem csöndesen.

– Mi az, hogy nem evilági sorok?

– Más világok is vannak, melyekről te nem tudsz.

A király egy pillanatra meghökkent, de aztán újult erővel kezdett ordítani.

– Mi az, hogy én nem tudok valamiről, hiszen minden engem illet! – toporzékolt.

– Az idő, a szabad gondolat s az istenek szándéka nem ismer korlátokat, Minosz.

Bambán bámult rám.

– Mi, az istenek? Valamilyen isten ír a falakra?

– Én azt nem mondtam, király.

– Te miért nem szólsz, Daidalosz? – förmedt az öregre a király.

Daidalosz szokása szerint szigorúan összeszorított ajakkal ült, tekintetét a földre szegezte. Ahogy Minosz megszólította, gondolataiból felriadva tekintetét, mely mindig gondterhelt volt, a királyra emelte, torkát köszörülte.

– Mikor tervezed már meg nekem a tornyot, amit a Kígyóistennő testére akarok építeni? Egyre csak halogatod a munkát! – ripakodott rá a király.

– Hogyan tervezzem meg, ha még azt sem tudom, hová épüljön? – kérdezte csendesesen a mester.

– Nem tudod, még mindig nem tudod? Mondtam már, hogy készíts csapdát, amely föld alatti útján megállítja a Kígyóistennőt! Akkor tudod, hová kell építeni. Vagy tudod, mit? – kapott hirtelen támadt ötletén Minosz. – Megparancsolom, hogy sok tornyot tervezz, sok helyre, minden-hová építsünk tornyokat, mert valamelyik alatt csak ott fog lakozni a Kígyóistennő!

Daidalosz szólni akart, de észrevétlenül leintettem. Megakartam óvni attól, hogy vitába szálljon a kiállyal. Az ezer-mester tehát tudomásul vette a parancsot, meghajolt, majd a király intésére mindketten távoztunk a teremből. Összenéztünk, majd a palota keleti sarkában elterülő gyümölcsöskert felé vettük az irányt. Tudtuk, hogy ott nyugodtan

szólhatunk egymással, mert a kertészek már befejezték napi munkájukat, s ilyenkor délután mindenki lepihen. Itt a keleti oldalon mindig kellemes, frissítő szellő enyhítette a tikkasztó hőséget. Volt a gyümölcsös végében egy kicsiny, romos épület, annak falára telepedtünk.

– A király megölet, ha nem tervezel neki tornyokat – fordultam Daidaloszhoz. – Tervezz neki néhányat, különböző helyeken, kezdjék meg a munkát, s te menekülj el a szigetről.

– Én is a szökést tervezem, Losszaia. Nem is annyira a magam életét félttem, hanem Ikaroszét. A király bosszúja őt sem kímélné.

A szemébe néztem.

– Egyedül kell útra kelned. A fiadat elrejttem fent a hegyekben, az erdők mélyén, ahol a kedves nimfák és a víg kentaurok laknak. Aztán egy nap érte jössz hajóval, s az éj leple alatt őt is megszökteted. Segíteni foglak benneteket.

Az öreg nemet intett.

– Nem lehet, Losszaia, Ikarosz nélkül egy tapodtat sem teszek. Együtt fogunk elmenekülni.

Elszomorodtam. Daidalosz észrevette, s azt hitte, megbántott.

– Ne gondold, hogy nem bízom benned, tudom, hogy mindent megtennél értünk. De jobb, ha vele együtt kelek útra, így nem kell szüntelen aggódnom miatta a távolból.

– Ikarosz még nagyon fiatal. Nem képes arra, amit tőle elvársz, túl veszélyes szökést eszeltél ki. A szárnytollakat összetartó viasz könnyen ellágyulhat a hőségben. Figyelmeztetned kell Ikaroszt, hogy ne csapongjon céltalanul össze-vissza, hanem mindig csak utánad repüljön. A leg-rövidebb utat választva kell eljutnotok Rodoszra, a legközelebbi szigetre, ahol hajóra szállhattok. Addig nem lágyul meg túlságosan a viasz, mely összetartaja a szárnyakat.

Míg beszéltem, Daidalosz kerekre tárt szemmel hallgatott, majd csodálkozva így szólt:

– Hiszen még el sem kezdtem a munkát, nem láthattad a szárnyakat, csak fejemben kész a terv! Valóban az istenek kegyeltje vagy te, Losszaia! Köszönöm a tanácsot, de ne aggódj, Ikarosz hallgatni fog rám.

A szomorúság nem tűnt el arcomról, mert tudtam, Ikarosz nem fogadja meg majd az intő szavakat.

– Én mégis a másik megoldást ajánlom. Egyedül menj, és hajóval térj vissza a fiadért.

– Képtelen vagyok rá. Ikarosz nélkül nem vágok az útnak – ingatta csüggedten fejét az öreg.

Bólintottam. Erős volt az istenek végzése.

– Láss munkához, készítsd el a szárnyakat, a tornyokat pedig mielőbb kezd el építeni, különben megölet Minosz. A tervrajzokat már néhány nap múlva add át neki, s jelöld ki a helyeket, hol épüljenek a tornyok. Mindegy, hol épülnek, úgysem fognak elkészülni.

– Mi lesz a sorsuk? – nézett rám kíváncsian.

– Hamarosan meglátod, de addig a szárnyakkal igyekezz.

– Úgy lesz, hallgatok rád – bólintott rá Daidalosz.

– Bár hallgatnál rám jobban – mosolyodtam el, miközben keserűséggel gondoltam Ikaroszra.

Daidalosz elkomorult.

– És veled mi lesz, téged nem ölet meg Minosz?

– Nem hálnak meg azok, kiknek sorsa a kizök kent idő – feleltem.

– Nem értem, amit mondasz. De a magad életére is legyen gondod, ne csak a másokéra. A király megöregült, bármire képes. Gyűlöl téged, mert a Kígyóistennő szövetségének tart, de még mindig reméli, hogy a tudás, melyet őrzöl, valamikor még hasznára lehet.

Most én csodálkoztam el.

– Milyen tudásra gondolsz, Daidalosz?

Daidalosz ritkán tette, de most elmosolyodott.

– Arra, amit én nem tudok, és sosem fogok tudni, de tudom, hogy te a birtokában vagy. Jól őrizd, Losszaia.

Hallgattunk.

– Atyámra emlékeztetsz, Daidalosz – szólaltam meg végül. – Négy esztendeje költözött a holtak birodalmába.

– Ismertem atyádat.

– Ugyan honnan? – kaptam fel a fejemet

– Azon a napon, amelyen Krétáról útra kelek Ikarossal, átadok majd néked egy levelet. Atyád írta. Nem törtem fel

a pecsétjét, mert a levél csak neked szól. Abból talán megérted, amit most még nem értesz.

Daidalosz összerezsent, mert a barackfák közül kacagás hallatszott. Mindketten a hang irányába fordultunk. Két serdülő lányka közeledett nevetve, kergetőzve.

– Ne félj – tettem a kezem az öreg kezére –, csak Ariadné az, s a testvére, Lampetié. Mindaz a rossz, ami körülveszi őket itt a palotában, úgy pereg le róluk, mint viaszról az esőcsepp. Ariadné fortélyos lesz az, mely Athén és Kréta népét megszabadítja majd a rettegéstől.

Daidalosz tekintetével követte a király lányait, míg azok dalba fogva újra eltűntek a gyümölcsfák között.

A hó másnapra, május első napjára elolvadt. Szikrázó fényben gőzölögtek a rétek, zölden lebegett a park, mikor újabb lovas futár tűnt fel az úton. Ahogy közelebb ért, mentéjéről, kócsagforgós süvegéről rögtön megismertem, hogy magyar. Magyarul is köszöntött; akitől az üzenetet hozta, tudta, hogy jártas vagyok ebben a nyelvben.

– Isten áldását kívánja hercegségedre az én úrnőm, Zrínyi Ilona fejedelemasszony, kitől ezt a levelet hozom – hajolt meg a futár, majd átnyújtotta a pecsétes tekercset. Átvettem a levelet, s miután megparancsoltam, hogy futárról, lóról gondoskodjanak, szétbontottam. Zrínyi Ilonával szinte egykorúak voltunk, így őt is, János testvérét is, Zrínyi Péter atyai jóbarátom gyermekeit jól ismertem és igen kedveltem. Ott voltam, mikor Ilona házasságot kötött Erdély választott fejedelmével, Rákóczi Ferencsel, ki aztán igen fiatalon, harmincegy évesen hunyta le szemét. A fejedelemasszony azóta egyedül nevelte két kicsiny gyermekét Juliannát és Ferencet, s egyedül kormányozta a hatalmas Rákóczi-uradalmakat, okosan kijátszva a császárt, ki szívesen rátette volna kezét a mesés javakra. A Rákóczi-árvák neveltetését is örömet átvette volna, melynek természetesen politikai okai is voltak, hiszen Wesselényi mozgalma óta a császár nem csak a Zrínyiektől tartott, hanem a Rákócziak is gyanússá váltak a szemében. Lipót megnyugtatóbbnak

tartotta volna, ha a két gyermeket Bécsben Habsburg-hűségre nevelik.

Mióta Szászországba visszatértem, Ilonával csak egyszer váltottunk levelet. Gyorsan átfutottam a sorokat, s önkéntelenül is elmosolyodtam Isten kiszámíthatatlan útjain.

– Min mosolyog, Henrik? – hajolt feleségem a vállam fölé.

– Kedves atyai jóbarátom leánya, Zrínyi Ilona hív menyegzőjére ama Thököly Imrével, kiről mostan egész Európa beszél – öleltem át asszonyomat.

– Thököly? – vonta fel szemöldökét Anna csodálattal vegyes ijedelemmel. – Jó uram ismeri Thökölyt?

– Még nem – mosolyodtam el újra, mikor hirtelen lármát hallottam a folyosóról.

Az ajtóban két katonám jelent meg halálsápadtan.

– Uram, a fogolynak nyoma veszett – jelentette az egyik. Nem tudtam türtőztetni magam, rájuk ordítottam.

– Nem megmondtam, hogy mindennél jobban ügyeljenek rá?

– Uram, éjjel-nappal őrködtünk. Mindig két ór vigyázott a cella ajtaja előtt, s a torony, ahol a cella van, teljesen körbe volt véve őrkkel. Nem szokhatt meg uram sehogy se, hanem eltűnt.

– Olyan nincs, hogy valaki egyszer csak eltűnjön! Induljunk, magam kívánok meggyőződni a dologról.

Anna is sápadt volt, mert egyszer elmeséltem neki, hogy Kubat egykor sátramban jelent meg. Asszonyom meg volt róla győződve, hogy a török meg akart ölni. A palota nyugati szárnyából nyomomban a két katonával a keletibe siettem, ahol az óvár őrtornyának egyik szobájában tartottam fogva Kubatot. A két katona alig tudott lépést tartani velem. A cellához érve három rémült tekintetű ór fogadott, akik ugyan nem értették, hogy miért, de azzal tisztában voltak, hogy mennyire fontos nekem ez a fogoly.

– Uram! – kiáltotta kétségbeesve az őrségparancsnok.

– Nem értjük, mi történt. Szokás szerint két ór állt az ajtó előtt, a torony körül pedig négyen jártak körbe szüntelen, s a torony tetején is két ór vigyázott, nehogy valaki felülről,

az ablakon át nyújtson segítséget a fogolynak. Az ajtón ki nem mehetett, mert az mindvégig zárva volt, akkor is, amikor a szökést felfedeztük. Kötélen se föl nem mászhatott, se le nem ereszkedhetett, mert azt ennyi őrs észrevette volna. A rács az ablakon sértetlen. A cella falait belülről végigkopogtattuk, a köveket megvizsgáltuk, egy sem volt laza. Semmi úton-módon ki nem juthatott, fényes nappal különben sem könnyű megszökni – fejezte be a parancsnok.

Hallgattam, s rutinból én is átvizsgáltam a szobát. Semmi rendelleneset nem tapasztaltam.

– Mikor vettétek észre, hogy nyoma veszett? – szólaltam meg végül.

– Az ebédet hozták neki. Kinyitottuk az ajtót, hogy beadjuk a tálcát. Ekkor láttuk, hogy hűlt helye. Keresni kezdtük mindenütt; az ágy alatt, a ládában, átvizsgáltunk mindent. A rács a helyén volt, a kövek sehol nem voltak lazák és...

Türelmetlenül félbeszakítottam az őrt.

– Ezt már hallottam.

Én is ugyanolyan értetlenül álltam a történetek előtt, akárcsak katonáim.

– Mikor láttátok utoljára? – kérdeztem.

– Azt parancsoltad uram, hogy másfél óránként nézzünk be hozzá. Tizenegy órakor nyitott be hozzá az egyik őrs. A fogoly az asztalnál ült, valamit rajzolgatott. Az ebédet fél egykor hozták. Mikor az ajtót kinyitottuk, már üres volt a cella. Azonnal kiadtam a parancsot, hogy fésüljék át a környéket, s ekkor küldtem át két őrt, hogy jelentsék, uram, a történeteket.

– Mindent tegyetek tűvé érte! – szoltam még oda a parancsnoknak. Láttam, hogy semmi mulasztást nem követtek el. Dolgozószobámba siettem. Feltéptem a szekrényt, ahol feljegyzéseimet őriztem. Semmi sem hiányzott. Kinyitottam a naplót. A tegnapelőtti bejegyzés volt benne az utolsó, mert tegnap nem jutottam az íráshoz. Gyanúm tehát, hogy a török megjelenése vagy eltűnése valahogy mégis összefügg a titokzatos sorokkal, alaptalannak bizonyult, mert naplómat most úgy találtam, ahogy hagytam. Évek óta foglalkoztatott a kérdés, vajon nincs-e mégis köze Kubatnak

az íráshoz, s bár többször is végiggondolva meg voltam győződve arról, hogy ő maga ártatlan, néha mégis úgy gondoltam, hogy Kubat tud valamit a vörös tintával rótt sorokról.

A török nem került elő, hiába keresték napokon át a környéken. A katonáknak még azt is megparancsoltam, hogy a parasztportákat is kutassák át, hátha ott rejtőzik valamelyik padláson, istállóban vagy fészkerben, de hiába. Kubatnak nyoma veszett.

Asszonyom kívánságára megerősítettem az őrséget a parkban és a kastély körül, különösen az éjszakai órákban. Anna attól tartott, hogy újabb merénylet készül ellenem. Én nem féltem, mert tudtam, hogy ha Kubat a császár embere, Lipótnak most nem érdeke engem megöletni, hiszen nemrég bízott meg azzal, hogy Thököly és a magyar nemesek szándékát kipuhíthatom. Továbbra is tarthattam volna persze attól, hogy Kubat valóban török ügynök, s a porta neszét vette, hogy a Szent Liga létrehozása körüli diplomáciát én vezetem, s ezért akarnak most eltenni láb alól. Nem tudom miért, de ez utóbbitól mégsem féltem. A Szent Liga tulajdonképpen már létrejött, így az én szerepem nem volt már olyan fontos. Munkámat elvégeztem, a szálakat összekötöttem, lett volna már, akit a töröknek most jobban érdekében állt volna meggyilkoltatni, hogy a már létrejött szövetséget gyengítse.

Eszembe jutottak Kubat rejtélyes szavai, a Bende Antaltól hozott állítólagos üzenet, eszembe jutottak a török fehér ruhát viselő fogvatartói, akiknek nyelvén Kubat tud is, meg nem is, a furcsa sárga öltözet, melyet elfogatásakor viselt... Minderről többet szerettem volna még megtudni, de hiába vártam, hogy a török újra szóba hozza ezeket a dolgokat. Kényszeríteni pedig semmiféle eszközzel nem lehetett, s mivel féltem tőle, már nem is mertem kényszeríteni.

Mostani helyzetemben nemigen tartottam tehát sem Lipóttól, sem a portától, hogy az életemre törnek, hacsak nem a bosszú vezérelné valamelyiket. Valaki mástól tartottam, s álmatlan éjszakákon félelmem néha a rettegésig fokozódott, mert nem tudtam, hogy vajon ki lehet, hol lehet az ismeretlen ellenség. Mivel Anna is meg volt győződve,

hogy valaki életemre tör, a gyanú engem is a hatalmába kerített. Ő persze a török portát sejtette a háttérben, én azonban már régen más nyomon voltam; Kubat fehér ruhás fogvatartói jártak az eszemben. Józanul véggondolva azonban feltettem magamnak a kérdés; miért olyan biztos az, hogy Kubat különös fehér ruhás fogvatartói, akiktől megszökött, meg nem is, nekem is ellenségeim? Ha Kubatot valakik valóban fogvatartották, akkor korántsem biztos az, hogy később megbízták valamivel, különösen akkor nem, ha Kubatnak szöknie kellett tőlük. Akkor tehát aligha bízhatták meg azzal, hogy engem megöljön. A török persze hazudhatott is, hiszen fogvatartásának körülményeiről és fogvatartóiról igen különösen nyilatkozott, tehát az állítólagos fogvatartók akár megbízók is lehettek. De kik?

Akárhogy forgattam a dolgot, semmivel sem jutottam közelebb a megoldáshoz. Kubat másodszor is kisiklott a kezemből, s mivel két hétig nem került elő, feladtam a kézrekerítéséért folyó hajszát. Az ismeretlen ellenségre, ha volt ilyen, ismét egyre kevesebbet gondoltam, hiszen katonáemberként megszoktam én a halál közelségét. Egyébként is volt bőven egyéb elfoglaltságom, hiszen Zrínyi Ilona menyegzőjének napja egyre közeledett, s az utazás előtt még sok mindent elő kellett készítenem.

Úgy gondoltam, hogy az esküvő után Annát hazaküldöm, én pedig egy darabig Magyarországot és az Erdélyi Fejedelemséget járom, látszólag azért, hogy a császár megbízását teljesítsem. Arról azonban még nem volt pontos elképzelésem, hogy a magam terveit hogyan egyengethetném ezzel a körutazással, de úgy gondoltam, hogy találkozásom Thökölyvel majd erre is útmutatást ad.

Útközben volt néhány megbízatásom, többek közt fel kellett keresnem Zrínyi Ilona testvérét is, Jánost, aki a császári seregben szolgált. Erre Ilona kért meg egy újabb levélben, mely három héttel az első után érkezett. Igen aggódott testvérbátyjáért, aki leveleire április óta nem válaszolt.

„Úgy hírlik, Prágában van mostan ezredével, ám más szóbeszéd szerint meggyanúsították, hogy mikor 1678-ban Thököly

fogságába kerülven egy esztendő telt Apafi, erdélyi fejedelem udvarában, Thököly oldalára állt át, s azóta csak színleli a császárhűséget. Hogy miként került ő az én leendő uram fogságába, azt majd egyszer elmesélem, mert igen mulatságos történet az.

Utoljára áprilisban járt nálam az én kedves testvéröcsém, s éppen öfelsége megbízatásából próbált engem lebeszélni arról, hogy Thököly grófnak nyújtsam a kezem. Alig ért viszont az én szegény öcsém Munkács várába, Izdenczy uram révén, ki Thökölynek udvari követe, kitudódott, hogy az udvar már nem meri nyíltan ellenezni házasságunkat. Szegény öcsém! Zsenge gyermekkorában túszként került az udvarhoz, s mivel ott neveltetett, a császárnak nem is lehetne nálánál hűségesebb híve. Bár ő mindenben aláveti magát öfelségének, még azt is eltűrte, hogy az ősi Zrínyi névtől megfosztván a császári seregbe őt Gnade Antal néven sorozzák be, úgy látszik, családunk örökre gyanús marad a bécsi udvarnál. A gyanú pedig az én Thökölyvel való házasságom okán új erőre kap, s öcsémre újabb árnyékot vethet. Jánossal mi egymást mindenek fölött álló testvéri szeretettel szeretjük, tiszteljük egymás akaratát, még ha oly más sorsot is szánt nekünk a teremtő.

Mivel testvéremről április vége óta semmit nem tudok, kénytelen vagyok elhinni azokat a híreszteléseket, hogy a császár tömlőcbe záratta. Nem feledhetem szegény atyámat, ki – miután Wesselényi nádor mozgalmát leverték – egy esztendő telt tömlőcbe, míg végül teljesen törvényellenesen Bécsújhelyen kivégezték. Gyóntatópapjától tudom, hogy mivel a hóhér több ügyetlen csapással sem tudta a fejét levágni, a végén azt kézzel megragadva letépte a nyakáról.

E borzalmak után bizonynal megérti öcsémért való aggodalmamat. Kérem, hogy Bécs és Prága felé kerülven keresse meg, s vizsgálja meg, hogy igaz-e a hír, hogy fogva tartják. Én mégis reménykedem, hogy vele együtt érkezik meg majd menyegzőmre.”

Elfacsarodott a szívem, s erősen szántam Zrínyi Péter uramnak s családjának balsorsát, melyet a szabadság hő

áthítozásáért kellett elszenvedniük. Ilona nem tudta még, hogy anyja, Frangepán Katalin velem szólt utoljára magyarul abban a gráci zárdában, ahol életének utolsó esztendeit kellett eltöltenie. Zrínyi Péter asszonya nem bírta elviselni a férjével megesett szörnyűségeket, s azt, hogy fiát túszként Bécsben tartva Habsburg-hűségre nevelik. Mikor Zrínyi Pétert kivégezték, s minden vagyonát elkobozták, Frangepán Katalin összeomlott. Az egykor büszke, urát szüntelen harcra tüzelő asszony elméje elborult, s néhány hányatott esztendő után végül egy gráci zárdába került.

1673-ban éppen Grazon utaztam keresztül, mikor az egyik ott tartózkodó magyar nemestől hírért vettem, hogy Frangepán Katalin az irgalmas nővérek zárdájában tengeti életét. Eszembe jutottak a Csáktornyan töltött szép napok, a tárt karok, melyekkel engem ott mindig vártak, s Frangepán Katalin, aki olyankor rég halott anyám helyett anyámként fogadott. Nem törődtem azzal, hogy a bécsi udvar fülébe juthat, meglátogattam a szerencsétlen asszonyt.

Keserves volt nékem abban az állapotban látni őt, amelybe jutott. Nem ismert meg, mindvégig Antalnak nevezett, most már tudom, hogy a fiára gondolt akkor. Találkozásunk után két héttel Frangepán Katalint siralmas életétől megszabadította a halál.

A fejedelemasszony újabb leveléről csak azt mondtam asszonyomnak, hogy megkért engem, látogassam meg öcscsét Bécsben vagy Prágában, ahol ezrede éppen tartózkodik, s ha lehet, együtt folytassuk útunkat Munkács várába, az esküvőre.

A levélből azonban nekem még egy dolog szöget ütött a fejembe; Zrínyi János Gnade Antal néven szolgál a császári seregben. Képtelen ötlettel arra gondoltam, hogy mi van akkor, ha Kubat rosszul jegyezte meg a különös üzenetet, s nem Bende Antal az, aki az üzenetet küldte, hanem Gnade Antal? Ilona testvéréről azonban nem tudni, hogy valóban fogoly-e, s ha fogoly, csak nemrég zárhatták be, hiszen áprilisban még meglátogatta nővérét. Kubat pedig már korábban hozzám került, s korábban átadta a rejtélyes üzenetet. Avagy arról az időszakról volna szó, melyet Gnade Antal

Thököly fogságában töltött, s melynek körülményeit Ilona mulatságosnak nevezi? Fehér ruhások azonban, kiknek nyelvét Kubat nem ismeri meg, aligha lehetnek a császár vagy Thököly emberei, a Lolli és Dávid nevek pedig nem fordulnak elő Zrínyi János hozzátartozói körében. Végül el is hessegettem magamtól a gondolatot, hogy a török tévedése folytán ugyanarról a személyről van szó csupán azért, mert a két név egybecseng.

Arra aztán végül nem került sor, hogy Zrínyi Jánossal együtt menjünk Munkácsra. A fejedelemasszony aggodalma ekkor még fölösleges volt, mert öccse az én érkezésem előtt három héttel, már május végefelé belovagolt a munkácsi várba. Mindössze arról volt szó, hogy a levelek, melyeket Zrínyi Ilona küldözgetett neki, szerencsétlenül mindig elkerülték, mert éppen akkor mindig máshová vonult segérével. A levelek azonban később sem kerültek elő, ami ugyancsak különös volt. Mennyi volt igaz abból és mennyi nem, hogy Lipót már ekkor hűtlenséggel gyanúsította Gnade Antalt, nem tudom; tény azonban, hogy János ekkor még szabadon mozgott, s nővére aggodalmáról mit sem sejtve az esküvő előtt három héttel megölelhette testvérét.

Bécsnek ekkor még szüksége volt az ifjú Zrínyire, vagy ahogy ők nevezték, Gnade Antal Jánosra, mert azt remélték, hogy rajta keresztül könnyebben egyezkedhetnek majd Thökölyvel. Azt is remélték, hogyha sógorságba jut Thökölyvel, híreket hoz majd annak terveiről, vagyis kémkedni fog az udvarnak. Zrínyi János tudta, hogy az udvar milyen szerepet szán neki a játszmában. Az ifjú nem volt politikus alkat, inkább katonaember, ugyanakkor egyenes, tiszta szándékú, becsületes. A császárhoz az utolsó csepp véréig hűséges, hiszen felesküdtött rá, s esküje kötelezte, ugyanakkor nővérét, s annak gyermekeit mindenek fölért szerette. Tiszteletben tartotta azt is, hogy Ilona a császár legfőbb ellenségéhez megy feleségül. Zrínyi Jánost mindezen okokból kémkedésre venni sem a császár, sem pedig Thököly nem tudta volna. Azonban hogy a császár iránti hűségét és nővére iránt érzett szeretetét valahogy összeegyeztethesse és egyszerre fejezze ki, bécsi kezdeményezésre elvállalta,

hogy Lipót és Thököly között közvetítsen. Erre pedig röviddel nővére esküvője után került sor. Zrínyi Jánost az őszinte békevágys vezérelte, s szinte gyermeki, naiv remény fűtötte, hogy az esküdt ellenségeket kibékíti. Nem az ő hibája, hogy kudarcot vallott. Azután az udvarnak nem is volt szüksége többé Gnade Antalra, az elkobzott Zrínyi-vagyonra azonban annál inkább, s az udvar attól is tartott, hogy nővére hatására Gnade Antal egyszer csak ráébred arra, hogy ő valójában Zrínyi János, gróf Zrínyi Péter fia. Mindezzel pedig az ifjú sorsa megpecsételődött.

Igazi vénasszonyok nyara volt. A kerteken végigcsorgott az a jellegzetes őszi napfény, amelyet csak ilyenkor, szeptember vége felé lehet látni. Ez a fény bearanyozta, sárga mézbe vonta a fákat, a kutyaugatást, a fékcsikorgást, a máskor szürke házfalakat, a virágillatot és a kipufogógáz szagát, az őszi virágait az ágyásokban, és szétfolyt az aszfalton, meg a porcelánkéek égen.

Barátom Budepesthez közel, a kék busz vonalán örökölt egy házat. Hónapokig tatarozták, míg elkészült, mire beköltözhetett feleségével és pár hónapos kislányával. A buszmegállótól néhány lépésre volt a ház, a kertből nevetgélés és nyáron sült hús szaga szállt a mézsárga izzás emlékeitől még mindig áttetsző szürkületben.

– Lolli mégsem jött veled? – kérdezte János, amint beléptem a kertkapun.

– Lollival csúnyán összevesztünk. Nem tudom, eljön-e később. Tud róla, hogy szívesen látjátok.

– Jobban vigyázhatnál rá. Ilyen rendes nőt keveset találasz – korholt János. – De most nézz körül a portán! Később beszélgetünk.

János elrohant, én pedig megkerestem Zsófit, és átadtam neki egy rózsacsokrot meg a házavatóra szánt italokat.

A házat és a kertet már többször is láttam, mikor még minden csak készülődésben volt. De ezen a késő nyári estén, a mécsesek és a színes lampionok fényénél az egész másként hatott. Itt is, ott is kisebb csoportokba verődtek a ven-

dégek. A legtöbben az eleven parázs körül üldögéltek, mert a meleg nap után hirtelen hűvös lett. Mindenütt élénk beszélgetés folyt. Néhány kisgyerek cikázott át a kerten, az egyik padon tizenévesek nevetgéltek. Kezemben egy borospohárral lépkedtem az egyre harmatosabb fűben.

Amíg az építkezés folyt, Jánosék bent laktak Pesten Zsófi anyjánál. Ezen a késő nyári estén mégis úgy tűnt, mintha nem először volnék itt. A mécsesek, a színes lampionok különös módon emlékeztettek valamire, ami nem történt meg, mégis olyan volt, mintha megtörtént volna. Itt is, ott is kisebb csoportokba verődtek a vendégek. Hirtelen hűvös lett. Kezemben a borospohárral, a harmatos fűben lépkedtem, és Lollira gondoltam. Valahogy nyomott volt a hangulat, vagy csak az én hangulatom volt az, nem tudom. A társaság elég visszafogott volt, csak egy helyen folyt hangosabb beszélgetés. Ez is furcsa volt számomra, mert emlékeimben úgy rögződött, hogy kitűnő volt a hangulat és mindenütt élénk beszélgetés folyt. Arra sem emlékeztem, hogy ennyi kisgyerek futkosott volna mindenfelé. Bár ezek az emlékek elég elmosódottak voltak, talán éppen azért, mert tudomásom szerint meg nem történt események emlékei voltak.

A jóízűen beszélgető társasághoz léptem.

– Én nem hiszek ebben a terrorista mesében! – közölte egy villogó tekintetű hölgy. – Maguk az amerikaiak repültek a tornyokba, hogy ürügyet keressenek a háborúra. Afganisztánon keresztül vezet az út az iraki olajkutakhoz.

– Az efféle módszer tulajdonképpen nem ismeretlen – bólogatott egy szikár arcú, kopasz, negyvenes férfi –, például a kommunistáknak is kedvenc módszerük volt arra terelni a gyanút, aki útjukban állt.

– Régi bölcsesség, hogy a történelem önmagát ismétli. Sőt, még a módszerek sem változnak, amellyel a hatalom birtokosai céljait elérik – bólintott egy szemüveges fickó.

Ez is megdöbbenett. Hirtelen élesen emlékeztem, és bizonyos voltam abban, hogy a szemüvegesnek nem bólintania kellett volna, hanem el kellett volna húznia a száját. És mondandóját azzal kellett volna kezdenie, hogy „úgy

látszik, ti hisztek abban az ósdi elméletben, hogy a történelem lényegében önmagát ismétli, sőt még a módszerek sem változnak, amellyel a hatalom birtokosai céljaikat elérik.” Így azonban egészen más értelmet nyert a többi dolog is, amit mondott. Azaz más értelmet nyert volna most, ha úgy mondjá, mint emlékeimben.

– Ez az elmélet egyértelműen alapvető emberi sajátosságokra tapint rá – közölte a villogó szemű hölgy.

– Tény – húzta el most valóban a száját a szemüveges –, de lehet, hogy Bende barátunk azt gondolja, hogy nem kell mindjárt a sátánt látni egy országban, csak azért, mert nagyhatalom.

Zavarba jöttem. Nem ismertem a szemüvegest, fogalmam sem volt róla, honnan tudja a nevemet, s bosszantott bizalmaskodása. Nem ismertem a szemüvegest, csak emlékeimből – melyek csupán egy meg nem történt esemény foszlányai voltak –, tudtam, hogy egyszer ismerni fogom.

– Ugyan, hogy gondolná azt bárki is, hogy van olyan nagyhatalom, amelyik nem csupán a maga érdekei szerint kívánja a világot formálni! – csattant fel ingerülten a hölgy, és szúrós pillantást vetett rám.

– Talán ezzel Bende barátunk is egyetért. Amit mondtam, részemről csupán feltevés volt – vontá meg a vállát a szemüveges. – Én is úgy látom, hogy minden nagyhatásban van valami ördögi – tette még hozzá lazán.

– Gyerekek, ne fessétek már az ördögöt a falra, mert a végén tényleg megjelenik! – lépett közbe egy kellemesen dundi, göndör férfi.

Erre persze mindenki nevetni kezdett, én pedig továbbmentem. Megint rossz érzésem támadt, túlságosan is érzékenyen érintett a göndör hajú könnyed megjegyzése, a szemüveges fickót pedig végképp nem tudtam hova tenni. A végén elkönyveltem, hogy valahonnan talán valóban ismerős, csak nem jut eszembe, honnan. .

Miközben a kertre véglegesen leszállt az est, mintha megélenkült volna egy kicsit a társaság. Akik fáztak, közelebb húzódtak a tűzhöz, melyet János újra felélesztett. Egy rózsabokor mellett három hölgy kuncogott, valami

Dönciről csevegtek, egy kerti asztal körül egy kisebb társaság politizált.

– Nem hinném, hogy az emberek még mindig olyan hülyék lennének, hogy azokat hozzák vissza a hatalomba, akik ötven évig ültek a nyakukon. A vak is látja, hogy a kommunisták a liberálisok segédletével a vöröset most rózsaszínre próbálják átmázolni – ízlelgette saját szavait két korty bor között egy bajszos, harmincas éveiben járó, kellemes arcú férfi.

– Péterkém, az emberi hülyeség határtalan. De neked legyen igazad! – simította hátra a haját egy feltűnően csinos barna nő, s a mozdulata Lollira emlékeztetett.

– Van egy haverom, akit azért nem vettek fel az egyik multi céghez, mert nyíltan jobboldali, pedig szakmai berkekben elismerten nagy koponya, két diplomája van, és négy nyelven beszél. Én tudom, hogy ő ezután is a jobboldalra fog szavazni, de gondoljátok, hogy mindenki ezt teszi majd, aki hasonló cipőben jár? Nem szólva a sok agymosott szerencsétlenről, akik csak úgy szívják magukba a hülyeséget a médiából, mint a szivacs a vizet – mondta András idegesen, füstkarikákat eregetve. András nekem is haverom volt, János ismertetett össze minket néhány évvel ezelőtt.

– Egyébként itt van egy média- és manipulációs szakértő – intett felém András a cigarettájával –, érdemes volna őt is meghallgatni a dologról.

Mielőtt azonban bármit szólhattam volna, az a szemüveges fickó, aki az előző asztalnál olyan bizalmaskodó modorban szólt hozzám, közbevágtott:

– A pénz beszél, gyerekek, és a kutya ugat! – tárta szét a karját. – A pártszín kinek fontos? Ott a hatalom, ahol a pénz. Talán jól is van ez így!

Többen is válaszolni akartak a szemüvegesnek, de hirtelen mindenki szedelőzködni kezdett.

– Gyertek! A házavató beszédet meg kell hallgatni! – intett nevetve a teraszajtóból a háziasszony.

Én is a ház felé indultam, de bosszantott, hogy nem maradt időm a szemüveges ugyancsak provokáló megjegyzésére felelni.

Bent a lámpák fényében éjjeli lepkék csapongtak, a nyitott ajtón és ablakokon át a kertből utánunk jött a csípős kora ős. Megborzongtam.

– Nagyon csendes vagy, barátom – tette a vállamra kezét János –, nagy a baj Lollival?

– Nemcsak az bánt, van még más is. Majd elmondom, most úgyis beszéd lesz.

– Tudod, hogy úgyse lesz olyan véresen komoly – mosolygott.

Persze, hogy tudtam. János utált minden ceremóniát és üres formalitást, így nyilvánvaló volt, hogy most sem hazudtolja meg önmagát.

– Kedves barátaim! – lépett középbe Tamás, a nagy mókamester megjátszott komolysággal. – Érezzük e pillanat nagyságát. Azért jöttünk itt ma össze, hogy e pompás hajlékot illendően felavassuk.

Ekkor vízvezetékszerelőnek öltözve Vilmos lépett be, Zsófi bátyja.

– Jó estét mindenkinek, most telefonáltak innen, hogy csőtörés van.

– Valami félreértés lehet a dologban – felelte Tamás megjátszott csodálkozással. – Nálunk nincs csőtörés, házavatót tartunk.

Mindenfelől elfojtott nevetés hallatszott. Én is mosolyogtam, de közben váltig az ajtó felé pislogtam, mert emlékeim szerint most vad, afrikai diszkózenének kellett volna megszólalnia, és álarcos, lufis tizenéveseknek kellett volna táncolva berontani a szobába.

– Még hogy házavató! Ne szórakozzanak velem! – háborgott a vízvezetékszerelő. – Idecsődítik az embert szombaton, s akkor még nekik áll feljebb. A kiszállási díjat azért meg kell fizetni, haver. Ne vegyenek palira engem!

Ezután még több forduló következett, az ilyen-olyan álszerelők egymásnak adták a kilincset, több szellemes poén is elhangzott. Én azonban biztosan tudtam, hogy az egész házavató másként is lehetett volna, mint ahogy minden más ezen az estén, mert emlékeim mozaikkockáiból egyszer már összeállt mindaz, ami akkor még meg

sem történt. Az ünnepi beszéd végül azzal zárult, hogy Tamás átadott Zsófinak és Jánosnak egy kis bőrkötéses füzetet, mely különböző iparosok, szerelők nevének és telefonszámának listáját tartalmazta. Ezen is jót derült a társaság, s így utólag a háziak is, akikről mindenki tudta, hogy mennyi gondjuk-bajuk volt az iparosokkal, míg a ház elkészült.

Ekkor vettem észre Lollit. A teraszajtóhoz közel állt, sápadt volt és szomorú, de nagyon szép. Könnyű nyári ruháját meg-meglebbentette a hűvös esti fuvallat, a kardigánját mégis leeresztett kezében tartotta, nem vette fel. Látszott rajta, hogy fázik. Hozzáléptem

– Miért nem veszed fel a kardigánod, megfázol?

Lolli vállat vont. A háziasszony svédasztalhoz hívta a vendégeket, melyen pompás hidegtálak sorakoztak. Tudtam, hogy most meg kellene csókolnom Lolli sima, dús és gesztenyebarna haját, azt kellene mondanom, hogy nagyon szép, és neki hozzám kellene simulnia. Ehelyett mi is a hidegtálak felé sodródtunk, egymás mellett, de némán. Közben a tánc is elkezdődött. A hangszórókból áradt a mezőség, s egyre többen álltak be a táncba. Lolli nem akart velem táncolni, azt mondta, talán később. Zsófi egyik barátnőjével kezdett inkább csevegni. Én csak azért is beálltam a táncosok közé János húgával. Akik kidőltek a táncból, kisebb csoportokba verődve beszélgette, aki pedig megéhezett vagy megszomjazott, ismét a dúsan megrakott asztalok felé vette útját. Pompás volt a hangulat, egyre szilajabban roptuk, úgy tűnt, a táncot az is élvezettel szemléli, aki egyáltalán nem állt be közénk. Én ugyan nem derültem jobb kedvre, de magával ragadott a sűrű zene, és jólesett kitáncolni mindazt, ami bennem feszült.

Mikor lihegve valami innivalóért indulta, az a szemüveges fickó lépett hozzám, aki már többször is feltűnt nekem az est folyamán.

– Nagy a felbuzdulás – intett a táncosok felé.

– Jó táncosok, remek zene – feleltem hűvösen, mert a pasas nem volt rokonszenves. Közben arra gondoltam, hogy ez a párbeszéd már lezajlott egyszer közöttünk.

Most jobban megnéztem magamnak. Szépen ívelt szája volt, szeme tolakodóan fürkészett vastag szemüvege mögül. Enyhén kopaszodott, hízásra hajlamos volt, és petyhüdt. Mindez ellentétben állt a szépen ívelt szájjal. Velem egykorú lehetett.

– Hallom, médiaszakértő vagy – keresett új fonalat a szemüveges.

– Ez így pontatlan. Tudja, történész vagyok, de a manipuláció, illetve a modern média történelemformáló szerepe a témám.

– Inkább tegezzük egymást, hiszen itt mindenki mindenkire ismer, legalábbis közvetve. Roppant érdekes téma – jegyezte meg felszínesen.

Nem volt ínyemre a tegeződés, de elfogadtam. Láttam rajta, hogy akar valamit, kíváncsi lettem, vajon hová akar kilyukadni.

– Még nem találkoztam veled, eddig nem láttalak Jánosnál – vettem át a kezdeményezést.

– Nem, nem... Én eddig Jánost nem is ismertem. Eszter hozott magával – tette hozzá sietve.

Fogalmam sem volt, ki az az Eszter, de gondoltam, talán János feleségének, Zsófinak egyik barátnője.

– Hallom, pont most voltál előadókörúton az Egyesült Államokban, sőt mitöbb, New Yorkban is jártál.

– Így igaz.

– Na és milyen volt, nem tapasztaltál a repülőtéren vagy máshol valami gyanúsat? Igen komoly a helyzet. Mikor a demokrácia van veszélyben, nagyon résen kell lennünk. Sajnos ma már igaz, ami már többször is elhangzott, hogy aki nincs velünk, az ellenünk van – hadarta a szemüveges az arcomat fürkészve. Újra kellemetlen érzésem támadt, de haragom nagyobb volt.

– Mindezt nemrég másoktól is hallottam. Gyanúsat pedig nem tapasztaltam. Elnézést, de én még be sem mutatkoztam tisztességesen, Bende Antal vagyok – nyújtottam kezét az egyre ellenszenvesebb alaknak. Mást nem tehetett, mint hogy ő is bemutatkozzon.

– Szegő Gábor – nyújtott kelletlenül ő is kezét.

Egy pillanatig szó nélkül méregettük egymást, nehéz volt erről a petyhüdt arcáról bármit is leolvasni.

– Úgy tűnik, mintha minderről egyszer már beszélgettünk volna. Tudom persze, hogy ez lehetetlen, hiszen sosem találkoztam veled, most először látlak – mondtam végül.

– Ja, kedves barátom – húzódozt lekezelő mosolyra a szépen ívelt szája –, erre Einstein szavaival csak azt tudom mondani: azt gondolod, hogy a hold akkor nincs is az égen, ha te nem nézed?

Ezzel a válasszal hirtelen nehéz volt mit kezdeni. Elegendő volt a fickóból.

– Elnézést, még a barátaimmal szeretnék beszélgetni egy kicsit – közöltem, majd faképnél hagytam.

Hosszasan nézett utánam vastag eszművege mögül, de nem mert utánam jönni. A továbbiakban megpróbáltam kinyomozni, hogy ki az a Szegő Gábor, és ki az az Eszter, de senki nem ismerte őket. János is meglepődött, mert eddig ő is meg volt győződve, hogy a szemüvegest egyik barátja hozta magával, csak a zűrzavarban valahogy elmaradt a bemutatkozás. János is a szemüveges keresésére indult, de hiába, hűlt helye volt.

Végre négy szemközt voltunk Jánossal. Röviden elmondtam neki a fehér ruhásokkal való első találkozásomat, a házkutatást, mindazt ami a lakásomon történt, mikor New Yorkból megérkeztem. Azt is elmeséltem, hogy később egy Kubat nevű ember keresett, és nem tudom, miért, de a két dolog között összefüggést sejtek. Megemlítettem neki, hogy Szegő is New York-i utamról kérdezett, s hogy úgy tűnt, mintha utánam szimatolna.

– Miért csak most mondod el mindezt? – kérdezte szemrehányóan János. – Ez a Szegő szinte ugyanazt mondta most neked, amit a fehér ruhások, mikor házkutatást tartottak nálad. Persze, hogy utánad szimatolt. Ki kell derítenünk, hogy ki hozhatta ide!

– Gyerekek – lépett hozzánk Tamás, – nem a tiétek ez a bőrönd? Már majdnem mindenkit megkérdeztem, de eddig még senkié – mondta, kezében egy kis fémbőröndöt lóbálva.

– Az a bőrrönd? – kérdezte Kati, Zsófi egyik barátnője, aki éppen arra járt, s meghallotta, mit kérdezett Tamás.
– A kopaszodó, szemüveges férfi hozta magával, az ő kezében láttam. Hol találtátok?

– A teraszlépcsőnél – felelte Tamás.

– És hol a gazdája? – kérdezte Kati.

– Őt keressük már egy félórája – feleltem –, de köddé vált.

– Nyissuk ki, hátha benne van a címe – javasolta Kati.

– Nyissuk, ki tudja, mi van benne, a mai időkben akár lépfene-spórákat is rejtegethet – mondta Tamás, és megjegyzéséhez igyekezett komoly képet vágni, sikertelenül.

– Ne idéetlenkedj mindig! – nevetett Kati.

Kattant a zár.

– Nicsak – emelte ki a fémbőrrönd tartalmát Tamás –, emberünk valami laboratóriumban dolgozhat, ahol veszélyes anyagokkal kísérleteznek, vagy azt hitte, Jánoskám, hogy jelmezbál készül itt nálad.

A ruhadarab, amit Tamás kiemelt, egy védősisakkal egybeszabott fehér kezeslábas volt, éppen olyan, mint amelyet a látogatóim viseltek.

Elakadt a lélegzetem. Megint eszembe jutott az a történet, amiről azt gondoltam, hogy nem történt meg velem, vagy hogy az egész másként történt. Határozottan úgy éreztem, hogy ami most történik, már megtörtént egyszer, vagy legalábbis meg kellett volna történnie, legfeljebb csak egy kicsit másként. Emlékeimben több változata létezett minden apró mozzanatnak, ezért úgy tűnt, hogy valamelyiknek már korábban be kellett volna következnie. Tudom, hogy mindez különösen hangzik, de nehéz szavakba önteni az olyan eseményt, ami nyilvánvalóan több változatban létezik, és nehéz eldönteni, hogy a változatok közül végül melyik történt meg, és melyik nem. Vagyis hogy voltaképpen melyik a valóságos.

Nagyon hosszú ideig nem írtam újabb bejegyzést a naplómba. Igaz ugyan, hogy mikor Kubat Freudensteinből megszökött, semmi nem utalt arra, hogy ő vagy más naplómhoz

férkőzött volna, azóta mégis vonakodtam attól, hogy legtitkosabb gondolataimat papírra vessem, annak pedig egyre kevésbé láttam értelmét, hogy pusztán a napi eseményekre avagy a tényekre szorítkozzam, mert nem mindig csak a tényekben rejlik az igazság. Ezért egy időre felhagytam a naplóírással. Később azonban úgy éreztem, hogy mindazt, amiben részem volt, le kell írnom, hogy egyszer majd az, ki ezt a súlyos terheket cipelő kort tanulmányozza, az igazságnak egy morzsáját megismerje. Mert jól tudom én már, hogy azok, akik a történelmet írják, kevés kivétellel mindig a saját koruk mítoszát írják meg; azt, ahogy nemzetüket vagy a legfőbb szereplőket évszázadok múltán megörökítve látni szeretnék. És bizony a későbbi koroknak nehéz sokszor kihámozni az igazságot, már csak azért is, mert az akkori történetírók a korábbi korokat a saját mítoszuk nézőpontjából ítélik meg. Nem csoda tehát, ha évszázadok elmúltával valaki, aki megkísérli letakarítani a sok rárakódott port az igazságról, addig-addig söpröget türelmesen, hogy a porréteg alatt sokszor már csak az ürességet találja.

Az 1685. esztendőben elhatároztam tehát, hogy mégis mindent leírok, amit fontosnak tartok megemlíteni azóta, hogy 1682 tavaszán Kubat megszökött tőlem, s ha egyszer újra előveszem a naplóírást, titkos feljegyzéseimet majd a naplóhoz csatolom. E titkos feljegyzésekben nem a napi eseményekre hagyatkoztam, hanem inkább az események közti összefüggéseket, azok következményeit és a magam terveit, szándékait igyekeztem feltárni. Óvatosságból olyan írást eszeltem ki, melynek megfejtését csak én ismertem, s bizonyos vagyok benne, hogy e bonyolult jelrendszert csak halálom után tudják megfejteni, amikor már úgysem árthat nekem és további terveimnek az, amit leírtam. Sőt nemcsak azt írtam le titkos jelekkel, ami 1682 tavasza után történt, hanem mindent, amit korábbi feljegyzéseimben kényesnek találtam, átfordítottam eme alfabétára, s az eredeti írást megsemmisítettem. Elég sok időm ment el ezzel a munkával, de az 1685-ös esztendő vihar előtti csendjében volt erre időm, s arra is, hogy felidézzem és papírra vessem az utóbbi évek eseményeit.

A császár többek közt engem bízott meg azzal, hogy a Buda felszabadítására induló hadjáratot előkészítsem. A legfontosabb lépéseket már megtettem, s most már nemcsak a diplomáciai előkészítés folyt, hanem egy sor konkrét intézkedés is; mint az élelmiszer-ellátás megszervezése, fegyverraktárak felállítása vagy a kötszerek előkészítése, tábori papok és orvosok toborzása, s még sorolhatnám. A hadakat egyelőre azonban nem lehetett összegyűjteni. A támadást a legkedvezőbb körülmények között akartuk elindítani, ám a hadjáratot nemcsak ez megfontolás késleltette. A Fuggereknek, akik igen nagy befolyással voltak a Habsburgok politikájára, különféle aggályaik támadtak, s az ő teljes támogatásuk nélkül nem volt tanácsos elkezdeni a háborút. A császár tehát várakozni kényszerült. A várakozás és az egyezkedés nyomasztó hónapjait én az írással ütöttem el.

1682 tavaszának legfontosabb eseménye kétségtelenül Zrínyi Ilona fejedelemszony és Thököly Imre gróf – nem sokkal később fejedelem, mások szerint király – menyegzője volt. Az én utazásom sem szűkölködött eseményekben és kalandokban, míg asszonyommal a fejedelmi kézfogóra, Munkácsra megérkeztünk. Két kicsiny gyermekünket nagybátyám udvarában hagytuk, ahová néhány hűséges cselédünk s a gyermekeket igaz odaadással és szeretettel nevelő két dajka követte őket. Ha tudtam volna, mennyi váratlan megpróbáltatás vár ránk, s hogy Anna ismét áldott állapotban van, egyedül indultam volna a hosszú útra.

Május közepe táján indultunk el, két nappal azután, hogy Zrínyi Ilona második levelét kézhez vettem. Az időjárás kedvező volt, ezért úgy gondoltam, hogy néhány nappal az esküvő napja, június 15-e előtt kényelmesen Munkácsra érkezzünk. Igazi tavasz volt, és pompás illatokkal telt meg az éjszaka is szokatlanul enyhe levegő. Először Prágában álltunk meg hosszabb időre, ahol Zrínyi Ilona kívánságának igyekeztem eleget tenni; Gnade Antal ezredét kerestem. Kiderült azonban, hogy már néhány héttel ezelőtt Bécs felé vonultak. Nem akartam időt veszíteni, mivel útközben egyéb megbízatásom is volt, haladéktalanul tovább-

indultunk Brünn felé. Brünn városát elhagyva olyan eső zúdult ránk, hogy egy hirtelen megáradt patak szinte elsodort minket kocsistul, lovastul. Nagy nehezen elvergőd-tünk egy fogadóig, ahol két éjszakát vesztegeltünk, míg a megduzzadt patak váratlan égi áldását elvezetve medrébe visszatért. Első este Anna a vacsora után rosszul lett, kiadta mindazt, amit előtte evett, émelygett és szédült. Én mindezt a kiállt ijedelemnek tudtam be, ő azonban a fogadó kosztjára panaszkodott. Másnapra felépült, s hallani sem akart arról, hogy visszaforduljon Szászországba. A fogadó minden szobája tele volt, sok utazó kényszerült veszteglésre a hirtelen áradás miatt. Szerencse, hogy nekünk még jutott szállás. Másnap ebédnél két jól öltözött úr kért engedelmet, hogy velem szemben letelepedhessen a hosszú, durván gyalult asztalhoz. Anna a szobában maradt, és ott költött el a könnyű ebédet, mert nem állhatta a vendéglőt megtöltő nehéz szagokat. A két úr németül beszélt, az egyikük erős flamand akcentussal. A másikat öltözete alapján magyarnak véltem, bár németül kifogástalan kiejtéssel beszélt.

– Tudja, uram, azóta, hogy Lipót azon a címen, hogy a Habsburg-ellenes bujdosó-mozgalommal kapcsolatban állnak, gályarabságra vetette a magyarországi protestáns prédikátorokat, a Habsburgokból én semmi jót nem nézek ki. Mindenki tudja, hogy valójában csak azért tette, hogy a „protestáns mételeyt” kiirtsa – mondta a flamand kiejtésű. – Nem csodálom, hogy az üldözött protestánsok aztán valóban Thököly zászlaja alá menekültek, és a Habsburgok ellen fordultak.

A magyar külsejű bólintott.

– Még szerencse, hogy az önök kormánya néhány éven belül kiszabadította lelkészeinket, különben valamennyien ott pusztultak volna a gályákon – felelte.

Sejtésem beigazolódott tehát, az egyik úr holland volt, mint később kiderült, kereskedő, a másik pedig magyar köz-nemes. Mindketten Bécsbe tartottak, s mindketten protes-tánsok voltak. Szóba elegyedtünk, s hogy rangomat ne kelljen leleplezni, augsburgi kereskedőnek mondtam magam,

vallásra nézve pedig, amint az igaz is volt, szintén protestánsnak.

– Augsburgi? – kacsintott rám a holland. – Akkor talán atyafiságban áll Fugger úrral, vagy neki dolgozik?

– Fugger Jakabbal sem személyes, sem üzleti kapcsolatom nincs – ráztam a fejem. – De ki ne ismerné a Fugger-házat Augsburgban?...

– Augsburgban? – húzta el száját gúnyosan a magyar. – Talán egész Európában!

– Igaza van – feleltem. – A Fuggerek nagy hatalommal rendelkeznek egész Európában.

– Még ma is ők ugráltatják a Habsburgokat – tette hozzá a magyar nemes. – Tudják-e, hogy a zsugorít ma másként *fukar*-nak mondják hazámban, s ez a szó a Fuggerek nevéből jön.

– A Habsburgok is a Fuggerek zsebében vannak – legyintett a holland. – De azt tudják-e az urak, hogy a kamattilalom dacára már az ezeröt százados években ők fialtatták a hercegeürsekségek és a Vatikán vagyonát, ők osztogatták a jövedelmező papi hivatalokat, sőt ereklyékkel kereskedtek.

– Na és a búcsúpénzek? – mordult fel a magyar.

Mindketten bólintottunk, mert ismertük a búcsúpénzek kapcsán folyó erkölcstelen üzleteket.

– Akkor tudják... – folytatta a magyar. – Hát igen. A Fuggerek kezelésében vált jövedelmező üzletággá a búcsúcédulák árusítása is. A jámbor nép valóban hitte, hogy megválthatja bűneit, ha néhány búcsúcédulának nevezett papírt vásárol, melyen rajta a pápa pecsétje.

– Pénzen vásárolt bűnbocsánat: üzletté sülylesztett keresztény hit! – vágott közbe felháborodottan a magyar.

– Gondolom, azt is tudja, Thury uram, hogy az a pénz aztán a Fuggerek zsebében csörrent, mert a pápa így rőtta le tartozásainak egy részét a Fuggereknek – folytatta a holland kereskedő.

– Nem csoda, hogy Luther Márton és még néhány tisztességes, istenfélő prédikátor megelégette ezt – tette hozzá Thury úr.

– „A Fuggerek megérdemlik, hogy a kurtizánok fejedelmének nevezzék őket. Felállították bódéjukat a piacon, és amit megvásárolnak a pápától, azt később jóval drágábban adják tovább, nem csak az egyházi javakat, hanem tartós kegyeket is; bullákat árulnak, diszpenziumok mennek át bankjukon, és ha a Fuggerek barátaid, mi sem könnyebb annál, mint hogy papi hivatalhoz juss. Egyedül önálluk érhető el minden Rómában.” Ezt mondta a Fuggerekről akkor Ulrich von Hutten lovag – idéztem a humanista gondolkodó szavait, melyeket jól elmémbe véstem, mikor egyik könyvét forgattam. – Azóta azért eltelt vagy százötven esztendő, sok minden történt.

– Mégis a Fuggerek pénzének köszönhető, hogy a reformáció megállt az Alpok lábánál – mondta a kereskedő, aki-ről közben kiderült, hogy Alpertus van Metznek hívják. – De Thököly talán ezt is megfordítja – tette hozzá bizakodón.

– Lehet, hogy győz Thököly, adja az Isten. Azt viszont ne feledje, van Metz úr, hogy Thököly számára Istennél is többet jelent a magyarok szabadsága. Úgy van az urak, hogy Istent is csak könnyebb szabadon imádni. A protestáns hit és a magyar szabadság eszméje most ugyan karöltve járnak, de ez nem elég. Thököly a külhoni protestánsoktól mégsem kap elég segítséget, hogy Magyarország egységét és szabadságát kivívja. A törökkel, a másik ellenséggel kénytelen szövetkezni, pedig a török egész Európa veszedelme. A magyar szabadság ügyét segíteni pedig sem nem jó üzlet, sem pedig nem európai érdek. A többi ország nem szereti, ha a magyarok erősek. Ez itt a gond Thököly mozgalmával – komorult el Thury uram.

A holland hallgatott. Én is hallgattam. Nem tudom, van Metz úr mit gondolt, de én szégyelltem magam. Thury uramnak sajnos igaza volt, s ezt a holland is érezhette. A magyarok szabadságszeretete nem mindig volt népszerű Európában. Sok mindenről esett szó még azután, de Thökölyhez mindig visszatért a társalgás fonala. Abban mindhárman egyetértetünk, hogy veszélyes játék a Habsburgok ellen a törökkel való szövetség.

Másnap továbbindulhattunk, s minél jobban közeledtünk Magyarországhoz, annál többet lehetett Thökölyről hallani.

Bécsben is hiába kerestem Gnade Antalt, de itt már több felvilágosítást kaptam róla a laktanyában, hol ezrede állomásozott.

– Két hete már, hogy nővére és ama Thököly kézfogójára indult. Bizonytalán régen meg is érkezett már, hacsak éppen sógorjelöltje portyázó katonáinak vagy egyéb zsványoknak fogságába nem esett – közölte Leslie tábornok, akinek szemmel láthatólag meg volt a véleménye mind Thökölyről, mind pedig az Európa-szerzte nevezetes házasságról, s ezt nem is rejtette véka alá. – Thököly csak koronát akar, lett légyen az erdélyi avagy magyar, s azt Zrínyi Ilona révén könnyebben elérheti. Aztán a Rákóczi-vagyron felett is a fedelemasszony rendelkezik, s erre is ugyancsak fáj a gróf foga.

– Magam is az esküvőre tartok – jegyeztem meg a tábornoknak, akinek kikerekedett a szeme. – Melyik most arrafelé a legbiztonságosabb út? – kérdeztem.

Az tábornok a fejét csóválta.

– Nincsen arrafelé egy biztonságos út sem. Ha Pozsony után egyenesen tart Fülek felé, kisebb török csapatokkal is találkozhat az ember, amik a határon néha áticsapnak a királyság területére, hiába volt a zsitvatoroki békeszerződés, kezdik azt már elfelejteni. Keletebbre kóborló protestánsok rejtőznek az erdőkben. Ha észak felé kerülünk, ott mindenfelé szabadon garázdálkodó zsványok vannak, akikről nem tudni, hogy Thököly népe, bujdokló protestáns-e, vagy mindkettő, vagy csak a maguk szakállára zsványkodnak. Kassa után pedig már valóban Thököly hadai csaphatnak le az utazóra. Ezért azt javaslom, hogy kétszáz vitéznél kevesebbel neki se vágjon az útnak.

Mikor a derék tábornok meghallotta, hogy milyen kicsiny csapattal utazom, azonnal felajánlott százötvenet a maga embereiből, melyet én fölöslegesnek tartottam elfogadni. Szíves útbaigazítását megköszönvén úgy döntöttem, hogy Pozsony után Körmöcbánya, Besztercebánya, Rozsnyó majd

Kassa felé folytatom az utat, mivel csatangoló török katonákkal nem szívesen találkoztam volna. Néhány napot azonban előbb Bécsben kellett eltöltenem, nagybátyám megbízatásából őfelségéhez kellett bebocsáttatást kérnem, s néhány gazdag főúrral, de legfőképpen Fugger Jakabbal kellett kapcsolatba lépnem, hogy a török ellen tervezett végső nagy hadjárat feltételeit minél jobban biztosítani lehessen. A Fugger Jakabbal való találkozás okozta a legnagyobb fejfájást, hiszen tudtam, hogy főleg ő az, aki a hadak indulását késlelteti, s tulajdonképpen senki nem tudta, hányadán is áll vele, mennyire ellenzi voltaképpen a törökkel való leszámolást.

Thökölyre gondoltam, aki pedig éppen a törökkel szövetkezik a császár ellen.

– Miért is éneklük a magyarok, hogy „két pogány közt egy hazáért”? – kérdezte Anna a Brünn melletti fogadóban, mikor a vacsoránál muzsikáló zenészekről elkapott egy dallamot, ami arra a dalra emlékeztette, melyet Zrínyi Ilona futára fújt magyarul egész este, kastélyom kertjében sétálgatva.

A király hozzáfogott a tornyok építéséhez. A hadjáratokon zsákmányolt foglyokat mind az építkezésekhez irányította, de egyszerre ennyi helyre még így sem volt elég ember. Minosz ezért elrendelte, hogy másnaponként minden szolga, minden földműves és iparos köteles az építkezésen dolgozni, míg el nem készülnek a tornyok, vagy míg újabb foglyok nem érkeznek. Az a földműves, ki egyik nap földjét művelte, a következő nap követ hordott, s ki egyik nap követ hordott, másnap a földeken dolgozott. Kettős terhet viselt a nép, a földek nem voltak rendesen megművelve, az iparosok nem készítettek elegendő árut.

Egy nap, mikor már két ember magasságúak voltak a falak, a hajnalban érkező munkások földig rombolva találták valamennyi tornyot. A döbbenettől szólni se tudtak, volt, aki zokogott, volt, aki nevetett, volt, aki a földre borulva imádkozott.

– Ezt csak valamelyik isten tehette haragjában – állapították meg.

A király először el sem akarta hinni a történeteket, a hírvivőt azonnal ki is végeztette.

– Olyan nincs, hogy valamennyi fal egyik napról a másikra a földdel lesz egyenlővé! – üvöltötte magánkívül.

Több napig tartott, míg valamennyi építkezést bejárt, hogy saját szemével győződjön meg a dologról. Kivégeztetni azonban a hírnökön kívül senkit nem végeztetett ki, mert attól tartott, nem lesz elegendő munkás kéz. Mikor a király körútjáról visszatért, a kapuban felesége, Pasziphaé várta, aki mióta a Minotauroszt megszülte, nem hagyta el a lakosztályát. Most azonban ott állt a kapuban, kibontott hajjal, megtépett gyászruhában, melyet Androgeosz halála óta viselt, földre borult a király előtt, és így szólt:

– Hagyj fel az építkezéssel, hatalmas király! Maga Hélios, az atyám jelent meg nekem, kit pedig már zsenge gyermekkorom óta nem láttam, s kijelentette, hogy újabb csapások várnak házadra és egész Krétára, ha csak egyetlen torony is megépül.

A király forrt a méregtől, s az asszonyt durván félrelökve az útból az odasereglett néphez fordult.

– Zeus és Európé fiának ki mindenek ura lesz, senki nem parancsolhat!

Aztán bezárkózott egyik szobájába, s három napig ki sem jött onnan, még ételt és italt is alig vett magához. Mindenki azt remélte, hogy az istenekhez fohászkodva magányában jobb belátásra tér. Ám mikor előjött, elrendelte, hogy a Knósszoszhoz legközelebb eső tornyot újrakezddjék, s éjjel-nappal örök álljanak az építkezésnél. A földművesek és iparosok visszatérhettek rendes foglalatosságaikhoz, ami kissé csillapította a kedélyeket. Az emberek azonban továbbra is nyugtalanságban éltek, mert a királyné álmáról mindenki tudott.

A torony már elérte öt ember magasságát, mikor a palota bejárat melletti falán, ahol az egész nép jól láthatta, a következő írás jelent meg:

„*Lánggal ég, a poklok lángjával a torony, és füstje az egekig hatol!*” Ezután kibetűzhetetlen, homályos jelek következtek, alattuk pedig ez állt:

„*Egy öngyilkos merénylő.*”

Nem krétával írták ezeket a sorokat, vörös színű jelek voltak, mintha vérrel festették volna a betűket. Hiába igyekeztek a szolgák a király parancsára mielőbb eltüntetni az írást, semmivel le nem moshatták a falról. Minosz a falat ekkor vörösre festtette, ám a festéken továbbra is átütöttek a különös szavak. A „poklok” szó jelentését senki nem értette, és „az egy öngyilkos merénylő” is rejtélyes volt az emberek számára, de az írást mindenki újabb baljós jelnek vélte, s rettegéssel gondolt arra az időre, mikor a torony elkészül.

– Állítsd le az építkezést – javasoltam én is a királynak, akire a sok baljós jel mégis hatott valamelyest, mert kiadta a parancsot, hogy míg véglegesen meg nem győződik az istenek akaratáról, leállítja a munkálatokat.

Közben Daidalosz mester elkészült a szárnyakkal. Miután már hónapok óta tanulmányozta a madarak repülését, tollat toll mellé rakott, a legkisebb után egyre nagyobbakat, majd újra fokozatosan egyre kisebbeket. Lenfonállal gondosan egymáshoz fűzte őket, majd alul viasszal kötötte meg. A barlang rejtékén, ahol dolgozott, hamar el is készültek a szárnyak, melyek rugalmasak és könnyűek lettek, akár csak a madaraké. Daidalosz egy ügyes szerkezet segítségével a hátára erősítette őket, majd a sziklafalról elrugaszkodva lenfonállal irányította a szárnyak mozgását. Könnyedén siklott a levegőben, majd néhány kört leírva leszállt a barlang szája előtt elterülő fennsíkra, ahol Ikarossal álltunk.

– Pompás, atyám, pompás! – futkosott ide-oda mámorosan Ikarosz – Keljünk útra máris!

– Egy ideig előbb neked is gyakorolnod kell a repülés tudományát – felelte komoran Daidalosz s a barlang mélyén elrejtette művét.

– A repülésnek ez a módja lehetetlen – mondtam. – A karokra csatolt szárnyakkal, kizárólag a mellizmok erejét használva nem lehet repülni. Gondoljuk csak meg, míg a

madár esetében a szárnycsapásoknál igénybe vett izomzat súlya nem kevesebb, mint egész testsúlyának hatodrésze, addig az embernél ez még testsúlyának egy századrészét sem teszi ki. Így tehát Daidalosz és Ikarosz története nem egyéb, mint pusztá monda, Daidalosz nem készíthetett működőképes szárnyakat. A görög mitológiában megőrzött történet tehát minden valóság alapot nélkülöz, s csupán az ember örök vágyát tükrözi a levegő meghódítására. Ugyanúgy téves az a feltevés is, hogy a nazca indiánok ugyancsak birtokában voltak a repülés titkának. A reneszánsz idején Leonardo da Vinci, aki korának nemcsak kiváló művésze, de egyben kiváló mérnöke is volt, pontos aerodinamikai számítások alapján szárnyakhoz hasonló repülő szerkezetet tervezett, ám arra nincs bizonyíték, hogy a rajzok alapján működőképes modellt is épített volna.

Daidalosz és Ikarosz értetlenül hallgattak, az öreg szóra-kozottan, Ikarosz őszinte csodálkozással, kissé még a szá-ját is eltátotta. Elnevettem magam.

– A szárnyak kitűnőek, Daidalosz mester. Néhány év-ezred múlva azonban ezt fogják róluk mondani – tettem hozzá.

Az ezermester ajka keskenyre húzódott, tekintete a távol-ba révedt. Nemigen értette, mit mondok, annyira elme-rült a saját gondolataiban. Ikarosz azonban csak nevetett a tőlem szokatlan szónoklat hallatán, melyet a végén csak hóbortos tréfának könyvelt el. Előrefutott a kakukkfűtől illatos réten, karját széttárta mintha a levegőt szelné.

– Két azonos anyagból készült, azonos nagyságú, azo-nos súlyú és tömegű golyót azonos kezdősebességgel egy sima felületű lejtőn elengedünk. Az egyik golyó mégis ha-marabb ér le, mint a másik. Az egyik célba ér, a másik nem – jutott eszembe az a néhány sor, amit egy sumér agyagtáb-lán olvastam.

Daidalosz elgondolkozott.

– Ha az egyik golyó *hamarabb* ért le, mint a másik, ez azt jelenti, hogy a másik is leért, csak később. Akkor tehát nem lehet az, hogy nem ért célba, hiszen ha leért, akárcsak az egyik, akkor annak is célba kellett érnie, csak később.

– Igazad lehetne, de még sincs – feleltem. – Mert csak az a golyó ért célba, amelyik először ért le, mert hiába ért le a másik is, az már nem lehet első. Ha pedig nem lett első, akkor nem ért célba, mert a célba, a leérés elsőse is beletartozott. Minden történésnek van egy meg nem történt változata, ami valahol jelen van, csak mi nem érzékeljük. Ez a második golyó az a történés, ami nem történt meg ott, ahol vagyunk, hanem máshol és máskor történik meg. Nem ér célba a második golyó, mert csak az a történés számít, ami először esik meg. Számunkra csak az érzékelhető.

Daidalosz megállt a kakukkfüves rét közepén, s egy ragadozómadarat követett tekintetével, mely zsákmányra lesve, szárnyát sem rebbentve a magasban lebegett.

– Tudom, nem tartod helyesnek, hogy Ikarossal együtt kelek útra – mondta, mintha önmagával vitatkozna –, de hidd el, nem tehetek másként. Most pedig fogd ezt a levelet, melyet atyád írt egykor, s ha hírért veszed, hogy már elhagytuk a szigetet, csak akkor bontsd fel.

Átvettem a finom egyiptomi pergament, melyen megismertem atyám pecsétjét. Azt kívántam, bár soha papírra ne vetette volna azt, amit leírt, s nekem majd el kell olvasnom. Egy darabig kezemben forgattam a tekercset, majd a ruhám alá rejtettem.

Az öreg mester többet tudott, mint sejtettem. Nemcsak azzal volt tisztában, hogy ismerem a jövő titkait, hanem azzal is, hogy miért. Sőt azt is tudta, hogy sem a jövő, sem a jelen, sőt még a múlt sem kész és befejezett. Hogy minden eseménynek több, meg nem történt változata van. Az sem biztos, hogy ezek közül éppen az történik meg, amelyről csak később bizonyosodunk meg, hogy megtörtént. Daidalosz, ki mindig szigorú, mosolytalan arccal járt közöttünk, kinek háta mögött néha még összesúgtak, gyilkosnak nevezve őt, nem törődött azzal, ami körülvette, s valójában az sem riasztotta, ami történni fog. Tudta, hogy minden visszafordítható és megváltoztatható, mert valójában csak nyitott mondatok léteznek. Tudta, hogy az idő egy és oszthatatlan, s hogy csupán gyarló emberi létünk által hullik szét múlra, jelenre és jövőre.

Néha nagyon kevésen múlik, hogy valami megtörténik-e vagy sem, ezért Daidalosz erősen bízott abban, hogy Ikarosz megfogadja szavát, és mindig csak utána fog repülni.

– Mindig középre tarts! Ha túl alacsonyan szállsz, a tengerből szálló nedvesség elnehezíti tollaidat, ha túl magasan szárnyalsz, a nap tüze megolvasztja a szárnyakat összetartó viaszt. Mindig csak engem kövess!

Ekkor elbúcsúztunk egymástól, Daidalosz és Ikarosz egymást is megcsókolták, majd útra keltek. Sokáig követtem őket tekintetemmel a sziklafalról, ahonnan elrugaszkodtak. Kettejük története azonban nem ekkor teljesedett be, hiszen az egyetlen idő is szüntelen önmagát formálja. Egyre távolodó alakjuk élesen kirajzolódott a kék háttérben, ahogy a kecses agyagedényeken a fekete alapon megelevenednek a világos alakok; kentaurok, istenek, sípon játszó szatírok, akik nem mindig azt teszik, amiről történetük szól.

Mikor Kronosz Uránosz nemiszervét levágta és a tengerbe hajította, s a föld mélyének örök sötétségéből kiszabadította testvéreit, ezzel megmozdította a mozdíthatatlannak hitt semmit. Ekkor megindult az idő folyása, és az idő azóta mindig más alakot ölt. Az idő maga az univerzum, magában foglal mindent, ami valaha létezett, létezik és létezni fog. Az idő te vagy, s én vagyok, az idő a kavicsban testesül meg, melyet a folyóba hajítunk, az idő a kavics körül képződő gyűrűk sora, a mozgás maga, mely benned és bennem is megtestesül, az idő fává, bokorrá, sziklává és rókává manifesztálódik, az idő az egyetlen, ami kézzelfogható. Az idő testet ölt önmagában, a térben, anyaggá és fogalommá csomósodik, több milliárd alakot ölt, melynek nevet adtunk mi emberek; nevezzük víznek, csillagnak, madárnak, szónak, nevetésnek, pokolnak, vasnak, halnak, csobbanásnak, dörgésnek, sónak, kenyérnek, halálnak, születésnek, fénynek, völgynek, égnek és embernek. Ennyit látunk, gyarló elménk csupán ennyit fog fel önmagunkból, mely töredéke csak az időnek, s arra vagyunk kárhoztatva, hogy míg halandó testünket viseljük, ne lássuk meg az idő teljességét, ne lássuk meg mindazt az alakot, melyet a számunkra érzékelhető világon kívül ölt. Az időnek nincs

kezdete és vége, az idő egyetlen egész, mozdulatlan mozgás, örök száguldás. Az időnek csak számunkra van iránya, mert születünk és meghalunk, ezért hisszük, hogy van kezdet és vég. Az idő önmagában van, volt és lesz, s az idő minden számunkra látható és láthatatlan formája egyszerre létezik. A velünk, az előttünk zajló történéseknek nincs egymásutániséga, mert nincs egymásutániség, csak egyidejűség, mert egy az idő. Nincs szubjektív idő, melyet belül élünk csak át, nincs objektív idő, mely rajtunk kívül zajlik, és harmadik idő sincsen, ahogy azt Bende Antal gondolja. Henrik százsz herceg, Zrínyi Miklós, én, Losszaia, a Kígyóistennő papnője, a mindenkori Minosz könyvtárosa, Lolli és Antal, ugyanabban az időben létezők, mert az idő egy. Az időnek nincs iránya a térben, mert tér sincsen, csak az önmagát térré formáló idő.

Minosz, nem egészen váratlanul, úgy tolmácsolta az istenek szándékát, hogy azok támogatják a tornyok elkészülését. Azt hitte, hogy atyját Zeust, sikerült teljesen megnyernie, ezért haladéktalanul folytatni akarta a munkálatokat. A jó hírt mielőbb tudatni akarta Daidalossal.

– Azonnal kertítsd elő Daidaloszt! – kiáltott rá az egyik szolgára. – Mégis mellettem állnak a halhatatlan istenek, legfőképpen isteni atyám, Zeus. Szólj a Kígyóistennővel, Losszaia, hátha ő is megbékél.

Némán meghajoltam, s éppen menni készültem, mikor az előbbi szolga jelent meg halásápadtan.

– Uram, kegyelmezz nekem, mert rossz hírt kell közölnöm. Daidalosz az éj leple alatt Ikarossal együtt hajóra szállt, és elhagyta a szigetet.

– Micsoda?! Megszökött az átkozott?

– Uram, nem én mondom a rossz hírt, hanem az a halász, aki hajójukat kisiklani látta a knószoszi öbölből.

A katonák addigra már Minosz elé hurcolták a szerencsétlen halászt.

– Beszélj, nyomorult! Te segítetted őket a szökésben?
– üvöltötte Minosz.

– Hatalmas király – borult Minosz lába elé a halász –, hidd el, én ártatlan vagyok a dologban.

– Hazudsz, nyomorult! Halljuk, mit tudsz.

A halász feltápáskodott, s félelemtől eltorzult arccal foggott mondandójába.

– Uram, még éjszaka volt, de már oszlani kezdett a sötétség, mikor hálóimat levittem a partra. Tőlem nem messze két alak vált ki a sötétből. Közelebb osontam hát, mert hozzájuk hajtott a kíváncsiság. Nem vettek észre. A két alak éppen elindult, s rejtekhelyem mellett elhaladva így szólt az egyik: – Ne félj, Ikarosz, a sötétség még sokáig elfed minket. – Aztán továbbmentek, s elnyelte őket a még mindig sűrű homály. Aztán visszaballagtam a kunyhómba, asszonyom addigra reggelit készített nekem. Gyermekeim még mélyen aludtak. Fogtam az elemózsiát, s visszaindultam a partra, hogy még pirkadat előtt bárkámba szálljak. A fölöttem lévő sziklafalról két hatalmas madár rugaszkodott el, soha nem láttam még akkorákat, sötét volt még ahhoz, hogy kivehettem volna, miféle madarak voltak, csak azt láttam, hogy a tenger felé szálltak. Ahogy megpróbáltam tekintetemmel követni a madarakat, egy kicsiny hajót pillantottam meg, ami az öbölnek arról a részéről siklott ki, ahol korábban Daidaloszt és Ikaroszt láttam. A bárkát is gyorsan elnyelte a sötétség. Akkor hálóimat a hajómba tettem, s kieveztem a tengerre.

A király forrt a méregtől, de egy darabig csöndben ült.

– Azonnal a palotámba kellett volna sietned, hogy jelentsd a történeteket – közölte végül fojtott hangon. – Hogy nem jelentetted, ez is azt bizonyítja, hogy a cinkosuk vagy.

– De uram!... – jajdult fel a halász.

– Vigyétek és szedjétek ki belőle, mit tud még! – intett Minosz a katonáknak, félbeszakítva a halász siránkozását.

Azok kétfelől megragadták és elurcolták, hiába jajveszékelt szerencsétlen, mikor hallotta, hogy mi vár rá.

– Most pedig, vezényeljete mindenkit az építkezésekre! – adta ki a parancsot Minosz.

A falak ismét épülni kezdtek a nép pedig ismét többet szenvedett. Ruhám alatt megtapogattam atyám levelét, amit mindig magamnál hordtam. Még nem mertem feltörni pecsétjét. Daidaloszra és Ikaroszra gondoltam.

Lolliról és Dávidról semmit nem tudtam. Fogvatartóim nagy ritkán, csak mintegy zárójelben tettek róluk említést. Ezért nem hittem el azt sem, mikor közölték, hogy Dávidot hasba lőtték. Nem hittem el, de mégis nyugtalan voltam, mert eszembe jutott a recsegő hangú úr a repülőről, aki az Ördögre emlékeztetett, s a hír, amit állítólag az újságban olvasott arról, hogy a fiamat haslövés érte. Akkor minderről kiderült, hogy rémhír, hiszen Dávidot épségben-egészségben láttam viszont, s elfogatásomig igen szép időszakot töltöttünk együtt. Mégis hatalmába kerített a bizonytalanság, mert az időről közben kiderült, hogy minden általunk ismert korlátot átszakított. Ezért nem tudtam, hogy mi volt előbb és mi volt később, vagy mi az, miről utólag derül csak ki, hogy megtörtént. Önvédelemből azonban továbbra is ragaszkodtam a józan ész szabályaihoz. Inkább arra gondoltam, hogy a recsegő hangú úr is az IAC embere lehetett, aki azért állt akkor elő a Dávidról költött rémhírral, hogy később, mikor visszaemlékszem a jelenetre, összekapcsoljam azt a mostani hírral, s a két esemény összefüggését felismerve csak még jobban növekedjen bennem a félelem és kiszolgáltatottság érzése. Mindez az IAC által mérnöki pontossággal megtervezett lelki terror része volt.

Dávid. szia! játszottad már a hegemoniát? szia. nem. az mi? egy játék. játék? igen. az impérium galaktika 2nek a folytatása. ah. örült király. délután majd várjatok telefont... (mondja pápá). k. megvan neked egy program amivel bikfájlokat feltudsz játszani? halló? megvan neked egy program amivel bikfájlokat feltudsz játszani? öh, igen. egy csomag amit úgy hívnak hogy bink and smacker. Dreaming is the only thing that keeps me going on... snicker intro. bik. 55 mb! na mindegy. akkor is! most éppen a dc++ről töltök le egy dolgot, de le tudom állítani azt addig. úgy. te ez lassan megy. tudok egy jobbat. Det gick inte ta emot filen intro.bik från Dreaming is the only thing that keeps me going on...várjál. ?. rossz fájl volt. mindjárt kicserélem. egy pillanat. mm. ftp://attilaf.dynds.org. user: mate. pass: lol. és:S. ?. az ftp mappába fel tudsz másolni fájlokat. az jó. várj. melyikbe? FTP-be. jó. de. my shared? a többiről csk

lehozni tudsz. nem. van három mappád nem? csak a nagy fehérségbe? nem. nem két mappa van. öh...várj akkor. mm. updaterazzad.lol. most van olyan mappa, hogy ‚FTP‘. nem kell uppdaterázni?nionjcs az az ikon. nyomd meg hogy F5. :D. tudtam csak megnéztem hogy te tudod e!!!:P. lol. oda huzzam bE? igen. :D. affirmative! affirmative!

Furcsa, hogy szó szerint emlékszem arra a chat-részletre, amit Dávid vállá fölé hajolva egyszer elolvastam. Régen lehetett már az is – ha van még értelme ennek a szónak –, ami most újra áttört emlékezetem falán; a barna öltönyös úrral való találkozás. Azóta sem tudtam helyére tenni ezt az ellenszenves figurát, akinek tudálékossága, cinikus modora és recsegő hangja kitörölhetetlenül belém vésődött. Még most is zavart és kellemetlen érzéssel töltött el velem kapcsolatos jól értesültsége, Szegővel való állítólag felszínes ismeretsége, tolakodó stílusa, s az, hogy önmagáról alig volt hajlandó bármit is elárulni, ám éppen eleget ahhoz, hogy felkeltse kíváncsiságomat. Mindez megerősítette legutóbbi feltételezésemet, hogy ő is a fehér ruhások embere, hiszen én már akkor valószínűleg állandóan az IAC megfigyelése alatt álltam.

– Mitől baloldal a baloldal, és mitől jobboldal a jobboldal? Gratulálok a kérdésfelvetéshez, Mr. Bende! – nevetett, elővillantva sárgás fogait. – Az meg egyenesen lenyűgöző volt, ahogy a globalizált gazdasági és politikai elit, a média és a manipuláció háromszögét felvázolta, s hogy ezt a „szentháromságot” korunk legfőbb történelemformáló tényezőjének tette meg. Egyedülálló következtetések!

– Úgy tűnik, feszült érdeklődéssel követte előadásomat – közöltem fanyar mosollyal, s nem volt kedvem a témába belemelegedni. A barna öltönyös úr azonban recsege folytatta.

– Tény, kedves barátom, engedje meg, hogy így szólítam – tette rá puha kezét a karomra –, tény, hogy a média világszerte alapvetően baloldali és liberális beállítottságú, és ez a balliberális média összefonódott a globalizált gazdasági elittel. Így aztán van egy megsokszorozott erejű hatalmi faktorunk. Ezzel aztán lehet az egész világot ír-

nyítani, meg az emberek tudatát manipulálni, így lehet aztán történelmet formálni! Hehehe...

Nem tudtam eldönteni, hogy az zavar jobban, amit mond, vagy ahogyan mondja.

Nem tudtam, hol vagyok, hol tartanak fogva és mióta. Belefulladtam a rám zúduló időfolyamba, melyet valame-lyest, csak a szabályos ritmusban visszatérő séták osztottak szakaszokra.

Az udvart, ahová sétálni vittek, több ember magasságú fal vette körül, s aszfalt borította. Fent szögesdrótháló feszült, de fölötte a kék ég volt, és a nap ragyogott. Mindig hunyorogtam, mikor az udvarra léptem, szemem a föld alatti zárkákban teljesen elszokott a fénytől. A levegő mindig enyhe vagy meleg volt, valahányszor sétálni vittek. Ezt furcsállottam, hiszen számításaim szerint legalább hónapok teltek el, ha nem évek, de sétáimon nem érzékeltem az évszakok váltakozását. Az udvaron soha senkivel nem találkoztam, csak egy őr vigyázott rám, hátát mindig a falnak támasztva. Dreaming is the only Dreaming is the only thing that keeps me going on Dreaming is the only thing that keeps me going on Dreaming is the only thing that keeps me going on Dreaming is the only thing that keeps me going on Dreaming is the only thing that keeps me going on

Dávidról és Lolliról semmit sem tudtam.

Kattant a zár. Egy fehér ruhás lépett be.

– Indulás!– intett a fejével.

Szó nélkül elindultam, megszoktam a durva, parancsoló hangot, és megszoktam már, hogy úgysem kapnék rá választ, ha megkérdezném, hogy hová. A szokásos hosszas gyaloglás következett a szürke folyosólabirintusban, majd Allwood szobájánál álltunk meg. Beléptem. Allwoodon kívül még egy férfi volt a szobában, akivel eddig nem találkoztam. Jóval idősebb volt Allwoodnál, sötét haja erősen deresedett, s ha nem itt találkozom vele, első benyomásra még megnyerőnek is tartottam volna. Fehér kezeslábasának vállát arany színű rangjelzés díszítette. Egyenesen a szemembe nézett. Nagy, barna szemei voltak.

– Jó napot, Mr. Bende! – Kezet nyújtott. – Greenfield vagyok, szervezetünk dékánja. Mi ugyanis nem használunk katonai rangjelzéseket, ezzel is hangsúlyozva, hogy civil szervezetnek tartjuk magunkat. Foglaljon helyet!

Greenfield nem ült Allwood asztalához, mindhárman a szoba egyik sarkában, a dohányzóasztal körül elhelyezett bőr ülőgarnitúrára telepedtünk.

– Tudom, hogy nem dohányzik, de talán egy kávé, whiskyt, egy pohár vörösbort vagy gyümölcslel elfogad.

Nagyon régen nem ittam már szeszes italt, az étkezésekhez mindig csak vizet, kávé vagy teát adtak. Szívesen megittam volna egy pohár vörösbort, de nem mertem elfogadni, minden érzékemet ébren akartam tartani, ezért csak gyümölcslel kértem.

Allwood rágyújtott.

– Nos, Mr. Bende... hallom, hogy ön makacsul tagad, és mindenben ártatlannak vallja magát.

A dékán elhallgatott, várt, hátha megszólalok. De én is vártam.

– Mind ez ideig – folytatta Greenfield – én is hajlottam arra, hogy végül elfogadjam az érveit, és felmentessem az ön ellen felhozott vádak alól. Ám ön akaratlanul is felhívta a figyelmünket valamire, amire nyilván nem akarta...

Megint elhallgatott. Vártam, mire megy ki ez az újabb játék. A dékán szeme kicsit türelmetlenül megvillant, arra számított, hogy legalább most én töröm meg majd a pillanatnyi csendet.

– Henrik szász herceg naplójára gondolok... – nézett megint egyenesen a szemembe.

Álltam a tekintetét, bár nem leplezhettem, hogy semmit nem értek abból, amit mond.

– Sajnos nem értem a logikáját – feleltem egyszerűen. – Én semmiféle összefüggést nem látok Henrik naplója és az ellenem felhozott vádak között.

– Nyilvánvaló... – intett Greenfield a kezével, jelezve, hogy nem is várt tőlem más választ. – De sikerült megfejtenuk a naplónak azt a részét is, mely titkosírással készült.

Allwood diadalmasan vigyorgott.

– Akkor sem értem a dolgot. Egyébként a titkosírást magam is próbáltam megfejteni.

– Nemdebár ön említette – szólalt meg most Allwood is –, hogy a Kubat név Henrik szász herceg naplójából is ismerős önnek...

– Igen, sőt... azt is megfigyeltem, hogy a napló Kubatjának s annak a Kubatnak is, akivel szembesítettek, a bal kezéről hiányzik a középső ujj.

– Nagyszerű! – kiáltotta Allwood. – Éppen ez vált számunkra gyanússá...

– Úgy látszik, minden Kubat nevű férfi bal kezének középső ujjja hiányzik – közöltem.

– Látom, a humorérzékét megőrizte, s ennek örülök – felelte Greenfield, hogy megakadályozza Allwood dühkitörését, aki az efféle megjegyzéseket nehezen viselte. – De mi ebből a tényből más következtetéseket vontunk le.

– Kíváncsivá tesznek – közöltem flegmán, hiszen már régóta úgy éreztem, hogy semmi veszítenivalóm nincs.

Láttam, hogy Allwood elveszti a türelmét, de Greenfield leintette.

– Jobb volna ha ön elégítené ki a mi kíváncsiságunkat. Még mindig javíthatna a helyzetén – mondta.

– Nézze, Greenfield úr. Engem jogcím nélkül, koholt vádak alapján elfogtak, kínoznak, terrorizálnak, anélkül, hogy törvényes védelmet biztosítanának számomra. Mindaz amivel vádolnak, annyira bizarr, hogy amit ennek a naplónak kapcsán most hozzátesznek az állítólagos bűnlajstromhoz, aligha teheti még valószínűtlenebbé ezt a kutya-komédiát. Állítsanak bíróság elé, ítéljenek el, de fejezzük be ezt a játékot.

– Az is megszerez majd – dörögte Allwood.

– Egyébként, az ön számára, gondolom, nyilvánvaló, hogy én azt a naplót csak gúnyból említettem, hogy így próbáljam ráébreszteni önöket az egész helyzet képtelenségére – fordultam a dékánhoz, szándékkal kihagyva Allwoodot, aki már régen üvöltött volna, ha felettese többször le nem inti.

– Jól van – gyújtott rá most már Greenfield is –, játszunk hát nyílt kártyákkal. Ha ön nem beszél, majd én mondom el, amit eddig tudunk. A többit öntől várjuk.

Felállt, s Allwood íróasztalának széléhez támaszkodott.

– A naplót, illetve a naplóhoz csatolt titkos feljegyzéseket vagy ön írta vagy valaki más, de akár így, akár úgy, valójában tele van rejtett üzenettel. A történelmi háttér csupán elterelő hadművelet, minden összefüggést azonban sajnos még mi sem értünk. Az állítólagos napló három részből áll; az első része az 1682-ig terjedő időszakról szól, németül írták, második része az 1682-vel kezdődik, de rengeteg visszapillantást tartalmaz. Ez a titkosírással írott rész, s az állítólagos Henrik szász herceg ennek elején elmondja, hogy mindazt, amit kényesnek tartott, a maga által kitalált titkosírásra fordított, s mindazt, ami 1682 után történt, szintén titkosírással jegyzett le. Ezután következik a harmadik rész, ami újra németül van, s kizárólag csak Buda bevételének közvetlen előkészítéséről s a hadműveletekről szól. Ez a rész egy szabályos napló, napról napra ismerteti a hadieseményeket. A napló egy darabig még tovább folytatódik, ám a titkos feljegyzések Buda bevétele után néhány nappal megszakadnak. Úgy tudjuk, hogy a szász herceg ekkor tisztázatlan körülmények között meghalt – Greenfield itt egy pillanatra megállt. – Folytassam, vagy van valami mondanivalója?

Felhörpinttem a maradék gyümölcslet.

– Érdekes, amit elmond. Kár, hogy a titkosírással írt rész tartalmát nem ismerem. Ám ha a napló maga folytatódik, akkor valószínűleg a herceg sem halt meg közvetlen Buda bevétele után, csupán sürgősségül tartotta, hogy a titkosírással írt feljegyzéseket folytassa. Az is lehet, hogy a titkosírással készült rész folytatása elveszett. Mindabból, amit ön mond, semmi nem utal még arra, hogy a napló évszázadokkal később készült. Nagyon egyszerű nyomon követni egy könyv különböző kiadásait. A könyvtárban pedig, ahol az eredeti kéziratot őrzik, könnyű a művet kikeresni, s megállapítani annak hitelességét. Egyébként utánanéztek-e, hogy melyik évben halt meg a szász herceg?

Greenfield elnyomta a cigarettát.

– Becsülöm az érvelési készségét, de mégis alapos okunk van azt gyanítani, hogy a mű mai alkotás.

– Említene csak egyet is?

– Igen. Például hogy az ön neve is szerepel a titkosírással lejegyzett részben.

Tátva maradt a szám. Allwood felröhögött, és a negyedik cigarettára gyújtott. Greenfield elfintorította az orrát.

– Szellőztessen itt ki, Mr. Allwood, nagyon kellemetlen a füst.

Allwood zavartan elnyomta a cigarettát.

– Na ugye, Bende úr, látja már, hogy a helyzet nem olyan egyszerű. Mr. Allwood, kérem, adja át Bende úrnak a napló titkosírással írt részének angol fordítását!

Allwood felállt, íróasztala fiókjából elővett egy papírköteget, majd átnyújtotta.

– Tessék, Mr. Bende, jó szórakozást! Tanulmányozza át, talán ez eszébe juttat egyet s más.

Mióta a halászt börtönbe vetette a király, egyre több derült ki arról az állítólagos összeesküvésről, mely nemcsak a király hatalmát volt hivatott megdönteni, hanem úgymond egész Kréta romlására tört. Szinte mindennap megfújták a kagylókürtöt a knószoszi palota előtti téren, sőt ugyanabban az időben Phaisztoszban, Szimiben, Archaneszben, Maliában és még más helyeken is, hogy a hírek mielőbb eljussanak a néphez. A halász egy nap a börtönben meghalt, ám addigra mindent bevallott. Az összeesküvés értelmi szerzője Daidalosz volt, ki is lehetett volna más, hiszen athéni volt. Az ő feladata volt, hogy előkészítse a Kréta leigázására irányuló athéni támadást. Az összeesküvők azért festették a házfalakra „A szabadságért és igazságért” jelszót, hogy a nép körében zavart és lázadást keltsenek, ami persze az athéniak kezére játszott volna, mert így könnyebben elfoglalhatták volna a szigetet. Hála azonban a király éberségének, a nép megmenekült az aljas fondorlattól. A királyi palota falára festett írás hátterében is ugyanaz

a Daidalosz vezette szervezkedés állt, mely az athéniak megbízatásából tevékenykedett. A lánggal égő toronyról szóló írás azért került a palota falára, hogy félelmet ébreszsen az emberekben, sőt a királyban is, azt a látszatot keltve, mintha az istenek akaratával ellenkezne az, hogy Minosz ilyen nagyszabású építkezésbe fogott. A király azonban bölcs uralkodóhoz méltóan nem hagyta magát ellenségeitől félrevezetni, s tovább folytatta messzelátó tervei megvalósítását, ami az egész nép javát szolgálja, hiszen minden nép-nél hatalmasabbá teszi majd a krétai népet, melynek az a hivatása, hogy a toronyból sugárzó erőt, s az abból áradó, mindenek felett álló értelmet az egész világon elterjessze. Hiába romboltatta le az épülő tornyokat az athéniak fondorlata, a király elszánt, s a nép javáért kész bármiféle áldozatra.

Ilyen és ehhez hasonló hírek hangzottak el naponta többször is. A halász úgymond egy sajnálatos baleset folytán meghalt a börtönben, de mivel jobb belátásra tért, előtte még leleplezte mindazokat, akik az összeesküvésben részt vettek.

Megkezdődött a hajsza. A király emberei éjszakánként a várost járták, s amelyik házba bezörgettek, onnan mindig elvittek valakit. A tömlőcök zsúfolásig teltek, s akik eddig barátok voltak, most egymást vádolták be az összeesküvésben való részvételért. Ez az újabb letartóztatási hullám nagyobb volt az előzőnél, mert mint – udvari források szerint – időközben kiderült, az egész nép sorsa forgott kockán.

Kevesen törődtek már azzal, hogy mi igaz az egészből, mindenki a dolgát végezte, rettegett és a nagy építkezésen robotolt, melyet a király még nagyobb lendülettel folytatott, mint eddig. A házfalakon nem jelent meg többé a jelszó, de nem azért, mert a királynak a halász vallomása alapján sikerült felszámolnia az állítólagos Daidalosz-féle összeesküvést. Akiiket éjszakánként letartóztattak, semmi közülük nem volt egy Athén által irányított lázadáshoz, hiszen ilyen sosem létezett, azt pedig én tudtam a legjobban, hogy Daidalosz soha semmiféle szervezkedésben nem vett részt.

A koholt vádakra épülő enbervadászatnak azonban, s ezt legbelül mindenki tudta, nem is volt más célja, mint a megfélemlítés.

Voltak azonban egymástól elszigetelt kisebb mozgalmak mind Athénban, mind pedig Krétán, melyeknek célja egy-egy esetben fogalmazódott meg a házakra festett jelszóban. Az athéniak igazságtalannak tartották a rájuk kivetett súlyos adókat, melyekből Minosz és az őt körülvevő talpnyalók sokasága gazdagodott meg, az Athénra kirótt emberadó pedig kegyetlensége mellett a Krétától való függés jelképévé vált. Az Athénból harácsolt javakból azonban Kréta népe mit sem látott.

Míg Athén számára *A szabadságért és igazságért* jelszava elsősorban a Krétával szembeni függetlenségi törekvéseket fogalmazta meg, ugyanezzel a jelszóval a krétaiak a zsarnok Minosztól való szabadulás és a javak igazságosabb elosztásának vágyát fejezték ki. Mindenképpen veszélyes jelszó volt, felkorbácsolhatta az indulatokat, nyomában szélvihar kerekedhetett, el kellett hát tűnnie a házfalakról. A halász esete óta nem is merte többé senki a falakra írni.

A palota főfalára festett írás azonban nagyobb gondot okozott a királynak.

A vörös festéken, mellyel a végén Minosz parancsára az egész palotát befestették, egyre erősebben ütött át az írás; *Lánggal ég, a poklok lángjával a torony, és füstje az egekig hatol! Egy öngyilkos merénylet.*

Hiába mázolták újra meg újra vörösre azt a falat, ahol az írás mindig makacsul megjelent, nem találták el a betűk árnyalatát, pedig a legügyesebb mesteremberek dolgoztak rajta. Minosz levakartatta végül a festéket, leverték a vakolatot, hogy csak a pusztá kövek látszottak. A festékekkel, s a vakolattal együtt az írás is eltűnt. A falat újravakolták és újrafestették. Két nappal később először csak halványan, majd egyre erősebben, a vörös festéken át ismét előtűntek a titokzatos sorok, mintha csak a kő mélyéből szivárogtak volna lassan a felszínre. A rejtélyre nem volt magyarázat, s a nép hitét, hogy az istenek ezzel az írással jelzik a királynak, hogy a tornyok építését helytelenítik, mindenképpen

el kellett oszlatni. Amíg azonban az írás újra meg újra megjelent, a nép pusmogott, találgatott. Ez is veszélyes volt, ebből is vihar kerekedhetett.

Volt a király környezetében egy furfangos kőműves, aki azt javasolta, hogy a fal elé egy másik, jó vastag falat emeljenek. Meg is épült a fal, s a makacs, festéken és falon is átszivárgó írás így eltűnt az emberek szeme elől. Senki nem bámészkodhatott és pusmoghatott a nevezetes fal előtt. Minosz bőségesen megjutalmazta a kőművest, aki ekkor alapozta meg gazdagságát, s később Kréta egyik legbefolyásosabb embere lett.

Közben érkezett a nap, melyen a szokásos emberadó érkezését várták Athénból. Ilyenkor aki csak tehetett, a kikötőbe sietett, hogy minél előbb lássa a Minotaurusznak küldött áldozatokat. A nép virágfüzéreket akasztott nyakukba, mézes borral kínálta az athéni szűzeket és ifjakat, majd fuvolák rikoltozása és dobszó mellett vonult velük egészen Knósszoszig. A kikötőben azonban most nem várta ünneplőruhás sokadalom a hajót, mindenkit a tornyok építéséhez rendelt a király, s csak estére, az áldozati ünnepségre volt hivatalos a nép. Azt sem tudta senki, hogy maga az athéni királyfi is ott van az áldozatra szánt ifjak között, aki elhatározta, hogy megöli a Minotauruszt, s megszabadítja Athént végre az emberadótól. Minosz sem tudta, hogy Thészeusz az, aki önként lép elő az athéni lányok és ifjak közül, mikor mint mindig, most is Athénba hajózott, hogy az áldozatokat maga válassza ki. Minotauruszt senki nem merte volna Krétán megölni, rettegtek tőle, de istennek járó tisztelettel áldoztak neki, hiszen Zeusz unokája volt. Félig bika alakja is Zeuszra emlékeztetett, ki nem egyszer jelent meg bikaalakban az emberek előtt. Senki nem merete kétségbe vonni, hogy Minotaurusznak jár az áldozat, azok sem, akik az istenek büntetését látták a szörnyben. A haragvó Zeuszra emlékeztető torzszülött Kréta büntetése volt a király istentelensége és nagyravágyása miatt, a Minosznak, illetve a Minotaurusznak járó áldozat pedig Athéné Androgéosz haláláért. Így vált Zeusz kezében az elégtétel büntetéssé, a büntetés pedig elégtétellé. Zeusz

azonban az athéni jósek szerint már nem haragudott. Ennek jele volt, hogy a pusztító járványok és a szárazság elhagyták a várost, és a víz is visszatért a folyókba.

A vitorlákat leeresztették, csak az evezők dolgoztak. Mikor a hajó besiklott a kikötőbe, a fövényen csak Ariadné és ikertestvére, Lampetié állt leánypajtsaival. Először Minosz lépett a partra, s a két leány atya üdvözlésére sietett. Minosz után a szolgák következtek, akik súlyos ládákban és karcsú amfórákban cipelték az athéniai adóját: ezüstöt, aranyat, kelméket, drága fűszereket, borokat, olajat, gabonát. Utánuk léptek csak ki a hajóból az athéni ifjak és szűzek. Ariadné és Lampetié társaival elébük sietett, hogy nyakukba tegye a virágkoszorút, s mézes borral kínálja őket. Ariadné egy büszke tartású, göndör fürtű ifjúhoz lépett, nyakába akasztotta az illatos virágfüzért. Tekintetük egymásba fonódott. Az ifjú megköszönte a mézes bort, melyet Ariadné szolgálója nyújtott felé, de szemét le nem vette a lányról. A menet némán vonult tovább, mögötte a királylányok kíséretükkel. Csak a szél süvítése és a hullámok moraja hallatszott. Ariadné egész úton az ismeretlen ifjú tarkójára szegezte tekintetét, Thészeusz pedig érezte ezt a velejéig bizsergető pillantást, de hátrafordulni egyszer sem mert.

Csak este szólaltak meg a dobok, cintányérok bongtak, fuvolák sikoltoztak. Fáklyák lobogtak a palota udvarán, kint pedig a nép énekelt elnyújtott dallamú imákat, míg várta, hogy a király az áldozatokkal kilépjen a kapun. Kézről kézre jártak a mézes borral töltött kupák, a rézkandeláberekben apró máglyákon illatos, bódító füvek parázlottak. A füst egyre tömörebb és nehezebb lett. Mikor a király az áldozatokkal az oroszlános kapun kilépett, a sokadalom ég felé tárt karokkal Zeuszhoz fohászkodott. Ekkor az ifjak, s lányok a széles, hosszú lépcsősoron a térre vonultak, s felléptek a tér közepén épített, virágfüzérekkel díszített alabástromdobogóra, hogy mindenki lássa őket. A dobogón arcukkal kifelé, a nép felé fordulva kört formáltak. A teret mindenütt megtöltő tömeg kábult, vad táncba fogott a dobogó körül. A körtánc azonban hamarosan ren-

dezetlen vonaglássá bomlott, test test mellett rángatózott, egyre fojtogatóbb gyűrűt vonva az athéniai köré. A táncosok közül sokan a dobogóra is felugrottak. Thészeusz szédült. Lehunyta a szemét. Csak akkor nyitotta ki, mikor a szüntelen lökdösésben érezte, hogy valaki megszorítja a kezét. Ariadné volt, mellette táncolt, egész közel, s kezéből Thészeusz kezébe csúsztatott valamit. Az ifjú mikor átvette, érezte, hogy fegyver markolatára kulcsolódik a tenyere. Ruhája alá csúsztatta a tört. Valaki közéjük furakodott, Ariadné egy pillanatra elsodródott a táncban, de Thészeusz egyszer csak újra érezte a lány kezét. Most valami puhát csempészett a markába. A nyakán érezte a lány lehelletét.

– Öld meg a szörnyet! Aztán a selyemfonál segítségével visszatalálsz a labirintusból, csak kösd erősen a bejárat melletti vaskampóhoz. A szál erős, de ügyelj rá, el ne szakadjon.

– Megszöktetek innen – suttogta Thészeusz a lány fülebe.

Testüket egészen egymáshoz préselte a tömeg, mely már a dobogót is ellepte. Ariadnének mimózaillata volt.

A sípok, fuvolák, cintányérok elhallgattak, csak a dobok peregtek tovább. Jel volt ez, melyre abbamaradt a tánc, s azok is leugráltak a dobogóról, akik eddig ott táncoltak. Szétnyílt a tömeg, hogy utat engedjen a hét athéni ifjúnak és leánynak, akik egymás mögött lépdelve elindultak Minotauros barlangja felé. Thészeusz haladt legelől, ő lépett be elsőnek. Újra feljajdult a fuvola, s a nép újra vad táncba kezdett. Ariadné némán nézte, mint csukódik be az ajtó Thészeusz és társai mögött.

szia! játszottad már a hegemoniát? szia. nem. az mi? egy játék. játék? igen. az impérium galaktika 2nek a folytatása. ah. örült király. délután majd várjatok telefont... (mondja pápá). k. megvan neked egy program amivel bikfájlokat feltudsz játszani? halló? megvan neked egy program amivel bikfájlokat feltudsz játszani? öh, igen. egy csomag amit úgy hívnak hogy bunk and smacker. Dreaming is the only thing that keeps me going on... snicker intro.bik. 55 mb! na mindegy. akkor is! most éppen a dc++-ről töltök le egy dolgot, de le tudom állítani azt addig. úgy. te ez lassan megy.

tudok egy jobbat. Det gick inte ta emot filen intro.bik från Dreaming is the only thing that keeps me going on... várjál. ? rossz fájl volt. mindjárt kicserélem. egy pillanat. mm. ftp://attilaf.dynds.org. user: mate. pass:lol. és:S. ? az ftp mappába fel tudsz másolni fájlokat. az jó. várj. melyikbe? FTP-be. jó. de. my shared? a többiről csk lehozni tudsz. nem. van három mappa? csak a nagy fehérségbe? nem. két mappa van. öh...várj akkor. mm. updaterezad.lol. most van olyan mappa, hogy 'FTP'. nem kell updaterezni?nionjcs az az ikon. nyomd meg hogy F5. :D. tudtam csak megnéztem hogy te tudod e!!:P. lol. oda huzzam bE? igen. :D. affirmative! affirmative!

Három nappal később nyitották csak ki az ajtót, ez volt a szokás. Ilyenkor fáklyával bevilágítottak a végtelenbe nyúló sötétségbe, de soha senkit nem láttak a bejárathoz közeli folyosón. Minotauros jóllakottan hevert valahol, a labirintus csendje búgott, mint egy fülünkhöz tartott nagy tengeri kagyló. A nép mindig megjelent az ajtónyitási szertartáson, melyen ismét imával és tánccal köszönték meg, hogy a Minosznak s a Minotaurosznak szentelt áldozatban Zeus is kedvét lelte. Ezt jelezte ilyenkor Zeus születési helyéről, a Psziloritisz hegy csúcsáról felszálló füst.

Az ajtónyitási szertartás még napkelte előtt volt, így Minosz most is megengedte, hogy Knósszosz népe is megnézzék, mielőtt munkájához siet. Az emberek nyugtalanok voltak, mert a füst most nem a Psziloritisz vagy másként Ida hegyről távoli csúcsa fölött gomolygott fel, hanem az alig derengő virradatban is tisztán lehetett látni, hogy a közeli Giouchtasz csúcsáról száll fel. Az ajtó kinyílt. Nem kellett fáklyával bevilágítani, mert sorban, egymás után, némán kilépett rajta a hét athéni ifjú s leány. Most is Thészeusz lépdelt a menet élén, magasra tartva a szörny levágott fejét. A lányok és ifjak ruhája véres volt, az arcuk, a szájuk is véres, mert hogy éhen és szomjan ne pusztuljanak, ettek a Minotaurosz húsból és ittak a véréből.

Mindez akkor történik, mikor Dávidot a műtőasztalra fektetik, hóféhér árnyak hajolnak fölé, s csak egyetlen valószínű arc: Lollié. Valami leesik, élesen koppan a kövön.

– Mi van a világegyetemen túl? – kérdezi Dávid, vagy kérdezem én, Losszaia, aki idegenként élek önmagamban, mások sorsának tükréként, az idő túszaiként. Feladatokat elvégezem, őrzöm a titkot, s várom, hogy az idő a fényben testet öltön. Előttem arcok lebegnek el, a folyóba hajított kavics körül gyűrűző vízben elmerülnek, egy arccá olvadnak, születünk és meghalunk, míg megmozdul a megmozdíthatatlannak hitt semmi, ott van köztük Lolli arca, Henriké, Antalé, Dávidé, anyámé és atyámé, millió arc, kiket csak én ismerek meg, s azok, kik utánam fognak születni, kik előttem születtek, az Öreg arca, ahogy azt kérdezi, vajon mi van a világegyetemen túl.

– Előbb vonattal mentünk – mondja az Öreg –, a vonatot megállították a németek, csak hajnalban mehettünk tovább. Egész éjszaka a német tiszttel kellett kártyáznom. Közben anekdotákat meséltünk egymásnak németül, a tiszt harsányan nevetett. Nekem is muszáj volt jó kedvet színlelni, pedig féltünk. Féltünk, hogy nem engednek tovább, de nem tehettünk semmit, csak vártuk a hajnalt. A határ túlsó oldalán az oroszok voltak, tőlük még jobban rettegtünk. A vonat állt. Lovak vágattak át az állomáson. A sínekkel párhuzamosan haladtak, utolérték és megelőzték az álló vonatot.

– A lovak, a lovak! – néz magasba az Öreg, s a lovak elvágatnak az ágy mellett, ahol az Öreg fekszik, fölötte kitárul a csillagos nyári égbolt, s az egész megbokrosodott ménes egyre magasabbra száll, mert igazi táltosok lehetnek azok a lovak, mert nem ismernek semmiféle korlátot, csak azt a másik valóságot. És ekkor már a szobának sincs kiterjedése a térben, és az ágy is, ahol az Öreg fekszik, felemelkedik, és átúszik a csillagos égbe a lovak után, az infúziós csövecskében vágatni kezd a vér, az érfalak kitágulnak, felragyognak, és mi ebben az új, gótikus boltozatú, csillagfényes szobában lebegünk, és ahogy lenézünk a Földre, látjuk, amint megváltozik a folyók futása.

Dávid a fához kötözi a Hajnalt jó erősen, de úgy, hogy mozdulni sem tud. Most már mehet bátran, nem fél, hogy megvirrad, amíg ő vissza nem kerül. Megy, megy, halad, az idő meg egy helyben marad.

– Minden hal alatt van egy feneketlen mély kút. Ez a mélységesen mély kút kiszűri és visszaveri a világűrből érkező káros sugarakat, s ez védi meg a halakat. Így gondoskodik a természet a halakról – mondja az Öreg.

Dávid ekkor eloldja a fához kötözött Hajnalt. Megvirrad. Ez a virradat azonban más, mint amilyennek azelőtt ismertük a virradatot, vagy a világ nem ugyanaz, amely fölött felragyog. A megváltozott futású folyókban a halak visszafelé úsznak, és nincsenek káros sugarak a hajnali fényben. Tiszta fény ez, mely örök mozgásban van. A fényörvény most tölcseírszerű körpályákra tagolódik, a körpályákon egy lovas száguld végig a fényörvény közepe felé, egyre sebesebben. Táltos az a fehér ló, lovasa pedig mindentudó vagy isten, s ahogy az örvénylő fény szájához ér, a fényörvénnyel szemben egy másik örvénylő fénytölcseírs ragyog fel, az első fénytölcseírsre teljesen szimmetrikusan. A lovas azt is beszáguldja, szigorúan csak a körpályákon mozog, arca láthatatlan, alakja daliás.

– Az egyik hím, a másik nőstény, egymás tökéletlen tükrépei, különbözőségük által válnak eggyé és tökéletessé. Egységük világokat teremt és igazgat. Minden, ami rossz volt, rajtuk kívül van – mondja az Öreg az örvénylő tölcseírekre mutatva.

– Nagy a fény, és belül látom, hogy a torony is felizzott, de mégsem látom az idő teljességét – mondom az Öregnek.

– Nincs szükség időre már, Losszaia, s ami pedig teljes, az láthatatlan.

– Mi történt Kronossal?

– Kronosz halott – feleli az Öreg. – Ha akarod, te is levetheted a testedet. Szabad vagy.

Megszorítom a ruhám alá rejtett tekercset, melyet Daidalosz adott nekem, mielőtt Ikarossal együtt szárnyra kelt.

– Én még visszamegyek. Dolgom van még. De az atyámtól kapott levelet már nem fogom elolvasni. Tudom, hogy mi áll benne.

– Ha gondolod, visszamehetsz – válaszolja az Öreg –, hiszen a könyvtárban lelt tekercset és atyádét is megfej-

tettet. Gyűjtsd össze a Földön mindazt, amitől még nagyobb lesz a láthatatlan teljessége, azután térj vissza hozzám.

Még nagyon sok mindenről kellett volna beszélnünk, vagy semmiről.

Visszatértem Knósszoszba. Közben felkelt a nap. Senki nem ment a tornyokat építeni, mindenki Thészeuszt ünnepelte. Ülök a palota legfelső teraszán és a szabadulás mámorától megrészegült tömeget nézem. Innen jól látni a palotához legközelebb eső, félkész tornyot. A tömeg megrohamozza, és kalapácsokkal, csákányokkal, pusztá kézzel dönteni kezdi. Emlékszem, hogy Berlinben is volt egy fal. Ugyanaz a jelenet, csak a szereplők mások. Mint a játékosok Bende Antal képzeletbeli futballmérkőzésén.

– Hogy lehet még nagyobb az, ami már teljes? – kérdezi Dávid, vagy azt hiszi, hogy kérdezi, és kinyitja a szemét. Lolli ül mellette az ágynál, rámosolyog, és megsimogatja az arcát.

Dávid emlékezni próbál.

– Vízet kérek – mondja.

Lolli feláll, a csaphoz megy, megnyitja, a pohárba vizet ereszt. Aztán visszamegy az ágyhoz, segít felülni a fiúnak, ajkához tartja a poharat. Dávid iszik.

– Mióta vagyok itt? – kérdezi.

– Két hete kerültél kórházba. Ma tértél először magadhoz – feleli Lolli, és újra megsimogatja a fiú arcát.

Hallgatnak.

– Nem emlékszem rá, hogy mi történt – mondja csendesen Dávid –, csak arra, hogy a földre estem.

– Fáj valamid? – kérdezi a nő.

– A hasam tájékán valahogy... Mi történt velem?

Lolli megfogja a fiú kezét, és mindent elmesél.

– Mi van Verával? – rebbenti, nyugtalanul szemét Lolli-lira.

– Egy órája ment el, ő is itt ült az ágyadnál. Nemsokára visszajön.

– Honnan tudtad, hogy mi történt velem?

Lolli arca elsötétül.

– Valaki járt nálam, aki elmesélte. Azonnal repülőre ültem.

– Apa megjött már? – Kutatja Lolli arcát a fiú.

Lolli arca újra elsötétül.

– Még nem. De azt tudom, hogy él. Meg fog jönni.

Dávid hallgat.

Nézem a tömeget, mely közben földig rombolta a tornyot.

– A többi tornyot is lerombolták! – borul az egyik athéni nyakába Doliosz, az ács, kit jól ismerek, mert közvetlen Daidalosz mellett dolgozott.

Innen, a palota legfelső teraszáról messze lát a szem, most már a tengerig is. Körülöttem buja kertek, s az istenek szent ligetei zöldellnek, a tágas udvarokon és a nagy fogadócsarnokban szökőkutak csobognak. A hegyek koszorúja azonban kopár. Amerre a szem ellát, mindenütt csak szigorú sziklák, csupasz talaj, melyben itt-ott görcsösen kapaszkodik néhány fűszál vagy bokor. Gyakran felszaladok ide, csak hogy a távoli, színét állandóan változtató víztükröt csodáljam. Ritkán jön fel valaki a teraszra, itt egyedül lehetek.

Csak a király leánya járt erre néha, a király leánya, Lampetié, kinek eszét elvették az istenek. Fel-alá sétált a teraszon, kezét tördelte, fennhangon siránkozott, vagy csengő hangon énekelgetett, míg a szolgák meg nem találták, s vissza nem vezették lakosztályába. Ilyenkor meglapultam egy oszlop mögött, észre sem vettem, ahogy oszloptól oszlopig osonva megvártam, hogy ismét egyedül legyek. Öreg vagyok, tudok már hallgatni. Mikor a tengert bámultam a legfelső teraszról, meg a szökőkutak csobogását hallgattam, még fiatal voltam. A távoli víztükröben fürösztöttem tekintetemet. Azt kívántam, hogy álljon meg az idő. Kronosz azonban halott. Kívánni pedig többé semmit nem akarok. Mindent elértem, mindent megkaptam, mindent látok.

A Fuggerek palotája Bécsben a legpazarabb épületek közé tartozott. Az üde zöld malachitoszlopok közt széles vörös

márvány lépcsősor vezetett fel az emeleti, mitológiai jeleneteket ábrázoló freskókkal díszített folyosóra. A hatalmas ablakokon beáradó májusi fényben megelevenedő kentaurok, nimfák és istenek sorfala közt kísért az inas Fugger Jakab dolgozószobájáig.

Fugger Jakab dédnagyapja nevét viselte, az ő idejében élte fénykorát a Fugger-birodalom. A dédunoka alacsony, meghatározhatatlan korú, vézna ember volt, fején divatos, fehér paróka. Bíborszínű selyemkabátját szintén a legújabb divat szerint szabta a szabó, a kabát széles szárnyai valahogy nem illettek a vézna testhez. A paróka alatt seszínű, de szűrös tekintet, a száj pedig mintegy vezényszóra húzó-dott mosolyra, ahogy a díszes, aranyozott szárnyasajtón a szobába léptem.

– Kedves Henrik herceg, isten hozta! – sietett elém, majd hosszasan szorongatta a kezemet.

A kölcsönös üdvözlési ceremónia során átadtam nagybátyám és a brandenburgi fejedelem üdvözlését, valamint szerény ajándékomat, egy apró, arany tubákos szelencét, melyben egy ügyes kis szerkezet muzsikált, ha a szelence tetejét felnyitották.

– Bájos darab, kiváló kortárs ötvösmunka, úgy látom, Hann Sebestyén mester erdélyi műhelyéből való.

– Bámulatos az ön ötvösművészetben való jártassága! – jegyeztem meg őszinte csodálattal.

– Ugyan, kedves herceg – szerénykedett Fugger –, tudja, mi a fél világgal kereskedünk, ezért mindent, ami érték, nekünk ismernünk kell. A nagyszebeni mester sem kerülte el figyelmünket.

A szoba falát festmények sokasága díszítette. Tekintetem megakadt egy ovális keretbe foglalt női portén. Fugger Jakab észrevette.

– Látom, megismeri – húzta ferde mosolyra a száját. – Valóban, Széchy Máriát ábrázolja. Gyönyörű asszony volt fiatalon, s még negyvenen túl is pompás. Ha jól tudom, egy időben ön is gyakran találkozott vele...

Lelkem mélyén még most is megindultam, ha Széchy Máriáról esett szó. Igyekeztem közömbös hangon válaszolni.

– Egy időben valóban sűrűn megfordultam Magyarországon... De hogy került az ön birtokába ez a kedves portré?

– Tudja, az anyám Thurzó lány volt, Széchy Mária anyjának barátnője. Ennek köszönhető, hogy a nagybiccsei Thurzó-kastélyban én is számtalan meghitt órát tölthettem együtt ezzel a csodálatos asszonnyal... – válaszolta Fugger ajkát ismét ferde mosolyra húzva.

Belül ismét felkavarodtam, de azt hiszem, jól lepleztem felindultságomat. Míg a többi festményt nézegetve körbesétáltam a szobában, bőrömön éreztem Széchy Mária villanyos érintését, ahogy kibontotta előttem ruháját, nevetve elborított sűrű, fekete hajzuhatagával, felvillant előttem a végzetes este, mikor Lipóttal visszatáncolt a bálterembe, átsuhant előttem Wesselényi és Zrínyi Péter alakja. Fugger hallgatott, én pedig jövetelem okára akartam térni.

– Mint említette, az ön üzleti kapcsolatai igen szerteágazóak, s nemcsak Európára terjednek ki, hanem Törökországon keresztül a mesés Kelet felé is tárt kapuk várják. Lám, ez a remek asztalka szintén keleti munka – akadt meg a szemem egy drágakövektől szikrázó arany asztalkán.

– Tudja, kedves barátom, a Fuggerek mostanra visszavonultak az üzleti élettől. A pénz nagyrésztét birtokokba fektettük, s szerényen megélünk már azok jövedelméből. A grófi és hercegi címek, melyeket megszereztünk, talán nem olyan veretések, mint az öné, de ki gondol erre száz év múlva. A harmincéves háború óvatosságra intett minket, tudja, túl nagy kockázatot jelentett volna számunkra – mondta a gróf, s ebből tudtam, hogy pontosan tudja, miért kerestem fel.

– Pedig önök soha nem rettentek vissza a kiadásoktól, ha úgy látták, hogy azok busásan megtérülnek. A Habsburg-házat nem egyszer segítették ki a bajból.

– Az még akkor volt, kedves barátom, mikor kereskedők voltunk s bankárok. Mára már nyílt titok, hogy Habsburg Miksából és később Károlyból is mi csináltunk német-római császárt, de kockázatos vállalkozás volt mindkettő.

– Ahogy mondja, gróf úr, ma már jól ismert tény, hogy önök annyi pénzt kölcsönöztek a Habsburgoknak, hogy

azok 1508-ban megvásárolták a választófejedelmek kegyét, így került Miksa a német-római császári trónra, majd unokája, aki a spanyol trónon csak király volt, ugyanilyen módon lett császár, s tekintélyes terület fölött uralkodott, mikor Spanyolország is a birodalom része lett.

– Való igaz. És mivel mi mindig igen pontos hármass könyvelést vezettünk, s a mi bankházunk kezelte a császári vagyont, annak is nyoma van, hogy az ön dédapja és ükapja, vagyis a szász választófejedelmek jelentős összegeket kaptak abban az időben a Habsburgoktól. De mindennek már több mint százötven éve – tette még hozzá.

Fugger Jakab elégedetten simított végig fehér kecskeszakállán, középső ujján megvillant egy hatalmas gyémánt. Tudtam, hogy valójában tart a velem való tárgyalástól, ezért lendül támadásba, hiszen a Fuggerek kereskedelmi érdekei hosszú ideig azt kívánták, hogy ne akasszák össze bajszukat a törökkel.

– Százötven esztendő nem kevés. Ennyi esztendeje, hogy a török megszállva tartja Európa egy részét.

Fugger elengedte füle mellett a törökre való célzást.

– Bizony nem kevés – sóhajtotta –, s ha meggondoljuk, tudja, a császári ház szinte állandóan üresen kongó kincstára és az abba ugyancsak szerényen csordogáló adóbevételek mindig nagy fejfájást okoztak nekünk.

– Bizonyára. Ám önök ezért megkapták a császári vagyon néhány zsíros falatját: bányákat, egyéb javadalmakat, tartományokat, azaz bérleti jogokat. Nem beszélve a politikai fedezetről, hiszen a császárral való jó kapcsolat mindig sokat jelentett önöknek. Évtizedekig nem történt sem császárválasztás, sem pápaválasztás, sem hadüzenet, sem békekötés a Fugger-ház jóváhagyása, illetve anyagi támogatása nélkül.

Szememet ekkor hirtelen éles fény vakította el, önkéntelenül is elékaptam a tenyerem.

– Elnézést herceg, rossz helyen ül. Foglaljon helyet, kérem, ebben a másik karoszékbén, ott nem tükröződik majd szemébe a napfény. Sajnos tizenegy és tizenkét óra között éppen a tükörrre vetődik.

– Milyen tükörre? – néztem rá kérdően.

– Jöjjön csak, nézze meg. Csodálom, hogy még nem halott róla, mikor ön olyan jól értesültnek látszik.

Az egyik aranyozott keretű, hatalmas ablakhoz vezetett. Kívül a keretre egy óriási, kerek nagyítótükör volt felszerelve úgy, hogy félig kifelé, félig befelé, a szoba felé volt fordítva. Jól látszott benne a távolba vezető út a jegyesorral.

– Ez az én galambpostám, de annál százszor gyorsabb és biztosabb – húzta ismét ferde mosolyra a száját a bankár. – Dédapám találmánya. Embereink minden jelentősebb városban ott vannak, hogy minden olyan hírt elsőként szerezzenek be, ami üzleti tevékenységünket befolyásolhatja. A különösen fontos híreket ügynökeink ilyen tükrök segítségével juttatják el egymásnak, majd pedig augsburgi központunkba. A tükörrendszert én építettem tovább Augsburg és Bécs között, hiszen bármikor történhet valami, ami kedvezően vagy kedvezőtlenül befolyásolhatja az üzletet, s olyankor gyorsan kell cselekedni. Sajnos a mostoha gazdasági helyzet miatt mára Spanyolországból teljesen kivonultunk, de képzelje csak, e tükrök segítségével a legtávolabbi, dél-spanyolországi bányáktól mindössze két óráig tartott a legfontosabb hírek továbbítása Augsburgig!

Megborzongtam. A Fugger-birodalom mindenütt jelenlévő ügynökeire gondoltam, s Kubat arca villant fel előttem.

– Fehér ruhás fogvatartók... – mormogtam félhangosan akaratlanul.

– Elnézést, nem hallom – nézett rám Fugger Jakab.

Elhessegettem magamtól a képtelen gondolatot, hiszen soha sem szerettem azt, ami nem logikus és nem bizonyítható.

– Zseniális találmány – biccentettem elismerően. – De mi van akkor, ha valamely hír avatatlan kezekbe jut?

– Jogos kérdés – bólintott a gróf. – Tudja, mi magunk is terjesztünk híreket. Bizonyára volt már a kezében ilyen hírlap, hála a könyvnyomtatásnak.

Kezembe adott egy néhány lapból álló nyomtatott szöveget. Jól ismertem, havonta jelent meg Augsburgban, hozzám

is eljutott belőle néhány példány. Mindenféle üzleti és társasági híreket tartalmazott, volt benne egy kis politika is: melyik uralkodó vagy herceg kivel tárgyal, vagy ki kivel házasodott. Tudtam, hogy a Fuggerek pénzén nyomják.

– Megvallom, a hasznos tudnivalók és érdekességek mellett szándékosan félrevezető hírek is vannak benne – mondta a néhai üzletember. – Versenytársaink persze nem tudják, melyek azok, ám egyik hírt sem tanácsos egyszerűen figyelmen kívül hagyni. Így némi zavart keltünk, ami a mi kezünkre játszik. Ugyanez a tájékoztatási elv érvényes a tükrök segítségével továbbított hírekre is, melyekről csak mi tudjuk, hogy melyik az igaz, s melyik az álhír. De általában álhírekre sincs szükség, csak, hogy is mondjam: a hír megfogalmazásának módja nem mellékes, hogy mit emelünk ki, vagy mit hallgatunk el valamiből, avagy milyen nézőpontból világítjuk meg. Ilyen feltételek mellett az sem árt nekünk, ha a minket igazán érintő hírek avatatlan kézbe jutnak, bár arra is megvan a módszerünk, melyről hadd ne szóljak, hogy ennek kockázatát minimálisra csökkentjük.

Miközben a váratlanul megnyílt gróf fecsegését hallgattam, ismét helyet foglaltunk a selyemhuzatú karosszékekben, míg a szolgálak mindenféle csemegét és italt helyeztek el a drágakövekkel ékes asztalon.

– Lám-lám, az önök hírszolgálat ma is tökéletesen működik, pedig 1658-ban felszámolták a cégüket, s amint mondja, birtokaik meg a császártól, esetleg a katolikus egyháztól megszerzett javak szerény jövedelméből élnek – jegyeztem meg kissé epésen.

– Tudja, mi egykor az európai kézműipar legjelentősebb munkáltatói voltunk, s igaz, hogy ma is a birodalom legszármottevőbb birtokosai közé tartozunk, de ma már nem vagyunk a legbefolyásosabb bankárok. Egyetlen szerény bankházzal rendelkezünk, felszámoltuk kereskedőházunkat, mely messze a legelső volt Európában, nem foglalkozunk többé fegyvergyártással és pénzveréssel. A Habsburgok pedig több milliárddal tartoznak nekünk, amit valószínűleg sosem fognak megadni. Amíg pedig nem adják meg... nos, ne köntörfalazzunk; amíg nem adják meg, addig a kezünk-

ben vannak. Addig is közös érdekünk, hogy hatalmon maradjanak. Mi, Fuggerek szívós munkával értük el mostani pozíciónkat a nagypolitika szálainak szövögetésében. Mi mindig az élen akarunk járni. A versenyszellem megmaradt bennünk, ha a céget fel is számoltuk. Ami pedig a hírszolgálató-rendszerünket illeti; arról ma sem mondhatunk le. Ha nem működne, nem tudnám például, hogy ön Thököly gróf esküvőjére tart, s hogy a brandenburgi fejedelem, a szász választófejedelem, a pápa, és őfelsége megbízatásából útközben meglátogat – fejezte be, látható elégedettséggel ízlelgetve a ranglistát.

Meghökkentett az őszintesége.

– Meglep a nyíltsága. Bár ön abban a helyzetben van, hogy leginkább az válik javára, ha négyszemközt egészen őszinte. Csodálkozom azonban, hogy ön, akinek érdeke a Habsburgok hatalmának fennmaradása, nem ejti ki nagyobb aggodalommal Thököly gróf nevét. Thököly bár a franciák anyagi támogatását ma már nem, de rokonszenvét továbbra is élvezzi, s nem áttal a portával sem szövetkezni a Habsburgok hatalmának megdöntése érdekében. A törököt a Szentszék is Európán kívül szeretné látni, s a pápával való jó viszony az ön számára is mindig busásan kamatozott. Grófságod mégis gátolja a császárt abban, hogy döntő hadjáratát elindítsa a török ellen.

Az egykori bankár kifürkészhetetlen arccal villogtatta ujján a gyémántot. Tetszett neki, ahogy szikrákat szór a napfényben.

– Önök alábecsülik a török erejét, pedig van még bennük annyi, hogy akár Bécs ellen is elindulhatnak. De nem ez a fő probléma. A császár kincstára most is üres, hiába vetett ki újabb adókat. Az adóssága mindent felemészti.

– Többek közt az ön zsebébe vándorol a pénz – vágta közbe.

Fugger ettől sem jött zavarba.

– Megmondtam önnek, hogy olyan kockázatos vállalkozásba, mint egy török elleni nagy háború, én már nem vágok bele egykönnyen. Visszavonultam az üzleti élettől. A törökkel pedig – hörpintett egyet poharából – még most

is jól megférek. Egyébként a levantei kereskedelemről szerzett haszon a császár számára sem érdektelen.

– Az ön számára sem érdektelen – tettem hozzá. Fugger gátlástalansága arra indított, hogy én is egyre leplezetlenebbül szóljak. – De van még valami, ami az ön számára a levantei kereskedelemnél, sőt minden másnál jövedelmezőbb ma, s amiről még eddig alig szóltunk: a bányák. Igaz, hogy önök lemondtak már a tiroli és a spanyolországi bányajogokról, de az erdélyi, ausztriai és magyarországi bányák annál busásabb hasznot hoznak. Önök alakítják az ezüst és a réz világpiaci árát, de az amerikai lelőhelyek megjelenése ellenére sem mellékes a szerepük az aranyárak meghatározásában. Ebből van ma az igazi jövedelmük. Csáládi kapcsolataik révén pedig a haszonbéren teljes egyetértésben osztoznak a Thurzókkal – tettem még hozzá.

Egy pillanatra elhallgattam. Úgy döntöttem, megpróbálom kiugratani a nyulat a bokorból.

– Ha Thököly a császár ellen győzedelmeskedik, elfoglalja egész Magyarországot, később Erdélyt, ahol legjobb esetben is csak mostohafia, Rákóczi Ferenc ül majd a trónra, az ön bányái mind odavesznek.

Fugger gyors, szúrós pillantásokat vetett rám, mintha most először kicsit zavarba jött volna, de azért kényelmesen hátradőlt székében.

– Mi már megtettük a megfelelő lépéseket, hogy mindez ne következzen be – felelte szárazon.

Számba vettem valami émelyítő török édességet.

– Én úgy gondolom, Fugger úr – néztem erősen a szemé közé, – hogy Thököly erejét és tehetségét kamatoztatni is lehetne, hogyha a Habsburgok kiegyeznének vele.

A gróf fejét ingatta.

– Ez utóbbira is megtettük a lépéseket, herceg. Thököly azonban túlságosan is tehetséges. Ezenkívül pedig önálló elképzelései vannak, melyek nem egyeznek a mi terveinkkel. Mindamelletts becsvágyó és hiú, ám ez csak fiatalsága számlájára írható. De tévesen értelmezi a szabadság fogalmát, s ez már veszélyesebb. Ezért senki nem tud vele kiegyezni.

Eleget hallottam erről, jobbnak láttam, ha másra terelem a szót, nehogy gyanúba keveredjem.

– Egyéb veszélyekre is gondolnia kellene. Lipótnak vannak olyan tanácsadói, akik arra biztatják, hogy minden bányát, ami birodalma területén van, vegyen saját kezelésbe, így fedezze a törökellenes hadjáratot.

– Tudok róla – biccentett Fugger. – Erre csak azt mondhatom, hogy az 1526-os mohácsi vészt idején mikor is a török tartósan megvetette lábát Európában, nos, az azt megelőző évtizedekben a magyar király, II. Lajos is megtette már ezt egyszer, de nem járt el bölcsen. A Fugger-ház erre a meggondolatlan lépésre kénytelen volt teljes pénzügyi blokáddal felelni.

– Ezzel önök akkor jelentősen megnehezítették az amúgy is súlyos helyzetben lévő Magyarország felkészülését a várható török támadás elhárítására. 1526-ban pedig a mohácsi csata, melyben II. Lajos is életét vesztette, teljesen felmorzsolta Magyarországot, és hamarosan átrajzolta Európa térképét.

– II. Lajos felesége azonban Bécsbe menekült testvéréhez, Habsburg Ferdinándhoz...

– Való igaz, a térkép átrajzolásában nemcsak a törökök, hanem a Habsburgok is részt vettek. Habsburg Ferdinánd így a Habsburgok és a Jagellók közötti korábbi egyezsége hivatkozva igényt tartott a magyar trónra. De ez messzire vezet. Térjünk vissza a kezdetekhez.

– Az egész egy király meggondolatlan lépésével kezdődött... – simított végig a szakállán a bankár, s egy mandulás csemegét tett a szájába.

– A második lépést a pusztulás felé pedig a Fuggerek tették meg. Aztán már csak egy döntő csata kellett, némi viszály az urakodójelöltek közt, kisebb csatározások, cselek, s Európa közepe három részre hullott. A térkép, gróf úr, azóta is ugyanúgy néz ki. Ideje volna átrajzolni. A török kezdettől fogva tehertétel Európában.

Fugger felállt, az ablakhoz ment, s a tükörbe nézett, majd az íróasztalán lévő kalendáriumot lapozgatta.

– 1682. május 27-e van. Tudja, még néhány eseménynek be kell következnie, mire ez a hadjárat megindulhat. Mondja meg azonban mindazoknak, akik a harcok megkezdését sürgetik, hogy én nem ellenzem a török elleni háborút. A hadak elindításáig azonban még három-négy évet várunk kell. Tudom, mit akar mondani – tette még hozzá, mikor látta, hogy szólni készülök –, hosszúnak találja ezt az időt. De higgye el, nem siettethetjük azt, aminek nem jött még el az ideje.

Láttam, hogy ennél tovább most nem jutok. Megbízatásom felét mégis teljesítettem. Fugger Jakab nem ellenezte tovább a törökkel való leszámolást, s ez garanciát nyújtott arra, hogy a háború anyagi háttere biztosítva lesz. Abban is biztos lehettem, ha a volt üzletember támogatását megnyerem, mögötte felsorakoznak majd a mágnások, azaz a pénzvilág színe-java. Tudtam, hogy a törököt néhány éven belül kiszorítjuk Európából, hogy a magyar területek rövidesen felszabadulnak, abban azonban nem voltam bizonyos, hogy szabadok is lesznek. Nem lepődtem meg túlságosan, hogy Fugger három-négy évi haladékot kért, azaz szabott ki a harcok megkezdéséig, bár akkor nem láttam világosan az okokat. Az azonban egyértelmű volt, hogy a Thökölyvel való egyezkedéstől Fugger gróf mereven elzárkózik, még akkor is, ha Lipót tett erre lagymatag lépéseket. A gróf másként értelmezte a szabadság fogalmát, mint Thököly.

– Kiváló befektetési lehetőségek kínálóznak majd a török alól felszabadult területeken – jegyezte meg Fugger az ebédnél szakállát simogatva. – Ne gondolja kedves herceg, hogy én valaha is teljességgel elleneztem volna ezt a hadjáratot, csak hát ahogy mondtam, mindennek megvan a maga ideje.

Az ebédnél nem esett több szó a tervezett háborúról, ám megegyeztünk abban, hogy néhány hónap múlva, magyarországi és erdélyi körutam befejeztével újra találkozunk. Fugger természetesen tudott arról, hogy Thököly és Zrínyi Ilona esküvője után nyakamba veszem a két országot, ennek még örült is, mert híreket várt tőlem. Azaz, tőlem is.

Biztos voltam benne, hogy nem gyanakszik rám, s hogy az esküvőn való részvételemet csak ügyes diplomáciai húzásnak tekinti. Jómagam egyre nehezebb szívvel vártam a Thökölyvel való találkozást, és egyre inkább tartottam tőle, mert vajmi kevés kiutat láttam számára, s abban sem voltam biztos, hogy feltétlen bizalmába fogad, még akkor sem, ha Zrínyi Ilona kezeskedik értem. Némi reményt ébresztett bennem a gondolat, hogy Thököly protestáns, akárcsak jómagam, s a közös hit közelebb hozhat minket egymáshoz.

Ebéd után Fugger úr igen nyájasan búcsúzott el tőlem, egészen a kapuig kísért.

– Igaza van, kedves barátom, hogy nem tud megbékélni a törökkel. Okozhat még némi kellemetlen meglepetést a porta Bécsnek – mondta nevetve –, tudjuk azonban, hogy napjai meg vannak számlálva – tette hozzá. – Járjon sikerrel a körútján! – lapogatta meg végül a hátamat, mielőtt hintómba szálltam.

Mikor Thészeusz megölte a Minotauroszt, Minosz hatalma is összeomlott. A szörnyet legyőző hős azonban nem akarta elfoglalni a krétai trónt. Néhány hónap múltán az athéni ifjakkal, s lányokkal együtt hajóra szállt, hogy hazájába visszatérjen. Követte őt a szép Ariadné is, akinek megígérte, hogy Athénben majd fényes nászt ülnek. Vele együtt kelt még útra két krétai leány, akik szintén eljegyezték magukat két athéni ifjúval. A hajón volt Ariadné kísérete is: leánypajtás, az öreg dajka s egy-két szolgáló. A hajó utasait balszerencse kísérte vagy az istenek haragja, mert különös betegség vett erőt az athénieken – a feledés. Volt, aki azt felejtette el, miért is hajózott Krétára, volt, ki hazáját feledte, s volt olyan, ki nem emlékezett arra, amit Krétán tett vagy mondott.

Thészeusz útközben már nem emlékezett arra, mit ígért Ariadnének, s egy lakatlan szigeten egyszerűen csak kitéte szerencsétlen királylányt, hiába siránkozott. Még szerencse, hogy Dionüszosz, ki éppen arra járt kíséretével,

rábukkant, és feleségül vette. Az athéni királyfi elfelejtette atyjának tett ígéretét is, hogy a hajó fekete zászlaját fehérre cseréli, ha szerencsével jár. Az öreg Aigeusz mikor a közeledő hajón észrevette a fekete lobogót, azt hitte, fia halott, s egy sziklafalról a tengerbe vetette magát. E különös betegségtől, mely annyi szomorúságot és gyászt okozott, csak nehezen szabadultak meg a hazatérő athéniak.

Paszziphaét, a királynét a labirintusban lelték néhány nappal Minotaurusz pusztulása után. Az emberek ugyanis Thészeusz példáját követve fonalat kötöttek az útvesztő bejáratánál ahhoz a kampóhoz, melyhez a hős erősítette Ariadné fonalát, s kezükben fáklyákkal bemerészkedtek a labirintusba. A puszta kíváncsiság hajtotta őket, borzongani akartak a rettenet labirintusában mikor végigjárták a folyosókat, ahonnan azelőtt nem volt visszaút. A járatokban csontok hevertek szanaszét, Minotaurusz lakomáinak szörnyű emlékei. Egy nap a labirintusból visszatérők egy csoportja holttestet hozott a vállán, a királyné testét. A test még nem indult bomlásnak, szaga sem volt. Pasziphaé nemrég halhatott meg, szeme nyitva volt, ajka elnyílt, az arc szenvedést tükrözött. Nem tudni, miért s mikor indult a királyné teljesen egyedül az útvesztőbe, méghozzá anélkül, hogy léptetít vezérlő fonalgombolyagot vitt volna magával. Valószínűleg a kivezető utat kereste, mikor a szomjúság és az éhség végzett vele. Minoszért hiába tette tűvé Knószszoszt a nép, nyoma veszett azután, hogy az athéni hős kardja hegyén a bikafejjel kilépett a labirintusból. Senki nem tudta, hogy hová tűnt, csak én.

A szörny pusztulása után a Giouchtasz hegyéről továbbra is sűrű, fekete füstoszlop kanyargott az ég felé. Az emberek bár furcsállották, nem sok ügyet vetettek a szokatlan jelenségre. A füst senkit nem bántott, mert nem Knószszosz felé szállt, hanem ellenkező irányba, s ezt jó jelnek vélték. Azokban a napokban Thészeuszt ünnepelte vagy a tornyok rombolásával volt elfoglalva mindenki.

Fél napig tartott, míg a hegy lábától felkapaszkodtam a hegytetőre. A füst az Ég Asszonyának barlangjából ka-

nyargolt elő, aki ugyanolyan hatalmas és ősi volt, mint a Kígyóistennő. Egyesek szerint testvérek voltak ők. Szám-
talanszor jártam a barlangban. Évente egyszer Knósszosz
népe felvonult a hegyre, hogy ajándékokkal kedveskedjen
az istennőnek. A fojtogató füsttől nem lehetett most be-
lépni. Ahogy megkerültem a barlangot, a túlsó oldalon egy
csenevész fa árnyékában ott ült Minosz.

– Tudtam, hogy itt talállok – léptem hozzá.

Minosz felállt.

– Hová akarsz vezetni, Losszaia?

– Atyád sírjához megyünk – feleltem.

Egy sziklás ösvényen a barlang fölé kapaszkodtunk. Itt
nem fojtogatott annyira a füst, mert dél felől erős szél fújt.
A távolban felragyogott a tenger tükre. Egy nyolcszögletű
kőlappal elzárt üreghez vezettem Minoszt.

– Itt még senki sem járt. Ez atyád sírja, ez Zeusz sírja.
Zeusz halott.

Minosz arcán látszott, hogy alig fogja fel szavaimat. Egy
darabig csak állt a kőlap előtt, majd ujját körbevezette a kő-
lap nyolcszögletű peremén. Arca kifejezéstelen volt. Végül
megsókolta a kőlapot, aztán lefelé indult az ösvényen.
Megkerülte a sziklaormot, egy pillanatra megállt a barlang
szája előtt, majd befelé indult. Egy darabig néztem utána,
de alakját hamar elnyelte a sűrű, fekete füst.

Néhány békés évtized köszöntött Krétára. Minoszt helyé-
re senki nem lépett, minden város a saját életét irányította,
s egyik sem törekedett arra, hogy a másikat igájába hajtsa.
Szép lakóházak épültek, a cipész sarukat készített, a föld-
műves földjét művelte, a kereskedő árut szállított, a gyer-
mekeket tanítók tanították, a könyvtárban ifjak és leányok
böngészték a cseréptáblákra rótt vagy a különféle anyagok-
ból készült tekercsekre lejegyzett bölcsességeket. A város-
lakók, és a város körül lakók, a közös ügyekről együtt dön-
töttek. A knósszoszi palota termei üresen kongtak, csak
Ariadné testvére, Lampetié lakott három szobát benne
néhány szolgálóval. Mióta Aradné hajóra szállt, Lampetié
egyre búskomorabb lett, elméje egyre nagyobb homályba
burkolózott. A város megbízásából továbbra is én kezeltem

a könyvtárat. Egy segédkönyvtáros dolgozott mellettem, ki igen tanulékony és szorgalmas volt. A könyvtár mellett laktam, egy kicsiny, kedves házban, melynek fala végig be volt futtatva bougenvillával. Gyermekek nőttek fel, öregedtek meg, meghaltak, s újak születtek, kik felnőttek, majd megöregedtek. Sok-sok esztendő telt el azóta, hogy Thészeusz elpusztította a Minotauroszt. Hőstettét a zsarnok Minoszról szóló történetekkel együtt adták szájról szájra. Azt senki nem tudta, hogy mindazt, ami a régmúltban történt, én magam is láttam és megéltem, csak azt tudták rólam, hogy nagyon öreg vagyok.

Minosz bukása után majdnem tíz évtizeddel azonban rettenetes földrengés rázta meg az egész szigetet. A földrengés után tüzek pusztítottak, Minosz hajdani palotája is lángokban állt. Rengetegen haltak meg, a virágzó városok romokban heverték. Akik életben maradtak, azonnal hozzáfogtak az újjáépítéshez. Én magam pusztá kézzel kapartam elő a romok alól a könyvtár tekerceit és cseréptábláit, de így is sok széttört, odaveszett. Járványok ütötték fel fejüket, s tovább tizedelték azokat, akik túléltek az előző katasztrófát.

A földrengést követő szökőárban elpusztult Kréta teljes hajóhada, ami nagy aggodalommal töltött el mindenkit, mert egyelőre se pénz, sem idő nem volt új hajók építésére, hiszen az embereknek előbb új lakóhelyre volt szükségük. Hosszú évek teltek el, míg a városok újra felépültek, ám régi fényüket soha nem nyerték vissza.

Ekkor idegen nép jelent meg partjainknál, számtalan hajóval jöttek, mi pedig tehetetlenül néztük. Nem öltek, nem pusztítottak, de elfoglalták házainkat, hogy a mi népünk a városon kívül kunyhókba kényszerült, s újjáépítették Minosz palotáját. Ekkor újabb hajók érkeztek. Az egyikről pompás ruházatú harcos lépett a partra, majd szolgálival hordszéken vitette magát Knósszoszba. Minosz palotájába telepedett, s kihirdette, hogy ő, Vanax fog uralkodni felettünk. A palota előtti térre hatalmas bikaszobrot állíttatott szintisza aranyból, s kijelentette, hogy minden krétai annyi aranyat fog birtokolni, mint amennyi

abban a bikában van, ha mindenben őt követik és neki dolgoznak.

– Aki nekem dolgozik, az magának dolgozik. Bárki gazdag lehet, bárkinek lehet aranybikája, ha szüntelenül munkálkodik, termel, és befizeti nekem az adókat.

Vanax bezáratta az iskolákat, mert az iskolák semmit sem termeltek, ami kincstárát gyarapította. A kereskedők pedig hiába kereskedtek, a földművesek hiába művelték a földet, a cipész hiába készített sarut ezerszámmra, annyi adót szedtek tőlük, hogy nem tudtak megélni, s boltjaikat, földjeiket és műhelyeiket el kellett adniuk Vanax embereinek. Ezután Vanax embereinek dolgoztak szerény bérért, ami az adók befizetése után arra is alig volt elegendő, hogy családjuknak a mindennapi betevő falatra jusson. Tovább álmodtak azonban az aranybikáról, s Vanax hazug szavakkal újra-meg újra meggyőzte őket, hogy folytassák csak a munkát, fizessék az adókat, mert sorsuk csak így fordulhat jóra. Látták Vanax embereit meggazdagodni, s a legtöbben úgy gondolták, ha ők is ügyesen forgolódnak, nekik is sikerül. Hazudni kezdtek egymásnak, csaltak, becsapták egymást, senki nem törődött a másik bajával, mert észrevették, hogy Vanax emberei is így érték célt. Mindenki előtt csak a saját aranybikájának képe lebegett.

Vanaxot nem érdekelte a messzi földön is híres könyvtár, mely még így, a földrengés után is a legjelentősebbek közé tartozott. Sokáig azt sem tudta, hogy a könyvtárnak könyvtárosai vannak. Segédemet a végén elbocsátotta, s nekem csak annyit fizetett, hogy mindennap egy árpacipót vehettem magamnak. Vad bogyókkal és vadon termő gyümölcsökkel egészítettem ki ezt a sovány táplálékot, s vénségemre megtanultam, hogyan kell hálócsapdát állítani a tengerben nyüzsgő rákoknak, apró halaknak. A könyvtár egyik szobájának sarkában, a földön vettem magamnak éjszakára fekhelyet, amit aztán nappal mindig gondosan összecsomagoltam, bár úgysem jött senki már a könyvtárba. Az ifjak és a lányok az aranybikáról álmodoztak, és önként robotoltak. Az ifjak és a lányok az aranybikáról álmodoznak és önként robotolnak.

Arcomat számtalan ránc borítja, a hátam kissé hajlott, testem könnyű és vékony, járásom fürge még, s azt mondják, a szemem ragyog. Nem magától van ez a ragyogás, hanem mert benne tükröződik minden, amit láttam, látok vagy látni fogok. Hogy mikor, melyik időben élek, az számomra is titok, mint ahogy azt sem tudom, hogy hol végződik az én történetem, és hol kezdődik a másé. Egy vagyok mindazzal, aminek ideje van, ami idővel mérhető, mert Knósszosz már halott. Szememben azonban ott tükröződik még az idő délibábja mindaddig, míg ismét kitárul előttem a csillagfényes szoba, mely felemel ahhoz a két, szimmetrikusan egymásba kapcsolódó, örvénylő tölcserhez, melynek spirálköreit én is beszáguldom majd egyszer, akár csak az ismeretlen, láthatatlan arcú lovas. Addig többnyire a knósszoszi palota legfelső teraszán ülök, s a tengert nézem majd, ha ellát még odáig a szem.

Úgy tűnt, az IAC nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy Henrik naplójának titkosírással készült részét megfejtse. Ez önmagában véve számomra jó hír lehetett volna. Henrik naplójának német nyelven írt része ugyanis jól ismert történelmi forrás volt, s azt soha senki nem vonta kétségbe, hogy a titkos jelekkel készült rész a többivel egy korban keletkezett. Megfejtésével sokan próbálkoztak már, eddig hiába, ám mivel itt egy hiteles forrással van dolgunk, a most megfejtett rész csak alátámaszthatta mindazt, amiről a napló német nyelvű része szólt. Mindez pedig csakis kizárhatta azt a feltételezést, hogy a könyv évszázadokkal később készült, s olyan információkat rejt, amelyek a szeptember 11-i merénylettel kapcsolatosak. Annál jobban megdöbbenett tehát, hogy e tizenhetedik századi művet a dékán mégis kapcsolatba hozza velem, s benne úgymond az én nevemet is felfedezte. Gyanítottam, hogy az IAC valami új csapdát eszelt ki. Nem akartam rögtön az elején kezdeni a napló olvasását, hanem csak találomra ütöttem fel valahol.

„Bécset elhagyva mindössze két éjszaka tartottunk pihenőt, így gyorsan haladtunk egészen Zólyomig. Zólyom után

jó órányi járásra egy erdőn vezetett át az út. Minduntalan megálltunk, mert Zólyomban ostoba fejfel nem töltöttük meg kulacsainkat vízzel, s igen megszomjaztunk. Forrást kerestünk hát meg-megállva a sziklás hegyoldalban, mert néptelen vidék volt az, s a következő falu még elég messze volt. Ekkor történt, hogy megreccsentek a gallyak, lódobogást hallottunk, s a fák közül szilaj kiáltással útonállók rontottak ránk. Kocsisomat, két szolgámat s még a szolgálóleányt is megkötözték, mert segítségünkre siettek, mikor kardot rántottam ellenük. A hintót kísérő tíz katona közül kettőt megöltek, kettőt megsebesítettek, a többit megkötözték. Nem bírtunk a túlerővel, s a rablók tanyájukra hurcoltak bennünket. Alábecsültem e vidék veszedelmeit, de akkor bizony hiába bántam már, hogy nem fogadtam el Leslie tábornoktól azt az ötven katonát, kiket Bécsben rendelkezésemre akart bocsátani.

Nem kívánom most részletesen leírni azt a két nyomasztó napot, melyet a haramiák fogságában töltöttünk. Életünk hajszálon függött, mert a rablók azzal fenyegettek, hogy valamennyiünket megölnék, ha nem kapnak váltságdíjat értünk. Szegény Anna! Hősiesen tűrte ezt a megpróbáltatást is, pedig végig rosszul volt, ismét kiadott mindent, azt a kevés kenyeret és szalonnát is, amit a zsványok nekünk vetettek. Thököly portyázó vitézei voltak végül, akik minket kiszabadítottak. Tudták, hogy a legtöbb vendég ezen az úton igyekszik az esküvőre, így Thököly több kisebb csapatot küldött ki, hogy az utat biztosítsa. A rablók is tisztában voltak vele, hogy sok magas rangú vendég halad el arra, ezért ólálkodtak a közeli erdőkben. Thököly vitézei sokat lekaszaboltak közülük, néhányan azonban a fák közé menekültek, ötöt közülük pedig fogságba vetettek. E derék katonák elkísértek minket a legközelebbi faluig, ahol kipihentük a velünk esett kaland viszontagságait. A csapatból harmincan mellénk szegődtek, hogy biztonságban haladhassunk tovább. Nem is történt semmi baj velünk Munkácsig. Anna is jobban lett. Csodáltam, hogy asszony léteire ilyen bátran viselkedik.

Történt azonban valami, ami ismét szívembe csempészte a rettegést. Mivel egyre vadabb vidéken jártunk, és az áradás meg a rablókkal esett kaland miatt meglehetősen sok időt veszítettünk, hogy a lakodalomba mégis időben érkezzünk, egy este úgy döntöttünk, hogy tá bortűznél hálunk. Gyönyörű volt a június eleji csillagos égbolt, s Thököly vitézeinek nótáira és a tárogató bús szavára merültünk álomba. Bár keveset aludtunk, mégis pihenten ébredtünk a madárfütytyös pirkadatra. Anna harmatos erdei virágokkal mosta meg az arcát. Míg a szolgák a reggeli elkészítésével foglalatoskodtak, én kabátom belső zsebéből elővettem a naplót, hogy gyorsan papírra vessem az előző néhány nap eseményeit. Ahogy felnyitottam, a rémülettől lélegzetem is elakadt. Vörös tintával, avagy vérrel, az én titkosírással rótt soraim végén ez állt: „Aki nincs velünk, az ellenünk!”. Kétségbeestem. Tudtam, hogy az éjjel senki nem írhatott a naplóba, hiszen az begombolt kabátom belső zsebében volt. Thököly katonáira sem gyanakodhattam, hogy azok valami módon hozzájutottak volna a naplóhoz, mert az én leghűségesebb embereim közül négyen szüntelen mellettünk őrködtek, míg mi aludtunk. A naplóban tegnap reggel még nem volt ott az írás, azóta pedig végig magamnál hordoztam, tehát a sorok anélkül keletkeztek, hogy bárki is a naplóba írt volna. Most már nem gondolhattam egyebet, mint hogy ez csak a Sátán műve lehet, hiszen másként nem eshetett, hogy csak úgy, magától keletkezzék az az írás. Kubattal kapcsolatos minden gyanúm eloszlott, ám rettegésem annál nagyobb lett, mert éreztem, hogy olyan ellenféllel állok szemben, aki van is, meg nincs is. Láthatatlan ellenség az, ki vesztetre tör, s ha láthatatlan, hogyan vegyem fel a harcot vele? Katonaemberként és diplomataként is hozzászóktam én a veszedelmekhez, de azzal nem tudtam mit kezdeni, hogy valamiféle megfoghatatlan ellenség üldöz, kinek sem célját, sem indítékait nem ismerem. Agyamat bomlottnak vélhettem volna, ha nincs ott valóban az írás a naplóban. Azóta szüntelenül imádkozom, hogy távozzon tőlem mindaz, mi romlásomra tör.

Anna előtt úgy-ahogy sikerült leplezni a dolgot, nem akartam még nehezebbé tenni számára az amúgy is viszonytagságos utazást. Csak azt vette észre, hogy szokatlanul lehangolt vagyok, de azt hitte, hogy csak az út megpróbáltatásai viseltek meg. Ráhagytam a dolgot. Annyira elkedvetlenített ez az egyetlen, vörös betűs mondat, hogy a végén még Zrínyi Ilona és Thököly Imre pompázatos menyegzőjét sem volt kedvem megörökíteni. Talán egyszer, ha már nem leszek ilyen zaklatott, utólag mégis papírra vetem, mert ilyen esküvőnek én párját még nem láttam. Egyszerre volt fényűző és egyszerű, telve volt daccal és lázadással, számomra ismeretlen pátosszal. Jelképes cselekedet volt az, mintha nem is két ember esküdött volna egymásnak örök hűséget, hanem egy ország jegyezte volna el magát örökre a szabadság eszméjével.

Mindezeket az utazás Bécs utáni szakaszáról csak jóval később írtam le, s azt a lapot pedig, melyen a vörös betűvel rótt sorok álltak, a naplóból kitéptem és elégettem.”

Gyanakvásom csak fokozódott a naplórészlet elolvasása után, bár meg kell vallanom, lenyűgözött a személyes, mégis katonásan tárgyilagos hangvétel, melynek lendülete csak a titokzatos naplórészlet megtalálásakor bicsaklik meg, s hajlik át valamiféle kétségbeesett bizonytalanságba. Később, mikor a naplót végig elolvastam, több helyen is rábukkantam erre a tépelődő, vívódó hangra, melytől életszagúvá vált Henrik alakja. Akkor azonban úgy gondoltam, hogy éppen ez a rejtélyes bejegyzés az, ami az egész titkosírással készült rész hamisítvány voltát igazolja. Igen, az elolvasott részletet én is hamisítványnak tartottam. Képtelenségnek tartottam ugyanis, hogy Henrik naplójába éppen az a jelmondat kerüljön, amit több száz évvel később az IAC rajtaütései során hangoztatott. Lehetetlen volt ellenőrizni, hogy a titkosírással készült rész megfejtése vajon valóban fordítás volt-e, vagy megfejtés helyett az IAC egyszerűen kitalált valamit. Ha azonban így volt, az egész hamisítás még érthetlenebbé vált számomra, hiszen a két jelmondat azonossága bárkiben kétséget támaszthatott a naplórészlet hitelességét illetően, ugyanakkor egyértelműen az IAC-

ra terelte a gyanút. Természetesen mindez tudatos zavar-
keltés is lehetett az IAC részéről, ám ha valóban így volt,
egyelőre nem láttam világosan az okokat.

Eleinte nem akartam több részletet elolvasni a naplóból,
úgy gondoltam ugyanis, hogyha a részlet egy nagyobb ösz-
szefüggésbe kerül, lépre megyek, s könnyebben elhiszem,
hogy a munka teljes egészében hamisítvány. Napokig törtem
a fejem tehát ezen a taláalomra felütött részleten. Figyelem-
re méltó volt, hogy míg a szász herceg naplójában a jelmon-
dat csupán valamiféle testetlen, megfoghatatlan fenyegetést
takart, addig a fehér ruhások jelenléte – bár villámgyors
rajtaütéseik érzékszerveinket zavarba hozták – nagyon is
konkrét és kézzelfogható veszélyt jelentett. A jelszó napló-
beli s mai, valóságos használatában viszont nagyon is közös
volt egy rejtőzködő, ellenséges hatalom egzisztenciája, mely
így vagy úgy, de mindenképpen a megfélemlítésre törek-
szik. Mindez egyértelműen a fehér ruhásokat jellemezte,
bár egyre kevésbé értettem, hogy az ellenem felhozott vád-
pontok szempontjából mit bizonyít egy naplóhamisítvány,
mely többszáz évvel ezelőtt megtörtént eseményekre épít.
Azt meg, minél többet gondolkoztam rajta, egyre inkább
csapdának véltem, hogy e hamisítványba éppen az „Aki
nincs velünk, az ellenünk” jelszava is bekerült, melynek tu-
domásom szerint semmi köze Henrik korához, ám annál
több a mi korunkhoz. Nem értettem, hogy mi a fehér ruhá-
sok célja a szavak múltba vetítésével.

Mivel töprengéseimben nem jutottam tovább, újra elő-
vettem a naplót. Meg akartam keresni azt a részt, melyben
Greenfield szerint az én nevem is szerepel. Szerencsém
volt, mert rövid lapozgatás után szemembe ötlöttek az ál-
tala említett sorok:

„Kubattal azonban nem sokra mentem. Minden fenyege-
tés és kínzás ellenére makacsul hallgatott. Már egy hónapja
sínylődött fogságomban, én pedig végül mindenféle továb-
bi vallatásról letettem. Én adtam meg magam, nem a fogoly.
Vannak olyanok, akikkel az ember bármit tehet, szilárdak
maradnak, nem engednek sem szép szónak, sem megvesz-
tegetésnek, sem fenyegetésnek, sem kínzásnak. Kubat ez

az ember volt. A pincében felejtettem tehát, várva a fejleményeket. Életem a megszokott kerékvágásban folyt. Igen elcsodálkoztam, mikor egy hónappal később az egyik őr azzal jelent meg, hogy Kubat beszélni kíván velem.

Felhozattam az őrszobára. Még sápadtabban állt előttem mint valaha, még jobban lefogyott, de szeméből nem hunyt ki a parázs. Állt és hallgatott. Megsajnáltam.

– Hozzatok neki bort, csirkehúst, kenyeret és vizet! – parancsoltam meg az egyik őrnek.

Szárnyast rendeltem a fogolynak, mert tudtam, hogy a Mohamed-hívők a tisztátalannak tartott disznóhúst nem fogyasztják, s bort sem ihatnak. A tilalom ellenére mégis sokan élnek vele, s gondoltam, Kubatnak is jól fog esni a tömlőc megpróbáltatásai után. Nem csupán érdekből akartam vele emberségesen bánni, valahogy egyszerre szántam és bámultam a foglyot.

Kubat továbbra sem szólt, ezért én törtem meg a csendet.

– Kitől kaptad ezt a fura maskarát? – intettem fejemmel Kubat koszos, furcsán egybeszabott ruházatára, mely még most is, több hónap után is rikítóan sárga volt.

– Ott adták rám, uram, ahol fogva tartottak – felelte, de most nem volt olyan alázatos, mint mikor Magyarországon került a fogságomba, nem sütötte le a szemét, valahányszor rám nézett. Ellenkezőleg. Tekintetét szinte állandóan rajtam tartotta.

– Kik és hol tartottak fogva? – kérdeztem.

– Azt én nem tudom, uram.

– Hogyhogy nem tudod? – csattantam fel.

– Nem tudom, uram, mert nem közölték, hogy kicsodák. Fehér ruhát viselnek, mely az enyémhez hasonlóan egybeszabott, arcukat, egész fejüket néha sisak fedi. Ismeretlen nyelven szólnak, amit ott értek, de itt nem tudnék szólni azon a nyelven.

Zavarba hozott a válasza. Közben meghozták az ételt. Leoldoztattam a bilincset Kubat csuklójáról. Megvártam, míg mohón felfalja a csirkét, a kenyeret, de csak vizet ivott, a borhoz nem nyúlt. Míg evett, a válaszát fontolgattam. Aztán megpróbáltam másképp megközelíteni a dolgot.

– Ki küldött, a fogvatartóid?

Kubat ruhája ujjába törölte a száját.

– Bende Antal küldött, uram.

Emlékezetemben kutattam, de nem ismertem ilyen nevű magyart, mert azt rögtön felfedeztem, hogy a név magyarosan cseng.

– Ki az az ember, és mit üzen? – bámultam Kubat arcába.

– Őt is azzal gyanúsítják, mint engem, hogy részt vett a szeptember 11-i merénylet előkészítésében, mikor lánggal égett az égig érő két torony. Azt üzeni, hogy viseljen gondot Lollira meg Dávidra.

Semmit nem értettem az egészből, de a lánggal égő két toronyról azonnal eszembe jutott a rejtélyes naplóbejegyzés.

– *„Allah nevét ajkadra ne vedd, Allah képmását meg nem festheted, Allah hatalmas és dicső. Vesszenek mindenek, kik nem őt imádják, vesszenek a hitetlen kutya! Lánggal ég, a poklok lángjával a torony, és füstje az egekig hatol Allah dicsőségére.”* Mégis te írtad a naplómba ezeket a sorokat, vagy ismered azt, aki beleírta?

– Nem én írtam, uram, és nem ismerem azt, aki tette – ingatta szomorúan a fejét Kubat.

Nem is vártam mást választ Kubattól, mint ezt, s hogy a naplóbejegyzés nem tőle származik, hihető is volt, hiszen Kubat akkor már fogságomban volt, mikor a megfejthetetlen mondatok a naplómba kerültek. Mindezt már akkor végiggondoltam, nem tudom, miért kérdeztem meg tőle ismét azt, amire józan ésszel magam is tudtam a választ. Abban azonban most sem voltam bizonyos, hogy Kubat nem ismerte azt az embert, aki e sorokat papírra vetette.

– Ki az a Lolli és ki az a Dávid? – kérdeztem inkább, mivel láttam, hogy az előző kérdést nincs értelme tovább feszegetni, Kubat ugyanazt vallja, amit több évvel ezelőtt.

– Azt én nem tudhatom, uram, úgy gondoltam, azt már kegyelmességed tudni fogja. Én csak átadtam az üzenetet, mert megkértek rá.

Fel-alá kezdtem járkálni a szobában, az őt nyugtalanul benézett, segíthet-e valamiben, de kiküldtem.

– Miért csak most mondod el mindezt? – kérdeztem végül, mert valamit kérdezni kellett, pedig tudtam, bármit is kérdezek, aligha kerülök közelebb e zavaros történet megfjtéséhez.

– Mert engem, uram, semmire nem lehet kényszeríteni – felelte egyszerűen.

– Miért éppen most döntöttél úgy, hogy mindezt elmondod nekem?

– Mindenkor Allah parancsát követem, uram – válaszolta Kubat, és karjait a mellén keresztbe téve háromszor meghajolt Mekka felé.

– Most is Allah parancsolta, hogy szólj velem?

– Ő, uram, az egyetlen isten, ő parancsolta, mert nincsen más isten, csak Allah.

Kubatot hallgatva azt latolgattam, vajon csupán örülltet van-e dolgom, vagy valaki nagyon ravasz csapdát eszelt ki számomra. Ha azonban az utóbbiról van szó, nem volt világos, miért éppen ezt a módszert választja. A Frigyes Vilmoshoz fűző családi kötelékek, s a brandenburgi fejedelem, valamint a Habsburg-ház között erősödő szövetség miatt arra gyanakodtam, hogy a bécsi udvarnál fény derült magyar kapcsolataimra, s az udvar ennyi év után is arra kíváncsi, vajon volt-e közöm Wesselényi mozgalmához. Ennek leplezése talán Kubat feladata, aki talán nem is török, hanem osztrák kém. Elhatároztam, hogy kiugratom a nyulat a bokorból, és magamnál tartom Kubatot, míg teljes bizonyosságot nem szerzek.

A fogoly tekintetét szüntelen rajtam tartva némán állt előttem koszos, sárga ruházatában.

– Azt mondtad, valakik fogva tartottak. Megszöktél tőlük?

– Nem szöktem meg, uram.

– Elengedtek?

– Nem engedtek el...

– Akkor hogy kerültél ide?

– Arra nem emlékszem, uram.

Kubat válaszaival egyre kevésbé tudtam mit kezdeni. Gondolkoznom kellett, egyedül akartam maradni.

– Nincs más mondanivalód?

– Nincsen, uram.

– Vezessétek el! – szoltam ki az őrnék, és megparancsoltam, hogy a föld alatti vizes cellából a toronyban lévő tömlőbe helyezték át. Megtiltottam továbbá, hogy kínozzák vagy verjék, s elrendeltem, hogy tiszta ruhát és rendes el látást kapjon. Félttem Kubattól.”

Zavarba hozott, amit olvastam, s még inkább elbizonytalanított. Mi a fehér ruhások célja egy olyan írással, ami egyértelmű hamisítvány? Eszembe jutott Allwoodnak egy korábbi futólagos megjegyzése. Az egyik kihallgatáson felvetette, hogy Henrik naplója talán valamiféle kódolt üzenetet tartalmaz, ami a szeptember 11-i eseményekkel van összefüggésben, hogy a munka talán nem is a tizenhetedik századból származik. Ezt a nevetséges állítást én akkor természetesen megcáfoltam, s Allwood sem hozta fel többé a dolgot. Ha most én is azt állítanám, hogy amit olvastam, nem Henrik korából származik, csak fogvatartóim alá adnék lovat. Ebben a helyzetben nem sokat segített volna az arról szóló vita, vajon a naplónak melyik része hamisítvány és melyik nem. – Ez lesz hát a csapda – gondoltam, s egyre inkább úgy láttam, hogy a fehér ruhások célja az, hogy önmagam számára is nevetségessé váljak, mikor mindezt felismerem. Nevetségessé, majd pedig tehetetlenné és kiszolgáltatottá, mikor ráébredek, semmiféle racionális érv nem segíthet ki irracionális helyzetemből. Ennél cinikusabb módot megtörésemre ki sem eszelhettek volna. Egyre jobban félttem attól, hogy csakugyan elfogadom mindazt, ami irracionális és képtelen, hogy a világ valóban egy irracionális rendhez igazodik a virtuális idő megjelenése óta.

Ezt az érzést látszott megerősíteni az, hogy különös módon egyre jobban azonosultam Henrikkel. Miután többször is elolvastam e két naplórészletet, azon kaptam magam, hogy egyre kevésbé foglalkoztat a kérdés, vajon a naplónak melyik része valódi és melyik nem, hanem a munkát teljes egésznek elfogadva egyre inkább elhiszem mindazt, amit olvasok; hogy Kubat citromsárga kezeslábasban került a herceg fogságába, hogy fehér ruhások tartották fogva őt is,

akár csak a másik Kubatot és engem is, sőt Henrik megdöbbenésével döbbsentem meg azon, hogy Lolli és Dávidot én, Bende Antal Henrik gondjaira bízom. Bende Antal egyre távolodott, s egyre jobban zsigereimbe hatolt Henrik; az ő Kubattal szemben érzett tanácsstalansága, az ő találkozása az irracionálissal és az ő rettegése. Ugyanakkor amiből Henrik semmit nem értett, a fehér kezes lábast viselő fogvatartók, a sárga kezeslábasba bújtatott fogoly: a Lolli és a Dávid nevek, s Bende Antalé, a lánggal égő két torony, a szeptember 11-i merénylet – számomra mind pusztán tények voltak, s a lehető legracionálisabb valóság.

Összecsaptak fejem fölött a hullámok. A végén úgy próbáltam Henrik bőréből menekülni, hogy az elejétől kezdtem olvasni a naplót. Azt gondoltam, úgy tudom legjobban eltávolítani magamtól a szász herceg alakját, ha minél többet tudok meg róla. Azt reméltem, hogy az így szerzett tárgylagos ismeretek vezethetnek vissza a magam valóságához. Akármilyen is volt a fehér ruhások célja Henrik hamisított és valós naplójával, azáltal, hogy a napló a köztünk folyó játszmát irracionális síkra terelte, én még kiszolgáltatottabb helyzetbe kerültem.

A nevezetes esküvő után még két hetet időztünk Munkács várában, ahol bár számtalan vendéget szállásoltak el, mégsem volt senki hely szűkében. E pompás vár voltaképpen három egymás fölé épült erődrendszerből áll, melyeket akár külön-külön is lehet védeni, s melyet még bevehetetlenebbé tesz a várhegy körül ástott csatorna, melynek vizét a Latorca folyó táplálja, s az a nagyon magas falú szárazárok, mely a hegy tetején emelkedik. A hegy lábát koszorúzó vizesárok oly széles és mély, hogy szinte teljességgel lehetetlenné teszi az ellenség számára, hogy akárcsak megközelítse is a hegyet, melyen a vár emelkedik. E lenyűgöző építmény nemcsak a legújabb hadászati követelményeknek felel meg, hanem számtalan kényelmes lakóházzal és palotával is ékeskedik, melyek díszes oszlopai, erkélyei, ablak- és ajtókeretei a kőfaragók munkáját dicsérik.

A vendégsereg javarésze már az esküvőt követő hét elején távozott. Mi azonban nem siettünk. Ki akartam várni, hogy Thökölyvel nyugodtan, négy szemközt szólhassak, addig pedig igyekeztem őt minél jobban megismerni, s arra törekedtem, hogy ő is minél jobban megismerhessen. Az ebédlőházban, ahol az asztal szinte állandóan terítve állt, s pompásabbnál pompásabb étkeket hordtak fel szüntelen, és amely a vendégek rendes találkozóhelye volt, már többször is elbeszélgettem az ifjú gróffal, ki bár hallgatag volt néha, kellemes benyomást tett. Ilona a lakosztályában is többször fogadott minket, mióta megérkeztünk, s ilyenkor néha Thököly is elidőzött velünk. Anna nagyon megkedvelte Ilona asszonyt, s a fejedelemasszony is igen jó szívvel volt Anna iránt. Ilona s az ifjan elhalt Rákóczi Ferenc választott fejedelem két gyermeke is folyton körülöttünk sürgölődött, kíváncsiskodott. Beszédes két gyermek volt az, ám észrevettem, hogy a kicsiny Ferkó minduntalan ellhallgat, mikor Thököly a szobába lép, csak mélabús, nagy, barna szemei szólnak. Gyanakvást tükröztek azok a szemek, látszott a gyermekben, hogy nem kedveli Thökölyt, hogy félti az anyját tőle.

Ilona testvére, János Antal is szabadon járt-kelt, s mindig valami új játékkal, mókával szórakoztatta a gyermekeket, kik – ha János megjelent – azonnal megrohamozták a szelíd tekintetű fiatalembert. János Antalt kevésbé ismertem, mint Ilonát. Fiatalabb is volt nálam, s mikor én Zrínyi Péter házában forgolódtam, még szinte gyermekszámba vettem, aztán hamarosan Bécsbe, majd Prágába került a császár seregébe.

– Elmondom most, hogyan ejtette fogságba az én hites uram Jánost – mondta egyszer Ilona, mikor lakosztályában felkerestük.

– Nem úgy van az – ingatta fejét mosolyogva János –, az én kedves néném esett rabul, mikor Thököly uram engem elfogott.

– Mondd hát el te! – hagyta rá nevetve Ilona.

– Majd négy esztendeje történt – kezdte János –, hogy Thököly uram kurucai elől, kik a Rákóczi-birtokokon néha

rajtaütöttek, Makovicza várából néhány értékesebb holmit biztonságosabb helyre kívántam vinni. Fedezetet kértem a császári seregek vezérétől, Leslie tábornoktól, ki nekem jó barátom, ám ő mivel akkor nem tudott kellő fedezetről gondoskodni, azt tanácsolta, hagyjam valamivel későbbre a vállalkozást. A dolog azonban sürgős volt nekem, s úgy gondoltam, elegendő lesz számomra a saját kíséretem. Már elvégeztem feladatom Makoviczán, s Kassa felé indultam, mikor rajtunk ütött egy ötszáz fős kuruc csapat, mely a Munkács felé vezető utat tartotta szemmel.

– Tudja, kedves Anna – fordult Ilona magyarázólag a feleségemhez –, az én néhai anyósom, Báthory Zsófia, e gyermekek nagyanyja, kinek székhelye akkor Munkács vára volt, nem csinált titkot féktelen kuruc-gyűlöletéből. Nem volt nálánál buzgóbb katolikus, és bizony ott ártott a protestáns hitűeknek, ahol tudott, így a kurucoknak is, ezért azok mindig szemmel tartották Munkács várát, s gyakran háborgatták a Rákóczi-birtokokat.

János újra átvette a szót.

– Csúfos vereséget szenvedtünk – folytatta. – Sok legényem veszett oda, sokan a Bodrog folyóba fulladtak, magam pedig a kurucok fogságába estem. Így kerültem Thököly uram kezébe, ki igen tisztességesen bánt velem, majd Apafi erdélyi fejedelem udvarába vitt, hol inkább Thököly és Apafi vendégeként kezeltek, semmint fogolyként. Bár Ilona korábban is találkozott az én kedves újdonsült sógorommal, ekkor kezdődött meg a levelezés köztük, melynek eredménye az lett, hogy engem szabadon bocsátottak, az ő szíve azonban rabul esett – fejezte be Zrínyi János a történetet, melynek csattanóján az asszonyok szívből nevettek.

– Talán abban reménykedtek a vendéglátók, hogy az ifjú középük áll – jegyezte meg Anna, aki nem volt különösebb politikai érzéssel megáldva, most azonban fején találta a szöveget.

Én is elnevettem magam, de nem szalaszthattam el a kínáló alkalmat, hogy megkezdjem a puhatolózást.

– Tudomásom szerint Báthory Zsófia tekintetes asszony a császárnak mindenkor híve volt. Ha jól tudom, őfelsége

ezért s no persze a négyszázezer forintért bocsátotta meg fiának, Rákóczi Ferencnek azt, hogy a Wesselényi nádor által vezetett szervezkedésben részt vett.

– Bizony, az én néhai jó uram, bár buzgó katolikus volt, akárcsak az anyja vagy maga Lipót császár, nem nézhette tétlenül a magyarság sanyarú helyzetét, s ő is részt vett a mozgalomban. Őt Báthory Zsófia kiváltotta. Ám atyám, Zrínyi Péter s nagybátyám Frangepán Ferenc, mint azt kegyelmed jól tudja, életével fizetett, pedig ők is katolikusok voltak. A hit és a szabadság nem jár mindig karöltve, kedves Henrik – tette végül hozzá keserűen Ilona.

– Jól tudom, hogy Magyarországon a helyzet ennél bonyolultabb. De lám, a kurucoknak többsége, kiknek Thököly gróf az élére állt, protestáns, és ő maga is ezt a hitet vallja, akárcsak jómagam. Őfelségének pedig ez kapóra jön, s ha a protestáns hitűeket üldözi, egyben az ellene lázadókkal számol le, ha pedig az ellene lázadókat üldözi, egyben az állítólagos protestáns mételyt írtja.

– Való igaz, hogy a császárral elégedetlenkedők javarésze most protestáns, de nem volt ez így Wesselényi mozgalmának idején. Atyám katolikus volt, akár csak most jómagam. Ez ugyanúgy tény, mint az, hogy a Habsburgok teljesen kiszolgáltatott helyzetbe hozták a magyarságot, s még nagyobb hatalmat akarnak fölöttünk, akár katolikusok, akár protestánsok vagyunk.

– Ha jól tudom, ön protestáns létére a szász és a brandenburgi fejedelem rokonaként és megbízottjaként is jó kapcsolatot ápol Lipóttal, s a török ellen készülődő liga megszervezése főként az ön érdeme – szólalt meg most Zrínyi János, ki eddig nem vett részt e beszélgetésben.

– Hja, édes barátom, a politika és a hit sem járnak mindig karöltve – feleltem. – Ön pedig, ha jól tudom, tiszta szívből szolgálja a császárt a seregben, s ezért még fizetséget sem vár. Az ön helyében óvatosabb lennék, mert bizony a politika és a hűség sem járnak egymással mindig kéz a kézben.

– Ezt mondom én is mindig az én kedves öcsémnek – bólogatott Ilona. – De tudja, ő szinte még gyermek volt, mi-

kor Lipót udvarába került, s ott azóta egyébre sem nevelték, mint a Habsburgokhoz való hűségre és engedelmességre.

János hallgatott. A beszélgetés végét már Thököly is hallotta, mert közben ő is megérkezett. Anna törte meg a hirtelen beállt csendet, s nem is tudta, hogy ártatlannak szánt kérdése mennyire kényes.

– Nem volt-e nehéz őfelsége engedélyét kieszközölni, hogy Rákóczi Ferencnek, Erdély választott fejedelmének özvegye – már megbocsássanak – az ő legfőbb ellenségéhez, Thököly grófhöz feleségül menjen anélkül, hogy a császár minden vagyonára rátegye kezét, s az árvák neveltetését is kivegye kezéből? Hiszen úgy hallottam, hogy a fejedelem még halálos ágyán is Lipót oltalmába ajánlotta a gyermekeket.

A fejedelemasszony elmosolyodott Anna egyenességén, és megszimogatta a mellette álló Thököly kezét.

– Bizony nagy fáradságunkba került a jóváhagyás megszerzése, éppen tegnap kaptuk meg. Sokan egyengették az utunkat. Többek közt az én kedves öcsém is sűrűn kopattatta a kilincset őfelségénél – felelte Ilona.

– Őfelségénél az én szavam vajmi keveset nyom a latba. Engem ő mindig is csak a lázadó Zrínyi Péter fiaként fog kezelni – közölte János keserűen.

– Bizony – jegyezte meg Thököly nem minden él nélkül –, ahogy Henrik herceg mondja, a politika és a hűség nem járnak mindig karöltve.

Ismét kaptam az alkalmon.

– Arra sem gondolt a császár, hogy az ön helyzetét kihasználva békeközvetítőként használja fel önt közte és leendő sógora közt? – fordultam Jánoshoz.

– Dehogynem! – felelt Thököly a tétovázó Zrínyi János helyett. – Hiszen most is azért van itt az én kedves sógorom – nevetett.

Zrínyi János zavartan elmosolyodott. Ilona vette védelmébe.

– Ne tréfálj az én kedves öcsémmel! Hogy a herceg szavába fűzzem én is; tudod jól, hogy a testvéri szeretet és a politika aztán a legkevésbé járnak egymással karöltve.

Thököly is elkomolyodott.

– Ez bizony igaz – felelte.

A beszélgetést a vacsorára hívó harang szakította félbe. Valamennyien az ebédlőbe indultunk, ahol a lakodalmi vendégeket most is roskadozó asztalok várták.

Zrínyi János az esküvő után néhány nagy befolyással rendelkező bécsi nemes megbízatásából valóban megpróbált még közvetíteni az udvar és Thököly között. Kísérlete most is kudarcot vallott, s ez még jobban aláásta az udvar amúgy is ingatag bizalmát. Néhány évvel később igaztalanul azzal vádolták meg, hogy Thökölynek kémkedik, s 1684-ben börtönbe vetették. Az, amitől korábban már Ilona is tartott, bekövetkezett. Az ifjú Zrínyit bár többen is figyelmeztették, mielőtt Lipót fogságba vetette, ő sohasem próbált menekülni. A császárnak tett esküje kötelezte. Bécsben várta be sorsát. Azóta is börtönben sínylődik.

Néhány nappal az emlékezetes beszélgetés után, mely Zrínyi Ilona lakosztályában folyt, kitűnő alkalom kínálkozott arra, hogy Thökölyvel négy szemközt is szóljak. Ilona, Anna s a többi vendégeskedő szépasszony az estére tervezett táncmulatságra készült; pihent avagy magát csinosította, a férfiak pedig szétszéledtek a várban, vagy kilovagoltak. Én a Kárpátok hegykoszorújában gyönyörködve az egyik bástyán álltam. Thököly lépett hozzám.

– Volna-e kedve kilovagolni velem, herceg? Az egyik csapatomat kívánom felkeresni, estig megjárjuk az utat.

– Örömmel – feleltem.

Félóra múlva már a Kassa felé vezető úton vágattunk. Thököly csak röviden időzött az Ungvár mellett táborozó hadnál, néhány szót váltott a kapitánnyal, eltréfálkozott kisére a közlegényekkel, körbejárta, megsejmelte a táborot, aztán újra lóra szálltunk, s Munkács felé indultunk.

Szerednye mellett van egy tiszta vizű forrás, azt mondják, Szent László király fakasztotta, hogy vitézei szomját csillapítsa. Nyílvesszejét kilőtte, s ahol az a mohával borított sziklába fúródott, hús forrás buggyant elő. A forrásnál megálltunk, ittunk annak vízből, mely igen jólesett a tikkasztó melegben. Aztán leheveredtünk egy hatalmas hársfa tövé-

be. Thököly a fűbe tette kócsagtollas süvegét. Hullámos szőke haja dúsan omlott vállára, arca kerek volt, szabályos vonásokkal, kicsiny, szőke bajuszt viselt, kék szemével figyelmesen fürkészett. Csak a tekintet volt felnőtt férfié meg a bajusz ezen a szinte gyermekesen sima, csinos arcon. Ilona bevallotta Annának, hogy Thököly daliás termete mellett éppen az arcnak gyermekessége tetszett meg neki.

– Ilona úgy beszél önről, mint régi családtagról – szólalt meg a gróf.

Félkönyékre heveredtünk a fűben.

– Ilona atyja, anyja és nagybátyja, Zrínyi Miklós is úgy bántak velem, mint édes gyermekükkel. Nagyon fiatal voltam akkor, s mivel korán elvesztettem szüleimet, jölesett, hogy náluk mindig otthon érezhetem magam. Egyébként pedig dédanyám Zrínyi lány volt.

– Ha Ilona nem volna önhöz teljes bizalommal, megvallom, akár Lipót emberének is tarthatnám.

– Örülök őszinteségének. Ez az én dolgomat is megkönnyíti.

– Mire gondol? – vont a fel kíváncsian a szemöldökét a gróf.

– Arra, hogy mielőtt Szászországból elindultam, elhatároztam, hogy teljesen nyíltan fogok önnel szólni.

– Halljuk hát! – felelte hetykén.

– Csak sorjában. Rólam ön innen-onnan hallott már ezt-azt. Ismeri rokoni kapcsolataimat, tudja, hogy a császár oldalán többször is harcoltam csapataimmal a török ellen, vagy hogy a pápa kezdeményezésére alakult Szent Liga az én közreműködésemmel jött létre. Mindebből ön azt a következtetést vonja le, hogy a császár embere vagyok. De mivel én az ön ellentáborában valóban sokfelé megfordulok, én is sok mindent hallottam önről. Többek közt azt, hogy mindazzal, amit tesz, pusztán a saját becsvágyát elégíti ki, hogy a Rákócziaktól meg akarja kaparintani az erdélyi fejedelemséghez való jogot, hogy Zrínyi Ilonát is csak ezért vette feleségül, no meg a Rákócziak mérhetetlen vagyonáért.

Thököly felpattant.

– Ne heveskedjék – intettem le. – Ha én önt mindezek alapján ítélném meg, nem volnék most itt, sőt még az esküvőre sem jöttem volna el, bármennyire is kedvelem Ilonát.

A gróf újra leült a fűbe.

– Valóban lobbanékony természetű vagyok, elnézést herceg.

– Az ön fiatalságához hozzátartozik a becsvágy és a lobbanékonyosság. De tudom, hogy cselekedeteit nemes szándék irányítja. Ön egész egyszerűen hazája szabadságáért teszi mindazt, amit tesz.

– Országunk három részre szakadt. Súlyos teher ez számunkra. A Habsburgok teljesen kiszipolyozzák a Magyar Királyságot, s szolgáskorban, tudatlanságban tartják annak népét. Erdély úgy-ahogy elboldogul, de szüntelen fenyegetettségben él. E két résznek egyesülnie kell.

– És a harmadik rész, melyre a török tette rá a kezét?

Thököly habozott egy darabig a válasszal.

– Nos, jól van – felelte végül –, önről a legkevésbé feltételezem, hogy a szultánhoz fut, és elmondja, amit tőlem hallott. Tudom, arra céloz, hogy én a törökkel léptem szövetségre a Habsburgok ellen. E pillanatban azonban sajnos nincs más választásom. A franciákra nem számíthatok, mióta békét kötöttek a császárral. A lengyelek a magyarokkal mindig jó barátságban voltak, de most a lengyel király is a császár mellé állt, éppen az ön szövetségébe lépett.

– A török ellen egy-két éven belül hatalmas hadjárat készül, hiszen éppen ezért alakult a Szent Liga. Az ön mozgalmának akkor nem fog kedvezni a törökkel való szövetség.

Thököly felállt, s a hársfa tövének támaszkodott.

– Tudja mit, herceg? Én hiszem, ha látom, hogy az a hadjárat valóban elindul, és Budát is felszabadítja. Magyarország oly sokszor maradt már magára a török elleni harcban, hogy többé én semmiféle ígéretben nem bízom. A Habsburgok számtalanszor kötöttek békét a törökkel a mi hátunk mögött és a mi rovásunkra, nem szükséges, hogy ez újra megismétlődjön.

Én is felálltam.

– Gróf úr, én személyesen kezeskedem érte, hogy az a hadjárat megindul, és Budát is felszabadítja. Magam is ott leszek a seregek élén Buda felszabadításánál.

Thököly hallgatott egy darabig.

– De sem Szászország, sem a brandenburgi fejedelemség nem ajánl nekem szövetséget a Habsburgok ellen – közölte végül szárazon. – Nekünk a császár is ellenségünk, nemcsak a török.

– Higgye el gróf úr, előbb a törököt kell kiűzni Európából.

– Előbb a törököt! – csattant fel indulatosan. – És aztán? Aztán ott állunk mi, magyarok, s arra ébredünk, hogy megint csak kijátszottak minket. Mert ez fog történni akkor! Ha mi most együttesen a török ellen fordulnánk, a császár megköszönné kegyesen, hogy részt vettünk saját országunk felszabadításában, majd azon a címen, hogy ő segített az országból a törököt kiűzni, meg a Habsburg-örökösödés jogán szépen rátenné a kezét a török uralom alól felszabadult területekre is, majd megindulna Erdély ellen, s így bekebelezné egész Magyarországot. Erről van szó!

Sajnos mindettől én is tartottam, számomra is teljesen egyértelmű volt Lipót szándéka. Nem hiába jártam azonban évekig udvarról udvarra, s folytattam titkos tárgyalásokat.

– Mindezzel én is régen tisztában vagyok – feleltem. – Ám míg a Szent Liga létrejött, számtalan udvarban megfordultam, s igen bizalmasan elárulom önnek, hogy a Szent Liga mögött létezik már egy másik szövetség is, melynek tagjai nem teljesen azonosak a Szent Liga tagjaival.

Thököly kíváncsian felhúzta a szemöldökét.

– Nocsak! Elárulna erről valamit?

– Ezért vagyok itt – feleltem. – Van egy másik szövetség, melynek tagjai nemcsak azt sokallták meg, hogy a török még mindig Európát fenyegeti, hanem a Habsburgok egyre nagyobb étvágját sem kedveli.

– Érdekesen hangzik, kérem, folytassa.

– Brandenburg, Szászország, Lotaringia, Pfalz, a sziléziai hercegség, sőt Hollandia s még más területek is, ahol megerősödött a reformáció, a Habsburgok nagy étvágya mellett rekatolizációs politikájukat sem nézik jó szemmel. A svéddekkel is eredményes tárgyalásokat folytattam. Meg kell hogy mondjam, még a franciák sem zárkóztak el, bár tőlük ígéretet nem kaptam, de nyilvánvaló, hogy az ő érdekeikkel

is ütközik, ha erős a Habsburg Császárság. Azt is elárulom önnek, hogy a Habsburgokat pénzelő Fuggerek sem érzik már igazán jövedelmezőnek a Habsburg-ház támogatását.

Thököly újra leült a fűbe, s felhúzott térdeit átkulcsolva kérdezte:

– Mi a terve, herceg?

– A Szent Liga megindul a török ellen. Ön is csatlakozik hozzánk. A török uralom alatt álló területek felszabadulnak. Önök azonnal kikiáltják a kis Rákóczi Ferencet Magyarországra és Erdély királyának, s ha Lipót őfelsége habozna ezt elfogadni, nyomatékul megindulnak a svéd, szász és brandenburgi hadak Bécs felé. Reményeim szerint nem lesz szükségünk ennél nagyobb katonai akcióra, ám ha kell, mint említettem, nagyobb erőket is képes vagyok mozgósítani. Én Buda felszabadítása után hadaimmal amúgy is Bécs közelében leszek, ön a kurucával együtt csatlakozik hozzánk, s bevárjuk az északról érkező erőket. Addig pedig rajtaütésekkel gyengítjük a császár hadainak erejét. Őfelsége amúgy sem lesz felkészülve erre a pálfordulásra.

Thököly messze, nagyon messze nézett és hosszan hallgatott.

– Mindez miért érdeke önnek? – kérdezte végül.

Vártam ezt a kérdést. Nem akartam azonban bonyolult és érzelmeiktől fűtött magyarázatba fogni a magyarok szabadságának, a szabadság eszméjének fontosságáról, mert Thököly talán el sem hitte volna, amit mondok.

– Az ön zászlaján ez áll: „A szabadságért és az igazságért”. Én magam is őszintén tisztetem az eszmét, melyeket ön a zászlajára tűzött. De mint említettem, Szászország, Brandenburg, Pfalz és még mások, nem örülnének, ha egy erős Habsburg Birodalom jönne létre Európa szívében. Én pedig ezen országok követe vagyok – feleltem.

– Éppen az ön által említett veszély miatt én biztosabbnak tartanám, ha először a Habsburgokkal számolunk le, s csak aztán a szultánnal. A Török Birodalom elgyengült, nem sokáig képes már arra, hogy európai hódításait megtartsa. A Habsburg Birodalom azonban most körvonalazódik, s ha Lipót oly döntő szerepet játszana a török uralom

alatt álló területek felszabadításában, birodalma körvonalaival azonnal megerősödnének. Veszélyes játék a magyarok számára a császár támasza a török ellen.

– És veszélyes játék a magyarok számára a haldokló Török Birodalom támasza a Habsburgok ellen – feleltem.

Thököly elgondolkodott.

– Ha kész már az a Szent Liga árnyékában létrejött másik szövetség, induljunk meg előbb Bécs ellen, s csak aztán következzenek a török.

Fejemet ráztam.

– Hiába haldoklik a Török Birodalom, mégiscsak haldokló óriás az, bármikor rúghat még egyet. Még a császár haderejére is szükségünk van legyőzéséhez. A Szent Liga mögött álló szövetség is csak akkor indulna meg Lipót ellen, ha előbb a törökkel számolunk le.

Thököly szomorúan ingatta a fejét.

– Az idő ellenem dolgozik, herceg. Ha én most nem hadakozom tovább Lipóttal, akkor teret nyer, hogy akár a török távozásáig is teljesen elnyelhet minket. Ha pedig addig Erdély ellen fordul, s még arra is ráteszi kezét, a szabadság megmaradt szikrája is kialszik – mondta, majd ismét a maga hetyke módján hozzátette: – Futja még a hadakozásra a Rákócziak vagyonából, s lesznek még idők, mikor a császár meghajol majd a Thököly név hallatán!

Nehéz lett a szívem, pedig az sem a katona, sem az országok sorsát egyengető követ dolgát nem könnyíti meg.

– Gondolkozzék mégis azon, gróf úr, amit javasoltam. Én állom a szavam. Ennek jele pedig az lesz, hogy csapataimmal ott leszek Buda ostrománál. Még akkor is igent mondhat, de addig akkor önnek kell a saját útját egyengetnie, hogy ön is ott lehessen.

Thököly mélyen a szemembe nézett és némán megszorította a kezem. Újra ittunk Szent László forrásából, aztán a réten legelésző lovaink pályáit eloldottuk, s az alkonyatban visszavágtattunk Munkács várába.

Három nappal később búcsút vettünk vendéglátóinktól, kik aztán a császár elleni háborúskodással töltötték mézes-

heteiket. Annát egészen Bécsig kísértem vissza, ott anyai nagybátyám és ötven fegyveres gondjaira bíztam, kik aztán visszakísérték őt Szászországba. Bécsben újra látogatást kellett tennem Lipótnál, ki várta tőlem a nevezetes esküvőn szerzett híreket. Legfőképpen Thököly és Gnade Antal, azaz az ifjú Zrínyi személye érdekelt, ám Zrínyi Ilonáról is sokat kérdezősködött, s azt is tudni akarta, kik jelentek meg az esküvőn. Nagy gyakorlatot szereztem már abban, hogy egy kérdésre válaszoljak is, meg nem is, most is ezt tettem. Ófelsége azonban így is elégedett volt, s magyarországi és erdélyi körutamhoz sok sikert kívánt.

Az esküvő után két hónappal Thököly győzelmesen bevonult Kassára, s ezzel kezére került Felső-Magyarország fővárosa, s benne ennek az országrésznek pénzügyi központja. Thököly nem állt meg Kassánál. Továbbnyomulva kezére került Eperjes, Lőcse, s a borok királyának fővárosa, Tokaj, majd Ónod, Putnok és Fülek. Így már jeletős területeket mondhatott magáénak. A császár tombolt, a szultán pedig felajánlotta Thökölynek a Magyarország királya címet, melyet ő nem fogadott el, s magát csak az elfoglalt részek fejedelmének nevezte. Ilona ha tehetette, a gyermekekkel még a hadjáratokra is elkísérte urát, minden hadi készülődésben részt vett, minden haditervbe be volt avatva, sőt maga is tanácsokat adott azok kidolgozásánál. Ám azt is tudta, hogy gyermekeinek nyugalomra is szükségük van, ezért többnyire valamelyik Rákóczi-várba húzódott vissza velük. A harcok szünetében ősszel Tokajból kaptam tőle levelet, ahol együtt vett részt a szüreti mulatságon a kis család. Mennyi bizakodást tükröztek e sorok! Thököly csillaga ekkor volt a legfényesebb. Az 1682 óta történt események, s Thököly hadműveletei azonban erősen kétségesé teszik, hogy Buda bevétele után seregeinket egyesítve Lipót ellen forduljunk. Thököly kitartott a maga tervei mellett. Ezért 1683-ban, mikor Kara Musztafa nagyvezér teljesen váratlanul megtámadta Bécset, Thököly a törökök oldalán harcolt kurucaival. Ez megpecsételte a kuruc mozgalom sorsát, annak jelentősége mindinkább eltörpült, elvesztette fontosságát, sőt egyre inkább hátráltatni látszott

a nagyszabású akciót; a török kiűzését Európából. Bécsset a török támadás katonai és diplomáciai szempontból is elég készületlenül találta. Az udvar ugyanis éppen azon fáradozott, hogy a törökkel újabb húsz évre megújítsa az Európa-szerke nagy felháborodást kiváltott vasvári békét, mely 1684-ben járt volna le. A szultán azonban elérkezettnek érezte az időt, hogy még előbbre törjön Európában. Amikor 1683. július elején a török seregek körülvették a fővárost, a császár hanyatt-homlok Linzbe menekült. Rüdiger Stahremberg tábornok lélekjelenlétének köszönhető csak, hogy Bécs megmenekült, aki a rendkívül rossz körülmények ellenére tartotta a várost, míg Lotharingiai Károly és a lengyel király, valamint egy kisebb magyar sereg Bécs alá érkezett. Ezek az erők azonban a nagyvezér számára váratlanul súlyos csapást mértek az elbizakodott török seregre, így az visszavonulásában Nándorfehérvárig meg sem tudott állni. Ez volt a Török Birodalom utolsó nagy támadása, ez volt az a bizonyos utolsó nagy rúgás, melyre a haldokló óriás még képes volt. Mikor a török megtámadta a császárvárost, eszembe jutottak Fugger Jakab szavai: „Okozhat még némi kellemetlen meglepetést a porta Bécsnek”. Egyetlen uralkodó sem dicskedhet olyan eredményes hírszolgálatral, mint ez a bankár, kinek ősei is császárokat és királyokat emeltek trónra, s mozgattak zsinóron, akár bábjaikat vásári bábjátékos. Minden arra utalt, hogy ő már akkor, mikor nála jártam, tisztában volt a török szándékával, mi több, a tervezett támadás pontos idejét is ismerte.

Jómagam a Bécs elleni támadás idején freibergi kastélyomban tartózkodtam. Magyarországi és erdélyi körutam elején kaptam a hírt Annától, hogy áldott állapotban van. Ezért tervezett körutamat rövidebbre szabva már 1682 karácsonyán visszatértem Szászországba. Januárban Anna fiúnak adott életet, ki azonban februárban meghalt. Anna is igen rossz állapotban volt sokáig, az ő élete is veszélyben forgott. Kastélyomból ezért tavasz végéig ki sem mozdultam. Anna csak június havára épült fel egészen. Nagyon megviselte a betegség és a gyermek halála. Én ahogy tudtam, igyekeztem őt mielőbb talpra állítani. Hálát adtam

az égnek, hogy van már két szép gyermekem. Annát is végül a bennük lelt öröm gyógyította fel egészen.

Magyarországi és erdélyi körutam nem járt túl nagy eredménnyel. Puhatólózásaim során azt tapasztaltam, hogy igen nagy a széthúzás a magyar nemesek között, melynek oka nemcsak a három részre szakítottság, hanem a magyarok önfejűsége is. Be kellett látnom, amit egyébként sejtettem már, hogy sem az én tervem, mely szerint előbb a törökkel kell leszámolni, aztán a császár ellen fordulni, sem pedig Thökölyé, ki előbb a Habsburgokat akarta kiűzni országából, nem számíthat egységes támogatásra sem a nemesek, sem pedig a köznép körében. Keserű perceimben kezdtem azt gondolni, hogy csak úgy van a magyarok szabadságvágyával, mint sok más népnél: akkor a legerősebb, mikor a legkeményebb fölöttük a zsarnokság, ha azonban övük a szabadság, nem tudnak mit kezdeni vele.

Zrínyi Ilonának és Thököly Imrének is fia született, egy hónappal később, mint Annának. Ez a gyermek sem maradt meg, néhány hónap után meghalt. Thökölyt tehát nem tölthették el dinasztikus remények. 1683 nyarán a kuruc vezér elbúcsúzott feleségétől, s a hétéves Rákóczi Ferencet is magával vitte, hogy a törökkel együtt bevegye Bécs várát. A török csúfos veresége után Thököly állama is veszélybe került. A fejedelem sajnos csak most igyekezett a törökellenes szövetséghez csatlakozni, Lipót azonban nem ismerte el Thököly országát, így a szövetség nem jöhetett létre. Ha Thököly a bécsi hadjárat előtt tette volna meg ezt a lépést, sokkal kedvezőbb feltételek mellett tárgyalhatott volna a császárral. További tárgyalásokra aztán nem is nyílt lehetőség, mert a török szultán 1684 őszén elfogatta Thökölyt, hogy kedvező békefeltételekért cserébe Bécsnek kiadhassa. Rossz számítás volt, mert Bécs már nem akart a törökkel alkudozni, hanem ellentámadásba lendült, s végre megkezdődtek a felszabadító hadműveletek a török által megszállt területeken. A Szent Ligát és szövetségeseit most már nem lehetett megállítani. Lengyelország Moldva felől, Velence a Balkán félsziget partjain, Lipót pedig Magyarországon támadott. Eközben Thököly állama teljesen széthullott.

Szegény Zrínyi Ilona a két gyermekkel Munkács várába húzódott vissza, melyet a császár 1685 tavaszán megtámadott, és azóta is ostromol. A várat Ilona mindenre elszántan védi. Az ifjú gróf a török fogságában van, s aligha lesz ott Buda ostrománál, hiszen csapatai is szétszéledtek.

1685 júliusában elbúcsúztam Annától, és gyermekeimtől, s a négyezer főt számláló szász és brandenburgi seregek élén Magyarország felé indultam, hogy a császár hadaival egyesülve, északról támadva, egyre délkelet felé szorítsuk a törököt, majd megkezdjük Buda ostromát. Gyorsan haladtunk Buda felé, de a fagyok beálltával téli szállást kellett keresni a hadaknak. A mindennapos harc, a nehéz tábori élet megviselt, a katonák közt járvány pusztított, csípős, nyirkos hideg volt. Nem voltam elégedett téli szállásunkkal, de innen tavaszig már nem mozdulhattunk. Még tél eleje volt csak, de alig volt ennivalónk. Csapataink a szomszédos falvakat sarcolták, s nem tehettem mást, szemet hunytam. Közben leveleket küldözgettem az udvarba, s az élelemszállítmány mielőbbi érkezését sürgettem. Eleinte semmi foganatja nem volt az én leveleimnek, még csak választ sem kaptam. Nem értettem e késlekedés okát, ám utóbb kiderült, hogy két futáromat is elfogta a török, így leveleim nem jutottak célhoz. Végre január elején megérkezett a szállítmány, s elgyengült embereim ismét erőre kaptak. Február végén újra megindulhattunk, s gyorsan nyomultunk előre, úgyhogy május végére teljesen körbezártuk a Buda körül elhelyezkedő területeket. 1686. június 22-én kezdtük meg a város ostromát.

A város ostromáról külön naplót vezetek német nyelven, s e mellé írom titkos feljegyzéseimet, bár a harcok miatt az utóbbira vajmi kevés időm marad. Egész nyáron lőttük a falakat, de a törökök bent keményen tartották magukat. Augusztus vége felé lehetett érezni, hogy közeledik a döntő támadás. A törökök eddig mindig szerencsével jártak, és különleges sikereket arattak. Augusztus 29-én is éppen ilyet akartak elérni. „Egész éjszaka számos csapatot vonultattak fel a Víziváros irányában. Napfelkelte után arról az oldalról lárma hallatszott, s egy szempillantás múlva a für-

dők és az ezeket környező hegyek felől jövő ellenség megkezdte a támadást. Svadronjainkat kellő készségben találta, s bár tüstént néhány sortűz köszöntötte őket, mégis továbbjutott mintegy négyszáz emberük. Minthogy azonban a parancsnokló von Grönsfeld ezredes oda vonta össze a svadronokat, a maradék megrémült, s ezek számára le is zárult a továbbjutás lehetősége. Az átvergődött négyszázat a Serau-, Mercy- és Heussler-féle ezredek úgy fogadták, hogy nemcsak a városba vezető utat zárták el előlük, hanem nagy részüket ott helyben lelőtték lovastul. E csapatok maradványait úgy megszállta a félelem, hogy az egész síkságon át, egészen a brandenburgi és a szász ezredekig lóháton üldözték őket a mieink, ott aztán mi valamennyit leterítettük.”

Ez a nap volt a harcok fordulópontja! A döntő rohamra szeptember 2-án került sor. „Az ágyúzás sokkal erőteljesebben kezdődött, mint bármikor, ugyanis kilenc üteg negyven ágyúja csaknem szünet nélkül lőtte a nyílásokat és a várost; ennek meg is lett a nagyon is kitűnő hatása, ezért folytatódott egészen a roham pillanatáig. Tizenkétezer főnyi lovas és gyalogos katonaságot vezényeltek rohamra, kik már sóvárogva várták a jelet, minthogy az egész éjszakát készenlétben töltötték. A jelet délután három óra tájban adta meg a sváb üteg hat ágyúból. Mind a császári, mind a brandenburgi oldalról hatalmas erővel rohanták meg a katonák a futóárkokat. A törökök meglehetősen keményen védekeztek, éspedig főleg a brandenburgiak rohama ellen, ezért úgy is tűnt, mintha a katonák meg akarnának torpanni. Mihelyt azonban tisztjeik fellelkesítették őket és a cölöpsoron valamelyek túljutottak, s az új rést is tömegesen megrohanta a legénység, már nem lehetett nekik ellenállni. Heves erővel nyomultak utánuk a többiek, s beözönlött a katonaság a városba, miután a zsákmányra éhes katonák két másik helyen is megmászták a falat, és megnyitották a nagykaput. Erre a bajor lovasőrség a kapuba nyomult, s a katonák csakúgy özönlöttek utánuk, s aki a törökök közül nem menekült a várba, azt mind levágták, illetve fogságba ejtették. Egyidejűleg előrevezényelték a legközelebbi császári lovasezredet azzal a paranccsal, hogy gyalogosan fog-

lalja el a réseket; e célból négy brandenburgi zászlóalj vonult ide. A városban általánossá lett a zsákmányolás, s az ellenség már csak a várnak volt ura, ahol védte is magát; Croy herceg elkezdte itt is ellene a támadást, s egyezsége akarta bírni, e célból különböző módon zászlókat tűzött ki. Az ellenség rögtön meg is adta egyezkedési hajlamának valamiféle jelét, s minden el is intéződött volna, ha a bajor muskétások meg nem kezdték volna újból a félbeszakadt támadást, és fel nem nyomulnak a várba; ezek azután kéllehetetlenek voltak, s az ellenséges katonákat elkeseredett védekezésre készítették, ugyannyira, hogy azok a támadók közül nem keveset le is terítettek. Estefelé végre megegyeztek a harcoló felek, s az ellenség feltétel nélkül megadta magát.” A város hat óra felé kigyulladt, s annyira elterjedt a tűz, hogy kilenc óra tájban már minden lángban állott, s a város képe Trójának volt a mása. A tűz meggyújtott néhány ellenséges aknát, ezek felrobbantak, anélkül, hogy a mieinkben kárt okoztak volna. A vezír hadseregével együtt egy ideig figyelte a hadi eseményeket, este azonban eltávozott, ezzel szemben a svédek megérkeztek hozzánk.”*

Számukra már nem maradt más, mint részt venni a győzelmi ünnepen. Vezérüknek titokban azonnal tudtulatam, hogy a Bécs elleni támadás nem indulhat meg, erre azonban a helyzet ismeretében ő is számított.

Másnap késő este teljesen egyedül indultam el, hogy körülnézzek az egykor fényes városban, melynek most csak üszkös romjai füstöltek, s temetetlen holtak heverték mindenfelé. Nem tudom, mi indított e kalandra, melyről testőreim is igyekeztek lebeszélni, nem tudom, mi vezetett, hogy egyedül bolyongjak e siralmas pusztítás után. A Vízi kapunál az egyik rombadőlt fal omladéka alatt valami díszes könyvborítóra vetődött a telihold fénye. Lehajoltam, s a tégladarabokat csizmámmal odébbbrúgva kiemeltem a könyvet a törmelékből. Mátyás király híres könyvtárának

* *Henrik szász herceg naplója Buda visszafoglalásáról.* (Közlő: Magyar történeti szöveggyűjtemény II/2. 1526–1790. Bp., 1968. 676–680. o.; lásd *Szöveggyűjtemény a Magyar történelem forrásaiból.* Szerk. Dr. Nagy József, Tankönyvkiadó, Budapest, 1976.

egy darabja volt, egy valódi Corvina! Megismertem a hol-
lós címerről. Felvillanyozott a lelet, s elhatároztam, hogy
a holnapi napon megfelelő szerszámokkal visszatérek, hát-
ha több könyv is rejtőzik a romok alatt.

Kronosz halott. Szememben azonban ott tükröződik még
az idő délibábja mindaddig, míg ismét kitárul előttem a
csillagfényes szoba, mely felemel ahhoz a két, szimmetriku-
san egymásba kapcsolódó, örvénylő tölcsérhez, melynek
spirálköreit én is beszáguldom majd egyszer, akárcsak az
ismeretlen, láthatatlan arcú lovas. Ha nem a könyvtárat ren-
dezgetem, vagy apró halakat fogok a tengerből, most is
többnyire a knósszoszi palota legfelső teraszán ülök. Azt
képelem, hogy látom a tengert. Sokan járnak mostanában
errefelé, járkálnak a palotában, de furcsa módon annak
csak romjait látják, engem észre sem vesznek, csak a romok
közt kóborló kutyákat, macskákat. Megetetik őket, körül-
néznek, aztán elmennek. Buszokkal érkeznek vagy autók-
kal, fényképeznek, filmeznek, bólogatnak, de nem azt ér-
zékelik, ami valójában körülveszi őket. Olyanok, mint az
újszülött csecsemők, kik nem látják azt, ami karnyújtásnyi-
nél messzebb van tőlük. Nem hallották azt a robbanásszerű
zajt, nem látták azt a világító gömböt, mely Kronosz halá-
lával jelent meg a keleti égbolton. Nem vették észre, hogy
történt valami, amitől az ő történetük is megváltozott. Nem
tudják, hogy minden történésre van egy meg nem történt
változat, ami máshol és máskor történik meg. Járkálnak,
nézelődnek, közben azt hiszik, a több ezer éves Knósszosz
romjait fényképezik vagy filmezik, pedig az ő történetük
is egy egészen más történetnek része, mely néha talán csak
álmaikban sejlik fel előttük, s még az is, amit látnak, egészen
máshová tartozik, mint gondolják. Knósszosz története sem
ott végződik, ahol ők állnak és fényképeznek, s nem azzal
kezdődött, ami útikönyveikben áll. Az egész nem az idő
mozaikkockáiból áll össze, mint az egyes filmkockákból az
ő filmjeik. Az időről pedig már nincs mit mondanom.

Ariadné visszatért Krétára. Miután Thészeusz elhagyta, Pán vette feleségül. Pán azonban látta, hogy Ariadné nem kedveli a szüntelen vigasságot, részeg orgiát, ezért hajóra szállt vele és visszahozta Krétára. Ikertestvére, Lampetie örült neki a legjobban. Elhagyta őt az örület, a dolgok helyükre kerültek elméjében. Minosz története most játszódik, s szüntelen jelen van, ám a knósszoszi palota romjai közt filmezők felvételein nem látszik a történet, mint ahogy az sem, amit én teszek. A könyvtárat rendezgetem, apró halakat fogok a tengerből, a palota legfelső teraszán üldögélek, s azt hiszem, a tengerig is ellátok, vagy városokban járok, hol sosem fogok járni, emberekkel találkoztam, kiket sosem fogok ismerni.

Budapestet azonban jól ismerem. Az Andrássy útról nyílik egy csendes kis utca, ahol a házakat kicsiny, árnyas kertek veszik körül. Az egyik kertet teljesen elborítja a gyöngyvirág, mely éppen most nyílik. Egy férfi lép be a kertkapun, áthatol a gyöngyvirágillaton. A ház kapuját is nyitva találja, a lépcsőházban a névtáblákat böngészi, majd felmegy Lolli lakásáig az első emeletre. Becsenget. Lolli nyit ajtót.

– Jó napot kívánok, asszonyom – köszön a harmincas, köpcös, szemüveges férfi. – Elnézést, hogy bejelentés nélkül zavarom önt. Szegő János vagyok. Emlékszik rám?

– Mit óhajt? – kérdezi sápadtan Lolli, aki jól emlékszik Szegőre.

Szegő zavartan topog az ajtóban.

– Engedje meg, hogy belépjek, nem szeretnék itt, a lépcsőházban beszélni.

Lolli bár nem szívesen, de beengedi. Nem hívja beljebb, az előszobában maradnak.

– Én az ön kedves férjének, azaz bocsánat, barátjának igen jó barátja vagyok, és...

Lolli félbeszakítja.

– Ezt hagyjuk. Tisztában vagyok azzal, hogy ön kicsoda, bár nem sokat tudok önről, és a szerepét sem ismerem az egész ügyben. Térjen a tárgyra!

– Nos, jól van, bár azt hiszem, téves következtetéseket von le első találkozásunkból.

– Mit tud Antalról? – vág közbe újra Lolli.

– Hm – köszörüli zavartan a torkát Szegő –, azóta, hogy utoljára kedves közös barátunk házavatóján találkoztunk, én sem láttam. De a fia, Dávid, életveszélyes állapotban van. Haslövés érte egy tüntetésen.

Lollival megfordul a világ.

– Ezt honnan tudja?

– Göteborgban jártam, és ugye az ember azért csak követni próbálja az egyik legjobb barátjának sorsát, s bár Antalról, mint mondtam, nem tudok, de a volt felesége, kit ugyancsak jól ismerek, Karin mesélte. Két napja történt.

Szegő még néhány részletet elmond a tüntetésről, melyekről egyébként Lolli is értesült valamelyest a médiából. – Karin egyszer bent volt nála a kórházban, nincs magánál. De Karinnak nincs ideje mindig a kórházban ülni. Gondoltam, ha már Budapesten járok, önt is értesítem – teszi hozzá.

– Köszönöm, hogy felkeresett, ön tudja, miért. Ha nincs más közölnivalója, akkor nekem most dolgom van.

– Nincs más – villantja rá szemüvegét Szegő, és elköszön.

Lolli azonnal repülőjegyet rendel, és csomagolni kezd, majd Göteborgba repül.

Dávid az ágyon fekszik, nyugodtan lélegzik. Lolli a műszereket, s az infúziós csövekben keringő áttetsző folyadékot nézi. Dávid megmozdul. Emlékezni próbál.

– Vízet kérek – mondja.

Lolli feláll, a csaphoz megy, megnyitja, a pohárba vizet ereszt. Aztán visszamegy az ágyhoz, segít felülni a fiúnak, ajkához tartja a poharat. Dávid iszik.

– Mióta vagyok itt? – kérdezi.

– Kéthete kerültél kórházba. Ma tértél először magadhoz – feleli Lolli, és újra megsimogatja a fiú arcát.

Hallgatnak.

– Nem emlékszem arra, hogy mi történt – mondja csendesen Dávid, – csak arra, hogy a földre estem.

– Fáj valamid? – kérdezi a nő.

– A hasam tájékán valahogy... Mi történt velem?

Lolli megfogja a fiú kezét, és mindent elmesél.

– Mi van Verával? – rebbenti nyugtalanul a szemét Lolli-lira.

– Egy órája ment el, ő is itt ült az ágyadnál. Nemsokára visszajön.

– Honnan tudta, hogy mi történt velem?

Lolli arca elsötétül.

– Valaki járt nálam, aki elmesélte. Azonnal repülőre ültem.

– Apa megjött már? – kutatja Lolli arcát a fiú.

Lolli arca újra elsötétül.

– Még nem. De azt tudom, hogy él. Meg fog jönni. Téged pedig nemsokára hazaviszlek – simítja végig a fiú homlokát, s arcán halvány mosoly fut át.

Dávid hallgat.

Városokban járok, hol sosem fogok járni, emberekkel találkoztam, kiket sosem fogok ismerni. Budán azonban már többször is megfordultam, a várba mindig felmegyek, ha erre járok. A szétlőtt Buda romjai Knósszoszra emlékeztetnek, arra hatalmas földrengésre, mely romba döntötte a pompás várost. Utána valaki még gyűjtogatni is kezdett, s romok aztán még napokig füstöltek, akárcsak a törököktől visszafoglalt Buda romjai.

A fekete köd a háromnapos szüntelen ágyúzás miatt úgy ül a városon, mint a győztesek lelkén a zsibbadás.

Henrik, miután a Corvinával sátrába visszatért, másnap újabb lelet reményében valóban újra a Vízi kapuhoz siet, hogy átkutassa a romokat. Ásót, lapátot visz a vállán, most is egyedül megy. Bár úgy tervezte, napközben keresi fel a helyet, mégis késő alkonyatra marad a látogtás. A Vízi kapuhoz érve lenéz a Dunára, mely fölött ott terjeng az ágyúk és a felgyújtott Buda füstje. A lenyugvó nap fényében fekete és vörös az a bűzös füst, mely mögött a túlparton alig-alig látszik Pest városa. Henrik összerezzen, mert hirtelen zajt hall a háta mögött. Megfordul. Kubat áll ott, piszkos, citromsárga kezeslábasban. Nem szól, csak nézi Henriket.

– Mit akarsz? – kérdezi Henrik, és erősen dobogni kezd a szíve.

Kubat közelebb lép, izzó tekintete fogva tarja Henriket. Egészen közel lép a herceghez, hogy az arcán érzi Kubat lehelletét.

– A játszmának vége, uram. Aki nincs velünk, az ellenünk! – sziszegi a foga közt, majd tört ránt, és hasba szúrja a herceget.

Henrik arca megdöbbenést tükröz, a sebből kibuggyan a vér, mikor Kubat kihúzza a tört. Kubat nézi, amint a herceg kezét hasára szorítva megtántorodik, majd a földre csuklik. Vár egy darabig, a herceg még a hátára fordul, szemé a távolba mered, aztán nem mozdul többé.

Kubat lenéz a Dunára, mely fölött ott terjeng az ágyúk és a felgyújtott Buda füstje. A lenyugvó nap fényében fekete és vörös az a bűzös füst, mely mögött a túlparton alig látszik Pest városa.

„A fekete köd a háromnapos szüntelen ágyúzás miatt úgy ült a városon, mint lelkünkön a zsibbadás. Az ellenség az éjszaka számos csapatot vonultatott fel, majd napfelkelte után a fürdők és az ezeket környező hegyek felől megkezdte a támadást. Bár tüstént néhány sortűzzel köszöntöttük őket, mégis továbbjutott mintegy négyszáz emberük, mert a sűrű ködben és füstben szinte semmit sem láttunk. Az átvergődött négyszázat a Heussler-féle ezredek úgy fogadták, hogy nemcsak a városba vezető utat zárták el előlük, hanem nagy részüket ott helyben lelőtték, lovastul. E csapatok maradványait úgy megszállta a félelem, hogy az egész síkságon át lóháton üldözték őket a mieink, ott aztán valamennyit leterítették.” Erre a naplórészletre pontosan emlékszik Bende, akkortájt olvasta, mikor a fehér ruhások ház kutatást tartottak budapesti lakásán. Bendének erről eszébe jut az a nap is, mikor az Ördög felkereste. Most is érzi azt a füstszagot, mely a fehér ruhások látogatása után az egész lakásban terjengett. A legkülönösebb mégis az a sok, pici vattaszerű, felhőszerű, sötétszürke pamacs volt, mely mindenben ott ült, amit a fehér ruhások megérintettek. Ezek a pici pizokszerű foszlányok egyszerre lebegtek és ragadtak, ha ráfűjt valamelyikre az odéblibbent, majd újra rátelepedett valamire, ha megérintette őket,

semmit sem érzett, mintha csak egy parányi felhőbe vagy a levegőbe nyúlt volna. Mikor azonban a kezét megnézte, látta, hogy a fekete foszlányok érintésétől az olyan piszkos lett, mintha koromban turkált volna.

Antal újra Henrik naplójába mélyed.

„A zsákmány nagy volt, s csaknem mindenki, még a gyerekek is a városba rohantak, hogy részesedjenek belőle, különösen sok szép ló és asszony esett prédául; s ez a zsákmány még sokkal nagyobb lehetett volna, hiszen ismeretes az, hogy milyen messzi híres gazdagsága volt ennek a városnak, hacsak a kapzsiság vagy a reményvesztettség, avagy a végzet tűzbe nem borította volna; hat óra felé gyulladt ki, s annyira elterjedt a tűz, hogy kilenc óra tájban már minden lángokban állott, s a város képe Trójának volt a mása. A tűz meggyújtott néhány ellenséges aknát, ezek felrobbantak, anélkül, hogy a mieinkben kárt okoztak volna. A vezír hadseregével együtt egy ideig figyelte a hadi eseményeket, este azonban eltávozott, ezzel szemben a svédek megérkeztek hozzánk.”

Ekkor megcsikordul a zár, s a cella ajtajában Greenfield és Allwood jelenik meg. Bende feláll. Greenfield szélesen mosolyog.

– Jó napot, Mr. Bende!

Bende ösztönösen visszaköszön.

– Mr. Bende, ön szabad – folytatja Greenfield, majd az ágyra dob egy csomagot. – Vegye fel a saját ruháit, hazavitetjük.

Bende csak áll.

– Öltözzön át, ön szabad – ismétli Greenfield. – Henrik szász herceg halott.

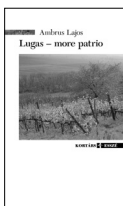
Bende elfordul, gépiesen kihámozza magát a sárga kezeslábasból, s magára veszi a csomagban lévő ruhákat. Greenfield és Allwood az ajtóban várnak. A piszkosszürke folyosólabirintuson át a garázsig kísérik, ahol három fehér ruhásnak adják át.

– Ön szabad, Mr. Bende, Henrik szász herceg halott – ismétli Allwood, miközben ő is, meg Greenfield is kezét ráz vele búcsúzóul.

Egy fehér ruhás a volánhoz ül, a másik kettő Bende mellett helyezkedik el a páncélozott járműben. Elindulnak, s Antal érezi, hogy egy jó darabig felfelé kanyarognak. Aztán egyenesen, minden zaj nélkül haladnak, mintha nem is mennének, csak a motor tompa moraja hallatszik. Az autó ablakán nem lehet kilátni, valami belülről is átlátszatlan üvegből van. A vezetőfülkét is ilyen üveg választja el az utastértől. A két IAC-os mereven ül Bende mellett, mint két szobor, egész úton nem szólnak. Arcukat is fehér sisak borítja. Bende is hallgat. Nem tudja, mennyi ideig mehetnek, mert mióta a jármű a garázsból kigördült, időérzéke darabokra hullott. Érti, hogy valahová mégis megérkeznek, mert egyszer csak zökkenve megállnak. A két fegyveres kiugrik, utat enged Bendének. Bende kiszáll. A fehér ruhások újra a kocsiba ugranak, becsapják az ajtót, és elhajtanak vagy inkább eltűnnek. Antal egyedül marad az utcán. Körülnéz. Göteborgban van, a ház előtt, ahol lakik. Éjszaka van, mindenütt sötétek az ablakok. Bende felnéz a házra. Azon is sötétek az ablakok, csak ahol az ő lakása van, a harmadik emeleten van világosság.

A Kortárs-sorozat eddig megjelent kötetei

KORTÁRS ESSZÉ

AMBRUS LAJOS
Lugas – more patrio
244 o., 2300 Ft

CSIKI LÁSZLÓ
Az író árnyéka
Vélekedések, vallomások
264 o., 2200 Ft

KORTÁRS PRÓZA

HÁSZ RÓBERT
Sok víznek zúgása
Elbeszélések
204 o., 2200 Ft

SÁRKÖZI MÁTYÁS
Vízszintes zuhanás
Négy év naplójegyzetei, 2004–2007
192 o., 2000 Ft

TÓTH ERZSÉBET
Szívhangok
Tárcák, elbeszélések
368 o., 2500 Ft

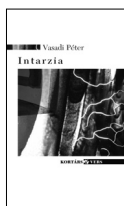

VÁRI ÁTTILA
Lepkeszárnny
Novellák
272 o., 2300 Ft

KORTÁRS VERS

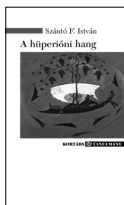

KISS ANNA
Az úrnő ezüst uja
272 o., 2500 Ft

VASADI PÉTER
Intarzia
136 o., 1800 Ft

KORTÁRS TANULMÁNY

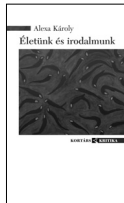

SZÁNTÓ F. ISTVÁN
A hüperiói hang
Hamvas Béla és a *Sziget*-mozgalom
234 o., 2000 Ft

KORTÁRS KRITIKA

REMÉNYI JÓZSEF TAMÁS
Zsurnál
Újságos kritikák
200 o., 2000 Ft

ALEXA KÁROLY
Életünk és irodalmunk
208 o., 2000 Ft

Kortárs Könyvkiadó, Budapest, 2009
A kiadásért felel a Kortárs Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Horváth Bence
Tördelés: Layout Factory Grafikai Stúdió
A borítóképet Sven-Börje Andersson
és Otto Eriksson készítette

Nyomta a Corbis Kft.
Felelős vezető: Rákóczi László
ISBN 978 963 9593 86 2
ISSN 1789-4123